

Кърк Дъглас

ТАНЦ С ДЯВОЛА

GVT

КЪРК ДЪГЛАС ТАНЦ С ДЯВОЛА

Превод: Юрий Михайлов

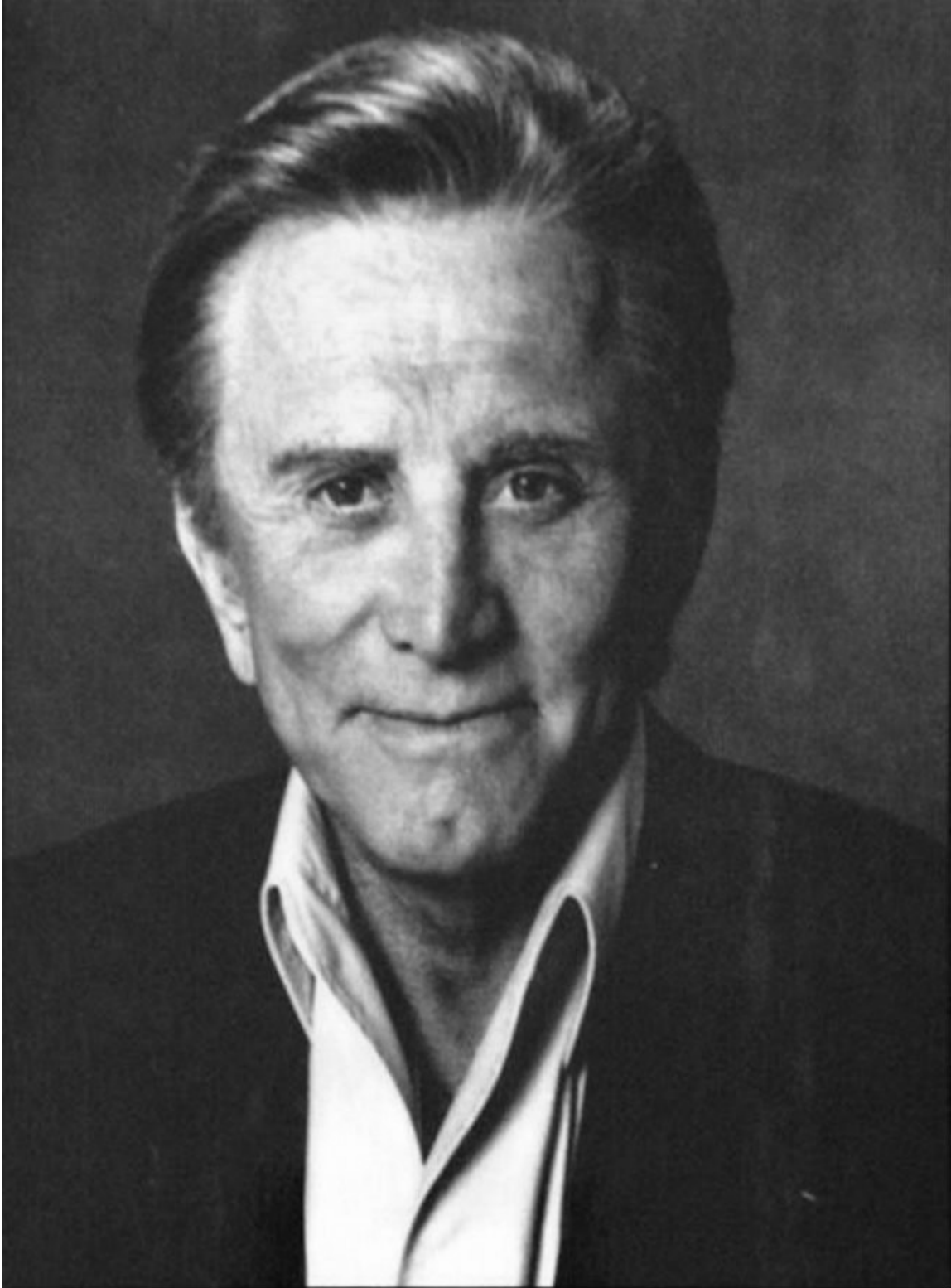
chitanka.info

„Танц с дявола“ е провокираща и еротична смесица от истина и въображение, забъркана в центъра на световния филмов рай и ад — Холивуд. Изненадващ факт на този роман е, че негов автор е световноизвестният киноактьор Кърк Дъглас, шестващ по световните екрани повече от 40 години със своите седемдесет и пет филма. Книгата е световен мегабестселър.

Главният герой Дани Денисън иска да забрави своето минало като се прави на антисемит, след като цялата му фамилия е унищожена в хитлеристки концентрационен лагер. Въпреки блестящата му кариера на преуспяващ режисьор, неговият личен живот е изпълнен с проблеми. Оженва се за дъщеря на милиардер, чийто алкохолизъм я води често до границата на смъртта. Опитва се да спаси своята красива дъщеря от зловредното влияние на богатия си тъст, решен да разруши кариерата му.

Дани живее в лъжа, измислена от самия него и вярва, че ще запази тайната на своята метаморфоза до края на живота си. Ненадейно среща Люба, колгърл, луксозна, скъпоплатена проститутка, красива и неотразима. Тя го завладява изцяло и в един бесен любовен ураган той променя собствения образ в самия себе си...

K. J. ...

ПРОЛОГ

1987 г., Лондон, Англия

Шестте млади жени се въртяха нервно на неудобните метални сгъваеми столове. Безпокойството им се отразяваше от огледалните стени на голата зала за репетиции. Те продължаваха да хвърлят бързи погледи към вратата, докато най-последно той влезе.

Външността на Дани Денисън беше впечатляваща — висок шест фута и два инча, мускулист, с гъсти черни къдрици, в които тук-там прозираше стоманеносиво, високи скули, пронизващи кафяви очи. Тези очи можеха да смущават, правеха го да изглежда непреклонен, особено когато, потънал в мисли, той ги свиваше, стягайки мускулите на масивната си челюст. Но когато се усмихваше, лицето му се отпуснаше и трапчинките, които се появяваха, излъчваха обезоръжаващ момчешки чар, макар и очите винаги да оставаха малко тъжни. С привлекателния си външен вид той положително не изглеждаше на петдесет и пет. Често го вземаха за водещ актьор вместо за режисьор.

Дани се почеса по главата. Трябваше да избере една от младите жени за малка роля. Друг режисьор би оставил тази дребна работа на човека, който разпределя ролята, но Дани никога не прехвърляше на други дори и малките неща. Интересуваше се и от детайлите. Това бе една от причините, поради които колегите му го уважаваха толкова много.

Той предостави на всяка една от тях възможност, като ги наблюдаваше търпеливо, докато се разхождаха с неестествена походка, люлеейки бедра, навеждайки се да покажат извивката на задника си, изпълвайки сутиените си с гърди, всичко, което би могло да предизвика интереса му. Стараеха се твърде много. Освен една. Тя просто седеше спокойно, докато чакаше. Името ѝ бе Люба. Нещо в нейната безмълвна самоувереност го привличаше. Той ѝ даде ролята и освободи другите.

Наблюдавайки я, докато тя излизаше с другите, не се сдържа и я повика:

— Люба...

Тя се обърна и бавно се приближи към него. Беше висока само пет фута и два инча и застанала пред него като ученичка пред учител, изглеждаше като момиче, със закръглени детски бузи и свежа розова кожа. Но сочните ѝ устни бяха твърде чувствени за младо момиче, а големите и много тъмни очи бяха като на възрастен, неподвижни и леко смущаващи. Той се опита да изглежда равнодушен.

— Бих искал да разговарям с вас. Свободна ли сте довечера?

— Да, добре.

Отговорът ѝ бе толкова прост, че той почти не знаеше как да продължи.

— Какво ще кажете за една вечеря... в осем часа?

— Не мога преди десет. Какво ще кажете за едно вечерно питие?

— Добре. В Дорчестър съм. Да се срещнем в бара.

Тя се усмихна с очи, после си тръгна.

Зад него някой каза високо:

— Ето един страхотен малък задник.

Дани се обърна към водещия си актьор. Брус Райън имаше изцъклен, празен поглед, вероятно от твърде много кокаин. Дани си помисли дали актьорът е чул, когато определя срещата си.

— Брус — каза той добродушно, — по-добре си мисли за „Лондонски рок“.

— Да — промърмори неясно актьорът, — римува се с sock^[1].

Връщайки се към своя фургон, Дани си каза:

„Лондонски рок“ се римува също с crock^[2]. Какъв глупав сценарий!

Той не можеше да го понася, но имаше договор с „Ейс Филмс“, а Арт Гън, шефът на студиото, не се притесняваше от критици и рецензенти.

— Искам филм, който носи мангизи, ясно ли е? — бе казал той на Дани. — Не се притеснявай за нищо друго.

— Но това е пълен боклук.

Арт, разположен зад огромното си махагоново бюро, го изгледа с присвити очи и пое дим от пурата си. После се наклони напред, остави дима да се изцеди през зъбите му и каза натъртено:

— Аз имам нужда от един боклук.

„Положително ще го има“ — помисли си Дани минавайки покрай фургона на Брус Райън, който бе двойно по-голям от неговия, фургонът подходеше на новата млада звезда. Брус Райън беше на мода.

— Погрижи се Брус да се чувства щастлив — бяха последните напътствени думи на Арт Гън, преди Дани да се качи на самолета за Лондон.

Дани въздъхна. Нямаше да бъде лесно.

Когато вечерта се върна в Дорчестър, портиерът му подаде заедно с ключа две писма. Качвайки се към стаята си, Дани погледна първото. Разпозна почерка на жена си, а пощенското клеймо бе от Рианоу, Невада — световната столица на разводите. Досещаше се за съдържанието. Нямаше нужда да го чете. Другото бе от дъщеря му, а пощенското клеймо — от Лонг Айлънд. Това писмо го накара да се почувства нервен. Сложи и двете във вътрешния си джоб.

Той свърши бързо вечерята си в стаята и взе един продължителен душ. Часовникът до леглото му показваше девет.

„Господи, цял час!“ — помисли той. Дръпна тежките кадифени завеси и погледна през улицата към Хайд Парк. В бледата светлина на парковото осветление люлеещите се дървета хвърляха зловещи сенки през накъсаните кълба от мъгла.

Опита се да се подготвя за сцената на следващия ден, но това го отегчи. Погледна отново към часовника — девет и четиридесет. Бе все още рано да излиза.

Люба го безпокоеше. Защо избра нея? Защо ѝ определи среща? Реши да не прекарва дълго с нея — само едно питие. Със сигурност нямаше да я покани в стаята си.

Когато пристигна в бара в десет и една минута, тя вече го чакаше в едно ъглово сепаре. Изглеждаше много привлекателна в светлосиния си гащеризон. Той се опита да изглежда спокоен, докато повикваше сервитьора, но беше малко нервен. Но не и тя.

Нещо в нея — спокойното ѝ поведение, увереност и поглед — го привличаше. След няколко питиета той започна да чувства приятна топлина. Може би все пак трябва да я покани в стаята си...

— Ще ме заведете ли у дома? — каза тя внезапно.

Чувство на разочарование заля Дани, но той каза:

— Разбира се — посягайки веднага към портфейла си.

Таксито ги отведе в непознатата част на Лондон и спря пред триетажна сграда с тухлена фасада.

Тя излезе, после се обърна и го погледна в очите.

— Хайде, идвайте — каза тя.

Заинтригуван, той я последва нагоре по витото стълбище до най-горния етаж. Тя отключи вратата и без да пуска осветлението, го поведе за ръка по един коридор. Дани забеляза жълти котешки очи, блещукащи в тъмнината. В спалнята Люба запали малка свещ на нощното шкафче.

— Нещо за пиене? — попита тя и изчезна, без да дочака отговора.

Дани седна на леглото. Помисли си дали трябва да почне да се съблича, но свали само спортното си яке. Тя се върна с две чаши с лед и бутилка водка, които постави на бюрото. После наля алкохола в чашите.

„Брус беше прав — помисли си той. — Тя има чудесен задник.“

Приближавайки се към него, тя отпи голяма глътка. Бавно се наклони напред, постави устните си върху неговите и вля бавно течността в устата му. За Дани това бе ново, еротично усещане.

Тя го погледна с големите си очи.

— Радвам се, че ме избрахте.

— Също и аз.

Пълните ѝ устни бяха меки, докосването им нежно. Докато влажният връх на езика ѝ търсеше неговия, той усети, че устата ѝ е много студена — може би поради леда от напитката. Той я придърпа към себе си с нарастваща възбуда, но тя се освободи от него.

— Веднага се връщам — пошепна тя, изчезвайки отново. Той си свали дрехите и зачака на леглото, но се почувства неудобно да лежи чисто гол. Точно когато си обличаше ризата, вратата се отвори.

Тя стоеше изправена гола на фона на осветлението от хола зад нея. Меката ѝ кестенява коса, стигаща до раменете, която беше разпуснала, падаше свободно от двете страни на лицето ѝ.

Тя се приближи до леглото и разкопчавайки ризата му, започна да гали тялото му с пръсти. След това застана на колене и го възседна.

Бавно започна да движи своите кръгли твърди гърди по неговите гърди и той почувства как зърната ѝ се втвърдяват. После докосна нежно бедрата му от вътрешната страна, като продължаваше да го гледа. Какво имаше в тези очи, които така го омагьосваха?

Той не си спомняше кога за последен път е бил толкова силно възбуден. Чувстваше се като тийнейджър — нетърпелив да влезе в нея, неспособен да се задържи. Той я обърна по гръб и бавно проникна в нея, гледайки лицето ѝ. Беше красива. На светлината на свещта големите ѝ очи изглеждаха бездънни. Устата ѝ бе широко отворена, устремена към него. Той продължи по-силно и по-бързо и му се струваше, че очите ѝ стават все по-големи и по-големи. Той гледаше втренчено дълбоко в тях и изведнъж, в кулминацията, погледът му се замъгли. Зави му се свят. Огледа се наоколо, опитвайки се да проясни съзнанието си, но всичко изглеждаше странно.

Това бе една друга стая, която бавно се въртеше около него. Пред очите му преминаваха тежки, богато украсени мебели. Видя голяма библиотека, изпълнена с подвързани с кожа книги. Можеше да различи изписаните със златни букви на немски заглавия. В бледата светлина проблясваха сребърни рамки на картини, обгръщащи портретите на войници в униформи с неясни лица.

Обърна се към Люба и видя Рахел.

Нейните очи — очите на Рахел — бяха изцъклени. Тя висеше, обесена на гредата на тавана, с плетено сатенено въже около врата ѝ. Тялото ѝ се полюляваше леко. На пода под нея лежеше преобърнат стол. Косата ѝ висеше свободно от двете страни на лицето ѝ. Той не можа да издаде нито звук. Изправи стола и стъпи на него, но дванадесетгодишните му ръце бяха твърде къси, за да достигнат въжето около врата ѝ. Замалко не падна и трябваше да се вкопчи в кръста ѝ, за да запази равновесие. Докосвайки корема ѝ с ръце, той се стресна от това, което напипа. Под опънатата ѝ пола коремът ѝ бе твърд и издут. Отново погледна към втренчените ѝ очи. Изведнъж почувства нещо, едно движение под ръката си. Той скочи от стола и се отдръпна от люлеещото се тяло, разбирайки с ужас, че вътре има неродено бебе, борещо се срещу неизбежността на смъртта.

---

[1] На англ. „sock“ означава на жаргон „член“. — Б.пр. ↑

[2] На англ. „соск“ означава на жаргон „некадърник“, „глупак“.
— Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЪРВА

1944 г., Концентрационен лагер Сан Саба, Триест, Италия

С големи кафяви очи, пълни с възхищение, дванадесетгодишният Мойше наблюдаваше искрите, излитащи от горелката, с която баща му оформяше нова скулптура, споявайки я от парчета старо желязо.

Италианските пазачи се забавляваха от артистичните усилия на баща му. Германците бяха безразлични. Често Тате правеше миниатюрни скулптури за италианците и те му позволяваха да се мотае из работилницата в сутерена, след като приключи работата си за деня. От парчета желязо сега той оформяше момченце в къси панталони, теглещо малко вагонче. Към главата на момчето той запои фини завити стоманени стружки като черната къдрава коса на Мойше.

Пламъкът осветяваше дълбоко изрязаното, изпито лице на скулптора, отразявайки се от среброто в неговата коса. Сребърните кичури ги нямаше, когато те пристигнаха на това място преди година. Сега само брадата му бе все още черна. Тате бе висок мъж със силно телосложение, чиито мускули се очертаваха ясно, докато придвижваше тежките железни парчета към огъня. Едва напоследък той започна да изглежда сякаш малко приведен, някак си по-дребен, по-слаб, не така жизнен както някога. Сега кашляше непрекъснато.

Застанал върху перваза на прозореца на сутерена, Мойше бе на равнището на засипания с чакъл път, който водеше към главния вътрешен двор, центъра на лагера. Там се извършваха ежедневните екзекуции. Мойше не можеше да види нацърбената от куршуми стена, дългия наклонен дървен улей за отвеждане на кръвта, нито телата, които бяха извозвани към крематориума с ръчни колички. Но той чуваше изстрелите и стоновете на умиращите, които гърмящата музика се опитваше безуспешно да заглуши.

Той притискаше бузи към металните решетки и гледаше минаващите крака — чистите, крачещи високо ботуши на есесовците, шляещите се прашни ботуши на италианските пазачи, бавно влачещите се износени обувки на обитателите. Спомни си безгрижния

звук, който издаваха дървените подметки на сестра му Рахел. Те потропваха върху каменната настилка на двора на фермата, докато тя бързаше към плевнята, точно когато той се събуждаше.

Върху сламения покрив на тази плевня имаше скулптура на щъркел, която баща му бе направил преди години. Единият крак бе повдигнат, а крилете разперени. Тате бе казал на Мойше, че когато той навърши тринадесет години и стане мъж на Бар Мицва^[1], желязната птица ще отлети.

Мойше се надяваше, че щъркелът е още там. Надяваше се, че плевнята е още там. А какво ли бе се случило с всичките други скулптури, които баща му бе създал?

След като си свършваше работата на полето, Тате се занимаваше със своите скулптури с часове до късно през нощта. Мойше се промъкваше в работилницата и го гледаше, очарован от умението на баща си, озадачен от скръбното изражение на лицето му, докато той превръщаше парчетата желязо в произведения на изкуството.

„Не се приближавай много, за да не се изгориш“, предупреждаваше баща му. Ацетиленовата горелка изпускаше дълъг бял пламък, пращайки искри в тъмнината.

Но защо, чудеше се Мойше, Тате изглежда нещастен, след като върши това, което обича? Често по бузите на баща му течаха сълзи, докато мърмореше някоя молитва на староеврейски. Недоволен ли бе от работата си? Моляше се да бъде успешна? Мойше не знаеше, но страдаше от това, че баща му плаче.

Скулптури имаше из цялата ферма. Малкият Давид с изпънат гръб и насочена прашка стоеше срещу великана Голиат, който се прикриваше с голям кръгъл щит. Парче скъсана верига опасваше гърдите на Голиат. Към мъничкия си противник той бе насочил дълго остро копие. Мойше седеше с часове залепен, очаквайки Давид да запрати камъка. Нямах да бъде изненадан, ако се събуди една сутрин и види великана Голиат прострелян в краката на Давид.

Голямата дървена порта на фермата, обрамчена от лешникови дървета, се охраняваше от фигура на Дон Кихот, възкачен на изправен на задните си крака кон. Мойше си спомняше, че береше лешниците и се опитваше да ги чупи със зъби, така както правеше баща му. Само Тате можеше да го прави.

Родителите му бяха дошли във фермата, когато Мойше бе на три години, а Рахел на осем. И двамата учители от Мюнхен, Яков и Леа Нойман, бяха пометени от вълната от антисемитизъм, разпалена от нацистката партия. Бяха решили да избягнат вълненията. Заеха се с фермерство недалеч от швейцарската граница, където се надяваха, че ще бъдат в безопасност, докато отmine заплахата.

Фермата не бе голяма — няколко измазани с мазилка и покрити със слама сгради бяха разположени около покрит с камъни двор. Едната бе жилището, а другите приютяваха пилетата, овцете, кравите и четирите коня. Конете оряха двадесетте хектара нива зад голямата дървена плевня, от които получаваха сено и жито. Макар и малка, фермата бе достатъчно самостоятелна и не се налагаше да общуват много с външни хора. Отглеждаха достатъчно плодове и зеленчуци, за да заделят за зимата. Когато им трябваша суровини, които фермата не можеше да осигури, техният наемен работник Ханс, единственият човек, който знаеше, че са евреи, ги носеше от близкия град Равенсбург.

Ханс, веселяк и любител на немските бирени песни и корем, като доказателство за това, как ги е научил, живееше на няколко километра по шосето. Всяка сутрин той идваше с велосипед до фермата. Мойше харесваше Ханс, който бе обещал да го научи да кара велосипед веднага щом краката му станат достатъчно дълги. Ханс вършеше тежката работа, а Тате и Маме правеха останалото. От Рахел и Мойше се очакваше да поемат своя дял от по-леката работа, като поотраснат. Рахел имаше особен усет към животните. Тя обичаше всички живи същества и те сякаш долавяха това. Мойше наблюдаваше с тревога от разстояние как Рахел отваряше кошерите, които бяха между плевнята и овощните градини. После тя се появяваше с лице и ръце, покрити с пчели, приближаваше предизвикателно към него и му се смееше, когато той побягваше, разпръсвайки пилетата под краката си.

Мойше следваше Рахел навсякъде, където и да отидеше тя. Той се чувстваше в безопасност в нейно присъствие. Тя се отнасяше с него като към едно от малките телета, за които се грижеше. Ако Маме го хванеше да върши нещо неразумно, тя можеше да бъде много строга, но Рахел би го погледнала само със своите меки кафяви очи и би казала: „Мойше, не бива да правиш това.“ Сочните ѝ устни се извиваха

в бегла усмивка. Той не можеше да устои на изкушението да се плъзга по наклонения сламен покрив на плевнята — нещо строго забранено от Маме, — защото знаеше, че Рахел ще се престори, че не го е видяла. Играейки на покрива, веднъж той падна на камъните долу. Както обикновено, Рахел бе там и го спаси. Тя го отведе в къщата, разранен и ревящ, после проми драскотините и превърза кървящата му ръка. В този ден тя му приличаше на ангела, който бе видял в една книжка с картинки. Рахел обеща да не казва на Маме.

Майка му бе винаги мълчалива. Ниска, дребна, с кръгло лице, чиято заобленост се подчертаваше от двойните плитки, които носеше завити около главата си, Маме стоеше настрана от животните, предпочитайки самотата на своята цветна градина. Докато се грижеше за своите бели рози, очите ѝ зад очилата с телени рамки често гледаха отнесено в далечината. Тя никога не се оплакваше, мечтаейки за времето, когато ще се върнат в Мюнхен. Големият град ѝ липсваше — музеите, театърът, операта. Засега трябваше да се задоволява с книги и плочи.

Годините отминаваха без събития. Спокойният живот във фермата бе в пълен контраст с размириците навън. Мойше, вече седемгодишен, почваше да осъзнава тревожните събития, които ставаха в света навън. Маме и Тате често слушаха радио. То винаги изглеждаше, че предава сърдити гласове. Понякога той дочуваше неща, които не можеше да разбере. Гласът по радиото викаше:

— Ако международните еврейски финансисти отново успеят да хвърлят нациите в световна война, резултатът ще бъде унищожаването на еврейската класа из цяла Европа.

Мойше никога не можеше да чуе до края. Веднага щом влизаше в стаята, Маме изключваше радиото. Веднъж, докато помагаше на Рахел да внесе млякото в кухнята, той чу родителите си да спорят:

— Джейкъб, твоят приятел доктор Голдман е паникьор. Смята да замине за Америка само защото е загубил правото си да практикува. Защо не се обърне към съда?

— Леа...

— Това е цивилизована страна — продължи Маме, отказвайки да бъде прекъсната, — пълна с почтени, уважаващи закона хора. Добри

хора, справедливи, трудолюбиви като нашия Ханс.

— Но, Леа, сега страната се управлява от други хора. — Гласът на Тате бе напрегнат.

— Тя не може да бъде завладяна от група хулигани — настояваше тя. — Ние сме родени тук. Ние сме германски граждани.

— Ти предпочиташ да забравиш, че ни отнеха гражданството преди години. Хистерията е взела връх. Мисля, че Голдманови са прави...

— Глупости, Яков. Не мога да приема това. Ще се свърши скоро и ние ще се върнем в Мюнхен.

Мойше побутна Рахел и пошепна:

— Ще се връщаме ли в Мюнхен?

— Не веднага — отвърна му тя шепнешком.

— Рахел, кажи ми пак, как беше там?

Те оставиха кофите с мляко на пейката до вратата на кухнята и излязоха навън.

— Не си спомням много, Мойше. Беше много красиво и ние живеехме в малка хубава къща... боядисана в жълто, с червени цветя отпред в двора.

— Къде живееха кравите и конете?

— Това не беше ферма, Мюнхен е град. Нямахме животни, докато не се преместихме тук. Маме и Тате бяха учители в едно голямо училище.

— Искан ми се да можеше да ходим в голямо училище. Сигурен съм, че не бихме имали толкова домашни работи, колкото Маме ни кара да правим тук.

— Престани да се оплакваш. Мойше. Важно е да се учат неща.

Всякакви въпроси, които имаше Мойше, се забравяха, когато лежеше в леглото до сестра си и слушаше любимата си приказка от Ханс Кристиян Андерсен. Тя бе за огледалото, което Дяволът създаде, за да направи всичко да изглежда грозно и изкривено.

— „Дяволът бил толкова доволен от своето творение, че решил да занесе огледалото на небето, за да се надсмива над Бог. Но както летял все по-високо и по-високо, огледалото се изплъзнало от него и паднало на земята. Из целия свят се разпръснали милиарди парченца,

някои малки колкото песъчинки.“ — Гласът на Рахел бе мек. В стаята нежно проникваше музиката на Моцарт от грамофона на Маме. — „Ако парченце от огледалото попадне в окото ти, то те кара да виждаш всичко изкривено и грозно. Ако парченце попадне в сърцето ти, то те прави зъл и жесток, а сърцето ти се превръща в лед.“

Изведнъж Мойше я прекъсна:

— Рахел, имаш подутини на гърдите си.

Рахел не повдигна поглед от книгата.

— Рахел, може ли да пипна подутините ти?

Тя затвори шумно книгата.

— Няма да ти чета повече, ако продължаваш да ме прекъсваш.

Мойше си замълча, озадачен от нейното раздражение.

Рахел взе книгата отново, като се уви плътно с нощницата.

Мойше беше разочарован. Ако той имаше подутини, би й позволил да ги пипне.

Всяка вечер, след като разпрягаше конете и оставяше колата със сеното, Тате позволяваше на Мойше да му помогне при почистването и смазването на многобройните кожени ремъци, от които бяха направени хамутите. Мойше постоянно питаше:

— Кога ще мога да карам конете, Тате? — и винаги получаваше един и същ отговор:

— Когато се научиш да ги впрягаш.

Мойше не можеше да се научи да прави това.

След вечеря той гледаше как Тате работи върху своите скулптури. Отдалече се чуваше как Рахел пее една приятна песен — „Стафиди и бадеми“, докато помагаше при миенето на чиниите. Хубавият ѝ глас бе пропит с тъга.

По-късно Мойше щеше да си спомня как една вечер Тате спря да работи, свали си защитните очила и избърса сълзите си.

— Тате, плачеш ли?

Баща му спря да бърше сълзите си.

— Защо, Тате, защо?

Тате погледна сина си продължително и се усмихна:

— В очите на Бога това, което върша, е грях.

— Грях?

— Някой ден ще ти обясня. — Тате отново си сложи очилата и запали горелката.

На Мойше му се искаше да зададе стотици въпроси. Да правиш скулптури, е грях? Как е възможно това? Бог е странен наистина. Той е искал Авраам да жертва Исак, а сега не иска баща му да прави хубави скулптури.

Но Мойше не споделяше тези мисли. Не искаше Тате да плаче пак.

През деня, след като си свършеха уроците, които Маме им бе определила, те вършеха домакинската работа, която Мойше винаги предпочиташе пред задачите по математика. Това бе черна работа — хранене на пилетата, разхвърляне на чиста слама в обора, разтоварване на колата със сено заедно с Ханс.

Един ден той помоли Рахел да го научи да дои кравите. Тя го вършеше добре. Седнала на малко столче, сърчно изцеждаше мляко във ведрото. Когато той се надвеси да гледа през рамото ѝ, видя, че подутините под роклята ѝ са станали по-големи.

— Рахел, може ли да видя подутините на гърдите ти?

Тя пръсна мляко от вимето на кравата право в лицето му. Мойше избърса топлатата течност с ръката си и настоя:

— Моля ти се, Рахел, само да погледна малко.

— Не — каза тя твърдо. — Помогни ми за другото ведро.

Докато излизаха от плевнята, Мойше промърмори:

— Аз ти показвам всичко. Когато намерих умрялата змия...

Изведнъж той млъкна, привлечен от шума на конски копита. Двамата погледнаха през плета. На поляната зад овощната градина новият сив жребец, с вирната като знаме опашка, обикаляше около кафявата кобила.

Той скачаше така, сякаш танцуваше във въздуха. Кобилата бе извила врата си като дъга и когато той прекъсна танца си и се приближи, тя подуши гривата му. След това се обърна, вдигна опашката си и разкрачи задните си крака. Жребецът се изправи на задните си крака и Мойше и Рахел видяха огромния му член. Жребецът сложи копитата си върху гърба на кобилата и я покри с

тялото си. Това, което те можеха да видят, бяха неговите енергични движения.

— Той ще я нарани! — извика Мойше.

— Не, не... на нея ѝ харесва — каза Рахел тихо, с очи, приковани в сцената.

Те наблюдаваха безмълвно, когато гласът на Маме наруши очарованието:

— Моля ви, донесете млякото, преди да се е развалило.

След като си свършиха домакинската работа, Мойше склони Рахел да играят на криеница. Той стоеше свит под палтата пред кухненската врата, ликувайки, когато тя отмина в друга посока, докато го търсеше. Тогава чу Тате в кухнята и надзърна през откренатата врата.

— Скъпа, защо не слушаш радиото?

— Не искам да слушам повече — каза Маме, кърпейки чорапи на масата. Искам да говоря с теб.

— За какво?

Маме направи още няколко бода.

— Жребецът и кобилата се чифтосваха тази сутрин.

— Добре, каза Тате. — Радвам се да чуя, че животът все още продължава в този побъркан свят.

— Рахел и Мойше гледаха...

— Какво от това?

— С голямо любопитство.

Тате се засмя.

— Невинно любопитство. Децата трябва да научат, че в живота има нещо повече от съществуване и смърт. Има също секс, всякакъв секс. Не мислиш ли, че те трябва да научат това, Леа?

Маме не вдигна глава от работата си.

— Това, което мисля, е, че Мойше е вече достатъчно голям, за да има собствено легло. Би трябвало да спи на тавана.

Тате се разсмя гръмогласно.

— Да, това също е част от живота.

Мойше не разбра всичко, което се каза, но това, което чу, не му хареса. Не искаше да бъде изгонен на тавана, далеч от Рахел.

Същата вечер съкрушеният Мойше качи малкото си вещи по дървената стълба. Таванът бе тъмна стая, с миризма на мухъл, с малко прозорче, като на килия, което гледаше към стопанския двор и конюшната. Би могъл да мине и за мрачна тъмница. Тежките груби греди под покрива се простираха застрашително над него, докато седеше на сламеника, свит под тяхната притискаща тежест. По ръката му пробяга един паяк и Мойше, който преди никога не се страхуваше от паяци, неволно потреперя. Ужасно му се искаше да бъде отново долу, свит в безопасност на големия сламен дюшек до Рахел.

Както си лежеше, опитвайки се да не плаче, той чу как някой бавно се качва по стълбата. В отвора се появи главата на Рахел и Мойше трябваше да запуши устата си с шепя, за да сподави радостния си вик. Не я изпусна от поглед, докато тя внимателно запали малка свещ, която бе скрила в джоба на престилката си. Рахел седна на леглото до него и зачете любимата му приказка — тази за Дявола и счупеното огледало:

— „Герда и нейният малък приятел Кай се намирали в една красива градина с рози, миришейки и радвайки се на цветята. Изведнъж от полъха на вятъра нещо попаднало в окото на Кай. Герда се опитала да го извади, но Кай казал, че вече го няма. Той погледнал злобно към розите. «Грозни са» — казал той, прекършил стъблото на розовия храст, ритнал саксията и избягал.“

— Рахел — прекъсна я Мойше, — днес духаше вятър. Погледни в очите ми... — и той ги отвори широко.

Рахел се наклони към него, усмихна се и го целуна по челото.

— Нямаш никакви лоши пращинки. Сега заспивай.

После тя духна свещта.

В петък вечерта Тате не работи върху своите скулптури. Измиха се старателно, облякоха си най-хубавите дрехи и седнаха около кухненската маса, която бе покрита с бяла покривка за случая. Маме направи благословията над запалените в чест на Шабата^[2] свещи, докато Рахел повтаряше молитвите след нея. Мойше се почувства много пораснал, когато баща му го накара да благослови разчупването на хляба, приготвен за Шабата от майка му и Рахел:

— Благословен да си, о, Господи, който си ни дал плода на земята.

Докато жените миеха чиниите от яденето, което се състоеше от супа, печено пиле, картофи и моркови, Тате взе Мойше за ръка и го заведе на двора. Гледайки към небето, мастиленочерно и осеяно със звезди, Тате се помоли тихо. После каза:

— Мойше, не е лесно да бъдеш евреин.

Мойше почака, не знаейки какво да отговори.

— Синко — продължи Тате, — да се правят идоли, дори от старо желязо, е грях пред Бога. Моля се Господ да ми прости и да ми разреши да изпълня своето призвание.

— Но аз обичам статуите, които правиш, Тате.

— Грешно е, Мойше, Грешно е. Това е против заповедта „Не трябва да правиш идоли“. Аз съм грешник, Мойше, грешник.

Значи за това плачеше баща му.

Тате погледна към Мойше с тъжна усмивка.

— Зная, че сега не ме разбираш. Но когато пораснеш, синко, ще откриеш, че има мъка в това да бъдеш евреин.

Ханс го видя пръв. Мойше помагаше на наемния работник да събира сено на ливадата, когато един млад човек с раница се появи на склона на хълма.

— Кой сте вие? — извика Ханс.

— Приятел... търся господин Нойман.

Ханс го погледна подозрително.

— Бях негов ученик — добави младият човек, като се приближи и показа равни бели зъби в искрена усмивка. Той бе среден на ръст, здраво сложен, със светлокестенява коса и кафяви очи и добре подравнена брада.

— Господин Нойман е много зает — отговори Ханс рязко.

Мойше се изненада, че дружелюбният Ханс отговаря така грубо.

— Но, Ханс, при нас не идва никой. Мисля, че татко би се радвал да го види.

Ханс промърмори нещо несвързано в отговор и Мойше предложи:

— Аз ще ви заведа.

Докато той водеше човека към плевнята, Ханс ги последва, без да каже дума. Тате оправяше копитото на кобила, което бе пробито от пирон преди няколко дни. Когато се приближиха, той бавно постави копитото на земята и се втренчи в лицето на непознатия.

— Не ме ли помните? Давид Майер. Вашият най-слаб ученик.

По лицето на Тате се разля широка усмивка. Той обгърна младия човек в здрава прегръдка.

— Давид, Давид, ти ли си това зад тази брада? Последния път, когато те видях, още не се бръснеш.

— Аз все още не се бръсна.

Тате се разсмя сърдечно.

— Колко време има оттогава — пет, шест години?

— По-скоро седем или осем, господин Нойман.

— Прав си. Преселихме се тук, когато Мойше беше на три години, а сега той е почти на единадесет. Как ме откри?

— Доктор Голдман ме изпрати със съобщение за вас.

— Как са Голдманови?

— Напуснаха страната.

— Толкова ли е зле?

Давид, вече без да се усмихва, погледна през рамо към Ханс.

— Трябва да говоря с вас — поверително.

— О, не се притеснявай — каза Тате. — Ние всички сме приятели тук. Но нека влезем вътре, за да се подкрепиш след пътуването си.

Ханс ги последва в къщата, все още гледайки с недоверие към непознатия, както забеляза Мойше.

След като влязоха вътре, семейството се разположи около кухненската маса, слушайки Давид.

— Всички евреи от градовете си заминаха и сега Айхман е пратил „ловци на евреи“ да претърсват градовете и фермите за такива, които са успели да се скрият.

В тишината, която последва, Давид пое няколко големи глътки от супата, която Маме бе поставила пред него, хвърляйки от време на време възхитени погледи към Рахел. При това Рахел всеки път се изчервяваше.

— На път за тук видях камиони на Гестапо, натоварени с хора — мъже, жени, деца.

— Къде ги водят? — попита Маме. Мойше бе изненадан от трепета в гласа ѝ.

— Не съм сигурен — отговори Давид, поглеждайки отново към Рахел. — Чувам, че ги карат в лагери в различни страни.

— Лагери? Какви лагери? — попита възбудено Мойше, представяйки си палатки и лагерни огньове.

Те го изгледаха и Мойше се почувства виновен, че е прекъснал разговора на възрастните.

— Не зная, Мойше — каза Давид с бегла усмивка.

— Не мислите ли, че тук сме в безопасност, докато всичко свърши? — попита Маме с все още несигурен глас.

Мойше почти подскочи от острия отговор на Давид.

— Не! На път съм към езерото Констанс. Ако успея да премина в Швейцария, има начини да се отиде в Палестина или Америка. Елате с мен.

— Да — кимна Тате. — Ти си прав. Трябва да тръгваме.

— Но кога, Яков? — Паниката в гласа на Маме нарастваше.

— Сега, Леа, сега. — Тате обгърна Маме с ръка и тя скри лице в рамото му. — Мойше — каза Тате дрезгаво, — ти и Ханс сложете на животните достатъчно сено за няколко дни.

Мойше изтича навън, викайки:

— Ханс, Ханс! — Но наемният работник бе изчезнал. Тогава Мойше забеляза, че велосипедът му го няма. Защо си е отишъл? Какво става? Тичайки към плевнята, Мойше се опитваше да разбере смисъла на всичко това.

Същата вечер опаковаха набързо нещата си. Мойше бе на тавана, слагайки си малкото неща, които имаше, в ученическата чанта, когато чу бръмченето на приближаващ камион. Втурна се към малкия прозорец и през клоните на дърветата видя как в двора влизат ярки фарове. Кучетата лаеха. Той позна Ханс, седнал до шофьора. Искаше да му извика, но точно тогава от камиона изскочиха двама униформени мъже, въоръжени с пушки.

Никога нямаше да забрави звука от юмруците им, които се стоварваха върху вратата.

Някои от войниците претърсваха къщата, докато други ги подкараха към камиона. Мойше видя как един войник прибра златния часовник на Тате. Друг сграбчи Маме за ръката. Тя се дърпаше, треперейки, и молеше:

— Не, не, пуснете ме!

Войникът грубо издърпа венчалния ѝ пръстен от пръста. Когато Тате се опита да се намеси, той го удари с приклада на пушката. Рахел се разплака. Давид я обгърна с ръка, докато Тате държеше Маме и я успокояваше, повтаряйки:

— Всичко ще се оправи, скъпа, всичко ще се оправи.

Мойше дърпаше силно баща си за ръкава.

— Защо Ханс е с тях?

Тате го потупа по къдравата глава.

— Хората вършат много странни неща от страх... или от алчност.

Докато камионът се отдалечаваше, Мойше се опитваше да разбере какво искаше да каже Тате.

На гарата чакаше товарен влак. Заповядаха им да се качат в един вагон с три други еврейски семейства. Един от мъжете каза, че е във влака от четири дни и е чул слухове, че пътува за Италия, където е открит нов концентрационен лагер.

Когато влакът спираше от време на време, за да прибере още евреи, последните останали в Германия и Австрия, през един тесен процеп на вратата им подаваха тенекиени канчета с вода и комати черен хляб. След това затваряха процепа плътно. Не им разрешаваха да излизат и те трябваше да се облекчават в ъгъла на вагона, където бе натрупана слама. Жените се прикриваха една друга. Вагонът бе винаги в полумрак, като единствената светлина проникваше през малки отвори близо до покрива.

През трите дни на пътуването Давид се държеше бодро, опитвайки се да увлече другите в разговор и игри с думи, за да минава времето. Той полагаше специални грижи за Рахел, като я намяташе с палтото си, когато беше студено, или ѝ правеше място да седне, уморена да стои права, и настояваше тя да сподели дажбата му.

Те всички понасяха сравнително добре изпитанията освен Маме, която само гледаше втренчено пред себе си като в транс. Тате трябваше да я склони да яде по малко хляб. Тя изглеждаше като че ли не

забелязва нищо около себе си, тананикайки една соната от Шопен и люлеейки се напред-назад като метроном.

Мойше вземаше пример от Тате, който изглеждаше спокоен и не се страхуваше. Тате му даде джобното ножче и Мойше започна да се опитва да издълбае дупка в дебелия стена на вагона. Не бе никак лесно и му се искаше да бъде силен като Тате.

След като пристигнаха в Триест, мъжете и жените бяха разделени и закарани с камиони от гарата до покрайнините на града. Там им заповядаха да излязат и да застанат пред една голяма желязна порта. Няколко тухлени здания бяха обградени от висока, измазана с хоросан стена. Над портата имаше надпис „LA RISIERA DI SAN SABBA“.

— Какво означава това? — попита Мойше.

— „La Risiera“ означава фабрика за ориз — каза Давид. — Може би ще получим нещо добро за ядене.

Никой не се засмя.

Когато влязоха през вратата, Мойше видя висок камион, който бълваше към яносиньото небе черен дим. Той хвана ръката на Тате и с изненада откри, че тя трепери. Погледна нагоре към лицето на баща си и видя, че брадата му също трепери. За пръв път, откакто бе започнало пътуването, Мойше почувства, че нещо ужасно предстои да се случи.

Подкараха ги под строй по двама по посипания с чакъл път между зданията. След това трябваше да се наредят в редица на двора за преглед от коменданта на лагера. Комендантът, висок, слаб, не повече от четиридесетгодишен, вървеше напред-назад, обръщайки се елегантно на токовете си, и изучаваше с остър поглед затворниците. Докато даваше заповеди на адютантите си, нетърпеливо замахваше с малък камшик.

Евреите, твърде уплашени, за да възразяват, бяха бързо разделени на различни групи. Зловещата тишина бе прекъсната от отделни сподавени ридания. Първи бяха отведени жените с бебета, болните и възрастните. Мойше видя Маме в тази група, която се движеше като сомнамбул.

— Къде отива тя? — попита Мойше, но Тате само гледеше втренчено към Маме и мърмореше молитва на староеврейски. Мъжете, които изглеждаха годни за работа, бяха следващите. Тате, Мойше и Давид бяха сложени в тази група. Мойше погледна към мястото, където стоеше Рахел с други млади жени, и видя, че командирът

говори с един от адютантите си, като сочи към нея. Офицерът хвана Рахел учтиво за ръка и я отведе към една чакаща кола. Стреснат от един сподавен вик, Мойше се обърна и видя Давид, който с изпълнен с ужас поглед хапеше стиснатия си юмрук.

Така започна неговото невероятно съществуване. Бяха наблъскани плътно, шест души в малко помещение, което по-рано е служило за складиране на неолющен ориз. Често нощем Мойше се събуждаше от дрънченето на железните врати и от виковете на затворниците, които бяха изкарвани навън. Денем гърмеше музика — любимите на коменданта валсове на Щраус. От високия комин непрекъснато бълваше черен дим.

В началото Мойше почти не спеше. При всеки нов ужасяващ звук той скачаше и след това трепереше неудържимо с часове. Сега, след една година, невидимо покритие притъпяваше емоциите му и той дори вече не плачеше, когато си мислеше за Рахел и Маме. Непрекъснатият кошмар изглеждаше обичаен. Поне той и Тате бяха заедно.

Давид бе с тях за известно време, след което бе изпратен да работи в дърводелската работилница. На Тате му дадоха работа като заварчик и Мойше можеше да му помага, като мете и събира материалите. Италианските пазачи дори разрешиха на двамата да спят в работилницата в сутерена и да не се връщат нощем в претъпканата килия.

Мойше носеше дрехите, с които бе дошъл. Сега те бяха изпокъсани и много мръсни. Панталоните му бяха станали твърде къси. За една година бе пораснал много, докато Тате изглеждаше смален. Сега Тате бе много слаб, кашляше непрекъснато и изглеждаше затворен в някакъв свой собствен свят, далеч от действителността.

В началото, когато дойдоха, Мойше не преставаше да гледа минаващите крака, надявайки се да види кафявите обувки с жълти връзки, които майка му носеше в деня на пристигането им. След известно време се отказа — знаеше, че няма да ги види никога повече.

Мойше стоеше на обичайното си място, надзъртайки между решетките на прозореца. По едно време чу бръмченето на камиони в далечината, а след това видя колелата на бързо отминаващи мотоциклети, последвани от много влачещи се крака. Това означаваше, че е пристигнала нова група обитатели. Баща му не забелязваше какво става навън. Музиката продължаваше да свири и той като че ли не чуваше нищо. Бе погълнат от работата си върху нова скулптура.

— Мойше, какво гледаш?

— Наблюдавах птиците, Тате.

— Да, птиците са красиви. Те са така свободни. И аз обичам да ги гледам. — Ръцете му не спираха работата си над парчетата желязо. — Помниш ли щъркела, който направих?

— Да, Тате, ти го сложи на покрива на плевнята.

Баща му се усмихна тъжно и изведнъж се сви на две от пристъп на кашлица.

— Какво ти е, Тате?

Баща му кимна, все още опитвайки се да си поеме дъх.

— Добре съм, добре съм — промърмори той и продължи работата си.

Тате бе запоил една основа от машинни части. Това, каза той, представлява механизмът на нацисткия режим. От основата се издигаше скелетът на човешка фигура с протегнати ръце, заковани с огромни пирони на дървения кръст. На едната от ръцете имаше лента от бяло платно със синята звезда на Давид. Главата му бе клюмнала назад, съкрушена от страданията, на които бяха подложени всички евреи в ръцете на нацистите. През ивиците желязо, които оформяха гърдния кош, проблясваше парче мед — неговата душа.

Може би работата изтощаваше Тате. Мойше се тревожеше за него, но какво можеше да направи? Той въздъхна и се обърна отново към прозореца.

Изведнъж се появи, тичайки, малко дете с руса коса като пух. То се спъна и падна на чакъла точно под прозореца. Мойше инстинктивно протегна ръка през решетките да му помогне. В този момент един подкован черен ботуш се стовари като чук върху главата на детето. От разтрошения малък череп пръснаха кръв и мозък.

Мойше почувства остри игли да пробягват по кожата му и затвори очи.

Бавно слезе от прозореца и започна да събира парчетата желязо около скулптурата. Баща му, все още кашляйки, изписваше на дъската до едната от протегнатите ръце староеврейската дума Adonai — Бог.

— Тате, защо Бог не попречи на хората да вършат лоши неща?

Баща му остави инструмента на пода.

— Бог се е отказал от властта си над човека, когато му е дал свободна воля. Човекът избира доброто или злото.

— Но добрите хора биват наказвани!

— Това не е така, Мойше. Те страдат понякога.

— Ние не сме ли избраните хора на Бога?

— Разбира се, ти знаеш това.

— Тогава защо Той не ни защитава? — попита Мойше, повишавайки глас.

Тате гледаше втренчено към скулптурата си.

— Ще го направи, той ще го направи — отговори баща му много тихо.

Мойше се отдалечи. За първи път не бе сигурен, че Тате е прав.

Пред прозореца на сутерена се спряха затворнически крака. Когато краката клекнаха, Мойше видя едно усмихнато лице.

— Давид!

— Как си, малък Мойше?

— Отлично.

— А баща ти?

— Кашля през цялото време.

— Неприятно ми е да чуя това. Грижи се за него, Мойше. Знаеш какво става, когато някой не може да си върши работата.

— Старая се.

— Слушай... — Давид се огледа бързо наоколо. — Това ще го ободри. Дочух от италианците — съюзниците напредват. Кажу ми, че войната е почти свършила! Ако даде Бог, след няколко месеца ще излезем оттук.

Мойше сграбчи решетките и притисна развълнувано лице към тях.

— Сигурен ли си?

Давид кимна, усмихвайки се широко.

— И му кажи... Рахел е добре.

— Видя ли я?

— Да. Тази седмица правя рафтове за книги в къщата на коменданта. Тя ви изпраща поздрави.

— О, това ще направи Тате щастлив.

— Мойше... — Давид се поколеба. — Когато всичко свърши, искам да ми бъдеш шафер.

— Шафер? — повтори Мойше, без да разбира какво иска да каже той.

— Да, на моята сватба. — Той хвърли отново бърз поглед през рамо. — Ще се ожения за сестра ти. — И лицето му изчезна от прозореца.

Мойше се втурна към задното помещение, викайки:

— Тате! Тате! Давид току-що...

Замръзна на място.

Двама германски войници влачеха безжизненото тяло на баща му. Тате бе винаги толкова силен и закрилящ. Колко слаб изглеждаше сега, втренчил очи безпомощно в лицето на Мойше.

— Не! — изкрещя Мойше, хвърляйки се към един от войниците, който с един замах на ръката го запрати към желязната скулптура.

Замаян, Мойше видя подкования ботуш да лети към главата му. Загуби съзнание.

Когато дойде на себе си, Тате го нямаше. Сложи ръка върху пулсиращата си глава и усети лепкава течност. Лежеше в локва кръв. Лицето от разпятието сякаш го гледеше втренчено.

Давид нагласяваше внимателно рафтовете за книги в нишата в спалнята на коменданта. Тя трябваше да събере колекцията от подвързани с кожа книги на Гъоте, Ницше и Шопенхауер. Стаята бе просторна и мебелирана с тежки, богато украсени немски мебели, с високи прозорци с тъмнокафяви плюшени пердета, привързани с дебели сатенени шнулове.

Давид остави чука, когато Рахел влезе, носейки сребърните рамки за картини, които бе чистила в кухнята. Тя се отправи към масата до леглото, покрито с балдахин, и внимателно започна да

подрежда в определен ред фотографиите на вдървено позиращи военни.

— Рахел — пошепна Давид.

— Шшт... някой може да чуе.

Давид затвори вратата и приближи до нея.

— Давид, моля ти се. — Тя се опита да го отблъсне от себе си. — Твърде опасно е.

Пренебрегвайки нейното настояване, той обгърна лицето ѝ с шепи и я целуна.

— Изглеждаш прекрасна.

Рахел придърпваше нервно престилката, която покриваше нейната прислужническа униформа на сини райета.

— Не, Давид, не...

Той поглади дългата ѝ кестенява коса.

— Казах на Мойше какви чувства изпитвам към теб. По-лесно е да кажа на него, отколкото на тебе.

Когато го погледна в откритото честно лице, големите ѝ тъмнокафяви очи бяха изпълнени със сълзи.

— Не плачи, Рахел. — Той взе ръцете ѝ в своите и ги стисна силно. — Обичам те. Ще се грижа за теб. Просто вярвай, че ще бъдем заедно. Това ще стане скоро.

Точно в този момент вратата се отвори широко и те отскочиха един от друг.

— Свършихте ли си работата? — На вратата стояха комендантът и зад него личният му адютант.

— Не, господине. — Давид се върна бързо при рафтовете за книги. — Ще ми трябват само още няколко часа. — Гласът му бе малко несигурен.

— Вие свършвате веднага.

Давид напусна стаята, без да погледне назад, и адютантът го последва, затваряйки вратата след себе си. Комендантът и Рахел останаха сами.

Комендантът свали шапката и ръкавиците си, остави ги на бюрото, седна и започна да прелиства документи.

— Хер комендант. — Рахел се приближи до него със сплетени като в молитва ръце, треперейки силно. — Извинявам се за Давид.

— Извинения не са необходими. Разбирам — трудно е за един мъж да устои на такова хубаво момиче.

— Не, не... Давид само ми каза, че е видял брат ми.

— Ако имаш въпроси относно обитателите на лагера, Рахел, трябва да питаш мен. — Тонът му вече не беше заповеднически и остър. Бе станал почти приятен.

— Да, хер комендант.

— Рахел... — Той остави документите. Облегна се назад в стола си, при което острите му очи изглеждаха по-меки. — Не бъди толкова уплашена. Аз не съм чудовище. Не се ли отнасям добре с теб?

— Да, хер комендант.

— Каж ми на колко години е брат ти?

— На дванадесет, хер комендант.

— Е... Достатъчно голям, за да работи в кухнята?

— Да, хер комендант. Така е, хер комендант. — Тя се смееше през сълзите, които сега свободно се стичаха по лицето ѝ. Комендантът се усмихна.

На Мойше дадоха чиста риза, две престилки и сламеник в малката стаичка на Рахел до кухнята. Тя го пускаше да се сгуши до нея и двамата бяха отново заедно, както някога във фермата. Той ѝ каза за Тате. Говореха си за Маме, която не бяха виждали след деня на пристигането им. Знаеха какво се е случило и с двамата.

— Можеше да ги спася — пошепна Рахел.

— Ти? Как?

— Можеше да уредя да работят тук.

— А защо не го направи?

— Тогав не знаех, че мога...

В леглото при Рахел Мойше забеляза две пълни гърди на мястото на предишните подутини. Но не каза нищо от страх да не бъде върнат обратно на сламеника си.

— Рахел?

— Какво има сега, Мойше? — въздъхна тя.

— Ще се жениш ли?

Тя се обърна в леглото, за да го погледне.

— За какво говориш?

— Давид каза, че ще му бъда шафер.

Рахел се засмя и го целуна по челото.

— Да — каза тя, — ако слуховете са верни и ако се измъкнем оттук. Ще бъдем заедно. Давид и аз ще се грижим за теб, Мойше.

Често Рахел ставаше през нощта, хвърляше шала върху нощницата си и излизаше от стаята, затваряйки тихо вратата след себе си. Обикновено Мойше заспиваше, преди тя да се върне. Чудеше се какво има да върши толкова късно, но тя никога не му отговаряше, когато я питаше.

През деня, докато Рахел горе се грижеше за жилището на коменданта, Мойше работеше в кухнята. Това бе голяма стая с тухлен под и печки от лято желязо. Той седеше на дълга дървена маса и белеше картофи. Също миеше чинии и тенджери и стържеше пода с четка. Харесваше му в кухнята. Миризмата на храна беше успокояваща и той се чувстваше в безопасност.

Рахел го предупреди да не излиза никога извън оградата, която опасваше къщата на коменданта. Но винаги когато отиваше в бараката за дърва, не можеше да се сдържи да не погледне през една дупка в оградата. Той наблюдаваше как измършавелите евреи се влачеха из лагера в своите дрипи. Често хвърляше през оградата парчета хляб, които крадеше от кухнята, и побягваше обратно към къщата.

Една вечер попита:

— Рахел, мислиш ли, че комендантът има в сърцето си парче от огледалото на Дявола?

— Не, Мойше, мисля, че не. — Рахел замълча, сякаш преценяваше какво да каже. — Той наистина е добър човек. Съжалявам го. Той е войник — от голям род на военни. Само изпълнява заповеди.

— Но тук убиват хора.

— Това е война, Мойше. Това е, което се прави, когато хващат вражески войници.

— Но ние не сме вражески войници — упорстваше Мойше. — Какви са хората като нас?

Гласът на Рахел премина почти в шепот:

— Ние сме тук, защото сме евреи.

За известно време не говориха нищо, после Мойше наруши мълчанието:

— Нека да не бъдем евреи.

— Какво говориш?

— Ти току-що го каза — ние сме тук, защото сме евреи. Така че нека да не бъдем евреи.

— Ние сме родени евреи. Ти си кръстен на Мойсей, нашия велик водач. Ние ще бъдем винаги евреи. Сега заспивай.

Мойше се уви плътно със завивките. Гледаше в тъмнината и мислеше, че не иска да бъде евреин. Надяваше се Рахел да не чуе мислите му.

Чувствайки се все по-добре при новите условия, Мойше стана по-смел. Една вечер, когато Рахел се измъкна от стаята, той изскочи от леглото и я последва. Затаи дъх, когато видя, че тя излиза от кухнята и затваря вратата след себе си.

Почака за момент, след това откряна вратата. Не можа да повярва на очите си. Рахел се изкачваше спокойно по забраненото стълбище. Мойше провря глава навън и видя, че горе стоеше един немски войник. Рахел продължи да се изкачва. „Не го ли вижда?“ — помисли Мойше. — Той е точно пред нея. Искаше да извика: „Връщай се, Рахел!“, — но бе замръзнал от страх.

Рахел мина покрай войника, който не помръдна и не каза нищо.

Мойше побърза да се върне в леглото, но не можа да заспи. Лежеше с часове с туптящо сърце. Бе почнало да се развиделява, когато чу, че Рахел се връща тихо. Мойше не можеше да си отговори на гатанката, но сега знаеше, че Рахел върши нещо, за което не бива да задава въпроси.

След това тя престана да излиза от стаята нощем и вече не му даваше да идва при нея в леглото. Липсваше му топлината на тялото ѝ, но знаеше, че Рахел не се чувства добре. Няколко пъти я видя сутрин да излиза на двора и да повръща.

Беше пролетта на 1945 година. Давид бе прав — съюзниците приближаваха. Италианските пазачи бяха напрегнати и си шепнеха помежду си. Между тях и германците възникнаха търкания.

Комендантът ускори графика за екзекуциите. Сега крематориумът работеше денонощно и непрекъснато бълваше дим.

Мойше продължаваше своята работа. Той садеше домати в градината, като търпеливо изкопаваше по една малка дупка за всяко стръкче разсад, когато обичайното спокойствие на лагера бе нарушено от шумни гласове. Погледна през процепа на оградата на градината и видя затворници, които се суетяха насам-натам между бараките. Какво ставаше?

Изплашен, Мойше сграбчи кошницата с разсад и изтича назад към кухнята. Двама италиански пазачи почти го събориха, като бръщолевеха нещо и жестикулираха, тичайки към камиона пред портата на лагера. Мерцедес-бенцът на коменданта чакаше пред къщата със запален двигател, а шофьорът бе зад кормилото.

Изведнъж се появи Давид, който тичаше към Мойше, викайки:

— Ние сме свободни! Живи сме! Американците са на шосето. — Той сграбчи Мойше, който все още държеше кошницата си, вдигна го и го целуна по двете бузи. — Ние сме свободни, Мойше! Оцеляхме!

Давид попита, оставяйки го на земята:

— Къде е Рахел?

— Трябва да е вътре.

Давид се втурна към входа на къщата, но точно тогава вратата се отвори и се появи комендантът. Рахел бе зад него в коридора. Двамата мъже застанаха един срещу друг. Мойше стоеше вцепенен. Давид каза нещо на Рахел, което Мойше не можа да разбере. Комендантът я погледна през рамо. След това, обръщайки се, вдигна ръка и я насочи към Давид. Чу се изстрел. Давид се олюля и падна назад. Тялото му потрепери и остана неподвижно.

Комендантът прескочи спокойно тялото на Давид и влезе в колата си. Мойше отскочи, когато колата изрева покрай него. Сърцето му щеше да се пръсне. Отправи се към къщата, след това спря, без да може да мине покрай кървавия труп. Рахел я нямаше. Побягна в паника към кухнята. Вътре имаше затворници, които се смееха, плачеха, прегръщаха се. Мойше изпусна кошницата с разсада.

— Рахел! — извика той сред суматохата. Там я нямаше. Малката им стаичка бе също празна. Изтича към главния хол. — Рахел! — извика отново. Нямаше отговор. Тази част от къщата изглеждаше

изпълнена с тежка тишина. От лагера долитаха щастливите викове на евреите, които бяха се спасили от пещите.

Той се поколеба за момент пред забранената стълба, след това хукна нагоре, вземайки по две стъпала наведнъж. Горе отново се поколеба — имаше две врати, и двете затворени. Натисна бавно дръжката. Първата стая бе празна. След това отвори втората врата — спалнята на коменданта.

И там я откри, висяща от гредата на тавана, с тежък плетен шнур от завеса около врата ѝ. Ужасеният му вик отекна в празната къща.

— Рахел!

Малката ръка на Мойше се губеше в здравата лапа на големия черен войник с усмихнато лице, който го изведе от лагера. Американецът се опитваше да разговаря с него, сочейки към гърдите му:

— Евреин? Жуд?

Мойше поклати отрицателно глава. Войникът го гледаше въпросително. Мойше посочи към себе си:

— Циган... циганин.

— Име? — попита войникът. — Име?

— Даниел — каза Мойше, спомняйки си за едно момче — циганче в лагера.

— О, момчето Дани! — ухили се войникът.

Мойше остави цялото семейство зад себе си мъртви. Беше почти на тринадесет години — време за Бар Мицва, церемонията, която щеше да го превърне в мъж. Но той вече не бе евреин.

---

[1] Еврейски ритуал, отбелязващ настъпването на зрелостта. — Б.пр. ↑

[2] Събота. Религиозен празник у евреите. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ВТОРА

1980 г., Лагер за бежанци Сан Саба, Триест, Италия

Едно момиче с тяло, излъчващо зрелост доста повече, отколкото е обичайно за нейните тринадесет години, се приближи до високата ограда, която отделяше мъжете от жените. Тя се вкопчи в телта, притискайки чело към металните елементи на оградата. Чертите ѝ бяха деликатни, чувствени, твърде големите ѝ черни очи — пълни с тревога. Къде бе Валентин? Избягаха заедно от Полша, а сега бяха разделени почти цяла седмица.

Валентин бе висок и тя се надяваше, че ще може да забележи светлорусата му глава над другите. Подаде се през оградата и повика един мъж, който минаваше наблизко:

— Познавате ли Валентин?

Той сви рамене, но се приближи. Тя му показа скица на Валентин, която бе нарисувала в скицника си. Мъжът сви отново рамене.

Момичето въздъхна скръбно. Бе вървяла нагоре-надолу по пътеката покрай оградата всеки ден, откакто бяха пристигнали в лагера за бежанци.

Един от италианските надзиратели я потупа по рамото.

— Хайде! Връщай се на мястото си.

Тя се отдалечи бавно, подчинявайки се с нежелание. Пред нея стърчаха странните останки от пещите, които са били използвани за кремиране на евреи преди четиридесет години. Потрепери, като си помисли какво е ставало тук някога. А сега това странно място е убежище за хора като нея. Момичето отмина едно здание с надпис „Извън границите на района“ и забеляза, че една странична врата е отворена. Вътре един тъмен коридор я отведе в стая, пълна с пейки, гледащи към маса върху подиум. Съдебна зала? Тя се канеше да излезе, когато погледът ѝ попадна върху нещо лъщящо в отдалечения ъгъл. Приближи се. Това бе ръждясала, покрита с прах конструкция от желязо, нещо като разпятие. Напомняше ѝ на Христос на кръста в

тяхната църква в Бродки. Грозни тежки шипове приковаваха издължените ръце на дъската. Над едната ръка бяха изписани странни букви, които не можеше да разчете, а около другата ръка имаше увита лента с избеляла синя звезда.

Тя отвори скицника си и започна да рисува. Бе погълната от този любопитен предмет, когато чу един глас да вика:

— Люба!

Затвори с нежелание скицника и излезе навън. Там стоеше майка ѝ с ръце на хълбоците. Тя бе млада жена, немного по-висока от Люба. Приличаше много на дъщеря си.

— Търсих те навсякъде. Защо поне веднъж не можеш да стоиш на едно място? Имам добри новини.

Люба не отговори, все още вгълбена в мислите си.

— Чу ли ме? Най-после уредих да се свържем с баща ти в Австралия. Има възможност да отидем там.

— Аз нямам баща.

— Престани да говориш така. — Тръгнаха обратно към своето помещение, последвани от погледа на надзирателя, прикован в пицната фигура на майката.

— Какво правеше? Продължаваше да търсиш Валентин?

— Да.

— О, Люба, забрави за този циркаджия.

— Никога. Обичам го.

— Ти не обичаш него, а цирка. Ти си влюбена в карнавалите и веселбите още от малка.

Люба се отдръпна от майка си. После каза с неприязън:

— Много ми се иска да бях избягала с цирка, когато имах възможност.

Възможността се бе появила преди четири години.

През пролетта в Бродки бе пристигнал цирков керван. Едно свободно пространство в покрайнините на малкия полски град бе превърнато в миниатюрна страна на чудесата, с пъстроцветни коли и знамена, и костюмирани дами и господа. Веселата безгрижна музика привличаше хора от всички околни села. Въртележката се въртеше непрекъснато и децата крещяха от удоволствие.

Люба прекарваше цялото си време, като наблюдаваше репетициите на трупата въжеиграчи. Те скачаха по въжето, седяха на несигурно балансираны столове, прескачаха се един друг. Люба бе очарована и те я приеха при себе си, спечелени от ентузиазма ѝ. Понякога я водеха по въжето, като я придържаха леко, когато се залюляваше.

Тя бе решила твърдо да опита сама, но когато погледна надолу от платформата, пет метра над земята, се уплаши. Прехапа устни и стисна здраво пръта за балансиране.

Постави единия си крак на въжето, после другия. То се залюля малко. При следващата стъпка Люба се заклати, подхлъзна се и падна — в ръцете на Йозеф, бащата на трупата. Страхът ѝ се стопи, докато той я гушеше в прегръдките си.

— Опитай пак — каза твърдо той. — И никога не гледай в краката си.

Помогна ѝ да се качи на платформата. Друг ѝ подаде пръта.

Този път тя стоеше спокойно. Гледаше право напред, точно както ѝ бе казал. „Никога не гледай в краката си.“

Не можеше да види как Йозеф върви под нея и я гледа с възхищение. Но усещаше присъствието му и това я караше да се чувства сигурна. Знаеше, че ще я хване, ако падне. Другите от фамилията наблюдаваха отстрани как Люба се движеше, облечена в трико, твърде голямо за нейното деветгодишно тяло, което висеше свободно по малките ѝ крачета.

— Отпусни се — извика ѝ Йозеф със спокоен глас. — Не гледай надолу! — добави той рязко.

Тя стигна до средата на въжето, развълнувана, но вече без да се страхува. Единият крак пред другия. Избухнаха в аплодисменти, когато стигна до отсрещната платформа.

Йозеф взе пръта, помогна ѝ да слезе по стълбата и я целуна. Другите ги заобиколиха, като я поздравяваха и ѝ казваха, че трябва да се присъедини към групата им. Беше толкова щастлива.

Люба обичаше цирка — звука на музиката, препускащите диво коне на въртележката, разветите гриви. Въртейки се непрекъснато нагоре-надолу, не отивайки наникъде. Тя си представяше как когато въртележката спре, конете ще слязат леко долу и ще препускат наоколо

напълно свободни. После, точно преди зори, ще се впуснат обратно към местата си. Всичко това без никакъв звук.

Люба си мечтаеше как ще събере вещите си и ще отиде с цирка, когато те напуснат града. Разбира се, нямаше да каже нищо на майка си.

Побягна бързо към къщи, колкото ѝ позволяваха малките крачета. Беше студена вечер и дъхът ѝ излизаше на малки струи пара. Винаги се чудеше, че не е толкова горещ, колкото парата от чайника.

Тя стигна до своята улица и зави зад ъгъла към четвъртата малка къща от края. Къщата бе измазана в сиво като другите, само с две стаи, — едната отпред, другата отзад, и барака в двора. Втурна се в кухнята и изведнъж спря — на масата имаше купа с портокали. Гледаше плодовете с широко отворени очи. Портокали! От черния пазар! Трябва да се е случило нещо чудесно. Само Дада носеше у дома портокали.

— Дада! Мама!

Отговор не последва. Тя надзърна в задната стая, която беше едновременно гостна и спалня на родителите ѝ. Майка ѝ стоеше на прозореца и гледаше към лист хартия, който държеше в ръка. Дада не бе с нея, само чичо Феликс. Той всъщност не беше неин чичо, просто най-добрият приятел на баща ѝ.

— Не плачи, Магда — казваше Феликс, прегърнал през раменете Мама.

Магда продължаваше да гледа втренчено към бележката в ръката си.

— Мама, какво е станало?

Преди майка ѝ да отговори, се чу силно чукане и входната врата се отвори широко. Четири полицаи, всички с мустаци, влязоха и изпълниха с телата си малката къща.

— Къде е Адам Вода?

— Съпругът ми не е тук.

— Къде е той?

— При роднини е — каза неуверено Магда. — Във Варшава.

— Ще проверим това. Вие ще дойдете с нас.

— Какво искате от мен? — Магда отстъпи назад, хващайки ръката на Люба. Люба почувства бележката с дланта си.

— Тръгвайте!

Магда погледна към малката си дъщеря. Люба трепереше.

— Моля ви, нека да заведе детето при сестра си.

Един от полицаите я хвана грубо за ръката и я издърпа през вратата, друг сграбчи два портокала с голямата си космата ръка.

— Магда! — извика Феликс. — Аз ще остана с Люба.

Полицейската кола замина. Майка ѝ не бе ѝ казала нито дума. Люба разтвори пръстите си и погледна смачкания лист хартия.

— От баща ти е — обясни Феликс. — Дезертирал е от армията и е избягал от Полша. Платил е на някой да донесе кошницата с портокали и бележката.

Люба прочете кратката бележка:

Обичам ви много. Ще бъдем скоро заедно, обещавам ви.

Люба се опита да разбере какво се е случило. Полицаите бяха отвели майка ѝ. Дада го нямаше. Всичко свърши така бързо. Останали бяха само няколко портокала от черния пазар.

— Ти не се притеснявай — каза Феликс. — Всичко ще се оправи чудесно. Няма да те оставя сама.

Люба му се усмихна. Той също ѝ се ухили. Измежду кривите му зъби стърчеше кибритена клечка, Феликс ѝ харесваше. Играеше с нея игри и винаги я размиваше.

Вечерта Люба се мятеше на леглото си в стаичката, която някога служеше за кухненски килер. Беше молила Мама и Дада да я направят нейна собствена стая, за да се чувства голяма. Сега, след всичко, което се бе случило, се чувстваше самотна и уплашена. Бе толкова студено.

Тя стана от леглото и надзърна в стаята на родителите си. Феликс бе приготвил леглото за спане и лежеше на него, също буден. Като видя, че тя трепери в малката си нощница, повдигна ъгъла на одеялото. Люба се мушна под него.

— Защо не си заспала? — попита той.

— Страхувам се. Може ли да остана тук?

— Разбира се — каза той с усмивка и придърпа към себе си малкото ѝ тяло.

— Нека играем някоя игра — пошепна Люба. Той не каза нищо.
— Моля ти се, чичо Феликс.

— Добре — каза сънен той.

Той нежно я погъделичка подмишницата и тя започна да се киска.

— Сега ти ме гъделиччай — каза Феликс.

Люба го погъделичка подмишницата, после легна по гръб и каза:

— Сега е твой ред.

Феликс повдигна нагоре нощницата ѝ и почна бавно да я гъделичка по коремчето. След малко той спря и легна, а Люба го погъделичка по стомаха, Феликс се разсмя.

— Това е достатъчно.

— Твой ред е пак — изкиска се Люба. Сега Феликс докосна нежно вътрешната страна на бедрата ѝ. Беше приятно усещане. После ръката на Феликс бавно се придвижи нагоре. Това не я накара да се разсмее, но ѝ хареса и тя остана неподвижна.

— Сега си ти, Люба — каза Феликс, като си разтвори краката. Люба сложи ръката си между краката му и усети нещо дълго и твърдо.

— Какво е това? — попита тя.

Феликс дишаше тежко. Накрая каза:

— Палецът ми.

Люба се разсмя. Разбира се, тя знаеше, че не е палецът му, но ѝ харесваше да го докосва. Забеляза, че става по-голям. Той взе ръката ѝ в своята и продължи да я движи нагоре-надолу.

— Боли ли, чичо Феликс?

— Не, не — изпъшка той.

Тя почувства, че палецът му надебелява и пулсира. И тогава, когато Феликс издаде стон, Люба почувства върху ръката си топла лепкава течност. После той остана да лежи тихо. Палецът му престана да пулсира и стана по-мек. Люба бе очарована.

Той избърса ръката ѝ с чаршафа, взе я на ръце и я отнесе на нейното легло. Тя се почувства сънлива и заспа веднага.

След няколко дни полицията освободи Магда. Но не се отказаха да се опитват да научат от нея къде се намира Адам. Тази година се оказа ужасна за нея — често блъскане по вратата във всички часове на

деня и нощта, безкрайни разпити в полицейското управление. Тя бе благодарна на Феликс за това, че винаги е готов да се грижи за Люба, когато полицията я отвежда. Малката Люба с големите си сухи очи не се оплакваше никога и не плачеше.

Люба бе просто удивена от странните неща, които се случваха. Един ден, докато вървяха с майка си по улицата, съседът, който беше шефът на местната организация на комунистическата партия, се приближи до Магда и я заплю.

— Мъжът ти е предател.

Друг път една жена зашлеви плесница на Магда и изсъска:

— Стой настрана от мъжа ми.

След една година полицията най-после я остави намира, но не и градът. Как злословеха! Магда не правеше нищо, с което да заслужи това. Винаги прикриваше зрялото си тяло под широка блуза, закопчана до врата, и се стараеше добре оформените ѝ крака да са винаги под дълга пола. Не използваше никакъв грим и носеше косата си опъната строго в кок.

Но всяка съпруга виждаше заплаха в една привлекателна жена, изоставена от съпруг предател. За Магда бе трудно да намери работа. Те нямаше да има какво да ядат, ако сестрата на Магда не им изпращаше нещо от село. Не беше много — плодове и зеленчуци, понякога малко парче месо или някое мършаво старо пиле.

Децата бяха жестоки към Люба.

— Баща ти ще бъде разстрелян — дразнеха я те.

Най-после пристигна писмо от Адам. Намираше се в бежански лагер в Турция, близо до Истанбул.

— Слава Богу, че е жив! — Магда бе развълнувана и облекчена, когато четеше бележката на Люба:

Моя мила Магда, мое мило детенце, обичам ви и двете. Скоро заминавам за Австралия. Намерете начин да се измъкнете. Ще бъдем заедно и ще живеем по-добре.

Обичам ви. Винаги мисля за вас.

Адам

Магда прегърна Люба.

— Нека решим какво да правим. Първо, трябва ни пари — американски долари. Трябва да отидем в голям град като Гданск, Варшава или Краков, където има работа, богати чужди туристи. После ще намерим начин да се измъкнем.

Накрая Магда се спря на Краков и замина, оставяйки Люба при сестра си на село. На раздяла ѝ подари чифт зелени велурени обувки и обеща да я вземе при себе си след месец.

Но когато дойде време да замине при майка си, Люба се качи на влака с нежелание. Циркът се бе върнал в града и тя усещаше хипнотичното му привличане. Влакът бавно се отдалечаваше от малкия град Бродки, където бяха преминали първите девет години от живота ѝ. Изпълнена с дълбока тъга, тя затвори очи, докато влакът минаваше покрай живописните фургони на цирка. Искаше ѝ се да бъде с тях, с Йозеф и фамилията му. Но скоро влакът ускори хода си и фургоните вече не се виждаха.

Магда я очакваше на претъпкания перон в Краков. Щом забеляза Люба, която носеше всичките си вещи в малко картонено куфарче, обути със зелените велурени обувки, тя се втурна към нея и я прегърна.

— Моята малка Люба! Моето малко детенце! — Магда плачеше от щастие. Люба не плачеше. Разглеждаше високите здания, издигащи се по склона. Бяха толкова високи, че върховете им се губеха в мъглата. Чудеше се как не се прекатурват. И толкова много коли! Майка ѝ я теглеше за ръката през един голям паркинг. В сгъстяващия се здрач уличните лампи започваха да светят. В Бродки нямаше лампи по улиците.

Магда продължаваше да бърбори. Люба не разбираше. Защо майка ѝ е толкова развълнувана? Не виждаше никаква причина да се плаче.

— О, мила, ти си толкова мълчалива, трябва да си уморена. Хайде, ще ти дам да ядеш, а после си лягаш.

За пръв път Люба разгледа по-внимателно майка си. Изглеждаше различна, с червило и грим. Деколтетото на блузата ѝ се спускаше ниско, откривайки част от пълните ѝ гърди.

— Изглеждаш добре — каза Люба впечатлена.

— О, благодаря ти — каза сияеща Магда. — И ти изглеждаш чудесно, Люба. Толкова се радвам, че си отново с мен. Какво искаш да ядеш?

— Наистина не съм гладна.

— Добре тогава, по-добре да си лягаш. Утре ще имаме дълъг разговор и ще ти покажа Краков.

На Люба ѝ харесваше начинът, по който Магда говори с нея — повече като приятел. Докато се движеха по улиците, Магда махна на няколко мъже. Очевидно имаше много обожатели. Люба се гордееше с майка си. Едва сега си даваше сметка колко е привлекателна.

— Не е далеч оттук — каза Магда.

Вървяха ръка за ръка, минавайки покрай високи бетонни следвоенни блокове, построени между стари барокови здания. Стигнаха до Ринек — покрит с калдъръм пазарен площад, затворен за транспорта и пълен със сергии. В средата имаше пищно здание, за което Магда каза, че е Сукиенице — Домът за платове.

— Оттук Коперник си е купувал дрехите, когато е живял в Краков — обясни ѝ тя.

Люба не я слушаше. Стисна по-силно ръката на майка си, докато гледаше гротескните глави, стърчащи от върховете на клоните на зданието.

— О — разсмя се Магда, — не се страхувай, това са само водоливници.

Люба бе обгърната от трескава дейност, нови гледки и звуци — дрънчене на чинии в заведенията на открито, миризма на еспreso, музика от акордеон, гласове на щастливи хора, бърборещи на полски, френски, английски и много други езици.

Накрая стигнаха до едно занемарено триетажно здание. Широките каменни стъпала бяха нащърбени, а перилата от ковано желязо — ръждясали. След два завоя на стълбата влязоха в малка стая. От едната страна имаше старомодно желязно легло, от другата — малка кушетка, а между тях — бюро с котлон и умивалник до него. Общата тоалетна бе в края на коридора. Магда постави чантата на Люба върху кушетката.

— Ти ще спиш тук. Нека приберем нещата ти. Довечера имам работа.

— Къде работиш? — попита Люба.

— Това е малка стая, но мисля, че ще е удобна, нали? — каза Магда, сякаш не бе чула въпроса на Люба.

— Ако закъсняваш, Мама, мога сама да си прибера нещата.

Магда я погледна.

— Наистина ли ти е добре тук?

— Да.

Отново очите на Магда се изпълниха със сълзи. Наведе се и я прегърна силно.

— Моето малко момиченце. Толкова се радвам, че си тук. Наистина ми липсваше.

— И ти на мене, Мама.

— Веднага щом имаме достатъчно пари, ще намерим начин да се измъкнем оттук. Ще намерим Дада и всички ще бъдем отново заедно.

Люба искаше да ѝ отговори с ентузиазъм, но нещо я въздържаше.

— Нали ще бъде чудесно, мила?

— Да, Мама.

Магда я целуна по бузата.

— Може да сложиш нещата си в това чекмедже, после да си легнеш.

Преди да излезе, я целуна още веднъж.

Люба чу отдалечаващите се стъпки на майка си, която бързаше надолу по каменните стъпала. Огледа стаята. На бюрото имаше снимка на баща ѝ с малко момиченце на коленете — момиченцето бе Люба. Тя седна на кушетката, опитвайки се да оцени какво се бе случило. Беше топла вечер и през отворения прозорец долиташе вълнуващият шум на града. Докато слушаше приятните звуци, за момент затаи дъх — успя да долови и циркова музика. Как я обичаше. Изпитваше чувството, че този град ще ѝ хареса.

Когато се съблече, хвърли поглед към тялото си в счупеното огледало над бюрото. Притискайки ръцете си нагоре, оформи две малки гърди. Да! Нещо растеше там! Кога ли ще има хубави пълни гърди като майка си? Сложи си нощницата и легна на малката кушетка. Лежеше, слушайки звуците, и си мислеше за Йозеф. Той ѝ липсваше. Дали тя също му липсва? Помисли си за Феликс и се усмихна. Дали ще намери някой друг да играе с палеца му? Ще успее някак си, помисли Люба Въпреки че беше много уморена, не можеше да заспи. Лежеше

със затворени очи и различни мисли минаваха през главата ѝ една след друга. Бе възбудена, притеснена, но радостна, че е отново с майка си. Започна да си представя, че пада от синьото небе, и точно когато започна да се страхува, се озова в ръцете на Йозеф. Почувства се в безопасност, сгушена в прегръдките му.

Чу вратата да се отваря. Не бе усетила никакви стъпки. Канеше се да каже: „Мама, още съм будна“, когато видя две фигури, не една. Другата фигура бе на Стас, екскурзовод, с който майка ѝ бе говорила на улицата.

Магда пошепна:

— Шшт... не я буди.

В бледата светлина Люба видя, че се отправят към леглото. Прегърнаха се. Чуваше шума от дрехите им, но не можеше да разбере какво си говорят. От време на време майка ѝ се изкискваше. Люба лежеше неподвижно, като наблюдаваше внимателно. Съблякоха си дрехите. Майка ѝ седеше на края на леглото, облегната назад на лакти. Стас бе коленичил, с глава заровена между краката ѝ. Люба се напрягаше да види по-добре в тъмнината.

После легнаха в леглото. Тя слушаше звуците и наблюдаваше неясните странни движения на телата им. Чу остър звук, като плесница, след това успя да различи фигурата на Стас върху майка ѝ. От леглото долитаха приглушени стонове и въздишки. Люба сдържаше дъха си. Искаше да чуе всичко.

След известно време всичко утихна и тогава се чу леко хъркане. Когато Люба отвори очи, стаята бе изпълнена със слънчева светлина. Майка ѝ спеше — сама.

За нощния посетител не се спомена нищо.

Прекараха два дни, обикаляйки из Краков, като ядяха захарен памук, купуваха евтини дреболии и зяпаха всичко. Магда купи на Люба нова ученическа униформа — черна лъскава престилка с кръгла бяла яка и малка раничка за учебниците и тетрадките ѝ.

Но малката ваканция скоро свърши. Люба се облече набързо. Щеше да се запише в училище. Радваше се, че ще има нови приятели. Магда сплете косата ѝ на две плитчици отзад и им върза по една панделка. После тръгнаха нагоре по улицата към училището, което бе

до една стара католическа църква. До вратата като часовой стоеше висок слаб свещеник в дълго черно расо. Под гъстите му черни вежди слабото му лице изглеждаше много бледо.

Сградата на училището изглеждаше чисто нова и четири пъти по-голяма от училището на Люба в Бродки. Дворът бе пълен с деца от всички възрасти, които се смееха, тичаха, крещяха. Записването на Люба стана бързо. Майка ѝ я целуна и си тръгна бързо надолу по улицата. Люба радостно влезе в гъмжащия от ученици двор. Тогава едно едро дебело момиче изскочи пред нея, сбърчи нос с отвращение и извика в лицето ѝ:

— Майка ти е проститутка!

През следващите нощи идваха други мъже. Когато Магда довеждаше мъж в стаята, Люба рядко заспиваше. За нея тези неща бяха смущаващи, но винаги ѝ бе интересно. Понякога Магда въобще не се връщаше къщи. Отегчена, докато чакаше майка си, Люба драскаше рисунки на всякаква хартия, която ѝ попаднеше, най-често кафяви хартиени торбички. Скиците ѝ постепенно се оформяха в подробни рисунки на фантастични въртележки и приказни коне с очи от звезди и лунни сърпове, вплетени в гривите им.

Често сутрин, когато Люба се събуждаше, намираще майка си все още спяща. Обличаше се тихо и отиваше на училище. Мразеше училището. Историята ѝ бе скучна. Не я интересуваше това, че мадам Кюри-Склодовска е открила радия или че другарят Юрий Гагарин е първият човек в Космоса. Не можеше да понася аритметиката. Вече се бе научила да чете и пише на полски, защо беше необходимо да учи още и руски и кирилицата? Чувстваше се отегчена и самотна. Веднъж едно момиче я покани у дома си — само веднъж. Родителите не искаха децата им да общуват с дъщерята на предател и проститутка.

През повечето сутрини, за да избегне другите ученици, Люба отиваше в църквата. Седеше тихо на задната пейка и вдишваше църковния аромат, кроейки планове как да избяга — при цирка и Йозеф. И все пак всеки ден тя си налагаше да се отпрати по улицата към училището.

Църковният часовник удари седем. Училищният двор бе празен, облян от малката светлина на ранната утрин. Колко пуст изглеждаше сега. До началото на заниманията имаше един час. Люба се отправи към отворената врата на църквата и влезе. В отсрещния край пред олтара се молеше младият свещеник. Люба седна на задната пейка и се опита също да се моли. Но вместо това от очите ѝ потекоха сълзи.

Тогава усети на рамото си нечия ръка и чу спокоен глас:

— Какво има, мое дете?

Люба не можа да отговори. Изправи се и тръгна да си отива.

— Ела с мен — каза младият свещеник.

Той сложи ръка на раменете ѝ и я поведе по пътеката към олтара. Коленичи за момент пред олтара и после я заведе в канцеларията.

Стаята бе малка и оскъдно мебелирана с маса, два стола и много книги. Свещеникът ѝ посочи един стол и седна срещу нея.

— Бог да ти помогне — каза той със спокоен глас.

Силни ридания разтърсиха тялото ѝ, когато тя най-после изля мъкката си.

— Искам да избягам. Мразя всичко тук. Искам да отида с цирка. Искам да бъда с Йозеф!

Младият свещеник слушаше спокойно.

Люба коленичи пред него и сложи глава на скута му. Свещеникът погали косата ѝ и тя се почувства защитена и в безопасност.

— Това е Божията воля, мое дете. — Гласът му бе много успокоителен. Изведнъж тя се почувства облекчена — никакви сълзи, никакъв гняв, никаква обида. Остана с глава на скута му, напълно спокойна и благодарна.

Свещеникът продължи да гали Люба по главата и тя усети нещо твърдо под бузата си. Усмихна се — палецът на чичо Феликс. Това бе една възможност да се отплати на свещеника за неговата доброта. Започна да движи бавно главата си. От устните му се изтръгна тих стон.

Изведнъж се изправи със зачервено лице.

— Върви си с Бога — каза той и я прекръсти по челото.

Люба не разбираше. Защо я отпрати така бързо? Напусна църквата и побърза за училище.

На следващата сутрин, когато часовникът биеше седем, отново влезе в църквата. Тя бе празна. Утринното слънце хвърляше дълги

лъчи от прашна светлина сред тесните сводове. Люба седна в очакване. Много ѝ се искаше да говори пак със свещеника. Бе ѝ помогнал толкова много. Почака, докато удари училищният звънец, но той не се появи. Изтича бързо навън и успя да влезе навреме в час.

На следващия ден дойде по-рано и този път завари младия свещеник, който се молеше усърдно на олтара. Приблужи се бавно по пътеката към него. Когато я видя, той се изправи, прекръсти се и отиде в канцеларията.

Люба бе много изненадана. Какво лошо е направила? От голямото разпятие под свода Христос сякаш я гледаше втренчено. Тя пое дълбоко дъх и се приближи до вратата на канцеларията.

— Отче — каза тя тихо. Отговор не последва. Почука на вратата. Знаеше, че е там. Почука отново. Тишина. Натисна дръжката — вратата бе заключена.

Отхвърлена още веднъж, Люба реши да не плаче. Излезе от църквата и се отправи към училището.

Магда се тревожеше за това, че оставя Люба сама толкова често.

Чувстваше се още по-зле, когато трябваше да води клиенти къщи, но нямаше избор. Беше регистрирана от властите като съпруга на предател. Това затваряше за нея достъпа до работа в държавни предприятия, които обхващаха 98 процента от стопанството в Полша. Малкото на брой частни ресторанти и магазини назначаваха приятели и роднини. Имаше само един начин да се изкарва прехраната. А конкуренцията бе сериозна. Много жени бяха готови да продават телата си за чуждестранни стоки и американски долари.

Без приятели животът бе скучен за Люба. Тя упорито настояваше майка ѝ да я заведе на Ринек и накрая майка ѝ се съгласи. Люба се забавляваше много — музиката, веселието, чужденците.

Магда се опитваше да я предпази. Отначало тя прогонваше настрана мъжете, когато опипваха узряващото тяло на Люба. Но тя разбра, че клиентите се възбуждат от близостта на младото привлекателно момиче и са готови да платят повече. Люба не възразяваше, ако я поопипваха малко. Приятно ѝ бе да ѝ се оказва внимание. Магда разбра, че става все по-трудно да държи Люба, вече почти на дванадесет години, в пасивна роля.

Магда винаги се радваше, когато туристическият автобус на Стас пристигаеше в града. Неговите клиенти плащаха с американски долари, а това означаваше, че няма да е необходимо да се предлага по улиците, оглеждайки се през рамо за полицията. Този път той щеше да бъде с тях поне за десет дни. Щеше да има добра храна, може би нови дрехи. И някои забавления.

Първата вечер той заведе и двете в най-добрия ресторант в Краков — „Морски кон“, съвсем близо до Ринек. Люба не бе виждала никога такова място. Преди не беше ходила на истински ресторант. От таваните висяха рибарски мрежи с блестящи морски звезди, грубите стени бяха много дебело измазани в бяло. На входа имаше стар махагонов бар с богата резба, а над него часовник, украсен със знаците на зодиака. Масите бяха покрити с безупречно бели покривки. Един мъж в цигански костюм седеше в ъгъла и пееше любовни песни, акомпанирайки си с мандолина. Ядоха от огромни чинии с пресен шаран, а Люба опита своята първа глътка водка.

— Това е най-добрата — каза Стас. — Виборова. Ще свикнеш да пиеш.

Той се разсмя при изражението на лицето ѝ, когато парещата течност потече в гърлото ѝ.

На втората вечер Магда и Стас излязоха без Люба. Преди да излязат, Стас ѝ даде подарък — джинси от Америка. Люба изкрещя от удоволствие. Той я сграбчи за нощницата, докато тя все още стискаше джинсите, и я пренесе до леглото ѝ.

Люба не можеше да заспи. Трябваше да ги пробва. Бяха малко големи, но това можеше да се оправи. Разхождаше се пред огледалото, радвайки се на каубоя, с който бяха украсени джинсите. Жалко, че нямаше никой да я види. Върна се на кушетката си. Магда и Стас се забавляваха в ресторанта. Тя почувства ревност. Приятно ѝ бе със Стас. Докато лежеше будна, в главата ѝ се зароди една идея. Минаха часове.

Накрая чу гласа на Магда пред вратата:

— Да не правим много шум. Тя е заспала. Трябва да ходи утре на училище.

Люба чу с удоволствие Стас да казва:

— Харесва ми малката!

Легнаха си. Чу ги да се целуват. Изпълзя от кушетката си, направи няколко крачки и скочи на леглото им.

— Мама, студено ми е.

— Какво правиш тук? — извика стресната Магда. Тя бързо придърпа нагоре чаршафа, за да прикрие голите им тела.

— Искам да съм с вас.

— Не, веднага се връщай в леглото си.

— Стас — помоли Люба, обхващайки го с ръце. — Искам да съм тук. Не я оставяй да ме изгони!

— О, нека остане. Хайде, Магда, можем да бъдем заедно и тримата.

Магда разбра, че е загубила битката.

Втората зима на Краков бе лоша — много студена, със сняг до колената на Люба и силен вятър, който духаше от север. Никакви туристически автобуси. Никакъв Стас. Магда стоеше на дълги опашки пред хлебарницата и месарницата и често, след чакане с часове, се връщаше с празни ръце. Всичко бе продадено. За да получиш прилична храна, трябваше да подкупваш хората, а всички искаха долари, франкове или марки — всичко освен безполезните полски злоти. Но Магда не можеше да рискува да похарчи американските долари, които бе спестила и скрила в матрака. Всеки долар им бе необходим за бягството им. Магда постоянно поддържаше мечтата си жива — да се махне от Полша и да намери Адам. Тя бе убедена, че това ще стане и тримата ще бъдат заедно.

Веднъж Магда бе хваната, когато се опитваше да продава дамски чорапи на черния пазар. Една от жените, несъмнено за да отстрани конкуренцията, я бе издала на полицията. Задържаха я за един ден.

Люба бе уплашена и гладна. Когато Магда се върна, си направиха супа с картофите, които Люба бе „взела на заем“ от зарзаватчията. В къщата нямаше нищо друго. Полицията бе взела чорапите, които Магда се опитваше да продаде, и малкото пари в нея.

Майката и дъщерята не си говореха много. Изядоха мълчаливо супата и си легнаха в леглата, за да се стоплят.

— Мама, още ми е студено, — каза Люба в тъмнината.

— Добре — промърмори Магда, като правеше място за Люба да се мушне при нея.

Люба се притискаше до топлото тяло на майка си и си мислеше колко е чудно, че все още се чувства като малко момиче, въпреки че сега споделят такива женски тайни. Вятърът виеше навън зад замръзналите стъкла на прозореца.

Люба наруши тишината.

— Добре е, че скоро идва пролетта.

— Слава Богу — каза Магда.

— И тогава Стас ще се върне... нали?

— Надявам се.

— Харесва ми Стас. И на тебе също, нали?

Магда не отговори.

— Знаеш ли, че те наблюдавах, продължи Люба. — Много пъти. Ти мислеше, че спя.

— Люба!

— О, да. Ясно ми беше. Ти харесваше Стас най-много.

— Люба, не искам да говоря за това. Стига ми, че трябва да върша тези неща, за да се препитаваме.

— Не е лош начин за препитаване. И е приятно. Спомняш ли си нощта, когато тримата бяхме заедно в леглото?

— Люба! Какво става с теб?

— О, хайде, Мама. — Тя започна да се киска. — Каквото и да казваш, харесва ти.

— Престани да говориш така — каза Магда безсилно.

— Ти така се възбуди. И аз също.

Когато Люба отвори очи, Магда правеше кафе на котлона. Тя подаде на Люба чаша и седна на леглото. Двете се погледнаха една друга и Люба видя, че очите на майка ѝ са влажни.

— Какво направих с теб? Трябваше да те оставя в Бродки.

Люба изкриви уста в кисела усмивка.

— Стига, Магда.

За пръв път наричаше майка си Магда. Никога повече нямаше да ѝ казва Мама.

Докато седяха тихо, отпивайки от кафето, всяка погълната от мислите си, на вратата се почука. Пощенският раздавач.

Магда отвори плика — писмо от Феликс. Но вътре имаше второ писмо. Тя възкликна:

— От баща ти е!

Магда прочете писмото, остави го и отиде да напълни пак чашата си с кафе. Лицето ѝ излъчваше щастие. Люба почака.

— Адам е в Австралия. Брисбейн. Започва да се оправя. Искан да отидем при него и ще изпрати пари, когато разбере, че сме се измъкнали.

Люба съжеляваше, че са получили писмо. Толкова дълго не бяха чували за него. Вече не мислеше за Адам като за баща. Бе твърде късно за това.

— Сега е моментът. Ще избягаме — каза Магда и размаха писмото. — Това е, което чаках.

Тя започна да бърбори с нарастващо вълнение за някакъв човек, който можеше да им помогне да излязат от страната. Повдигна матрака и измъкна доларите, увити в стар вестник и пъхнати между пружините. Почна да брои.

— Имаме достатъчно. Ще избягаме!

Отпивайки от кафето, Люба гледеше майка си безучастно.

Магда уви един шал около главата си и излезе в студа. След един час се върна, все още възбудена.

— Намерих го. Ще ни преведе през границата.

— Коя граница? Русия? Източна Германия? Чехословакия? Може би ще минем пеша по Балтийско море до Швеция като Исус? — каза с ирония Люба.

— Не бъди толкова остроумна. Този човек ни предоставя шанс да отидем в Австралия. Той знае как се правят фалшиви паспорти и визи.

— Защо ще поема риска заради нас?

— Защото съм му платила. Той го е правил много пъти.

— Платила си му? — попита Люба.

— Половината от парите. Не бъди подозрителна. Хайде, помогни ми да си приготвим багажа. Ще се видим с него в пет часа.

С нежелание Люба помогна на Магда да съберат нещата. Напуснаха апартамента, като всяка носеше торба с багаж, и се отправиха надолу по улицата до мястото на срещата — едно малко

кафене. Вътре седеше самоуверен на вид човек, който отпиваше от чаша коняк. Между глътките той каза:

— Къде са парите?

Магда му ги подаде, без да каже дума. До масата се появиха двама полицаи с мустаци. Свърши се, преди още да е започнало.

Кестените цъфтяха. Пролетта дойде в Краков и с нея една циркова трупа. Веднага щом чу музиката, Люба изтича задъхана до река Висла, където се бе разположил циркът. Но това не бе циркът на Йозеф — само един малък оркестър, няколко клоуни, фокусници, акробати, въртележка, но не и играчи на въже. Тя бе разочарована. Тогава среща Валентин.

Валентин бе много енергичен. Напомняше ѝ на Йозеф, освен че бе по-млад — на около двадесет и една години. Отговаряше за въртележката. Когато Люба го видя за първи път, той се бе облегал безгрижно на преградата на въртележката, с кепе, килнато назад върху русата му глава. Искаше ѝ се косата ѝ да е разпусната и да е с грима на майка си. Бе сигурна, че той я гледа всеки път, когато люлката правеше пълен кръг. Сега Люба бе едно красиво момиче — жена. Малките ѝ гърди изпълваха блузата, а големите ѝ черни очи гледаха уверено — тези очи, които бяха видели толкова много. Тя бе прикована, очаквайки всеки път той да мине покрай нея.

Нямаше пари да се качи на въртележката. Другите момичета се качваха горе, като се кикотеха и се занасяха с Валентин, докато тя стоеше настрана и слушаше затрогващата музика. Музиката като че ли звучеше весело със своите цимбали, но в нея винаги имаше някаква тъга, копнеж, очакване, че нещо ще се случи. И нещо наистина се случи.

Валентин излезе от въртележката и бавно се отправи към нея с ръце на гърба. Погледна надолу към нея и намигна. Сърцето ѝ затуптя по-бързо. Никога преди не бе се чувствала така. Той размаха пред очите ѝ месингов пръстен.

— Спечелила си го — каза той. — Получаваш безплатно пътуване.

Хващайки я здраво за кръста, той я вдигна леко и я постави върху един от конете.

— Давай, опитай се да спечелиш още един пръстен — насърчи я той. — Днес е щастливият ти ден!

Люба се въртеше, движейки се надолу и нагоре с коня. Опитваше се да хване златния пръстен, но нямаше значение дали ще успее — Валентин я оставяше на въртележката.

Сега, когато Магда се нуждаеше от помощта ѝ, Люба бе винаги на въртележката. Появяваха се нови момичета и конкуренцията ставаше все по-сериозна. Магда най-после се бе съгласила Люба да играе по-активна роля, защото трябваше да възстановят парите, които бяха загубили при неуспешния си опит за бягство. Но Люба изостави майка си. Всяка вечер обещавахе на майка си, че ще се срещне с нея на Ринек, и всяка вечер отиваше на въртележката. Дългата ѝ кафява коса се развяваше, докато очите ѝ бяха приковани във Валентин. Понякога той изчезваше и Люба разглеждаше момичетата, които се мотаеха наоколо. Лесно познаваше коя от тях е в неговата малка стая, недалеч от реката. Тя го очакваше търпеливо да се върне и когато той идваше, винаги се радваше да я завари. Но щеше ли и нея някога да заведе в малката си стая?

Един ден той просто ѝ каза:

— Хайде — и тръгна.

Люба го последва, бързайки след него. Най-после щеше да се случи.

Беше очаквала, че ако е достатъчно търпелива, ще стигне до прегръдките му в неговата стая. Радваше се, че бе дочакала.

Той крачеше широко и бе трудно да върви редом с него. Изненада се, когато разбра, че се отправят към Вавел — двореца на полските крале.

— Къде отиваме? — попита тя.

— Довери ми се — каза той и ускори крачките си.

Изкачиха се по старите каменни стъпала към статуята на генерал Косцюшко, след това преминаха по крепостната стена до готическия дворец, построен от крал Казимир Велики. От бойниците на стените на двореца стърчаха топове, готови да посрещнат враговете на Полша. Погледнаха надолу към същата гледка, която и кралят някога бе наблюдавал — проблясващата река Висла около града, острите върхове

на катедралите, стърчащи като черни копия в ясното небе. Люба се опита да открие въртележката до брега на реката. Тя бе скрита в кестените, но в тишината можеше да се чуе долитащата оттам музика.

Люба разглеждаше Валентин — здравата му челюст, високите скули, устата му, винаги готова да се разтегли в дръзка усмивка. Стоеше със скръстени на гърдите ръце, гледайки втречено към града, погълнат в собствените си мисли. Тя почака дълго и накрая наруши тишината:

— Какво красиво място!

— Идвам тук от време на време, за да остана сам.

— Виждала съм те да отиваш с някое от твоите момичета...

— Те всички са малки курви! — разсмя се той.

Люба потрепна, когато чу думата. Какво ли знае за Магда? Какво ли знае за мене?

— Никога не ги водя тук — продължи той. — Това е мястото, където мечтая.

— За какво мечтаеш? — попита тя плахо.

— За Сан Франциско.

— Сан Франциско? Къде е това?

— Калифорния. В Америка. Там искам да отида.

— Защо там?

— Чух една песен. — И той запя. — Сан Франциско, отвори златните си врати! Чувала ли си я някога?

Тя поклати глава и Валентин продължи:

— Искам да се махна от това гадно място. Това е един проклет комунистически затвор! А тези безполезни стачки на Солидарност само утежняват нещата. — Той скочи на парапета. — Искам да прекрача през тези златни врати! — И със силен глас, който отекваше сред каменните стени на двореца, запя — Сан Франциско, отвори златните си врати... ла-ла-ла, ла-ла-ла... — Знаеше само тези думи.

— Когато имам достатъчно долари, ще отида във Виена и там ще работя, за да събера за Сан Франциско. — Той скочи от парапета.

— Има много страни отук до Виена — отбеляза Люба.

— Моят приятел Збиг работи в товарителницата. Товарят влакове, изнасящи стоки за Австрия и други страни. Той ще ми помогне. — Валентин намигна.

Люба бе виждала Збиг — ниско, слабо момче на около осемнадесет години, което разговаряше с Валентин при въртележката. Збиг винаги носеше със себе си откраднати неща — шоколад, водка, месни консерви, а Валентин му помагаше да продаде плячката си на черния пазар.

Продължиха да се разхождат още малко, после спряха в една малка сенчеста горичка. Сърцето на Люба заби по-силно. Бе сигурна, че сега ще прави любов с нея. Но той взе ръката ѝ и каза:

— Да се връщаме при въртележката.

Люба бе разочарована. Не я ли желае? Валентин си тананикаше унесен. Лъчите на залязващото слънце се отразяваха от купола на кралската катедрала. Разочарованието на Люба се стопи. Все още я държеше за ръката и тя почна да тананика заедно с него.

На следващия ден часовете в училище се влачеха необичайно бавно. Най-после стана три часът! Люба се втурна към реката.

Тя се разхождаше около въртележката, но от Валентин нямаше и следа. Не посмя да разпитва неговия помощник. Часовете минаваха. Люба чакаше.

Най-после го видя да идва със Збиг. Разговаряха толкова увлечено, че не забелязаха нейното приближаване.

— Това е нашият шанс — казваше Збиг. — Никой не пази двора на товарителницата. Войниците са на север в Гданск, за да се справят със стачката на Солидарност и... — Той спря внезапно.

Валентин се обърна към Люба. Никога не бе го виждала толкова възбуден. Лицето му бе пребледняло.

— Вземете ме с вас — каза тя.

— За какво говориш?

— Смятате да избягате, зная.

Те я гледаха втренчено.

— Моля ви.

— Много е рисковано — каза строго Збиг.

— Ще поемем риска — каза Люба.

— Кой сте вие? — попита Збиг.

— Майка ми ще дойде с нас.

— Луда ли си?

— Една по-възрастна жена би била добро прикритие — каза тя, гледайки към Валентин настоятелно. — Моля ви... искам да съм с вас.

Без да ѝ отговори, Валентин дръпна Збиг настрана. Люба не можеше да чуе разговора им, но бе очевидно, че Збиг не е доволен. Той клатеше енергично глава. Най-после Валентин се върна при Люба. Църковният часовник биеше пет часа.

— Ще се срещнем на Рондо след два часа.

— Няма да тръгнете без мен, нали?

— Ще тръгнем, ако не сте там. — Гласът му бе твърд.

— Това е автобусът от седем часа за товарителниците в Нова Хута. И донеси долари, а не злоти.

Люба побягна към къщи, хукна нагоре по стълбите и се втурна в стаята. Магда си слагаше грим пред счупеното огледало над бюрото.

Люба ѝ изложи плана.

— Невъзможно! Не може да стане — бе първата реакция на Магда.

— Грещиш. Те знаят какво вършат.

— Твърде опасно е! При втори опит това е пет години затвор за мен. А тебе полицията ще те отведе.

Люба събираше нещата си в един шал.

— Ще се справят!

— Престани! — извика Магда и изби вързопа от ръката ѝ.

Люба вдигна вързопа и изгледа гневно майка си.

— Ако този път не го сторим, никога няма да стане. Ще вземем автобуса от седем часа на Рондо.

— Люба, моля те... не можем да поемем този риск.

— Добре, аз ще го поема... със или без теб. — И тя се отправи към вратата.

Магда въздъхна тежко:

— Трябваше да те оставя в Бродки!

Люба ѝ хвърли още един остър поглед.

— Тогава защо, по дяволите, не го направи? — И тя изскочи навън.

Магда се облегна на бюрото и притисна челото си към огледалото. Възможно ли бе дъщеря ѝ да си отива, изоставяйки я? По лицето ѝ потекоха сълзи и размазаха грима ѝ. Часовникът показваше шест, един час до заминаването на автобуса.

Съземайки се, тя бързо възстанови грима си и побърза към Ринек. Там Магда се приближи до един самотен турист и пошепна в

ухото му. Той кимна Магда го поведе по една алея. Щяха да им трябват пари.

Тя се разхождаше нервно из претъпканата гара Рондо. Къде бе Люба? Вече съобщаваха за заминаването на автобуса. Обхвана я паника. Люба трябва вече да е тръгнала. В отчаяние тя бързо купи билет за Нова Хута и се качи на автобуса точно когато той тръгваше. Тръгна по пътеката между седалките, препъвайки се във вързопите на пътниците. Изведнъж дъхът ѝ секна. На задната седалка бе Люба, сама. Срещу нея бяха Валентин и Збиг със затворени очи, преструвайки се на уморени пътници. Магда седна до дъщеря си, но Люба се направи, че не я забелязва. Изненадана, Магда се канеше да ги заговори, когато забеляза, че Люба гледа напред към един полицаи, който си проправяше път през автобуса. Полицаят седна. Люба посегна и стисна ръката на майка си.

Автобусът стигна до Нова Хута за по-малко от час. Когато се приближиха, чува викове на хора, но не можаха да различат думите. С известно притеснение побързаха след другите пътници. Тогава видяха причината за вълнението. Към централния площад вървеше голяма група стоманодобивни работници, изразявайки солидарност със стачниците в Гданск. ЗОМО — полицията за борба с безредиците, въоръжени с палки, щитове и шлемове, бяха заобиколили групата.

— Това ще ни помогне, — пошепна Збиг. — Вървете след мен.

Докато заобикаляха площада, за да избегнат демонстрантите, Люба разглеждаше черната гранитна статуя на Ленин, висока колкото шестетажно здание. Сякаш ги гледеше заплашително, знаейки тяхната тайна. Тя потрепери.

Валентин я побутна.

— Довиждане, другарю — изхили се той. Люба обхвана кръста му с ръка.

Докато се приближаваха до двора на товарителницата, виковете на демонстрантите постепенно заглъхнаха в далечината. Започна да се чува шумът от железопътни вагони, които се композираха, скърцането на колела върху релсите. Локомотиви със запалени фарове се движеха в различни посоки върху лабиринт от блестяща стомана. Збиг ги заведе до един тревист склон.

— Нека видим парите — каза той.

Всички бръкнаха във вързопите си и извадиха необходимата сума — своите скъпоценни американски долари, всичко, което имаха — за свободата си.

Когато той изчезна между релсите в тъмнината, Магда попита:

— Може ли да му вярваме?

— Скоро ще разберем — каза Валентин, свивайки рамене. Чакаха безмълвно, като наблюдаваха хипнотизиращото движение на железните гиганти. Гласът на Збиг ги стресна:

— Уредено е.

Той клекна, сочейки към един мъж, който вървеше бавно покрай вагоните с високо вдигнат фенер. Мъжът спря, отвори една от вратите, размаха фенера и продължи да върви.

— Това е нашият вагон — каза Збиг.

Всички се покатериха вътре и Збиг затвори плъзгащата се врата.

Клекнаха в тъмнината между каси и сандъци, неспокойни, в очакване.

— Какво ще стане... — започна Люба.

— Шшт... говори тихо, докато влакът не тръгне — пошепна Збиг.

Изведнъж вратата затрака и после чуха удари. Магда и Люба се сгушиха една в друга вкаменени. Шумът спря.

— Моят приятел запечатва вратата — успокои ги Збиг.

— Запечатва ни? Защо? — попита Люба.

Гласът му прозвуча презрително:

— Всички вагони се проверяват на границата. Ако пломбата е разкъсана, вагонът се отстранява.

— Но как ще излезем тогава? — попита Магда.

— Това е моя грижа — каза Збиг.

Със силен тласък, който ги запрати към сандъците, влакът тръгна, набирайки бавно скорост.

Валентин освети с фенерчето си касите.

— Да видим кой пътува с нас. О, консерви с шунка от най-доброто свинско в Полша. Той се разсмя радостно. — Време е за гощавка.

Извади една от консервите, отвори я и започна да реже шунката на парчета с джобното си ножче.

— Сега вече зная какво става с всичката шунка, която не можем да намерим на пазара — пошегува се Люба. — Бяга към свободния свят.

Всички се разсмяха. Збиг извади бутилка водка от джоба на самото си. Преди да отпие, вдигна наздравица:

— За нашия нов дом — Виена.

Валентин грабна бутилката.

— За Сан Франциско!

Отпи голяма глътка и я подаде на Магда.

— За Австралия — каза тя, чувствайки се успокоена и щастлива.

Люба поднесе бутилката към устните си и погледна Валентин в очите.

— За Сан Франциско — каза тя нежно.

След като изпразниха бутилката, всички запяха силно, надвиквайки грохота на влака:

— Сто години! Сто години! Да живееш сто години! — в чест на Збиг, който ги бе извел от пленничеството.

— Колко време остава до австрийската граница? — попита Люба.

— Около десет часа. Почивайте, имате много време — каза Збиг, настанявайки се върху една от касите, като сви якето си за възглавница.

Люба се отдръпна от майка си и отиде при Валентин, който се бе изтегнал пред вратата. Той ѝ направи място за главата върху якето си, двамата легнаха един до друг.

В тъмнината Магда можеше да различи слетите фигури на Люба и Валентин. Тя се гушеше сама в ъгъла, насаме със своите мисли. Сега разбираше защо Люба престана да ѝ помага на Ринек.

— Съжаляваш ли, че дойде? — попита Валентин Люба.

— Не — отговори тя просто.

— Страхуваш ли се?

Люба протегна ръка и го погали по лицето.

— Обичам те.

Думите ѝ прозвучаха странно за нея. Никога по-рано не бе ѝ казвала. Такива думи бе чувала във филмите, винаги произнасяни от красива жена с маникюр и прозрачна дълга рокля. Те биваха отправяни към красив мъж в скъп халат, който отпиваше коняк от чашата си. Тук те лежаха на твърдия под между сандъци с шунка и люлеещият се влак

раздрусваше уморените им кокали. Люба усети устните на Валентин върху челото си, веждите, очите, носа, докато срещнаха нейните устни. Целувката на Валентин бе по-сладка от всяка друга, която бе виждала на екрана.

Събудиха се от силен тласък. Колелата заскърцаха и влакът почна да спира. Тънки снопове слънчева светлина проникваха през цепнатините на вагона.

Всички се надигнаха.

— Тихо — предупреди Збиг, когато чува гласове отвън. — Това трябва да е проверка на австро-унгарската граница.

Валентин притисна ухо към цепнатината на вратата, опитвайки се да различи думите.

— Унгарски? — пошепна Збиг. Валентин сви рамене — не можеше да се разбере.

— Немски? — запита Збиг.

— Няма начин да се разбере.

Влакът тръгна отново и те въздъхнаха с облекчение. Збиг погледна часовника си.

— Още два часа и би трябвало да сме във Виена.

— Какво ще правим там? — попита Люба.

— Ще отворим вратата и ще поискаме политическо убежище.

— Това ли е всичко?

— Да. Казват, че се държат много добре. Ще ни настанят в лагер за бежанци.

Изминаха още шест часа. Във вагона все още проникваше дневна светлина. Влакът се движеше с пълна скорост. Кога ли щяха да спрат? Къде бе Виена? Закъде отиваха? Всички хвърляха погледи към Збиг, който продължаваше да гледа часовника си.

— Збиг, къде сме? — попита Люба най-последно.

— Не зная. Би трябвало да сме във Виена още преди часове. Може би влакът е закъснял. — За пръв път Збиг изглеждаше уплашен.

— А може би се движим в погрешна посока? — предположи тя.

— Е, ако е така, трябва да сме вече в Москва — каза шеговито Валентин.

— Не ставай смешен — промърмори Збиг.

— Почвате да ставате нервни, защото сте гладни — каза Магда, опитвайки се да отслаби напрежението. — Да отворим още една консерва.

Люба направи гримаса.

— Не бих изяла друга консерва, докато съм жива.

Валентин започна да се взира през цепнатината, опитвайки се да разбере в каква посока залязва потъмняващото слънце.

— Мисля, че се движим на юг.

— Към Югославия? Не може да бъде — изръмжа Збиг.

— Защо не отворим вратата и не разберем къде сме, преди да е станало тъмно? — Люба се опитваше с труд да скрие раздражението си.

— Да — изсмя се Валентин. — Ако видим сняг, значи е Сибир.

— Не прави това — каза разтревожен Збиг. — Лудост е да отваряш вратата.

Люба стана и се изправи срещу него.

— Слушай, ти си лудият. Ти организира работата, ти ни взе парите и сега не знаеш къде, по дяволите, отиваме.

— Но ако все още не сме излезли от територията на комунистическите страни? Твърде опасно е да отваряме вратата и да разчупваме plombата! — настояваше Збиг, като повиши глас с раздражение.

— Успокой се — каза Валентин помирително. — Никой не те обвинява, Збиг. Ти направи всичко, което можа, но мисля, че Люба е права...

— Права?!

— Да. Заключение сме тук от много дълго време. Казваш, че сме закъснели с шест часа, а този влак съвсем не е пълзял досега. Да отворим проклетата врата.

— Казвам ви, че ще бъде грешка.

— Нека видим дали е и тогава ще решим какво да правим.

Без да чака отговор, Валентин се приближи до вратата. С нежелание Збиг отиде при него и двамата натиснаха силно. Plombата се скъса и вратата се отвори.

Вятърът задуха вътре. Беше приятно след толкова часове в натоварения със сандъци вагон. Влакът минаваше покрай зелени

пасища, по които мирно пасяха овце и крави. Видяха пътни знаци, доста далече, за да бъдат прочетени, малка кола на едно кръстовище. Едно момче, което подкарваше крави, им махна с ръка.

— Харесва ми тук — каза Люба. — Нека да слезем.

— Твърде млада си, за да умираш. Влакът се движи с осемдесет километра в час — отвърна Валентин.

Те стояха клекнали и гледаха навън. Въздухът бе хладен. Очите им се взираха, търсейки с надежда някакви признаци за това, къде се намират. Със спускането на нощта в далечината почнаха да блещукат светлини. Изведнъж влакът започна да намалява скоростта си.

— Сега е нашият шанс — извика Люба.

— Не сега, все още се движи бързо — предупреди Валентин. — Ще ви кажа кога.

Всички се скупчиха около отворената врата.

— Сега се пригответе... и скачайте в посоката на движение на влака. Аз ще скоча пръв, след това ти, Збиг, и после ще помогнем на Люба и майка ѝ.

Застана на края до отворената врата, намигна окуражително на Люба, после скочи и приземявайки се на краката си, затича успоредно с движещия се влак. Збиг го последва, спъна се, но не падна, а след тях Люба и Магда. Скриха се във високата трева, гледайки отминаващите колела. Когато влакът изчезна в далечината, те тръгнаха по една ливада, отправяйки се към светлините на фермата, разположена върху близкия хълм. Чуваше се кучешки лай.

— Не прилича на Париж, но не мирише на Русия — каза Валентин, немного весело. Всички бяха напрегнати. — Стойте тук, а аз ще отида там да видя къде, по дяволите, се намираме.

— Бъди внимателен — помоли Люба.

— Ето, вземи това — предложи Магда.

— Шунка? За какво?

— Във всяка страна едно куче би харесало полската шунка.

Очакваха с напрежение връщането на Валентин. Изглеждаше цяла вечност. Най-после той се върна, препъвайки се из ливадата. Когато стигна до тях, вдигна Люба на ръце.

— Алилуя! Ние сме в Италия!

— Какво?

— Погледнах през прозореца на къщата. Пиеха червено вино и ядяха от огромни чинии със спагети. И... — той целуна Магда по бузата — кучето им хареса много шунката.

До полунощ стигнаха до едно италианско полицейско управление и там поискаха политическо убежище. Оказа се, че са в град Триест, съвсем близо до югославската граница. Полицаяте, свикнали с преминаващи границата емигранти, бяха любезни. Позволиха им да спят в затворническите килии — Люба и Магда в една, а Валентин и Збиг — в съседната.

Люба се хвърли на един нар в съседство с килията на Валентин. Тя притисна устата си между решетките и устните на Валентин срещнаха нейните. Целуваха се дълго, забравяйки за всички около тях.

Магда гледаше от своето легло. Очите ѝ се напълниха със сълзи и тя прошепна тихо:

— Честит рожден ден, мое детенце.

Бе утрото на тринадесетия рожден ден на Люба, но Люба бе забравила.

По-късно през деня ги качиха на един автобус. Шофьорът им каза, че отиват в един лагер за бежанци — Сан Саба. Някога използван за изстребление на евреи и италиански партизани, сега той бе раят за тези, които бягат от комунистическото потисничество.

В лагера новопристигналите бяха разделени. Люба видя русата глава на Валентин, която се издигаше над другите, да изчезва през една отдалечена врата. Изглеждаше, че я търси.

Когато групата жени влезе, един италиански надзирател в смачкана униформа им каза да се съблекат и да влязат под душовете. Той не се отдалечи, докато се събличаха. Много от тях се стесняваха, но не посмяха да се оплачат. Все още изпитваха страх, че може да се върнат. Тръгнаха голи по коридора.

„Дали Валентин прави същото в момента? — помисли си Люба. — Дали в мъжкото отделение има жени пазачи?“

След като се изкъпаха и облякоха, бяха заведени в карантинното здание, за да бъдат разпитани от италианските имиграционни власти:

„Защо напуснахте страната?“... „Била ли сте в затвора?“... „Имате ли някакви болести?“

Люба се питаше как Валентин отговаря на тези въпроси.

На Люба и Магда дадоха малка стая в третата редица. Прозорецът им гледаше към двор, разделен от метална ограда. На отсрещната страна бе зданието за мъже. Но Люба не виждаше Валентин.

Вечерта, докато лежаха една до друга на нарочете си, Люба си мислеше колко е странно, че водят бежанци тук, лагер, в който е имало хора, очакващи смъртта си. Тя очакваше да живее, надявайки се да завърши в ръцете на Валентин. Гласът на Магда прекъсна мислите ѝ.

— Прости ми.

— Какво?

— Прости ми за всичко, което сторих. Бях лоша майка.

— Престани — каза Люба.

— Не! Ти никога не си имала възможността да бъдеш малко момиче. Но сега всичко ще се промени, ще видиш. Ще водим друг живот, един добър живот заедно.

„Заедно?“ — помисли Люба. Тя искаше да бъде заедно с Валентин, не с майка си. Не искаше да бъде малко момиче. Искаше да бъде жена — жената на Валентин. Скочи от леглото и се приближи до малкия прозорец с решетки. Погледна към тихия двор и високо изпя:

— Сан Франциско, отвори златните си врати!

Магда скочи в леглото си.

— Какво става с теб?!

Като ехо се чу в отговор гласът на Валентин:

— Сан Франциско, отвори златните си врати!

— Какво е това? — каза Магда.

— Просто песен — отговори Люба, връщайки се на леглото. Магда не видя щастливата усмивка на лицето на Люба, докато се завиваше с одеялото.

Магда се срещна с представител на Червения кръст. Казаха ѝ, че тяхното отиване в Австралия не е проблем, щом като Адам ги очаква в Брисбейн. Единственото нещо, което бе необходимо, беше декларация от него, потвърждаваща, че ще гарантира тяхното преминаване там.

Магда се почувства облекчена. Това нямаше да отнеме много време. Но Люба бе неспокойна. Продължаваше да крачи покрай оградата и да търси Валентин.

След една седмица им наредиха да се явят с вещите си в приемната. Когато пристигнаха, завариха около шестдесет други бежанци. Люба се огледа наоколо развълнувана и видя Валентин, който ѝ се усмихваше от другия край на стаята. Всяка нощ се бе молила да го види. Сега вярваше в Бога.

Отведоха ги към два автобуса. Тя се надяваше, че ще бъдат в един и същи автобус, но нямаше време за молитва. Служителят, който проверяваше имената, постави Валентин и Збиг във втория автобус. Никакви обяснения, никаква информация. Имаше слухове, че ще ги закарат в лагер близо до Милано. Може би беше вярно и най-последно щяха да бъдат заедно.

Автобусите потеглиха и Люба се извиваше назад в седалката си, опитвайки се да зърне Валентин във втория автобус.

Стигнаха по един дълъг черен път до главната магистрала. На пресечката автобусът им зави вляво и се отправи на юг. Поглеждайки през задния прозорец, Люба видя, че вторият автобус зави в обратната посока.

Тя се ужаси. На север! Обратно в Полша?! Автобусът набираше скорост.

Автобусите стремително се отдалечаваха един от друг. Какво щеше да стане с него? В затвора ли щеше да отиде? Щеше ли да се върне при въртележката? Щеше ли някога да мине през златните врати? Погледна отново — автобусът на Валентин се бе скрил зад един хълм.

Люба се сви на седалката. Сърцето ѝ изстина. Беше замаяна, повдигаше ѝ се. Един глас, който се опитваше да заглуши, ѝ казваше: „Никога повече няма да видиш Валентин.“

ГЛАВА ТРЕТА

1945 г., Сиракюз, Ню Йорк

През целия полет от Триест до Сиракюз Дани беше замаян. Стиснал юмруци, седеше напрегнат на борда на военния транспортен самолет, притиснат плътно срещу Тайроун, черния морски пехотинец, който го бе извел от Сан Саба. Взводът от парашутисти, който се състоеше само от чернокожи, пееха и се шегуваха, щастливи, че се прибират у дома, но Дани не бе сигурен какво означава „у дома“. Знаеше само едно — че той и Тайроун ще бъдат разделени.

Те бяха заедно от деня, в който преди три месеца Тайроун го изведе от Сан Саба. В началото Тайроун мислеше да го качи на големия военен камион с другите освободени евреи, но Дани се държеше отчаяно за врата на негъра.

— Отивате на хубаво място, не се страхувай — опита се да го успокои Тайроун. Но Дани продължаваше още по-здраво да се държи за него, спомняйки си камиона, който бе отвел цялото му семейство от фермата. Войникът го остави на земята и се наведе, за да разговаря с него, но очите на Дани изразяваха ужас.

— Да те вземат дяволите — каза накрая Тайроун, хвърляйки момчето на рамото си, и скочи върху зеления джип. Взе Дани със себе си в малкия изоставен хотел, където бе разквартируван взводът парашутисти. Командващият лейтенант се престори, че не вижда това малко бяло момче сред своите войници.

Дани стана талисманът на взвода. Войниците се забавляваха с неговия огромен апетит. Дани си насипваше огромни порции телешка яхния. Научиха го на елементарен английски, като първите думи, които научи, бяха „Geronimo“^[1] и „осирам се“. После взводът бе върнат в базата му в Сиракюз.

— Не се притеснявай, Дани, идваш с нас — увери го Тайроун. Но когато военният транспортен самолет запали двигателите си, Дани започна да трепери като лист. Къде отиваше? Какво щеше да стане?

Когато най-после се приземиха, мъжете изреваха и изкрещяха радостно. Тайроун го взе на ръце и го отнесе до един голям черен автомобил с надпис на вратата „Сиропиталище Сейнт Джон“. Отвътре изникна една пирамида от черен плат.

— Аз съм сестра Мария Тереза — каза тя.

Дани погледна нагоре към дундестото и бледо лице, изпъкващо на фона на черното ѝ покривало на главата и преливащо над ярко белия ѝ нагръдник.

Тайроун каза:

— Тя ще се погрижи добре за теб. — Прегърна набързо Дани и извика през рамо: — Довиждане, парашутист, — тичайки да се присъедини към взвода си.

Сиропиталището не бе нищо повече от един реконструиран склад. Усилията на монахините да го разкрасят — с живописни картинки на страдащи светии и мъченици — не допринасяха много за това да се прикрие мрачният изглед. Сиропиталището приютяваше сто и двадесет момчета на възраст от шест до десет години. Повечето от тях бяха дадени като бебета за осиновяване в домове за отглеждане до училищна възраст и след това изпратени тук.

Заведоха Дани в стаята му — гола килия, боядисана в бяло, с шест легла покрай стената. Прозорците представляваха тесни процепи, разположени толкова високо, че трябваше да се стъпи на стол, за да се погледне навън. Нещо тук напомняше на Дани за Сан Саба. Чудеше се какво би могъл да види през прозореца.

Сестра Тереза му обясни, че тъй като е по-голям от другите, ще отговаря за чистотата и оправянето на леглата. Той ѝ отговори:

— Няма да се осера.

— Света Богородице — възкликна сестра Мария Тереза, прекръствайки се. — Никога не използвай такива думи.

Оттогава Дани само кимаше, когато получаваше указания.

Управителката на сиропиталището бе по-малко дружелюбна. Бе поразена, когато той ѝ каза, че циганите не получават религиозно образование. Малките ѝ очи, поставени дълбоко в изпитото ѝ лице, го изучаваха през дебелиите стъкла на очилата с метални рамки.

— Трябва да поправим това — каза тя и незабавно му определи часове по катехизис, за да се подготви за кръщаване и за светото причастие. Той не се противопостави пряко, но се учеше зле, преструвайки се, че не разбира достатъчно английски. Управителката най-после се съгласи да отложи работата с една година. Междувременно го записаха в близката гимназия.

Дани знаеше, че минава за чудак. В сиропиталището момчетата страняха от него и имитираха зад гърба му тежкия му акцент. В училище децата бяха дори по-жестоки, подигравайки му се открито винаги когато бъркаше думите в клас.

Учителката му по английски, мисис Маргарет Денисън, изключително много му съчувстваше за тези проблеми. Поглеждаше строго към учениците, които се осмеляваха да му се подиграват. Тя бе висока, привлекателна жена на средна възраст с аристократична осанка. Винаги носеше дантелени яки и леко миришеше на лавандула. В първия му учебен ден тя го задържа след училище и му даде един учебник по английски за начинаещи, като му показа как да го ползва. С нейна помощ ученето му се стори по-малко мъчително.

Тя бе първият му приятел в Америка. Вторият бе Рой, шестгодишно момче, което спеше в стаята му.

Рой бе слаб и хилав, с рядка коса, мигащи кафяви очи и лунички на горната част на носа си. Постоянно разтеглените му в усмивка устни разкриваха два предни зъба, раздалечени един от друг. Дани забеляза, че другите момчета често използваха Рой да им върши работата — чистене на пода или миене на чиниите. В замяна му позволяваха за кратко време да играе бейзбол. Дани не разбираше играта, но виждаше, че Рой съвсем не е атлет независимо колко усърдно се старал.

Един ден, подстрекаван от другите момчета, Рой започна да се подиграва на Дани под душа:

— О, имаш смешна пишка — закикоти се той, сочейки с пръст обрязания член на Дани. — Може ли да я видя?

Когато малкото момче се приближи към него, Дани почувства, че гневът се надига в него. Той го блъсна, Рой се подхлъзна и падна върху покритата с плочки стена. Рой удари носа си и веднага от него бликна кръв. Дани нямаше намерение да го блъсне толкова силно, но Рой бе толкова крехък, толкова лек, че просто полетя. Другите момчета се

разпръснаха бързо, но Дани, виждайки, че малкото момче се е свило до стената, се опита да спре кръвта с кърпата си.

Сестра Мария Тереза стоеше отвън, раздаваше кърпи и проверяваше дали момчетата са се измили зад ушите си. Когато Рой излезе, все още кървящ и със сълзи по лицето си, тя възкликна:

— Рой, какво се е случило?

— Нищо — промърмори Рой.

Тя погледна заплашително към гузното лице на Дани и настоя:

— Някой удари ли те? Блъсна ли те?

— Не, не — каза Рой. — Сам се подхлъзнах и паднах.

Същата вечер, когато изгасиха лампите, Дани се приближи до леглото на Рой.

— Благодаря ти много — пошепна той.

— Ще ме научиш ли да играя добре бейзбол? — отвърна му шепнешком Рой.

— Не знам да играя бейзбол — отвърна му Дани.

— Ще ми прочетеш ли приказка? — настоя Рой.

— И в това не съм добър — каза Дани, като си спомни колко много обичаше да слуша приказки в леглото, — но ще се опитам.

От този ден станаха неразделни. Хранеха се заедно, Дани го пазеше от по-яките момчета, които му досаждаха. Рой подкупи едно момче да спи на леглото до Дани, като му даде най-ценното нещо от своята кутия за пури — изсъхнала кожа от жаба. Момчето донесе тайно една стара бейзболна топка и те си я подхвърляха напред-назад, докато Дани учеше правилата на играта.

После Рой успя да се сдобие с фенерче отнякъде, за да може Дани да му чете приказки в леглото, след като сестра Мария Тереза загасваше лампите. Обикновено Рой заспиваше, преди Дани да е свършил приказката.

Дани прекарваше часове в мизерната библиотека на сиропиталището, опитвайки се да намери интересни приказки за Рой. Когато намери екземпляр от приказките на Ханс Кристиан Андерсен, той взе в ръце богато илюстрираната книга и започна да я прелиства възбудено. Изведнъж спря. Пред очите му бе картина на Дявола и неговите ученици, летящи сред облаците със своето огледало. Гледаше втренчено картината, докато очите му почнаха да горят. Стисна ги

силно и затвори книгата. Захвърли я толкова силно на рафта, че тя падна на пода зад него.

Дани напредваше бързо в училище и мисис Денисън се гордееше с него.

Един ден тя предложи Дани да ходи по-често на кино — това щеше да бъде по-добре за неговото произношение и за мисленето му на английски.

Дани се почувства неловко.

— Никога не съм ходил на кино.

— Никога? Разбира се, трябваше да се сетя. Ти си в тази страна само от шест месеца. Ще трябва да поправим това. Един от най-хубавите ми спомени от младостта е посещението ми на дневно представление.

На следващата събота двамата взеха автобуса за града. На Дани почти му се виеше свят от вълнение. Никога не бе виждал толкова много хора — всички бързаха, носеха пакети, блъскаха се. Преминаваха коли, разплисквайки рядка кал, свиреха клаксони, дрънчаха звънци на тролейбуси, светваха червени, зелени и жълти светлини, на всеки ъгъл се виждаха живописни надписи, рекламиращи предимствата на напитки, перилни препарати, автомобили. Минаха покрай улични продавачи, които продаваха печени кестени и странни сухи бисквити, за които мисис Денисън каза, че се наричат солети, и въпреки че бе зима, видя деца, които ядяха сладолед. Всеки бързаше нанякъде и никой не се притесняваше от какофонията от звуци или от лабиринта от улици.

Мисис Денисън го заведе до една пресечка и тогава Дани го видя. В следобедната светлина грееше яркосин надпис — „Риалто“. Наредиха се на дълга опашка и бавно започнаха да се приближават до касата за билети, която приличаше на миниатюрна Тадж Махал. С усмивка мисис Денисън подаде на Дани четвърт долар, за да си купи сам билета. Той бе зашеметен, когато влязоха в кръглата зала. Пред очите му танцуваше фонтан от разноцветна пяна — червена, зелена и синя вода. Как ли го правеха? Мисис Денисън го поведе по огромен кръгъл килим до една вита стълба с масивни мраморни перила. Дани

не забеляза пукнатините по мрамора, оръфаните краища на килима или лющещата се боя. Това, което възприемаше, бе магията.

Качиха се на балкона. Пред тях се простираше грамадна зала. Огромни колони, боядисани в златно, се издигаха към небосвода на тавана, където блещукаше цяла галактика от звезди. Заведоха го до стол от червено кадифе, докато все още зяпаше с широко отворена уста, опитвайки се да възприеме това, което виждаше. Внезапно долетя величествен звук от високи златни тръби, разположени в един ъгъл. Той потрепери. Дори не се сещаше за мисис Денисън. Точно пред тях една тежка завеса почна бавно да се вдига, докато музиката затихваше и светлините постепенно отслабнаха. Зад завесата се появи голям бял екран. В залата стана съвсем тъмно и Дани се уплаши.

— Надявам се, че ти харесва — чу се гласът на мисис Денисън, но той не можа да отговори. В този момент сноп светлина проряза тъмнината, осветявайки екрана с образите на един друг свят. Затръбиха тромпети и рицари в доспехи се впуснаха по един хълм. Кралят препускаше в галоп към своя замък, крал Хенри V — Лоурънс Оливие. Това бе първото запознаване на Дани с Шекспир.

Това се превърна в седмичен ритуал. Всяка събота след обяд Дани и мисис Денисън седяха един до друг и ядяха пуканки в полупразния киносалон с очи, приковани към екрана.

Дани не помръдваше от мястото си, докато и последният образ на екрана не изчезнеше. Мразеше, когато екранът оставаше безжизнен и лампите светваха. Сега вече знаеше всичко за филмите, звездите, продуцентите, сценаристите, кинематографите. Не познаваше постиженията на Джаки Робинсън в бейзбола през 1947 година (нещо, което всички момчета в сиропиталището, в това число Рой, можеха да речитират наизуст), но със сигурност знаеше, че Роналд Колмън е получил „Оскар“ тази година за „Двоен живот“.

Дани обичаше тези сенки, проектирани от сноп светлина. С възхищение наблюдаваше как Харолд Ръсел в „Най-добрите години на нашия живот“ си наливаше чаша кафе със стоманените куки, които бяха заместили ръцете му. Когато лампите светнаха, Дани, преглъщайки сълзите си, с изненада забеляза, че някои от мъжете, които си отиваха, плачеха.

Когато се върна в реалния свят, Дани забеляза, че и мисис Денисън също е трогната. Тя му каза тихо:

— Филмите трогват хората от цял свят. Те са една много важна форма на изкуство, толкова колкото и литературата и може би по-въздействаща.

„Да — мислеше си Дани, — чувствам тази сила.“

През следващата седмица той работи по-усърдно от всеки друг път в училище и направи старателно в сиропиталището всичките си домашни работи. Мечтаеше за събота, предвкушвайки следващото приключение — Фред Астер във „Великденски парад“. Но мисис Денисън не можа да го вземе.

Той бе съкрушен. Прекара сутринта, крачейки из стаята си неспокоен, самотен. Рой беше навън. Бейзболният отбор най-после го бе приел като резервен играч. Дани чуваше виковете им. Стъпи на един стол и погледна през тесния прозорец към играчите. Рой седеше на една пейка сам, с измъчено изражение на лицето и държеше бухалка, която изглеждаше голяма колкото него. Очевидно Дани не бе единственият, който се съжالياва.

Погледна към стенния часовник. Беше почти дванадесет и половина. След половин час Фред Астер щеше да танцува в Риалто. Трябваше да види това. Сложи си кепето на сиропиталището, което всички момчета бяха задължени да носят, и се измъкна на пръсти покрай канцеларията на управителката.

— Къде отиваш, Даниъл? — стресна го гласът на сестра Мария Тереза точно когато стигна до изхода.

— Мисис Денисън ме чака — промърмори той.

Тя кимна и се прибра в канцеларията, поклащайки се. Премалял от облекчение, Дани изтича на улицата.

Нямаше пари, но бе измислил нещо. Когато пристигна в киното, мушна кепето си в джоба и застана на опашката до една солидна на вид жена. Когато тя приближи касата, Дани застана на входа до разпоредителя.

— Майка ми купува билет в момента — каза той, сочейки зад себе си.

Когато го пуснаха вътре, Дани побърза по стълбите към балкона и се сви на един стол в ъгъла. Не се успокои, докато светлините не избледняха. Но щом музиката засвири, забрави всичко, потропвайки заедно с Фред Астер с такова увлечение, че жената до него го подритна по крака.

Малко преди края на филма Дани се измъкна през една странична врата и побърза към сиропиталището. Танцуваше по стъпалата, покрай които минаваше, като въртеше в ръце един клон от дърво, имитирайки Астер, и си пееше: „Пристъпвайки с моята любима... чудесно е да се чувстваш толкова добре... никога не съм се чувствал така щастлив...“

Когато отвори вратата, видя, че сестра Мария Тереза е все още дежурна.

— Благодаря ви, мисис Денисън! — извика той от улицата. Кимна учтиво на монахинята и се качи бързо в стаята си.

Реши да не казва на мисис Денисън какво е направил. Не каза дори и на Рой.

Неделите бяха най-лошите дни в сиропиталището. Всички момчета трябваше да стават необичайно рано за утринната служба от шест часа в близката църква. Пасторът не обичаше те да заемат пейките през посещаваните служби в по-късните часове. Когато се връщаха, трябваше да се подготвят за срещите с кандидатите за осиновители. Управителката винаги се обръщаше към съпружеските двойки, като възхваляваше акта на предоставяне на дом на едно нещастно сираче и наблюдаваше на получаването на отплатата за такава постъпка от небето. После момчетата влизаха и заставаха в четири редици, изложени на показ като някаква стока. Те пееха химн, докато възрастните дъвчеха своите препечени филии и яйца, разглеждайки ги с интерес. До края на закуската поне едно от момчетата се сдобиваше с нови родители.

В сиропиталището Дани често бе чувал хората да си говорят, че е твърде голям, за да бъде осиновен. Това го радваше. Бе свикнал с нещата и не му се искаше те да се променят отново. Учеше се добре в училище, бе загубил акцента си и вече бе приет от другите. Единственото нещо, което го безпокоеше, бе, че могат да вземат Рой. Както много други момчета Рой гледаше с надежда съпружеските двойки и обичаше да си мечтае за новия дом. Той каза на Дани, че е бил захвърлен като бебе и не познава родителите си.

— Помниш ли майка си и татко си, Дани? — попита той веднъж.

Но Дани отбягна въпроса му, като отговори сухо:

— Не искам да говоря за това.

В неделя вечер, след като отново бе отхвърлен, Рой имаше кошмари и понякога се подмокряше. Това ужасно го притесняваше. Наказанието за напикаване бе сурово. Ако хванеха някое момче, то не получаваше обяд и трябваше да стои в трапезарията с надпис на врата „Аз подмокрям леглото си“. На няколко пъти Дани му донесе тайно чисти чаршафи от шкафа в коридора, докато другите все още спяха, и помогна на Рой да оправи леглото си, преди сестра Мария Тереза да е разбрала. Влажният чаршаф се скриваше в пружините на леглото до следващото пране.

Една нощ Дани се събуди от шепот в ухото:

— Изпишках се в леглото.

— О, не! Пак ли?

Сънен Дани се измъкна от леглото и се отправи към шкафа в коридора. Но когато бръкна вътре, се оказа, че е празен. За момент изпадна в паника. После се върна тихо в стаята.

— Само мълчи — заповяда той на Рой, измъкна мокрия чаршаф и го замени със своя.

— Но ти ще бъдеш наказан — промърмори Рой.

— Заспивай — каза му Дани сърдито, като се мушна в мокрото легло. — Много си слаб, за да пропуснеш още един обяд.

Заспивайки, той чу гласа на Рой.

— Дани...

— Какво сега?

— Може би ще ни осиновят заедно.

— Може би.

Най-лошият момент за него в сиропиталището бе, когато трябваше да стои в трапезарията с този ужасен надпис на врата.

В края на учебната година имаше рецитал в приемната и мисис Денисън накара Дани да запомни едно стихотворение.

— Не се страхувай, Даниъл. Сега английският ти е много добър. Ще бъда на първия ред. Ако се уплашиш, само ме погледни. Аз ще шепна думите заедно с теб.

Но на него не му се наложи да поглежда към нея, докато рецитираше без акцент:

*Ако можеш да мечтаеш, но не позволиш на мечтите да те овладеят;
Ако можеш да мислиш, но не позволиш мислите да станат твоя цел;
Ако можеш да посрещнеш триумфа и нещастията и да се справиш с тези два измамника...*

Публиката започна да го аплодира. Това му бе приятно. Същата вечер той разказа на Рой за това. Рой също бе запомнил стихотворението. Нямаше избор, след като Дани в течение на две седмици му бе чел само това, докато и двамата го научиха наизуст без грешка.

Дани насърчи Рой да рецитира стихотворението на следващата среща с осиновители. Рой го направи и реакцията бе възторжена. Дори и управителката се усмихна. Една бузеста двойка съпрузи го аплодираха по-шумно от другите. Дани пръв забеляза, че те разговарят с управителката, докато момчетата миеха чиниите. Досети се, че искат да осиновят приятеля му.

Дани трябваше да прикрие чувствата си, когато видя щастливото лице на Рой. Трябваше да си признае, че родителите на Рой му бяха симпатични. Кръглите им розови лица се озаряваха от широки усмивки. Щяха да бъдат добри родители за слабичкия дребен Рой. Сигурно щяха да го охранят. Каза това на Рой, докато му помагаше да си приготви нещата. Не отне много време. Всичко, което Рой притежаваше, се събра в неговата кутия от пури. Позволиха му да вземе със себе си само дрехите, които имаше на себе си. Новите му родители чакаха долу.

Рой се втурна към вратата. Дани не можа да помръдне. Дъхът му секна и имаше чувството, че потъва надълбоко под вода, без да има сили да изплува нагоре за въздух.

Изведнъж Рой се обърна с разтревожено изражение на лицето.

— Дани, не бихме ли могли да измъкнем един чаршаф от шкафа, само един, и да го сгънем плътно в кутията за пури. Знаеш, нали, за всеки случай...

— Не се тревожи — успокой го Дани. — Няма да се случи пак. Ще имаш нов баща, нова майка, хубава къща, собствена стая. Няма да

имаш кошмари вече. Ще спиш добре.

— Но какво ще правя, ако... — настоя Рой.

— Е, просто кажи на майка си да ти прочете приказка.

После му извика рязко:

— Хайде!

Дани занесе кутията на Рой долу, където чакаха родителите, все още усмихнати. Когато го поведоха към колата, Рой се откъсна от тях и се втурна назад. Обви ръце около Дани в силна прегръдка. Крехкото му тяло се тресеше от силни ридания.

— Обичам те, Дани. Никога, никога няма да те забравя.

Дани замръзна на мястото си. Когато колата изчезна от погледа, той все още бе там. Буцата, заседнал а в гърлото му, остана още за дълго.

Сега повече от всякога бе благодарен за приятелството си с мисис Денисън. Каза ѝ, че малкият Рой вече има истински дом и за това, колко много му липсва.

— Може би някои добри хора ще дойдат и ще те осиновят — каза тя.

Дани поклати глава:

— Не. Твърде голям съм. На петнадесет години съм.

На следващата неделя, докато пееше в хора, Дани с изненада забеляза, че мисис Денисън е седнала на една висока маса до слаб мъж с дълги кичури сива коса, покриващи оплешивяващо теме. Той помисли, че е неин баща, но по-късно научи, че е съпругът ѝ. Мистър Джон Денисън бе пенсионираният бивш директор на гимназията. Бяха се оженили преди десет години, когато тя бе назначена там за учител по английски. Това бе първи брак и за двамата.

След закуска Дани бе повикан в канцеларията на управителката, където чакаха семейство Денисън. Знаеше, че ще се случи нещо важно — всички лица издаваха това.

Управителката му кимна зад очилата си.

— Седни, Даниъл. Имаме нещо да ти кажем.

Дани седна бавно и погледна въпросително към мисис Денисън.

— Даниъл — каза тя, — ние никога не сме били ощастливени с дете и бихме искали да те приемем за наш син.

— Да, мое момче. — Мистър Денисън се усмихна леко и се закашля.

Дани изпадна във възторг.

— Наистина ли?

— Да, наистина — мисис Денисън се наведе към него и го целуна по челото.

Преди да напусне сиропиталището Сейнт Джон, той помоли сестра Мария Тереза да му даде адреса на Рой, но тя поклати глава:

— Никога не даваме такава информация, Дани. Знаеш това.

— Но той бе най-добрият ми приятел...

— Зная. Но в живота често се налага да потиснем такива временни връзки и да се заемем с това, което е важно. Спомняш си защо сме на тази земя, Дани — да обичаме и служим на Бога.

Дани усети, че буцата в гърлото му се връща. Никога повече нямаше да види Рой. Никога нямаше да може да му разкаже за фермата, за Маме, Тате и Рахел. Как му се искаше да е споделил своята тайна с единствения човек, на който вярваше, че ще я запази. Понякога беше изпитвал желание да я сподели с него, но нещо винаги го бе възпирало.

Сега имаше нов живот и ново име. Бе станал Даниъл Джон Денисън, син на мисис и мистър Денисън. Имаше собствена стая на втория етаж на малката им къща, която приличаше на другите къщи на тясната улица, залесена с дървета. Леглото му, сгушено в една ниша под наклонения таван, гледаше към прозореца, където мисис Денисън трупаше една върху друга възглавници на цветя, за да направи място за сядане пред прозореца. В чекмеджето под това място той прибра парашутистките пагони, които му бе подарил Тайроун, и бейзболната топка, с която си бяха играли с Рой.

Цялата къща миришеше на лавандулов сапун и отразяваше викторианския вкус на мисис Денисън — покритото с кретон богато канапе, лампите с ресни, плетените салфетки, за които Дани научи, че се наричат мильо.

Няколко пъти мистър Денисън подхвана въпроса за произхода на Дани, но Дани винаги даваше един и същи кратък отговор: Бе отделен от семейството си през време на войната и бе стигнал до Сан Саба.

Мисис Денисън обикновено сменяше темата и никога не настояваше. Но в моменти на особена сърдечност между тях го наричаше „моето малко циганче“. Но такива нежности бяха рядкост и тя дори не го наричаше Дани, а Даниъл, сякаш бе по-голям.

Тъй като мистър Денисън, когото Дани някак си не можеше да нарече „татко“, бе често болен, Дани прекарваше много повече време с новата си майка. Всяка сутрин отиваха заедно на училище. Вечер вкъщи тя продължаваше да му помага с английския. Всяка събота продължаваха да ходят на кино.

Мистър Денисън настоя Дани да посещава сутрешните църковни служби в неделя. Те принадлежаха към Първата епископска църква и по-късно Дани научи, че мисис Денисън е убедила много трудно управителката на сиропиталището да разреши той да бъде осиновен от некатолически дом. Дани не намираще църковните служби различни от католическите. Бяха също толкова скучни. За щастие скоро му бе спестена тази досада. Когато здравето на мистър Денисън се влоши и той започна да прекарва много време в леглото, църковните служби бяха забравени.

Интересът на Дани към киното нарастваше. От време на време отиваше в универсалната библиотека в Сиракюз, за да чете книги по кинематография. Сега, когато ходеше на кино с мисис Денисън, той обръщаше внимание на това, как се създава илюзията за действителността, как светлината и сенките правят настроението.

Една събота мисис Денисън го заведе да види „Бяла топлина“. Дани седеше хипнотизиран на ръба на стола, когато гангстерът Джими Кагни, преследван от полицията, се изкачи по една стълба на върха на огромен резервоар за гориво. Застанал сред бушуващите пламъци, Кагни извика:

— Погледни ме, майко, аз съм на върха на света!

Погълнат от пламъците, резервоарът експлодира. Дани възкликна и мисис Денисън го стисна за ръката.

— Съжалявам, Дани. Не трябваше да те вода на такъв жесток филм.

— Но е добре направен. Не ти ли изглеждаше реален?

— Твърде реален. Беше зловещ.

Дани не отговори, макар че му се искаше да каже: „Само ако можех да правя филми като този.“

На шестнадесетия рожден ден на Дани семейството си раздели една шоколадова торта и малка бутилка шампанско. Мистър Денисън седеше сковано на масата, облечен в своя халат. Не пи шампанско, но все пак вдигна тост:

— Честит рожден ден на нашия син.

Той не можа да продължи, обхванат внезапно от спазъм в гърдите си. Мисис Денисън му даде хапче. Тя и Дани отпиха от шампанското и тогава тя донесе едно малко пакетче, увито елегантно. Дани го отвори. Вътре имаше ръчен часовник от неръждаема стомана с черна кожена каишка. Той бе толкова развълнуван, че не можа да закопчае каишката, и мисис Денисън трябваше да му помогне. Никога преди това не бе имал часовник. Благодарим им неколкократно.

— Това бе достатъчно вълнение за всички ни — каза мисис Денисън. — Джон, трябва да се върнеш на леглото — разпореди тя и му подаде хапче за сън с чаша вода.

— Ти току-що ми даде едно — каза мистър Денисън.

— О, Джон, започваш да забравяш. — Тя се усмихна, слагайки хапчето в устата му и чашата вода пред устните му.

Дани не каза нищо, докато ѝ помагаше да занесе чиниите в кухнята.

— Добре, новороденико, приготвяй се да си лягаш, но не забравяй да си напишеш домашните.

— Няма да забравя, Маргарет.

Приятно ѝ бе да я нарича Маргарет, когато бяха сами. Целуна го леко по бузата.

— Малко по-късно ще се кача да ти помогна.

След като взе душ, Дани си облече чистата пижама, която бе поставена на леглото, и се зае с домашното си. Обичаше да чете стихотворенията, които учеха в часовете на мисис Денисън. Тя често го караше да ги чете на глас. Сега английският му бе безупречен. Никой не би могъл да отгатне произхода му.

Вратата се отвори тихо и тя влезе. Той с изненада видя, че е облечена с прилепнала към тялото ѝ нощница с деколте вместо с белия хавлиен пеньоар, който обикновено носеше преди лягане.

Когато тя седна на леглото до него, Дани не можа да отдели очи от гърдите ѝ. Очертанятията на зърната ѝ се виждаха под тънката материя.

— Честит рожден ден, Даниъл — каза тя, посягайки да го прегърне. — Ти си такава радост и за двама ни.

— Отново ви благодаря за часовника — заекна Дани, хипнотизиран от присъствието ѝ.

Гласът ѝ звучеше унесено и тя продължи да говори, сякаш не го е чула.

— Никога няма да забравя оня момент, когато ти рецитираше стихотворението на Киплинг в приемната. Не ти се наложи да ме погледнеш дори веднъж. Ти стоеше изправен, уверен в себе си, висок и красив. „Ако можеш да изпълниш неумолимата минута/С шестдесет секунди бърз бяг/ Твоя е земята и всяко нещо в нея/И нещо повече — ти ще бъдеш Мъж, сине мой!“

Той усещаше гърдата ѝ на бузата си, докато тя галеше къдриците му. Сърцето му биеше лудо и се чудеше какво да прави с потните си ръце.

— О, погледни — каза тя, кимвайки към прозореца. — С другата си ръка загаси лампата. — Не е ли така много по-добре?

— Да — измърмори той.

Тялото му затреперя, когато тя легна до него. За част от секундата изпита желание да скочи от леглото и да избяга. Но в този момент тя го целуна по затворените устни, разтваряйки ги нежно с върха на езика си. Той усети топлина между краката си.

— На шестнадесет години си. Чувстваш ли се мъж? — попита тя с лек смях.

Преди да успее да отговори, тя го целуна отново. Този път устата му бе отворена, когато езикът ѝ докосна неговия. Ръката ѝ се вмъкна под пижамата му и го погали по корема.

Дани я обхвана с ръце и я прегърна силно. Ръката ѝ се спусна понадолу.

— Да — пошепна тя. — Ти си мъж.

От този момент правенето на любов с Маргарет Денисън стана част от съботния ритуал наред с ходенето на дневно кино. Дани често

се чудеше дали мистър Денисън получава допълнително хапче през тези дни.

Сега той обръщаше повече внимание на момичетата в клас с техните малки напъпили гърди. Едно хубаво момиче, което седеше до него в час по биология, го покани за шестнадесетия си рожден ден. В събота след вечеря той се втурна в стаята си, където вече бе приготвил най-хубавата си бяла риза, морскосин костюм и кафява връзка. Докато си лъскаше обувките, Дани си тананикаше „Излизайки с моята любима...“. После затанцува надолу по стълбите. На площадката стоеше мисис Денисън със замръзнала усмивка.

— Надявам се, че ще прекараш добре на забавата, Даниъл?

Тонът го изведе от равновесие.

— Няма да стоя до късно, майко... а-а, Маргарет.

Очите ѝ сякаш го пронизваха.

— Защо, Даниъл... стой, колкото искаш. Сега е събота. И не се тревожи за мен.

— Ако не искаш, може и да не отида.

— Достатъчно голям си, за да взимаш сам решения. Направи това, което смяташ, че е най-правилно.

Тя се обърна и си отиде.

Дани стоеше, играейки си несъзнателно с часовника си. Бавно, с наведена глава тръгна обратно по стълбите.

Когато наближи краят на гимназията, мисис Денисън започна да го убеждава да остане вкъщи и да се запише в университета в Сиракюз, но Дани знаеше, че трябва да се махне. През последната година се чувстваше ограничен, без да може да има приятелки, усещайки негодуванието на мисис Денисън дори когато излизаше с другите момчета.

Но тя не можеше нищо да направи, след като Дани получи стипендия за Института по хуманитарни науки на Южнокалифорнийския университет.

Беше 1950 година. Другите щяха да я запомнят като годината, в която президентът Труман оцеля при атентат, или годината, в която Джоузеф Маккарти започна антикомунистическата хистерия. Но Дани я запомни като годината, в която „Всичко за Ева“ с Ани Бакстър и Бети

Дейвис спечели „Оскар“. Това бе последният филм, който гледаха заедно с мисис Денисън в деня преди неговото заминаване за Западния бряг.

Той бе изненадан колко гореща е Калифорния през септември. В Сиракюз листата пожълтяваха и започваха да падат, но тук цъфтяха цветя, а към ясносиньото небе се издигаха палми, толкова високи, че се чудеше какво ги държи, за да не се прекатурят.

Дани вървеше из многолюдния университетски град с трепет, поглеждайки към другите студенти. Те се държаха напълно свободно, разхождайки се, облечени в тениски с гръцки букви, обозначаващи организациите, към които принадлежаха. Той се колебаеше дали да се обърне към някого и когато го направи, езикът му бе вързан. Беше на осемнадесет години, но се чувстваше като малкото момче, което току-що влизаше в сиропиталището Сейнт Джон.

Изпитваше носталгия към дома. Липсваше му сигурността, която му даваше мисис Денисън. През първата седмица ѝ пишеше всеки ден. Но скоро започна да забелязва, че хубавите студентки си шепнеха „Толкова е красив“. Канеха го на много забави и той имаше все по-малко време или нужда да пише вкъщи толкова често. Зависимостта му от мисис Денисън бе напълно прекъсната, след като си намери работа като сервитър в една закусвалня и повече не се нуждаеше от малката сума пари, които получаваше от нея всяка седмица.

Като отличен студент той получи покани от няколко организации, но когато получи предложение от една еврейска организация, бе силно развълнуван.

— Трябва да е грешка, аз не съм евреин — каза той смутено на човека, който го бе поканил.

— Това няма значение, нямаме ограничения — бе отговорът.

Дани бе изумен. Защо канеха него? Какво подозираха?

Когато се върна в стаята си в пансиона, той заключи вратата и се погледна в огледалото над мивката. Разгледа черната си къдрава коса и изви глава така, че да види правия си нос в профил. Не приличаше на евреин. Мисис Денисън веднъж каза, че прилича на актьора Робърт Тейлър. А Тейлър със сигурност не бе евреин. А може би беше?

Дани се възползва от шанса да влезе в дружеството Сигма Алфа Епсилон — САЕ, считано за най-изисканата група в студентския град. Всички членове се обличаха много елегантно, държаха се с чувство за превъзходство и имаха приятелки с дълги загорели крака и изрусени от слънцето коси. Клубът на САЕ бе най-внушителното здание в студентския град — голямо, бяло, двуетажно, със сводести прозорци и широка веранда с високи дорийски колони от двете страни.

Очаквайки нервно встъпителния разговор, Дани пристигна в клуба рано. Бе посрещнат от старши член на организацията, който носеше тъмносиня жилетка с емблемата на САЕ върху джоба на гърдите, бродирана в златно. Въведоха го в стая, която приличаше на библиотека, със стени, покрити с книги. Около голяма махагонова маса седяха четирима старши членове, облечени с еднакви сини жилетки. Дани чувстваше с притеснение колко неуместно е неговото кафяво спортно сако.

Президентът на дружеството, който говореше с предвзет, почти британски акцент и пушеше лула, задавайки учтиви въпроси, и Дани си помисли, че всичко върви много добре. Тогава президентът се облегна назад в стола си и вдигна лист хартия.

— Тук имам съобщение, че сте бил поканен да влезете в Алфа Бета Гама.

— Да, но...

— Да, сър — подсказа един от присъстващите.

— Да, сър. Искам да кажа... точно се опитвах да обясня, че... а-а... са направили грешка.

— Значи не сте еврейин?

— Не, сър. Семейството ми са членове на епископска църква.

Президентът размени погледи с другите и след това се обърна топло към Дани:

— Просто задаваме по няколко въпроса на кандидатите. Надявам се, че не възразявате.

Дани постъпи в САЕ без повече проблеми. Сега той също носеше синя жилетка с гръцки букви, бродирани в златно. Разхождаше се из студентския град подръка със сексапилно момиче — най-красивото момиче в класа. Тя бе дошла от строг пансион за момичета и бе напълно готова да го удари на живот.

Въпреки че го канеха на много места и бе популярен, не бе щастлив. Сексуалните му връзки му носеха краткотрайно вълнение, но никоя не доведе до трайна дружба. Колкото по-отчаяно се опитваше да се привърже, толкова по-самотен се чувстваше. Докато учеше вечер в стаята си, често фантазираше как изведнъж по вълшебен начин Рой се появява и му прави компания. Рой би разбрал самотата му. С него не би му се налагало да се преструва. Щеше да каже на стария си приятел всичко, дори най-съкровениите си тайни. Той изпрати писмо на сиропиталището, отново надявайки се да получи някакви данни за това, къде се намира Рой. Но сухият отговор само гласеше, че „разкриване на информацията относно осиновяването е забранено от законите на щата“.

В началото на втория срок имаше среща на братството за оценка на нови кандидати. Джоузеф Макдърмът, закръглен червенокос младеж, направи изненадващо предложение — Зак Ейбърмс, баскетболна звезда.

— Но той е евреин! — възкликна председателстващият сред настъпилия шум.

— Какво от това? — каза Макдърмът. — Зак Ейбърмс е баскетболната звезда на Южнокалифорнийския университет. Той е чудесно момче и ще бъде страхотно допълнение към нашето братство. Тези архаични правила са пълни глупости. Нека бъдем първите, които правят стъпка напред. Предлагам Зак Ейбърмс за член на САЕ.

В залата настъпи тишина. Чувстваше се само потъркване на обувки по пода. Макдърмът се огледа наоколо презрително.

Дани се изпоти, спомняйки си инквизицията само преди няколко месеца. Почувства върху себе си много погледи. Изправи се и веднага щом привлече вниманието на всички, съжали, че го е сторил.

— Искрах само да кажа, че... — започна той и прехапа устни. — Че... ние всички се заклехме, когато влизахме в братството, да съхраняваме традициите на Сигма Алфа Епсилон. Аз, все пак... мисля, че трябва да продължим една благородна... традиция, която се е задържала дълго време. — Свърши и седна бързо.

Когато гласуваха, само Макдърмът вдигна ръка за приемането на Зак Ейбърмс. В последната шумотевица, докато някои го поздравяваха с потупване по гърба, Дани остана седнал, гледайки надолу.

Изведнъж се чу гласът на Макдърмът, надвиквайки другите:

— Вие всички сте купчина лайна и се заслужавате един друг. Напускам това братство. — Излизайки от залата, той мина покрай Дани и му извика: — Антисемит!

Дани само гледаше към пода. Не искаше да се види неговото възхищение от Макдърмът, нито пък презрението, което изпитваше към себе си.

Това чувство се запази у него през целия срок и той усети облекчение, когато учебната година свърши и ги разпуснаха за лятната ваканция.

Когато Дани пристигна вкъщи, мисис Денисън бе в кухнята и приготвяше любимото му ядене. Не бяха се виждали почти цяла година. Той я целуна по двете бузи и започна да бърбори за учебните си занимания и ангажираността си, която му бе попречила да ѝ пише толкова често, колкото би искал.

Тя махна с ръка на неговите извинения.

— Първата година е трудна, Даниъл... за всеки.

— О, ти ме разбираш толкова добре, майко... а-а... Маргарет — запъна се той.

— И двамата толкова се гордеем с теб, макар че не мога да покажа на баща ти последните ти оценки. Състоянието му се е влошило напоследък.

Дани примигна. Бе забравил да попита за мистър Денисън, който бе изпратен в частна болница преди няколко месеца.

— О, съжалявам да чуя това. Трябва веднага да отида да го видя.

— Разбира се... но не хуквай веднага. Аз го видях рано тази сутрин. Да отидем утре заедно.

— Не, не... ще се чувствам по-добре, ако отида днес.

Когато сестрата го заведе в стаята, Дани бе шокиран от фигурата на мистър Денисън, наподобяваща скелет, и лабиринта от зелени тръбички около главата му. Очите на стария човек бяха отворени, но изглеждаше заспал.

Дани седна до леглото, разглеждайки лицето, което бе изкривено от скорошен удар. От ъгъла на устата му се точеше слюнка.

„Този човек ме осинови — мислеше си той. — Даде ми своето име. Искаше да ми бъде баща. Никога дори не му благодарих.“ Дани си даде сметка колко малко са общували двамата. Сега искаше да му

говори, да му се извини за това, че го е измамил. Но само остана да седи тихо. Не можеше да направи нищо друго.

Мисис Денисън го чакаше вкъщи, облечена в черна кадифена пола и дантелена розова блуза. На масата бяха сложени най-добрите сервизи и сребърни прибори. Ядоха много малко, като говореха непрекъснато, сякаш се страхуваха да спрат.

Накрая тя каза:

— Трябва да си много уморен, след като си преминал през цялата страна с автобус. Защо не се приготвиш да си лягаш, докато прибера чиниите? Ще се кача горе след малко да ти кажа лека нощ.

Дани се загледа в чашата си, преди да отпие бавно.

— Да, малко съм уморен.

Стаята му изглеждаше точно както я бе оставил. Отвори чекмеджето с пагоните на Тайроун и бейзболната топка на Рой. Започна да подхвърля топката от ръка в ръка, докато през главата му преминаваха най-различни мисли.

През полуотворената врата чу мисис Денисън, която се качваше по стълбите. Всеки момент щеше да се появи. Повече от всичко му се искаше да не е там. Отправи се към вратата, но бе твърде късно да излезе. Тя идваше по коридора. Затвори бързо вратата и пусна резето.

Отстъпи назад, сдържайки дъха си. Видя как дръжката на вратата помръдна. Чувстваше отвъд вратата нейното присъствие. Дръжката се помести отново. Сякаш мина цяла вечност, преди стъпките ѝ да се отдалечат по коридора.

Седна на леглото с въздишка. Колко уплашен бе, когато започна тяхната връзка. Сега бе приключила и се чувстваше още по-уплашен.

На сутринта случката от вечерта въобще не бе коментирана. Мисис Денисън прие много благосклонно извинението на Дани, че трябва да се връща в университета за един специален летен семинар. Следващият път, когато Дани се върна у дома, бе за погребението на мистър Денисън, но той отседна в мотел. Повече никога не се върна.

---

[1] Geronimo — Индиански главатар на апачите и боен викар, използван от парашутистите при скачане. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

1982 г., Милано, Италия

Люба не се интересуваше къде отива. Валентин бе на стотици километри. Тя гледаше полето през прозореца на автобуса. В далечината нагоре по един склон препускаха коне. Копитата им сякаш не докосваха земята, скрити в тънка постеля от мъгла. В нейното въображение се превърнаха в коне от въртележка с развени гриви, които се скриваха зад хълма с Валентин. Сърцето ѝ бе празно.

Автобусът пристигна в един много по-голям лагер за бежанци близо до Милано. В него имаше стотици хора, избягали от страните от комунистическия блок — Югославия, Чехословакия, Унгария и, разбира се, Полша. Всички знаеха, че стига да успееш да минеш през границата в свободния свят, Червеният кръст ще се опита да ти намери дом в друга страна. Но чакането в бараки, подобни на военните, с редици от легла, плътно наблъскани едно до друго, би могло да бъде мъчително дълго.

Страдаща дълбоко, Люба намери мястото за непоносимо, въпреки че Магда успя да склони управителя на лагера да им дадат малка самостоятелна стая, предназначена за жени с малки деца.

Люба би могла да бъде регистрирана като дете в документите на лагера, но фактът, че е почти зряла, не убягна от погледа на мъжете около нея. Двама югославски младежи — Мирек и Франек, единият сърбин, другият хърватин — я следваха с особено усърдие. Мирек — висок и жилест, Франек — нисък и мускулист, бяха унищожителите на лагера. Те бродеха из терена, винаги леко пияни, преследвайки плъховете и другите паразити, които се хранеха на купчините смет. Смееха се винаги когато виждаха Люба, и ѝ подхвърляха мръсни шеги на развален полски, канейки я да опита с един от тях в килера под кухнята. Отвратена, Люба побягваше встрани, когато ги виждаше да идват.

Магда получи работа на непълен работен ден като готвачка в един ресторант в Милано. Носеше вкъщи останала от ресторанта

храна, така че двете се хранеха добре, а със заплатата можеха да си купуват някои дрехи. Когато Люба подметна, че можеше да печелят два пъти повече само за една вечер на Ринек, Магда се ядоса. Каза й категорично, че този период от живота им е приключил. Сега са в свободния свят и не бива да вършат нищо, което да изложи на риск и получаването на визите им.

След два месеца те все още чакаха. Молбите им не можеха да бъдат обработени без документ от Адам, удостоверяващ, че той ще гарантира заминаването им и ще отговаря за тях след пристигането им в Австралия.

Магда бе писала два пъти, обяснявайки какво е необходимо. Изпратила бе едно писмо преди известно време от Сан Саба и писа отново от Милано.

Накрая отговорът от Австралия пристигна. Магда разкъса плика нетърпеливо. Вътре имаше дебел документ на английски с много печати. Магда сграбчи Люба и я целуна, после я поведе към офиса на Червения кръст.

Възрастният служител взе документа от нея.

— Това е необичайно — каза той, като вдигна очилата си с дебели стъкла, които висяха от врата му на черна лента. — Никога не съм виждал такъв документ.

— Какво пише? — попита Магда разтревожена.

— Зная английски, но тук има толкова много юридически термини. Нека го погледна за малко.

Магда седна. Люба гледаше мрачно служителя.

След една безкрайна пауза той се обърна към Магда:

— Тези документи удостоверяват, че вие и Адам Вода сте разведени.

— Какво?! Какво?! Как е възможно?

— Съпругът ви очевидно се е развел с вас. — Гласът на служителя бе топъл и състрадателен. Бе свикнал да съобщава на хората лоши новини. — В Австралия тези неща се уреждат лесно.

Магда избухна в сълзи.

— О, Магда — каза Люба сърдито. — Какво очакваше след толкова много време? — Обърна се към човека от Червения кръст. — Какво ще правим сега?

— Единственото, което може да направите, е да чакате. Ще ви запишем в списък за няколко други страни. Трябва да бъдете търпеливи, но рано или късно една от тях ще ви приеме.

Магда се беше борила толкова много, понесла толкова страдания само за да намери съпруга си. Сега стоеше и слушаше мълчаливо новините, които никога не бе очаквала да чуе — Адам не я искаше. Бе съсипана.

От този ден нататък никога не говореха за Адам, макар че Люба чуваше вечер сподавени хълцания от тялото на майка си. Не знаеше как да я успокои. Все още тъгуваше за Валентин. Техните загуби би трябвало да ги сближат, вместо това ги разделяха. Всяка се криеше зад своето собствено страдание.

Магда се движеше през деня като сомнамбул. Една част от нея изглеждаше унищожена, мъртва. Готвеше цял ден в ресторанта в Милано и когато се връщаше в лагера, трябваше да се занимава и със своя дял от домакинската работа в кухнята.

Настроението ѝ най-после се подобри, когато срещна един полски емигрант, як, набит мъж на петдесет години, със заразително чувство за хумор. Докато двамата белеха заедно картофи в кухнята, той ѝ разказваше как е избягал от Полша. Бил активист в Солидарност и избягал на борда на един балтийски търговски кораб, когато било обявено военното положение. Помолил за политическо убежище в Неапол и бил изпратен в Милано в очакване на визата си от Америка, където имал далечни роднини.

Магда го гледаше как работи и си тананика.

— А откъде имаш това? — попита тя, сочейки номера, татуиран на ръката му.

— О, това. Аушвиц. Бях малко момче.

— Господи... Аушвиц!

Той продължаваше да си тананика, сякаш името не му навяваше нищо друго освен приятни спомени. Имаше широко кръгло лице, което изглеждаше още по-широко поради отдръпващата се линия на косата.

— Не приличаш на евреин — каза тя.

— Да, приличам. Погледни очите ми. Един нацист ми каза, че може да разпознае евреите по техните тъжни кафяви очи. — Той приближи лицето си до нейното и отвори широко очи. — Тъжни ли са?

Не, не бяха тъжни. Бяха очи, изпълнени с добро настроение и добронамереност. Тя се разсмя.

— Но как оцеля? — попита Магда.

— Бях предопределен да живея. Името ми е Хаим — означава живот. — Той се усмихна с топла подкупваща усмивка. — А освен това пеех добре.

— Какво?

— Нацистите бяха много сантиментални. След унищожаване на евреи някой ден обичаха да слушат как малкото момче пее романтични балади. — С мек мелодичен глас той започна да пее: „Auf der Donau, wenn der Wein blunt, fliegt der Vogel von Haus zu Haus...“^[1].

Магда не разбираше думите, но хареса мелодията.

От този момент станаха добри приятели. Тя очакваше с нетърпение кухненската работа след тежкия ден в Милано. Хаим винаги намираше нови начини да я разсмее. Жонглираше с картофи, правеше различни фокуси, издърпваше малко лук от ухото ѝ. Примерът за жизненост, който ѝ даваше, я караше да се срамува от себе си.

Веднъж тя нежно докосна ръката му и потърка с пръсти татуирания номер.

— Хаим, как можеш винаги да бъдеш толкова щастлив?

— Жив съм — каза той, ухилвайки се.

— Но ти си преживял толкова много — лагер на смъртта, след това антисемитизма, унищожаването на работническия ви съюз.

— Да, ужасни неща.

— Но ти не страдаш.

— Магда, ако страдах, щях да съм мъртъв. — Той избърса ръцете си от кърпата. — Страданието те изяжда. О, аз не забравям. Никога не погребвам спомените — добри или лоши, те са част от живота. Трябва да приемем това. — Той взе ръцете ѝ в своите и също ги избърса. Магда се почувства като хипнотизирана. — И ако не направиш това — продължи той, гледайки я в очите, — ти се хващаш с дявола и той те кара да танцуваш по неговата мелодия. — После се разсмя бодро и прегръщайки Магда през рамената, каза нежно, почти шепнешком: — Не искам да танцувам с Дявола. По-скоро бих танцувал с теб.

Магда скри лицето си в раменете му, изчервявайки се.

Неговата проста философия ѝ въздейства дълбоко. Започна да си тананика песните му и дори го научи своята любима любовна балада „Мое сърце“: „Когато за първи път влезе в живота ми, аз ти отдадох сърцето си...“ Докато произнасяше думите, тя се изчерви.

Магда отново започна да се грижи за външността си. Гримираше се внимателно, правеше си косата. Дори си купи нова пола със слънчогледи и подходяща бродирана жълта блуза. Тя също подаде документи за виза в Америка. Кой знае какво би могло да се случи в друга страна?

Сега Магда имаше на какво да се надява, но за Люба нещата изглеждаха по-зле от всякога. Тя бе непрекъснато сама. Вечер Хаим отиваше на риболов, което бе неговата страст, и взимаше Магда със себе си. Люба гледаше как двамата щастливо се отправят към реката. Хаим носеше въдицата и кошницата със стръвта, а Магда едно одеяло подмишница.

Единственото забавление на Люба бе да се разхожда из лагера и да храни многобройните бездомни кучета, които се мотаеха там, мършави, недохранени, уплашени. Тя имаше едно любимо куче, което се различаваше от другите. Някой ѝ бе казал, че има вълча кръв. Люба бе привлечена от предизвикателното му държание и дивите сини очи, с които гледа хората без страх. Тя го нарече, Блу Бой^[2].

Нямаше какво друго да прави освен да ходи на училище — нещо, което никак не обичаше. Една италианка преподаваше английски на емигрантите на развален полски. Бе трудно да я разберат на който и да е език. В края на часовете Люба с нетърпение изхвърчаше от класната стая, носейки скицника, и намираще Блу Бой. Кучето седеше спокойно до нея, докато тя му говореше и рисуваше.

Един следобед, докато Люба се опитваше да улови в рисунката си изражението на неговите почти човешки очи, се появиха Мирек и Франек, пияни както обикновено. Преследваха бездомните животни. Бяха с ръкавици и носеха въже, а на коланите им висяха дълги ножове, с които прерязваха гърлата на животните.

Преди Люба да успее да ги спре, те хвърлиха въжето около врата на нищо неподозиращото куче и започнаха да дърпат в две различни посоки.

— Пуснете го! — изкрещя тя. Блу Бой се давеше. Мъжете само се смееха.

— Хубавице — каза Франек, полюлявайки се на краката си, — трябва да си вършим работата.

— Не него! — викаше тя, удряйки яростно Мирек с юмруци.

Мирек я сграбчи за кръста със свободната си ръка, стисна гърдата ѝ и залепи една влажна целувка на устните ѝ.

— Ти си пиан — каза Люба, опитвайки се да се измъкне.

— И аз искам целувка — каза Франек.

Люба спря да се бори. Вниманието ѝ сега бе приковано към кучето, което издаваше предсмъртни хъркания, докато въжето все повече се стягаше.

— Слушайте — каза тя изведнъж спокойно. — Пуснете кучето и аз ще ви дам по една целувка.

— Това заслужава повече от една целувка — изхили се цинично Мирек.

— Добре, ще легна с един от вас под кухнята.

И двамата я зяпнаха.

— С кого? — попитаха те почти едновременно.

— Може да се биете за избора — ухили се Люба.

Двамата пуснаха въжетата и тя се втурна да освободи примката от врата на кучето. То почна да я ближе по лицето, размахвайки опашка, докато Люба го целуваше по муцуната.

Един вик я накара да погледне нагоре. Мирек и Франек стояха един срещу друг. В ръцете им проблясваха дългите ножове.

Гледайки какво става, докато държеше кучето, Люба не можеше да повярва на очите си. Те се обикаляха един друг с пиана походка, Франек се спъна в едно парче дърво и Мирек заби ножа си в стомаха му. Надавайки пронизителен вик, Франек сграбчи Мирек в мечешка прегръдка и го промуши в гърлото. Двамата се движеха безмълвно, вкопчени един в друг. Кръвта им шуртеше, докато те бавно се свлякоха на земята.

Към мястото се втурнаха хора от лагера. Най-последно се бе случило нещо вълнуващо. Люба си тръгна бързо, последвана от Блу Бой. Това, което единствено я интересуваше, бе, че успя да спаси кучето.

В своята малка стая тя отвори една от консервите със сьомга, които Магда държеше под дъските на пода заедно с другите деликатеси, измъкнати от ресторанта. Започна да учи кучето да се претъркулва, като възнаграждаваше усилията му с парченца риба.

До връщането на Магда консервата бе празна, а кучето вече можеше да седи, да се претъркулва и да подава лапа на Люба.

— Махни това куче оттук — нареди Магда. Изглеждаше изтощена.

— Не пречи на никого.

— Пречи на мен. Това място едва стига за нас двете.

— И без това никога те няма.

— Работя по цял ден, за да имаш хубави неща за ядене. Правя го за теб.

— Също заради мен ли се чукаш с Хаим?

Ръката на Магда се стовари върху бузата ѝ. Дишаше тежко.

— Хаим е единственото хубаво нещо, което ми се е случвало. Адам ме излъга. Но теб това въобще не те интересува. Ти не се интересуваш за мен, откакто срещна Валентин. Щеше да ме оставиш само за да тръгнеш с него.

Люба притискаше ръка към горящата си буза.

— Аз вече нямам Валентин и ако не възразяваш, бих искала поне да имам куче. — Тя отвори вратата и видя, че Хаим се приближава. — Хайде, Блу Бой, нас не ни искат тук.

Люба се разхождаше унило из прашния лагер и изпитваше самосъжаление, докато говореше на кучето:

— Магда е с любовника си. Добре, браво на нея. Но аз ще ѝ го върна, ще видиш, Блу Бой.

Понякога, когато Магда бе в града, Хаим отиваше на риболов сам. Един ден Люба и кучето го настигнаха, тичайки.

— Може ли да дойдем с теб? — попита Люба, като се задъхваше. Той се засмя.

— Разбира се, тръгвайте. Ти ще носиш одеялото.

Хаим я увери, че когато Магда се върне, ще имат на масата пресен костур. Докато той седеше с въдицата, Люба си свали обувките и чорапите и нагази във водата. Скоро Хаим започна да тегли една риба. Кучето залая възбудено и Люба се затича към тях през плитката вода. Падна, изправи се и дойде мокра и смееща се.

— Да не изстинеш. Увий се в това одеяло.

Докато Люба изпълняваше съвета му, Хаим откачи рибата от въдицата. Изкорми я сръчно и изми кръвта в реката, като държеше рибата за хрилете. Връчи я гордо на Люба.

— Погледни, най-голямата, която някога съм хващал. Носиш ми късмет.

— Добре тогава, дай ми една целувка за късмет — каза Люба.

Изправяйки се, тя пусна одеялото. Хаим я зяпна с изненада. Люба бе гола. Тя повтори:

— Целувката за късмет.

Той остана с широко отворена уста. Усмивайки се, Люба го обгърна с ръце, и го целуна по отворената уста. Рибата изпадна от ръката му.

Тържествуваща, Люба прави любов с любовника на майка си на брега на реката до една мъртва риба в компанията на лаещото куче.

Те все още лежаха прегърнати, когато Магда ги откри. Тя държеше бележка, която Люба ѝ бе оставила:

Хаим и аз те чакаме на реката.

Люба държеше здраво Хаим, докато той се опитваше да се изправи. Тя гледаше с омраза Магда, която се обърна и си тръгна.

— О, Господи! — възкликна Хаим, вдигайки бързо панталоните си. — Как можах да направя това?

Побягна след Магда, като продължаваше да мърмори.

Люба се изтегна на брега и бавно прокара ръце по гърдите си, все още с втвърдени зърна, по плоския си корем и надолу по бедрата си. Чувстваше се жена, зряла жена. Кучето лежеше до нея, махайки опашка, и лижеше краката ѝ.

— Да, Блу Бой, сега съм жена — пошепна тя. — Двама мъже се убиха заради мен, а сега мъжът на Магда е мой.

Радостта ѝ от победата се изпари бързо, когато се върна в стаята и видя пораженията върху лицето на майка си. Магда не каза нищо за случката.

Хаим беше извън себе си. Бе се опитал да измоли прошка, но Магда остана непреклонна.

След една седмица Магда донесе новината, че са получили виза за Англия.

Люба възрази:

— Англия? Там е мъгливо, влажно. Мислех, че ще чакаш виза за Америка, за да можем да отидем с Хаим.

Магда се обърна и погледна дъщеря си с леден поглед.

— Сега няма значение. Просто искам да се махаме оттук. Чакаме повече от година. Имаме късмет, че някъде са ни приели.

— Но Англия? Аз не искам...

— Люба... твърде късно е.

Преминаха през медицинските прегледи и интервютата. Скоро щяха да заминат. Но и двете не чувстваха никакво вълнение.

Люба се разхождаше из слабо осветения лагер с кучето по петите ѝ. Съвестта я измъчваше. След няколко дни щяха да заминат за Англия и Хаим нямаше да означава повече нищо за тях. Бе постъпила толкова жестоко. Магда се нуждаеше от чувствата на Хаим. Това ѝ помагаше да превъзмогне бягството на Адам.

„Защо го направих? — обвиняваше се Люба. — Унижих майка си.“

Седна на един камък и погледна в преданите очи на верния си приятел. Потупа го по главата.

— Блу Бой, мъжете са глупави, но жените са жестоки.

Трябваше да се сдобри с майка си и Хаим, преди да заминат.

Кучето не искаше да остане само. То виеше и скачаше към прозорците на автобуса. От устата му капеше бяла пяна. Люба и Магда седяха сковано на местата си. Магда мислеше за Хаим, но мислите на Люба бяха заети само с кучето. Нямаше сили да погледне към верния си приятел. Беше спасила живота му. Може би щеше да е по-добре, ако бе оставила да го убият. Преди това то беше независимо, недоверчиво куче, което не се нуждаеше от хора. Тя промени всичко това.

С ъгъла на околото си виждаше как Хаим прави отчаяни усилия да отведе кучето. Той бе обещал да се грижи за него, но колко време щеше да остане в лагера?

Когато автобусът потегли, Хаим им махна за сбогом, като с мъка удържаше кучето. Люба покри ушите си с ръце, опитвайки се да заглуши мъчителното скимтене на Блу Бой.

Магда, разплакана, взе ръката ѝ в своята. Това сърдечно докосване освободи буцата в гърлото на Люба. Тя прехапа устни и затвори плътно очи, за да задържи сълзите си. Изведнъж почувства, че не е жена, а малко момиченце, което е загубило вярното си куче. Испита желание да зарови глава в гърдите на майка си и да заплаче. Но не го направи.

1984 г., Уеймът, Англия

Когато колелата на влака им заскърцаха по релсите, спирайки на гара Виктория в Лондон, Люба и Магда почти се страхуваха да слязат, притеснени от суматохата и странния език. Посрещнаха с благодарност една едра полякиня, мисис Кулик, представителка на Фондацията за помощ на бежанците, която ги заведе до друг влак, пътуващ за Уеймът, малък град край морето.

Там им дадоха апартамент на долния етаж на една скромна двуетажна сграда, пред която имаше малка градинка. Сега Люба притежаваше собствена стая. Можеше да затвори вратата и да бъде сама. Тя се възползва от този лукс. Но другите неща не бяха толкова приятни. Трябваше да се приспособят към нормалния живот, който не изглеждаше толкова нормален. След като бяха прекарвали толкова дълго в лагера, сега бе необходимо да се грижат за наем, данъци, сметки за електричество и газ. Необходимо бе Магда да си намери работа, а Люба да тръгне на училище.

Мъжът и жената на горния етаж бяха унгарски бежанци, пристигнали преди две години. Работеха във фабрика за облекло — тя като шивачка, а той като крояч. Гинга бе на около четиридесет години, закръглена, но не дебела. Янак бе много по-млад — на около двадесет и пет, малко грубичък, но много приятен. Те вече говореха английски и бяха много услужливи. Хубаво бе да имаш някой наблизо с подобна съдба.

След няколко дни с помощта на мисис Кулик Магда намери работа като сервитьорка в един хотелски ресторант край морето. Люба

се освободи за няколко часа от училище, за да отиде с нея и да ѝ помогне да попълнят формулярите за постъпване.

Към входа водеше червен килим. Магда се спря.

— Не можем да влезем там! Не можем да ходим по това!

— Разбира се, че можем — каза Люба и те продължиха.

Магда бе сигурна, че някой ще ги хване и ще ги изхвърли навън за това, че ходят по килим, който е поставен за някой гост от кралски произход.

Люба се върна в училище, след като помогна на Магда. Тя бе единственият чужденец там. Чувстваше се не на място, въпреки че тежкия ѝ акцент изчезваше бързо. Всичките ѝ съученици изглеждаха толкова малки. Чуваше момичетата да се кискат, говорейки за това, как са ги целунали на задния ред в киното. Люба изпитваше силно желание да се обърне и да ги попита: „Той чука ли те?“ Това бе дума, която научи на английски в Краков.

Тя се надсмиваше на по-напористите момчета, които я преследваха. Изглеждаха ѝ като деца с техните непохватни действия, докато бъркаха несръчно с потните си ръце под бельото ѝ. Забавляваше се, като ги довеждаше до оргазъм, преди да успеят да си свалят гащите.

На седемнадесет години Люба напусна училище и постъпи на работа в Улуърт. Не като продавачка — директорът не искаше с клиентите да общуват чужденци, — а в склада, който бе тъмно, неприветливо място с много рафтове. Прекарваше времето си в местене на сандъци и кутии. Тежката работа не я измъчваше много, но не можеше да понася скуката.

Накрая тя постави въпроса пред Магда.

— На плажа видях една жена, която работи в бюрото за придружителки в Лондон. Името ѝ е Лоуис. Казва, че може да намери работа за нас двете, ако...

— Каква работа? Знаеш какво всъщност представляват тези бюра за придружителки.

— Да. Изглежда забавно и с добри пари.

— Люба, казах ти много отдавна...

— А аз ти казах, че не отиваме наникъде. Развивам мускули от вдигане на сандъци, докато ти бършеш масите в това гадно място до плажа.

— Имаме всичко, от което се нуждаем.

— Нямаме нищо.

— Бъди търпелива. След няколко месеца ще имаме достатъчно пари да купим телевизор.

— Стига, Магда. Не искам да гледам как живеят другите. Искам аз да живея.

— Аз също искам да живея. Мечтая някой ден да имаме своя собствена малка закусвалня.

— Закусвалня? Колко скучно. Не си ли спомняш Краков? Работехме добре заедно и освен това се забавлявахме.

— Престани! Сега сме в нова страна. Почваме друг живот. Не искам да чувам за това повече. — И тя излезе от стаята.

Люба бе убедена, че Магда е заличила от съзнанието си техния предишен живот. Винаги когато Люба споменаваше за Краков, Магда реагираше така, сякаш никога не е чувала за това място. Никога не говореше за Хаим, въпреки че от време на време си тананикаше една от неговите песни, докато се приготвяше за работа. Сега ходеше облечена много строго, без никакъв грим. Изглеждаше друг човек.

И тогава Магда срещна полковник Стенли Джонсън.

Полковник Джонсън, от Африканските кралски стрелци, в оставка, беше винаги безупречно облечен. Костюмите му бяха майсторски скроени по ниската му кокалеста фигура. Обувките му лъщяха, от джобчето на сакото му стърчеше внимателно сгънатата кърпичка, а ръбовете на панталоните му бяха остри като ножове. На гърдите си носеше гордо две ленти на ордени, получени по време на въстанието Моу-Моу. Над тънките си устни имаше малки мустачки. Трудно бе да се определи възрастта му. По тясното му лице нямаше никакви бръчки, въпреки че трябваше да бъде на около петдесет години. Той свикна да идва в ресторанта на Магда всяка вечер и сядаше на малка маса с изглед към морето. Поръчваше си кафе с кифла.

Беше изключително учтив. От време на време Магда го хващаше, че я гледа. Той ѝ се усмихваше любезно и се заемаше с кафето си. Винаги когато си тръгваше, произнасяше някакви думи на благодарност.

Една вечер почака, докато Магда свърши, и след това я изпрати до дома. Той бе вдовец, каза Магда на Люба, герой от войната, който

след пенсионирането си е прекарал много години в различни екзотични места. Магда не можеше да си спомни всичките — Уганда, Танзания, Кения. Но политиката на Африка се бе променила твърде много и не му допадаше. Наскоро се бе върнал в Англия. Искаше да купи малък хотел или къща със стаи за даване под наем близо до Брайтън.

— Никога не съм срещала такъв човек досега. Мисля, че е сериозен. — Магда изгледа Люба продължително и каза: — Не искам да се случи нещо лошо.

„Изглеждат толкова щастливи“ — помисли си Люба, като ги гледаше през прозореца.

Полковник Стенли Джонсън вървеше много сковано, а Магда го държеше подръка, усмихвайки се. Когато влязоха в къщата, Магда се втурна към Люба и протегна ръката си. На безимения ѝ пръст имаше малък диамантен пръстен.

— Полковник Джонсън и аз ще се оженим — пошепна тя със сълзи в очите.

Люба не се помръдна. Погледна към усмихващия се полковник Джонсън, след това отново към Магда. Никога не бе виждала майка си толкова щастлива, но беше странно — Магда го наричаше полковник Джонсън. Винаги ли щеше да бъде така?

— Мама, радвам се за вас — каза Люба и прегърна майка си. За първи път от години я наричаше „Мама“.

Полковник Джонсън все още стоеше учтиво, без да пристъпи напред. Люба се почувства неудобно, като не знаеше дали да се ръкува с него, или да го целуне по бузата. За да наруши неловкото мълчание, тя се втурна към стълбата и извика:

— Гинга! Янак! Магда ще се жени!

Те слязоха тичешком и обсипаха двойката с поздравления. Янак настоя всички да пийнат.

— Нека да празнуваме! Хайде всички горе!

— Скъпа Магда, качи се горе — каза полковник Джонсън. — Искам да си поговоря с Люба.

Янак ги поведе и едрата мощна Гинга задърпа Магда нагоре по стълбите. Люба остана сама с полковник Джонсън, който

продължаваше да се усмихва. Тя се почувства неловко и малко нервна.

— Да седнем — каза той и я поведе към канапето.

Люба не смееше да го погледне. Стоеше с наведена глава и с поглед върху ръбовете на панталоните му.

— Обичам майка ти и искам да ѝ бъде добър съпруг — почна той с характерния си британски акцент. — Обичам и теб и искам да бъде добър баща. Купил съм един малък хотел близо до Брайтън. И съм сигурен, че ако ние тримата се държим един за друг, може да развием този бизнес успешно.

Начинът, по който изяждаше част от думите, не позволяваше на Люба да го разбира напълно. Тя се чудеше доколко го разбира Магда, която знаеше английски по-малко от нея.

— Разбирам, че ти и майка ти сте имали тежък живот, — продължи той. — Искам сега той да бъде по-щастлив и по-лек. Трябва да имаш детството, което никога не си имала. Майка ти ми каза, че притежаваш талант за рисуване. Този талант трябва да бъде насърчен. Какво друго обичаш? Да танцуваш? Ще те изпратя в балетно училище. Плуване? За това ще има достатъчно възможности в Брайтън — каза той с бегла усмивка. — Искам да прекарваш много време, вършейки неща, които обичаш, а не в склад.

Сълзите ѝ размиха образа на блестящите му обувки.

— Когато имаш проблеми, обърни се към мен — продължи той. — Нека ги обсъждаме. Нека бъдем приятели. Искам да помогна. Искам и ти да ми помогнеш — тя го погледна за първи път — да направим майка ти щастлива.

Люба зарови главата си в рамото му.

— Благодаря ви, благодаря. Искам да помогна. Обещавам, че ще помогна.

Как можеше да се съмнява в този странен, усмихнат дребен човек? Той обичаше Магда. Нейното щастие бе основната му грижа. Тя почувства непреодолима привързаност към него. Най-после щеше да има баща. Най-после щяха да бъдат истинско семейство. Той щеше да бъде „Дада“, не „полковник Джонсън“. Да, ще му помогне. Ще го накара да се гордее с нея.

Сключиха граждански брак в кметството на Уеймът. Там бе мисис Кулик и Гинга, издигаща се над Янак. Местният вестник изпрати фотограф. Представляваше романтична история: английски

герой от войната се жени за полска бежанка. Започва нов живот. Щастлив край на една дълга борба.

След официалния обяд младоженецът замина за Брайтън, за да подпише документите по покупката на малък хотел. Люба се обезпокои за това, че Магда няма да прекара първата си брачна нощ. Чудеше се дали въобще са спали заедно.

Люба погледна майка си. Магда сияеше от щастие. Току-що се бе омъжила за английски джентълмен — очарователен, учтив, интеллигентен, с безупречни маниери. Изчервяваше се, когато я наричаха мисис Джонсън. Изведнъж една мисъл обзе Люба: „Тя е проститутка!“ — Тази мисъл я шокира. И все пак бе вярно. И двете бяха станали проститутки, за да оцелеят. Но сега щяха да бъдат нормално, щастливо семейство. Полковник и мисис Стенли Джонсън и тяхната дъщеря Люба Джонсън.

---

[1] По Дунава, когато лозята цъфтяха, летеше птицата от къща на къща... — Б.пр. ↑

[2] Синьо момче. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЕТА

1954 г., Холивуд, Калифорния

За курса по кинематография през последната година на следването всеки студент трябваше да направи десетминутен филм, който щеше да бъде показан пред група от професионалисти от филмовата индустрия. Дани се почувства смазан, когато научи, че избраната тема е за войната. Всички негови състуденти се заровиха в документи от Нюрнбергския процес и събираха филмов материал от кинопрегледни, представящи освобождаване на концентрационни лагери. Но Дани се бе постарал да зарови дълбоко всички спомени от времето, когато бе Мойше. Сега не можеше да ги възкреси. Помисли си да се откаже от курса, но това би означавало отлагане на завършването на университета с една година.

Изведнъж му дойде идея. Ще направи филм за Тайроун. Щеше да бъде разказ за чернокож морски пехотинец, който се завръща в дома си в Юга с малко бяло момиченце, сираче от войната. Щеше да нарече филма „Спасена“.

Дани нямаше проблеми с избора на актьорския състав измежду сервитьорите, които работеха с него в закувалнята. Всички имаха желание да станат актьори и с радост приеха да играят пред камера, предоставена от университета. Намирането на човек за главната роля представляваше трудност, тъй като чернокожите актьори бяха малко. Така че готвачът трябваше да играе ролята. Изигра я безупречно.

Използва терена, на който се събаряха къщи, за да се открие място за стадиона Доджър. Сред развалините фойерверките за Четвърти юли послужиха да се симулира военна сцена. От първия ден, когато застана пред актьорския състав, обяснявайки им епизода, той разбра, че някой ден ще стане режисьор.

Филмът спечели първа награда.

Скоро след това Милтън Шулц, преуспяващ млад филмов посредник от „Веймъс Артистс“, го повика за интервю. Дани бе развълнуван. Шулц участваше в журито за студентските филми.

Дани седеше във фоайето на шестия етаж на „Феймъс Артистс“. Зданието бе на ъгъла на булевард Уилшир и Бевърли Драйв. Всички около него чакаха — красиви млади актьори, сексапилни наивни момичета и няколко брадати типа, за които Дани реши, че са сценаристи. Всички погледи едновременно се насочиха към мистър Чарлз Гросмън, когато той влезе. На улицата не би привлякъл вниманието на никого — среден ръст, черна коса, кръгло гладко лице — но тук всички знаеха, че той е един от най-могъщите филмови посредници в Холивуд. Сляп за погледите на тези, които бяха чакали с часове, а може би дни с надежда да го видят, той затвори вратата пред себе си.

Секретарката изчурулика:

— Мистър Денисън, последния офис вляво.

Милтън Шулц имаше кръгло усмихнато лице и старателно подравнена брада, която не успяваше да прикрие момчешкия му вид. Не би могъл да бъде повече от пет години по-възрастен от Дани. Светлите му сиви очи зад очилата с рогови рамки сякаш криеха някаква смешна малка тайна. Когато Шулц стана от бюрото си, Дани забеляза, че носи обувки с високи токове. Въпреки това Дани стърчеше много над него.

— Харесва ми филмът ви — каза той. — Вие ли написахте сценария?

— Да.

— Бяхте режисьор и постановчик на филма?

— Да.

— Отлично... майсторски направено. Показва дълбока чувствителност.

— Благодаря ви — отговори скромно Дани.

— Тази сцена с малкото момиче... като евреин бях наистина трогнат. Напомня за всички тези невинни жертви от Холокоста^[1]. Евреин ли сте?

Дани почувства познатото стягане в стомаха си.

— Не, но винаги съм уважавал евреите. Както много други изпитвам дълбоко съчувствие към тях заради страданията им.

— Не много goyim^[2] мислят така — промърмори Шулц.

— Моля?

— Goyim. Нееврейин. Нали не се обиждате? — прибави Шулц с усмивка.

Дани пое дълбоко дъх и успя да се усмихне леко.

— Но в Холивуд еврейските теми не се продават, — каза Шулц. — Това е мнението само на един човек. — После намигна и посочи към снимката с автограф на една гърдеста артистка. — Една от моите по-добри клиентки... тя няма никакво мнение.

Двамата се разсмяха и Шулц покани Дани да седне на едно кожено канапе, пред което имаше масичка с шах.

— Играете ли шах? — попита той.

— Не, никога не съм играл.

— Жалко, това е голяма игра. Но кажете ми сега... какво искате да работите?

Дани бе готов с отговора си.

— Искам да режисирам игрални филми.

Шулц вдигна черните си вежди.

— О, значи искате да почнете от върха?

— Е, аз...

— Необходимо ви е нещо повече от това малко филмче, за да поставите задника си на режисьорския стол.

Дани се изчерви, стъписан.

— Нека опитаме да започнете в телевизията — продължи Шулц.

— Да замина за Ню Йорк?

— Не, телевизията идва тук. Ще ви свържа с един от режисьорите на Си Би Ес. Одобрявате ли това?

— Да, сър, мистър Шулц.

— Наричайте ме Милт.

— Да, сър, Милт.

Филмовият посредник написа едно име и адрес.

— Този човек е клиент. — Той понижи глас. — Пие твърде много... човек от старото време... започва да се разкапва. Изцяло се нуждае от помощ. Разбирате ли?

Дани кимна.

— С един куршум два заека. Ще му запазя службата и ще осигуря служба за вас. — Милт се закикоти шумно. — И ще взема

десет процента комисиона от двама ви.

Дани също се разсмя. Знаеше, че е в добри ръце. Беше направил първата стъпка.

Стоеше пред голяма тежка врата. Над нея мигаше червена лампа и имаше надпис „Не влизай, когато лампата свети“. Дани почака с ръка на дръжката и когато лампата угасна, влезе бързо вътре. Намираше се на снимачна площадка на Парамант — конструкция, която бе достатъчно голяма за самолетен хангар. Бе наета за филмирането на телевизионна драма. Докато чакаше, опитвайки се да свикне със суматохата, която цареше, един млад дангалак с рус перчем се приближи до него.

— Дани Денисън?

— Да, сър.

Младият човек се засмя.

— Наричайте ме Слим^[3]. Аз съм помощник-режисьорът. Това е прякор за натегач. — Имаше сърдечна усмивка, която веднага накара Дани да се отпусне. — Последвайте ме — каза той, махайки с ръка.

Пробиха си път през стойки с огромни декори, репетиращи артисти, танцьори, които се упражняваха на уреди, технически работници в почивка, бърбейки на чаша кафе. Стигнаха до мъж, приведен над чаша чай във висок режисьорски стол с надпис на облегалката „Мистър Ендрюз“.

— Това е Дани Денисън — каза Слим, когато се приближиха до него.

Възрастният мъж се обърна стреснат. Свали си тъмните очила и загледа Дани с присвити очи, сякаш се опитваше да си спомни къде го е виждал преди. Почеса се по неугледната сива гъста коса. Накрая каза:

— А, да... момчето, което ми изпраща Милт.

— Бих се радвал да работя с вас, мистър Ендрюз.

— Не бъдете толкова сигурен — чу се в отговор ниският му дрезгав глас.

Дани се чудеше дали трябва да се засмее.

Мистър Ендрюз посегна към един термос, за да си напълни чашата.

— Ще говорим по-късно. Засега вървете със Слим.

Когато се отдалечиха, Слим се усмихна на Дани.

— Той наистина е чудесен човек. Преди години е бил режисьор. Дошъл е от „Лондон филмс“.

— Предполагам, затова пие толкова чай.

— Чай? — Слим се захили. — О, да, обича го. — После внезапно извика силно: — Атмосфера... по местата си. Музиканти, хайде.

Към площадката шумно се задвижи вълна от хора. Сцената представляваше пищно осветен нощен клуб. Слим погледна към мистър Ендрюз, който кимна, докато отпиваше от чашата.

— Пускайте! — извика Слим. Камерите се задвижиха. — Действие!

Изведнъж от високоговорителите загърмя танцова музика и всички затанцуваха. Оркестърът движеше инструментите си в такт с музиката. Внезапно говорителите бяха изключени, но всички продължаваха да се люлеят, сякаш музиката още свиреше. Двамата герои, танцувайки с ентузиазъм, започнаха разговор, повишавайки глас, за да надвикат несъществуващата музика. Беше интересно за Дани. По сигнал от Слим музиката загърмя отново. После Слим погледна към мистър Ендрюз и извика: „Стоп! — Музиката и танцуващите веднага спряха. — Пет минути почивка!“

Актьорите шумно напуснаха площадката. Слим се наведе доверително към Дани.

— Нека ти кажа нещо важно. В телевизията не е необходимо да бъдеш добър. Трябва само да бъдеш бърз. — После кимна към мистър Ендрюз, който все още клюмаше на стола си. — Той е много добър, но не е бърз. Затова си тук.

След снимките Дани последва мистър Ендрюз горе в офиса му, слушайки силното почукване на бастуна му по коридора. Седнаха и мистър Ендрюз му предложи уиски, което се оказа — и той не го криеше — главната съставка на неговия чай...

Докато двамата отпиваха от чашите, мистър Ендрюз каза:

— Момче, какво искаш да правиш?

— Да правя филми, сър... игрални филми.

Мистър Ендрюз изсумтя:

— Първо научи занаята си. Днешните добри телевизионни режисьори и сценаристи ще бъдат тези, които ще правят утрешните

филми за киното.

— Така ли мислите, сър?

— Зная, че е така. — Той си свали тъмните очила и ги избърса в ръкава на ризата си. — Тези тъпи шефове на студия се присмиваха на телевизията, когато започваше... докато забелязаха, че всеки вторник вечер улиците са празни, а хората не са на кино.

— А къде бяха? — попита Дани наивно.

— Вкъщи, момче, и гледаха „Чичо Милти“. Мистър Бърл, момче, задвижи тази индустрия. Преди това Джек Уорнър издаде заповед никоя от звездите от неговата конюшня да не се появява на тази малка кутия. Погледни сега — Уорнър прави не една, а три телевизионни серии. Телевизията е интересна. Единственото лошо при нея са хората, които я управляват.

— Имате предвид телевизионните компании?

— Не, не... те не я управляват.

— А кой?

— Спонсорите... Погледни, момче, нашият спонсор е компания за цигари. Би ли повярвал... заповядано ми е всички добри герои в нашата серия да пушат цигари, а на лошите не е разрешено.

Дани го погледна въпросително.

— Така е, момче. — Той продължи с дрезгав смях. — А искаш ли да чуеш нещо по-лошо? Когато правиха филм за Нюрнбергския процес, спонсорът — компания за добив на газ, не им позволяваше да казват „газ“. — Мистър Ендрюз се преви в изблик на смях. — Разбираш ли, момче? Целият филм бе за задушаване на евреите с газ, а те не произнесоха думата „газ“ дори веднъж. — Смяхът му замря. — Сега виждаш ли кое е лошото в тази индустрия?

Дани отпиваше мълчаливо.

— Все още ли искаш да бъдеш в тази работа?

— Да, сър.

— Каква грешка. — Мистър Ендрюз отпи голяма глътка. — Е, предполагам, че е твърде късно да се поправи тази твоя грешка. Ето текста на следващия епизод. Изучи го внимателно и след това започни да работиш с актьорите.

— Какво искате да правя?

— Каквото можеш. Помагай им да научат ролите си... може би ще имаш някоя и друга идея за тях. Мислиш ли, че ще можеш да се

справиш с това?

— Да, сър, мистър Ендрюз.

— Сега бягай, момче... не карай момичето ти да те чака.

— Не, не, приятно ми е да разговарям с вас, сър. Никой не ме чака.

Мистър Ендрюз погледна Дани с присвити очи.

— На колко си години?

— На двадесет и две, сър.

— Когато бях на твоята възраст... — Той поклати глава с кисела усмивка. — Сега се махай оттук.

На Дани му бе приятно да работи с актьорите. В началото те негодуваха срещу него, но постепенно той ги спечели, подражавайки на мистър Ендрюз в неговия спокоен начин на общуване. Те виждаха, че е талантлив, и му бяха благодарни за помощта.

Колкото повече наблюдаваше как работи мистър Ендрюз, толкова повече растеше уважението му към него. Той харесваше стареца и никога не се отегчаваше да го слуша как говори за някогашните дни в театъра, за голямата литература.

— Момче, „на своето собствено аз бъди верен./И това трябва да следва, както нощта деня./ Тогава не можеш да бъдеш нечестен към никой мъж“.

— Хамлет?

— Да, момче, Хамлет. Класиците. Всички добри сюжети в английската литература са написани много отдавна.

Когато мистър Ендрюз посягаше към нова бутилка, Дани обикновено прекратяваше разговора. Безпокоеше се за стареца. Знаеше, че пиенето му започваше да става неконтролирано. Понякога мистър Ендрюз даже не си правеше труд да се занимава с термоса, а съвсем явно си наливаше уиски от бутилка, увита в кафява хартиена торбичка.

Дани работеше също и със Слим. Работеха заедно и често обядваха заедно. Мистър Ендрюз изяждаше обяда си, като рядко оставяше режисьорския си стол. Но един следобед, връщайки се от магазина, завариха стола му празен.

— Открий го, а аз ще приготвя актьорите — каза Дани на Слим. След няколко минути Слим се появи отчаян.

— Не мога да го помръдна. Той е мъртво пиан.

Поставиха режисьора на бюрото му, практически в безсъзнание, и нищо не бе в състояние да го свести. Слим вдигна ръце.

— Може да се направи само едно. Ти трябва да поемеш работата, Дани, докато той дойде на себе си.

— Не мога да направя това.

— Ще трябва да го направиш. Ръководството няма да допусне повече забавления.

— Зная, но той е режисьорът.

— Режисьор ли? Погледни го.

Дани погледна човека, когото бе почнал да обича.

— Слим, помогни ми да го изправим на крака.

— За какво?

— Щом веднъж го раздвижим и го сложим на стола му, ще се оправи.

С неохота Слим помогна на Дани да изправят мистър Ендрюз, хващайки го подмишниците, и те успяха да го довлечат през страничната врата до стола му. Там той седеше в обичайната си поза и сякаш се взираше през тъмните очила. Дани го разтърси.

— Мистър Ендрюз!

От устните на стареца се чу несвързано мърморене. Артистите чакаха.

— Тишина, моля! — извика Слим сред пълната тишина.

— Да, сър — каза Дани високо на мистър Ендрюз и след това се обърна към състава с топла усмивка. Пое дълбоко дъх.

— Дами и господа... а-а... мистър Ендрюз в момента има временно ларингит... и ме помоли да предам неговите указания, които ми пошепна на ухото.

Слим го зяпаше с изненада. Дани заговори по-силно:

— Мистър Ендрюз би искал да се започне с вашето влизане, Джо — той посочи към актьора, — когато заварват жена си да плаче. Да почнем оттук.

Слим, все още изумен, извикваше инструкциите и екипът му отговаряше.

— Камерите готови?

— Готови.

— Пускайте ги.

— Работят.

Скриптерът застана пред камерата.

— Сцена седма. Първо снимане.

Слим намигна на Дани, който се опитваше да изглежда уверен, застанал до стола на мистър Ендрюз с ръце, скръстени на гърдите.

Хитрината свърши добра работа. Мистър Ендрюз се размърда едва на последната снимка.

Дани се надвеси над него.

— Добре ли сте, сър?

Старецът промърмори нещо.

— Какво казахте? — попита Дани, навеждайки се по-близо до лицето му.

— Добра работа, момче.

В края на деня Дани бе напълно изтощен. Слим дойде при него и го прегърна през раменете.

— Не зная как изкарахме. Нервите ми са съсипани, но ти свърши голяма работа, Дани.

— Той почна да изтрезнява накрая.

— Разбира се, когато работата беше вече свършена. Ти му отърва кожата — засмя се Слим и се отправи към изхода.

Дани седна уморен, но щастлив. В тишината на празната площадка остро позвъняване на телефона го накара да подскочи. Беше Милт.

— Решили са да изхвърлят стария глупак — каза той на Дани.

— Какво? Какво говориш?

— Знаеш за какво говоря.

— Мистър Ендрюз се чувстваше зле за няколко часа. Сега е добре.

— Момченце, не на мене тия. Искат да се отърват от него отдавна. Знаят какво се е случило. Ти свърши добра работа и сега искат теб.

— Мен?

— Защо мислиш, че ти дадох този шанс?

— Той не може да загуби работата си заради мен — възрази Дани. — Никога няма да получи друга. Това ще го убие.

— Дани, бъди твърд. Изглеждаш голям и силен, но си мек. Стегни се!

— Но ако той спре да пие?

— Никога няма да спре.

— Слушай, нека да опитам.

— Момченце, не те разбирам. Искаш ли да бъдеш режисьор или не? Реши сам. — И Милт затвори телефона.

Дани побърза преbledнял към офиса на мистър Ендрюз. Влезе, без да чука.

— Чакам те, момче. Ето ти питието.

— Не искам да пия, мистър Ендрюз.

Тонът му накара режисьора да се спре за момент, докато наливаше. Той погледна към Дани и след това спокойно напълни чашата. Когато я поднесе към устните си, Дани сграбчи ръката му.

— Моля ви, моля! Трябва да спрете да пиете.

Старецът се засмя горчиво.

— Спрете да пиете! — извика Дани в лицето му.

Мистър Ендрюз се облегна назад в стола и погледна нагоре към Дани.

— Ти си добро момче — каза той меко. — Харесваш ми. Но по-добре иди пред океана и заповядай на прилива да не идва. Ще имаш по-голям успех.

Изпи чашата на един дъх.

Дани стоеше безпомощен, мислейки какво да каже. Когато режисьорът си наля друга чаша, той бавно излезе от офиса. Това бе последният път, в който видя мистър Ендрюз жив.

На следващата сутрин полицията откри обезобразеното тяло на режисьора в колата му, смачкана в един телеграфен стълб на Сънсет булевард^[4].

Дълго време след това Дани не можеше да режисира сцена, ако не стоеше до празния стол на мистър Ендрюз. Никой не сядаше в него.

Дани беше благодарен за това, че Слим работи с него. Те почти си четяха мислите взаимно. В тежки моменти се шегуваха помежду си.

— Казвам ти, Дани... от работата с теб косата ми започва да окапва.

— Не се ли дължи това на лекарството против косопад, което използваш? — закачаше го Дани.

— Погледни ме, това е от теб.

Дани прегръщаше Слим и се смееше.

— Не се тревожи. Преди да съм свършил, цялата ще е окапала.

Слим бе добър колега, но най-добрият приятел на Дани бе Милт. Той бе противоположност на Дани — нищо не го притесняваше. Понякога беше груб, но винаги честен и пряк. От своя страна Милт беше много горд от това, че младият му клиент става известен и уважаван в телевизионния свят. Често канеше Дани на домашно ядене, но Дани се стремеше да намали броя на тези вечери колкото е възможно повече. Те му навяваха спомени, които отдавна бе потиснал.

Звънейки на вратата, Дани се опитваше да не гледа мезуза^[5], закован на вратата. Чуваше Кети, осемгодишната дъщеря на Милт, която усърдно свиреше уроците си по пиано.

„Упоритостта ѝ заслужава възхищение“ — помисли той.

Сара избърса ръцете си в престилката, която покриваше едрите ѝ бедра, стегнати в тесни домашни панталони. Кръглото ѝ лице бе зачервено от готвене. Тя го целуна по бузата и повтори това, което винаги казваше:

— Влизай, Дани. Тази вечер ще ядеш добре, не от обикновената храна. Ще те охраним малко. Извинявай...

И се спусна обратно към кухнята, от която се излъчваше обичайната миризма на картофени кюфтета, супа с хлебни кубчета и кълцан пилешки дроб.

Милт гледаше съсредоточено в шахматната дъска.

— Точно навреме — каза той, без да погледне нагоре.

Синът му Джонатън, седемгодишен, седеше срещу него с отегчения израз на играч, който предварително добре знае изхода от играта.

— Мат — каза Джонатън, като пренебрежително премести офицера си.

— За Бога, той го направи пак — каза Милт, като стана и се ръкува с Дани. — Опитай с него.

— Не, не — каза Дани. — Едва зная как се местят фигурите.

— Джонатън ще ти помогне — каза Милт, като нареждаше фигурите.

Дани седна, решен да се позабавлява малко. След няколко хода със своите пешки той премести офицера си и се усмихна на Джонатън.

— Така добре ли е?

— Глупаво.

— Не е любезно така — смъмри го много строго Милт.

Дани обичаше деца, но в Джонатън имаше нещо, което не разбираше напълно. Момчето не му допаднаше.

Чуваше как Кети все още прилежно повтаря един и същи пасаж от музиката. Милт го побутна гордо.

— Чуваш ли я, Дани.

Дани се опитваше да не слуша, но каза:

— Страшна е.

Местеше фигурите безразборно, надявайки се да приключи играта бързо. Успя.

Когато яденето свърши, Дани не посмя да поиска сода бикарбонат. Най-после децата бяха изпратени в стаите им. Милт пошепна на Дани:

— Мразя еврейска храна. Слава Богу, че я разубедих да прави кашер^[6].

— Приготвила съм ти момиче, Дани! — извика Сара от кухнята.

Когато тя влезе с десерта, Милт и Дани си размениха бързо погледи.

— Тя е истинско бижу, не мислиш ли така, Милт? — възкликна възторжено Сара, докато наливаше кафето. — И освен това е богата.

— Благодаря ти, Сара, но точно сега с помощта на Милт искам да се съсредоточа върху кариерата си.

— Една подходяща жена може да ти помогне в кариерата повече, отколкото Милт — каза тя през рамо, като се връщаше в кухнята, за да изчисти. Последните й думи се чува през затворената врата: — Милт, защо не уредиш една среща с нея?

— Ще го направя, скъпа — извика той, правейки отрицателен знак с глава на Дани. И двамата се засмяха.

— Дани, ти не си ми виждал офиса.

— Виждал съм го — последният в края на коридора.

— Грещиш, вторият след този на мистър Гросмън.

— Поздравявам те. Явно напредваш добре.

— Как бих могъл да губя с клиенти като теб? Всяко от твоите телевизионни шоута е хит. Ти си блестящ, Дани.

— Ако съм толкова блестящ, защо не ми уредиш да режисирам игрален филм?

— О, отново се връщаме на това.

— Добре, сега, когато си на две врати от мистър Гросман, имаш влияние да го направиш.

— Да, може би имам тази възможност. Ще си помисля.

— Не бързай... чакам само от пет години.

Беше 1960 година. Джон Кенеди бе току-що избран и Чъби Чекър и туистът бяха в разгара си. Но това, от което единствено се интересуваше двадесет и осем годишният Дани, бе срещата с Арт Гън, която Милт бе уредил. Арт Гън се бе изкатерил нагоре по стълбата с помощта на серия евтини филми на ужаса, направени от него, които бяха донесли стабилен финансов успех на студиото. Сега той се очертаваше като следващия шеф на „Ейс Филмс“. Милт предупреди, че е груб. Беше направен от същото тесто, както руските евреи, които бяха дошли от Нюйоркските гета в Холивуд, за да реализират мечтите си по отношение на Америка. Мечтите на Гън бяха по-прости, с по-малко угризения и по-малко блясък. Това, което единствено го интересуваше, бе печалбата.

Милт, облечен в най-яркото си карирано спортно яке, и Дани, с обичайния си тъмносин блейзър и сиви спортни панталони, обядваха в ресторанта на студиото преди срещата. Дъвчейки една пържола ала „Хъмфри Богард“, Милт промърмори:

— Не казвай, че не те вкарах в студио.

Докато ядеше своята салата от риба тон „Грета Гарбо“, Дани видя високоплатените режисьори Уили Уилър и Хауърд Хоукс да влизат в частната директорска трапезария.

— Ти го направи, Милт. А сега как да вляза там?

Срещата с Арт Гън продължи пет минути. Седейки зад огромното си бюро, Гън каза на Дани, като прекъсваше думите си, за

да смуква от дебелината си пура:

— Напишете сценарий, който ще ми донесе милион, и не ме интересува как ще се режисира.

Дани изгуби интерес към телевизията, погълнат в издирването на сценарий, който да задоволи непретенциозния вкус на Арт Гън. Не беше лесно, но думите на мистър Ендрюз „всичко е в класиците“ го насочиха в правилна посока. Първият му проект за „Ейс Филмс“ бе уестърн, основан на „Крал Лир“, с тази разлика, че главният герой бе фермер, който се опитваше да раздели земята между трите си дъщери. Дани сам написа сценария.

В деня на предварителната прожекция Милт го закара до театър Гондола в Сан Фернандо, като се шегуваше, че Дани е твърде нервен, за да му се повери кормилото. Когато стигнаха, Дани се почувства зле и помоли Милт да гледа филма, докато той крачеше в близост до тоалетната. В другия край на фойето бе седнал Арт Гън до масата, на която бяха разположени картите за оценките и къси моливи. Вътре публиката, състояща се от студенти от колежи, не се чуваше. Дани не знаеше как да тълкува това.

Когато те се изсипаха от залата, за да отразят своите впечатления, влачейки се, викайки и пукайки балончета дъвка, Дани ги гледаше с нарастващ страх. Милт се приближи и Дани го попита с измъчена усмивка:

— Значи моето бъдеще зависи от това, какво мислят тези малки идиотчета?

— Те са си платили билетите — изхили се Милт.

Когато публиката се изниза, Дани видя как Арт Гън прелистваше картите. Зъбите му, ухапали дебелината пура, бяха оголени в широка усмивка.

Милт уреди добър договор с „Ейс Филмс“, който позволи на Дани да се изнесе от скромния си апартамент с изглед към Сънсет Стрип и да купи една къща, за която мислеше, че никога няма да може да си я позволи. Тя представляваше малка вила в швейцарски стил, разположена на склон, съвсем близо до Тауър Роуд, на пет минути от хотел Бевърли Хилс. Гаражът бе под къщата, а просторният първи етаж, състоящ се от голяма кухня, всекидневна с огнище и гостна стая,

имаше великолепен изглед към хълмовете. От всекидневната по стълба се отиваше в главната спалня, която граничеше с малка ливада в задния двор. Дани си мислеше някой ден там да направи плувен басейн и тенискорт. Спалнята бе любимото му място в къщата. Там сложи бюрото си. Обичаше, докато работеше над сценариите си, да излиза на тревата и да гледа кафявите хълмове.

Неговият професионален похват бе адаптирането на класици в уестърни. Това не бяха филми, печелещи Оскари. Интелектуалците гледаха на тях презрително, твърдейки, че той разваля големите литературни творби, за да задоволи масовия вкус. Но други казваха, че той довежда голямото послание на класиците до обикновения човек по един забавен начин. Споровете му донесоха голяма популярност и дори неговите най-яръсти критици трябваше да признаят, че филмите му са добри. Освен това никой не отричаше, че носят печалби.

Когато четеше статии за себе си, имаше чувството, че се отнасят за друга личност. Успехът му изглеждаше нереален. Животът му също изглеждаше нереален. Сякаш бе герой в един от своите филми.

Името му често бе споменавано в клюкарските рубрики на вестниците като една от най-подходящите партии за женене в града — тридесет и три годишен, талантлив и успяващ. Считаха го за твърде красив и го сравняваха с актьори като Клиф Робъртсън или Робърт Тейлър. Често имаше връзки с една или друга пищна актриса, но някак си не можеше да установи връзка, която да продължи повече от няколко месеца.

Сара, разбира се, не бе разколебана в усилията си да го ожени. Тя винаги характеризираше своите кандидатки като „почтена“ и „идеална съпруга и майка“. Това на практика означаваше „напълняла и търсеца отчаяно съпруг“. Зад гърба ѝ Милт правеше точно обратното. Срещите, които уреждаше на Дани, бяха със сладострастни млади момичета, надяващи се да влязат в киното.

Веднъж след вечеря, докато Сара правеше кафе в кухнята, Милт прошепна:

— Как беше Нанси снощи?

— Не беше зле — отговори Дани, ухилвайки се.

— Завиждам ти, момченце... ех, да бях отново ерген.

— Но Сара е страхотно момиче — каза Дани, опитвайки се да бъде убедителен.

— Да, така е — съгласи се Милт без ентузиазъм. — Но ние сме заедно още от колежа. Оттогава сме се променили. Аз обичам този луд бизнес, а Сара би била по-щастлива, ако все още живееше в Бронкс.

— Защо не я заведеш там на разходка?

— Разбира се — разсмя се Милт, поглеждайки бързо към кухнята, — но не този уикенд. Да отидем двамата с теб във Вегас този уикенд.

— Вегас? За какво?

— За да се махнем оттук. Хайде, може да извадиш късмет. — Гласът му бе настоятелен.

— Бих искал, но трябва да работя.

— Работиш твърде много, но не чукаш достатъчно.

Дани се засмя, когато Сара влезе.

— Скъпи, кажи на Дани с какво хубаво момиче се запознахме тези дни у Розенбергови. Розалина. Не е еврейка.

— Да, това е добра идея — изрази съгласието си Милт.

Когато Сара отново излезе от стаята, Милт се облегна на стола на Дани.

— Приятел ли съм ти?

— Да, Милт. — Дани се усмихна. — Може би единственият, който имам.

— Тогава ще трябва да дойдеш с мен във Вегас.

— Но, Милт...

Милт го прекъсна, хващайки го за ръката, и хвърли още един поглед към кухнята, където Сара шумно разбиваше крема за яagodовата пита.

— Нуждая се от алиби. Сара става подозрителна.

— Какво има във Вегас?

— Дарлийн.

— Кой?

— Хайде, спомняш си Дарлийн. Русата танцьорка в твоя последен филм?

— Да, смътно...

— Дани, тя е страхотна. Работи сега във Вегас. Уговорих си среща с нея след шоуто в събота вечер.

Дани се поколеба.

— Ще ѝ кажа да ти намери момиче — настоя Милт.

— Не е необходимо това. Виж, ако е толкова важно за теб, ще дойда.

Милт изглеждаше така, сякаш ще се разплаче.

— Ти си истински приятел, Дани. Няма да забравя това.

Двамата гледаха заедно шоуто в Двореца на Цезар.

— Ето я — пошепна Милт, като сръга Дани и едва не събори чашата от ръката му. — Третата отляво... И освен това имам добра новина за теб, момченце. Дарлийн ще те запознае с Тина, най-добрата ѝ приятелка. — Той се надвеси още по-близо до ухото на Дани. — Чернокосата.

Тя наистина имаше страхотно тяло. Би могло да бъде приятна вечер, помисли Дани.

След шоуто те се разделиха. Без да губи време, Милт заведе Дарлийн в стаята си. Дани се обърна към Тина:

— Искате ли да вечеряме?

— Да вечеряме?

— Трябва да сте гладна след шоуто.

— Гладна съм наистина — каза тя с благодарност.

Той я заведе в специалния ресторант за хора с големи кесии на терасата. Тина гледаше листа, без да разбира нещо от пищното френско меню.

— Може ли да поръчам за двама ни?

— Моля — каза тя с очевидно облекчение.

Дани я изучаваше. Може би е била красавицата на някой малък град от средния запад, готова сега на всичко, за да бъде запомнена от един холивудски режисьор. Тя го изкушаваше, но бе толкова уязвима. Дани нямаше желание да повтаря познатата рутинна процедура.

След вечерята за нейна голяма изненада той я заведе у дома ѝ и взе следващия самолет за Лос Анджелис.

В понеделник Милт дойде в студиото.

— Ти замина набързо, момченце, не ти отне много време да се отчетеш.

— Не, Милт, аз просто ѝ поръчах вечеря и се прибрах вкъщи.

— Не ти вярвам.

— Да, точно това направих.

Милт се почеса по брадата и изгледа Дани през очилата си.

— Знаеш ли, мисля, че си малко задръстен в секса.

— Така ли?

— Изглеждаш адски добре, всички са лапнали по теб, а ти даже не забелязваш.

— Стига с това, Милт.

— Не взимаш своята квота.

Дани се разсмя, като видя колко убедено спори Милт.

— Наистина мисля така. Избери си която пожелаеш артистка, обади ѝ се, определи ѝ среща. Ще видиш. Много от тях стоят вкъщи през повечето вечери, защото всеки мисли, че са заети и не ги кани. Би могъл да чукаш различна артистка всяка вечер.

— Милт, ти искаш да легнеш с всяко момиче, което видиш?

— Слушай, някой веднъж ме попита „Имал ли си някога гадно чукане?“ Аз казах „Да“. „И как беше?“ Отговорих „Страхотно!“ — И кискайки се, Милт прегърна през рамо Дани. — Ти си луд, но си ми приятел. Ти ми направи услуга и аз ти дължа една.

— Добре. Тогава отърви ме от Арт Гън при следващия ми филм.

— О, радвам се, че спомена за това.

— Сега пък какво?

— Кога започваш „Земята на бизоните“?

— Следващата седмица.

— Дай роля на Дарлийн.

— Но постановката е готова. Единствената роля, която още не съм възложил, е на стадото бизони.

— Добави нещо... освен ако не искаш да продължаваш да летиш с мен до Лас Вегас.

Дани се разсмя.

— А аз мислех, че ти се притесняваш за моята квота.

— Слушай... — Гласът на Милт бе необикновено сериозен. — Тези момичета не идват при мен заради хубостта ми. Както Сара винаги ми напомня, не съм Кларк Гейбъл. Така че, момченце, аз трябва да се отплащам.

Дани разбра и прибави ролята на танцьорка в бар за Дарлийн. Това беше петият му игрален филм, адаптация на „Макбет“, разказ за един алчен фермер и жена му, които се опитват да заграбят пасищата на съседа си.

Дани паркира своето ново Порше, модел 1967 година, и бързо отиде на снимачната площадка, като държеше аотиран сценарий. Поздрави Матилда, скриптерката, с целувка по бузата и ѝ подаде последните изменения. Осветителите бяха заети с подготовката на прожекторите за сцената, която той бе приготвил предишния ден. Погледна през визьора и направи малки промени в композицията на кадъра.

Когато вдигна глава, видя Слим, който му се усмихваше.

— Тази твоя усмивка не може да ме заблуди — пошегува се Дани. — Зад нея ти се притесняваш през цялото време. Затова си скубеш косата.

Ръката на Слим инстинктивно се отправи към оплешивяващото му теме.

— Имам изненада за теб — пошепна той.

— Точно това ми трябва, още една изненада.

И тогава той я забеляза, застанала на края на площадката.

Докато Дани гледаше изненадано, Слим каза:

— Дани, дошла е майка ти.

Маргарет Денисън се приближи. Погледът ѝ искреше.

Дани я прегърна. Изглеждаше толкова слаба и крехка. По изпитото ѝ лице имаше дълбоки бръчки.

Не бе я виждал от години. Обаждаше се по телефона формално на празници и понякога изпращаше кратки бележки с месечния чек. На тях той винаги получаваше сърдечен отговор, изпълнен с благодарност. Сега се чувстваше толкова гузен. Накрая успя да каже:

— Толкова се радвам да те видя. Всеки път, когато планирам да те посетя, затъвам в работа по нов филм.

— Разбирам, Даниъл. Гледала съм ги всичките.

— В Риалто?

— Разбира се.

— Да. Там започна всичко — каза Дани, като я постави да седне в режисьорския стол. Роклята изглеждаше твърде голяма за крехката ѝ фигура и бикините ѝ се виждаха. Той клекна до нея.

— Никога няма да забравя тези съботни представления.

— Нито пък аз.

— А сега „ме виж, майко“, като Кагни, „аз съм на върха на света“.

Маргарет стисна ръката му.

— Готови сме, шефе — прекъсна ги Слим.

— Не искам да те задържам, Даниъл.

— Не се притеснявай. Звездите никога не се втурват към площадката... Грижи се за майка ми, Слим, докато аз създавам шедьовър пред очите ѝ — засмя се той.

— Добре ли се чувствате, мисис Денисън? Желаете ли нещо... кафе?

Слим бе много внимателен.

— Не, не, благодаря ви. Но може би ще ми кажете нещо за действието. Никога не съм виждала как се прави филм. Това прилича на бар в Запада...

Слим почна да ѝ обяснява, но тя не слушаше. Гледаше очарована как Дани говори спокойно, но твърдо на двама актьори, които изпълняваха ролите на алчния фермер Макмъртри и жена му.

— Тишина — извика Слим над главата на мисис Денисън. — Репетираме.

Макмъртри каза:

— Получихме достатъчно. Да спрем вече.

Мисис Макмъртри:

— Не. Не можем да се върнем назад. Моля те, съвземи се. Трябва да докараме нещата докрай, Мак.

Макмъртри:

— Права си, нагазили сме твърде дълбоко. Няма връщане назад.

Лицето на мисис Денисън се оживи. Тя произнесе:

— „В кръв съм/Отишъл съм толкова далеч, че повече не бива да нагазвам./Връщането е така трудно, както продължаването.“

Слим я погледна, без да разбира.

— Това е темата от „Макбет“ — обясни тя с тон на учителка. — Дилемата на човек, преминал границата, от която няма връщане. Не

може да избяга. Трябва да продължава да се движи към сигурна катастрофа.

— Хм, разбирам, — каза Слим и погледна часовника си. — Готови ли сме за почивка?

Дани се върна с две чаши кафе.

— Даниъл, ти си толкова взискателен — възкликна мисис Денисън, докато той ѝ подаваше чаша кафе. — Караш актьорите да повтарят многократно едни и същи думи. Сигурно е уморително за тях.

— Затова печелят много пари.

Тя се разсмя.

— А кои са тези хора на площадката сега.

— Стоят пред прожекторите, за да могат осветителите да нагласят добре осветлението.

— Защо актьорите не правят това?

— Ти току-що каза, че трябва да са уморени.

Тя се засмя отново и му стисна ръката. Държеше се като щастлива ученичка. На Дани му бе приятно, че тя се забавлява.

Когато си тръгнаха, се сблъскаха с Милт, който имаше среща с Дарлийн в офиса на Дани. Със своя европейски маниер, който пазеше за по-възрастни жени, Милт целуна ръка на мисис Денисън.

— Виждам откъде Дани е наследил добрата си външност.

Тя засия.

— Милт е най-добрият ми приятел — каза Дани.

— Да — поясни Милт, — затова му позволявам да прибере деветдесет процента от парите ми.

Дани се разсмя, когато видя учуденото изражение на мисис Денисън.

— Той само се шегува, но някои филмови посредници наистина мислят това.

Вечерта той я заведе в ресторант Чейсън в Бевърли Хилс.

— За жената, която изигра най-важната роля в живота ми — вдигна тост Дани.

— Ти ми даде един чудесен ден, Дани. — Очите ѝ бяха замъглени.

Дани не можеше да преодолее впечатлението от това, колко много е остаряла. Червилото ѝ не покриваше точно линията на устата. Бе загубила изискания си патрициански вид.

Той поръча за двамата бифтек „Хобо“, специалитет на Чейсън.

— Леко недопечен?

— О, чудесно — каза тя, кимвайки.

Дани гледаше над чашата си с шампанско тази жена, която бе направила толкова много за него. Изглеждаше тъжна. На снимачната площадка се смееше, а сега изглеждаше толкова сериозна. Ръката ѝ трепереше, когато тя поднесе чашата към устните си с размазано червило.

— Добре ли си, Маргарет? — Почувства се странно, произнасяйки името ѝ след толкова много години.

Тя погледна към него и толкова тихо, че едва успя да я чуе сред шума на ресторанта, каза:

— Ако съм прегрешила спрямо теб, Даниъл, моля те да ми простиш.

Дани остана изненадан.

— Как може да говориш така? Ти направи за мен повече от всеки друг на света.

Тя се усмихна леко, отпивайки от чашата.

— Надявам се да е така. Би ми се искало да запомниш доброто, което може да съм направила за теб.

„Говори толкова странно — помисли си Дани. — Може би е от шампанското.“

— Нещо не е наред, Маргарет? — попита той отново.

— Нищо — каза тя с вяла усмивка. — Толкова се гордея с теб, с твоите успехи. Но сега се чувствам малко уморена. Трябва да хвана утре първия самолет.

— Но, Маргарет, ти току-що дойде! Още не си видяла къщата ми. Има чудесна стая за теб...

— О, благодаря ти, Даниъл, но трябва да се връщам.

— Защо не останеш за малко да си починеш? Изглеждаш уморена. Моля те.

Тя се усмихна тъжно. Извади от овехтялата си чанта малко пакетче, увито в светлосиня хартия и вързано с лентичка.

— Искам да вземеш това, Даниъл. Малка книжка, която някой ми даде, когато бях малка. Тогава не й обърнах много внимание, но напоследък често се връщам към нея. Моля те да я прочетеш внимателно и да помислиш за това, което пише в нея. — Тя погледна към него с молещи очи. — Считай го за задание от старата си учителка.

Дани взе пакетчето, като не знаеше как да реагира. Когато си казаха довиждане, той й обеща да я посети скоро. Но такава възможност не му се отдаде. След една седмица се обади нейният адвокат и му каза, че мисис Денисън е починала. Бе имала рак. Въпреки забраната на лекарите беше дошла в Калифорния, знаейки, че това е последният ѝ шанс да го види.

Чак тогава, борейки се със скръбта и угризенията, той отвори малкото пакетче. Миришеше на лавандула, като нея.

Книгата, нравствена драма от шестнадесети век, бе на немски от едната страна на страницата, „Йедерман“^[7], и на английски от другата, „Евримен“^[8].

Архаичният английски бе труден за разбиране. Много по-лесно му бе да чете немския текст. Той почваше така:

Бог рече: съберете всички живи същества да дадат отчет за своя живот.

Главният герой Евримен е изправен пред окончателната присъда. Докато божият пратеник, Смъртта, чака, той отчаяно вика за помощ приятелите си да свидетелстват в негова полза, но всички те — Удоволствието, Красотата, Силата — му изневеряват. Той отваря ковчежето си със скъпоценности, но събраното му богатство е безполезно. Единственото му спасение може да дойде от неговия приятел Добри дела, но той има твърде малко да каже в защита на Евримен. Поуката от драмата: Направи оценка на живота си сега. Постарай се да извършиш достатъчно добри дела. Окончателната присъда винаги идва по-рано, отколкото я очакваш.

Дани спря да чете и запрелиства разсеяно страниците. Беше притеснен, но знаеше защо. „Направи оценка на живота си.“ Това ли се

опитваше да му каже Маргарет Денисън? Това ли бе наследството, което му оставяше? Това бе книга за една стара жена, болна от рак, която знаеше, че ще умре. Той искаше нещо, което би изтрило нещастията, пронизващо сякаш всичко в живота му, дори и добрите мигове. Би ли могла тази книга да бъде ключът? Той се съмняваше в това и все пак Евримен остана в съзнанието му.

---

[1] Холокост — масовото изгаряне на евреите в Европа от нацистите през Втората световна война. — Б.пр. ↑

[2] Нееврейин, християнин. — Б.пр. ↑

[3] Тънък, строен, слаб. — Б.пр. ↑

[4] Булеварда на залеза. — Б.пр. ↑

[5] Еврейски религиозен символ, който се поставя на входа. — Б.пр. ↑

[6] Храна, приготвена според еврейските религиозни изисквания. — Б.пр. ↑

[7] Немската дума за средновековна нравствена драма, моралите. — Б.пр. ↑

[8] Съответната английска дума. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

1986 г., Брайтън, Англия

Полковник Джонсън ги очакваше на железопътната гара усмихнат.

— След малко ще имате възможност да поздравите новия си дом — обяви той, като държеше отворената врата на колата, докато двете жени довякоха тежките си чанти и ги сложиха в багажника.

Надписът гласеше: „Грийнфилдс ин“^[1].

„Какво приятно име — мислеше си Люба, докато се приближаваха. — Толкова мирно и спокойно.“

Представляваше четириетажно здание във викториански стил с осемнадесет стаи и много тераси.

На предната седалка полковник Джонсън обясняваше на Магда, че поради големия ѝ опит тя ще отговаря за готвенето и снабдяването с провизии. Той планираше да се заеме с бизнеса. Имаше да се работи много, сезонът едва започваше.

На втората седмица хотелът бе напълно зает. Магда се трудеше в кухнята, приготвяйки закуска за тридесет души. Повечето гости на хотела прекарваха обедна на плажа, но много от тях носеха сандвичи там. След това тя трябваше да приготвя вечерята.

През деня всички стаи трябваше да бъдат изчистени и леглата оправени. Това бе работа на Люба. Той обеща да наеме допълнителен персонал, но все още не бе намерил подходящ човек. Междувременно държеше на качество, военна прецизност. Критикуваше всичко, което правеха, като недостатъчно добро и недостатъчно бързо. Когато не беше доволен, ставаше твърде неприятен. Но пред гостите винаги бе с дежурната си усмивка, споменавайки за тях като „чудесната съпруга“ и „красивата дъщеря“.

Люба бе доволна от едно нещо — имаше собствена стая. Намираше се на четвъртия етаж, където бяха най-малките и най-евтините стаи, а нейната бе най-малката от всички. Всъщност не бе истинска стая, а приспособен килер, но си беше нейна.

В края на третата седмица той ѝ я отне. Беше събота вечер и Люба се чувстваше смъртно уморена. Очакваше с нетърпение да свърши работа и да се излегне в малката си стаичка. Помагаше на майка си да измие последните чинии, когато полковник Джонсън влезе в кухнята.

— Люба, изнеси си нещата — заповяда той.

Тя го погледна втрещена.

— Бегом. Имаме клиент за твоята стая. Сложи дрехите си в гардероба в нашата спалня. Можеш да спиш на кушетката в моя кабинет.

И той излезе, като си възстанови дежурната усмивка.

— Защо не е казал, че стаята е заета? — възмути се Люба.

Магда продължи да мие чиниите мълчешком.

— Не можеше ли да каже „Не давам стаята на дъщеря си?“ Никакви уроци по балет, никакво плуване. А сега няма и стая! Какво ли още е замислил?

— Сега е сезонът — каза накрая Магда. — Нервен е. Опитва се да задвижи успешно бизнеса. Люба, скъпа, моля те, бъди търпелива.

— Търпелива? Слугуваме тук цял месец. Продължава да говори за допълнителни помощници — къде са те? На него му е лесно. Слага си бялото сако и само стои, усмихвайки се. Бива го да играе ролята на стопанин... и да брои пари.

Магда тръшна на масата една тенджера.

— Престани! Не искам да те слушам повече. Намираме се в чужд град. Искам да имаме добър живот, така че ние...

Тя млъкна внезапно. На вратата стоеше полковник Джонсън. Не бе чула стъпките му.

— Никакъв чужд език не трябва да се говори тук, никога! — каза той рязко. — Тук говорим английски. Това е заповед!

Изглежда ги продължително, сякаш за да подчертае значението на думите си, обърна се рязко и излезе.

Люба се опита да сдържи гнева си. Как бе могла майка ѝ да сгреша толкова много с този човек? Как бе възможно? Разбира се, Магда се стремеше отчаяно нещата да тръгнат добре. Не можеше да си позволи нов провал.

„Добре — реши Люба, — ще ѝ помогна с всичко, което мога. Колкото и да е трудно.“

Тя тръгна послушно, за да си изнесе нещата.

В кабинета имаше голямо старомодно бюро с извит сгъваем капак. На него той работеше всеки ден, преглеждайки сметките и счетоводните книги. Държеше го постоянно заключено, като ключа пазеше в джоба на жилетката си, закопчана винаги до долу. Люба го виждаше често да се потупва по джоба, сякаш да се увери, че ключът е там.

Спейки за втора нощ на твърдата кушетка, тя внезапно се събуди от ярка светлина. Отвори очи и видя полковник Джонсън, който работеше на бюрото си.

— Какво става? — попита тя сънливо.

— Не ме прекъсвай, когато работя — срязва я той.

Люба видя, че брои пари — голяма купчина банкноти, която, изглежда, че преброява отново и отново. През цялото време мърмореше нещо за „мързел“ и „некомпетентност“. Полковник Джонсън не вярваше на спестовни влогове или банкови сейфове. Бе загубил състоянието си, когато англичаните дадоха независимост на колониите си и африканците национализираха банките. Люба се питаше колко ли пари е събрал вече в това бюро. Когато свърши, той внимателно затвори бюрото, внимателно го заключи и сложи ключа в джоба на жилетката си.

Това бе първото, но в никой случай последното от многобройните нощни посещения.

Веднъж той се втурна в кабинета, облечен в пълна военна униформа, кряскайки:

— Ставай! Ставай! Сега е рожденият ден на кралицата, ставай! Събираме се точно в пет.

Напълно замаяна, Люба се запрепъва надолу по стълбите. Магда се мъчеше да закрепя на пръта националния флаг на Обединеното кралство. Той им изкомандва да застанат мирно, докато издигаше знамето.

— Ние отдаваме почести на знамето на всеки национален празник — обяви той след церемонията, последвайки ги в кухнята.

„Какви глупости — помисли Люба. — Необходимо ли е това да става преди зори?“

Погледна към стенния часовник. Беше малко след пет, два часа по-рано, отколкото бе необходимо, а те вече работеха. Той искаше специална закуска, за да отбележи случая.

Полковник Джонсън крачеше из кухнята, като ги наблюдаваше нетърпеливо. Внезапно стовари юмрук върху купчината от маслени топки.

— Трябва да бъдат направени както трябва! — изкрещя той.

Те бързо започнаха да оформят наново крема, докато той продължаваше да ги мърми. Магда не поглеждаше към Люба.

След три часа полковник Джонсън бе в трапезарията, облечен в униформата си и накичен с медалите си, с изгладени панталони и лъщящи обувки. Усмиваше се с предразполагаща усмивка.

— Добро утро... Как спяхте?... Милата ми жена е приготвила нещо специално тази сутрин.

Този ден той реши, че всички провизии трябва да бъдат пренесени от мазето на тавана, където никой не може да ги открадне.

„Кой по дяволите би искал да краде тоалетна хартия?“ — чудеше се Люба, докато за десети път се изкачваше по стръмната желязна стълба, която водеше от четвъртия етаж за тавана. Но не каза нищо, вярна на своя обет да бъде търпелива.

Когато изтощена се покатери за последен път, тя го завари горе, сгъвайки униформата си в големия сандък, в който държеше военните си спомени. Той затръшна богато украсения капак, козирува и излезе, без да обръща внимание на присъствието ѝ.

Най-послед сезонът свърши. От морето задуха хладен септемврийски вятър и разсея лятната топлина. Хотелът бе почти празен. Магда каза, че нещата сега ще се променят. Полковник Джонсън би трябвало да си почине. Хотелът бе пълен през цялото лято, така че би трябвало да са спечелили доста, макар че той не споменаваеше дума за това. Никога не обсъждаше финансови въпроси с тях.

Да, нещата се промениха. Тръгнаха по-зле.

Той настояваше да продължават да поддържат хотела по същия начин. При толкова много празни стаи Люба все още трябваше да спи на кушетката. Нареди им да сменят чаршафите в празните стаи, макар

че никой не спеше в леглата, и да чистят подовете, въпреки че по тях не се ходеше.

— Трябва да бъдем готови за посетители по всяко време — каза той.

„Той е луд — мислеше си Люба. — Трябва да е луд.“

Сякаш отговаряйки на мислите ѝ, Магда каза:

— Той се надява да приеме голяма група търговци на бира, за конференция.

Хвърли бърз поглед към вратата. Винаги когато говореха на полски, се страхуваха, че може да ги чуе и да избухне отново.

Нощните му посещения в кабинета сега бяха почести. Влизаше, пускаше лампите и се разхождаше шумно из стаята, мърморейки недоволено.

Люба реши, че трябва да обсъди нещата с Магда, но внезапно посещенията престанаха. Испита голямо облекчение. Една вечер, докато се събличаше преди лягане, испита странното чувство, че някой я наблюдава. Втурна се към вратата и я отвори рязко. Пред нея стоеше клекнал полковник Джонсън. Беше гледал през ключалката.

— Проверявам ключалките — каза той, като се изправи бързо и си тръгна.

Люба лежеше на кушетката, слушайки поройния дъжд. След инцидента през миналата седмица бе сложила кърпа на дръжката на вратата, за да покрие дупката на ключалката. Чувстваше се ужасно. Трудно ѝ бе да удържи надигащия се в нея гняв. Търсеше нещо приятно, за което да си мисли. Опита се да си представи въртележка с коне, които се въртят и въртят постоянно. Представяше си музиката, като заглушава дъжда и образът на Валентин почти се появи пред нея, когато изведнъж чу силен удар и някакво стържене по пода, сякаш местеха мебели. Сега ясно чу виковете, изразяващи болка. Беше майка ѝ.

Люба изскочи от леглото, хвърли върху себе си някаква дреха и се затича по коридора. Стигна до вратата на спалнята. Беше заключена.

— Шибана мръсна курва, ще те убия!

Безупречният полковник Джонсън ли говореше това? Никога не бе го чувала да произнася мръсна дума.

— Моля ти се, спри, моля те! — викаше Магда.

Той я биеше. Люба затропа по вратата.

— Магда! Магда!

Последва внезапна тишина, после той изръмжа:

— Върни се в стаята си!

Боят продължи. Люба успя да различи удари на кожа върху плът и скимтенето на майка си.

Тя заблъска отново вратата.

— Махай се, кучко! — изрева той. — Ще я убия, ако влезеш!

Тя изтича навън в дъжда. Босите й крака разплискваха локвите, докато тичаше към полицейското управление. Когато стигна там, бе мокра до кости и от косата й шуртеше вода. Втурна се в стаята, облицована със зелени плочки.

— Ще убие майка ми! Той ще убие майка ми! Моля ви!

— Спокойно, момиченце, успокой се — каза полицаят, седнал на едно бюро върху подиум. Беше дебел и плешив, с гъсти мустаци, които компенсираха липсата на косми върху главата му.

— Помогнете й! Вторият ми баща ще я убие!

— Съжалявам — каза полицаят, като разместваше спокойно някакви документи. — Не можем да се намесваме.

— Не разбирате ли?! — каза Люба, оглеждайки се отчаяно из стаята с надежда някой друг полицай да чуе. — Той я убива!

— Нямаме права да се намесваме при семейни спорове.

Люба остана безмълвна. Дори в Полша полицията би дошла да види какво става.

Забелязвайки акцента й, той прибави:

— Такъв е английският закон.

Един висок млад сержант, който стоеше наблизко, се приближи. Изглеждаше любезен и за момент Люба си помисли, че може би ще й помогне.

— Желаете ли чай? — попита той учтиво.

Тя го погледна втренчено. Изглеждаше притеснен. Бе се изчервил над момчешките мустаци, които бяха току-що наболи на горната му устна.

— Чай, моля? — повтори той с усмивка.

Тя не вярваше на очите си — един мъж убиваше майка й, молеше ги за помощ, а той й предлагаше чай.

— Хубав е и топъл — прибави той.

Поклащайки глава, тя излезе от сградата и бавно тръгна по обратния път.

Когато стигна до хотела, треперейки от студ, завари външната врата заключена. За щастие преди време си бе скрила резервен ключ в една саксия с пластмасов здравец. Когато влезе, се послуша със затаен дъх. Цареше мъртва тишина.

На сутринта Люба завари Магда в кухненския килер.

— Откога продължава това? — попита тя тихо.

Очите на Магда бяха изпълнени със страх.

— Да не говорим за това, Люба. Добре съм.

— Добре? — възкликна Люба със саркастичен смях. — Той е луд. Да се махаме оттук.

— Къде ще отидем?

— Където и да е!

— Той е мой съпруг. Нещата ще се оправят, ще видиш — настоя Магда и се върна към своите тенджери и тигани, когато видя, че полковник Джонсън се приближава.

Полковникът влезе бавно и започна да се разхожда около работната маса в средата на кухнята, като ги гледаше. Спря се, погледна надолу и извади носната си кърпичка от джоба на жилетката, за да избърше праха от обувките си. После внимателно я стъгна и я прибра. Постави ръце върху масата с разперени пръсти, надвеси се напред и се втренчи в Магда.

— Тук говорим на английски, не си ли спомняш? Само английски. Разбираш ли, Магда?

— Да — каза Магда тихо.

— Отговори! Разбираш ли? — каза той, натъртвайки всяка дума.

— Да, да — отговори Магда по-ясно.

Люба погледна встрани, за да не може той да види яростните сълзи, които напълниха очите ѝ.

Люба рисуваше с червен пастел в скицника си, който беше сложила върху затворения капак на бюрото. В яростта си бе нарисувала карикатура на полковник Джонсън, изобразявайки го като дявол. Стискаше зъби. Чувстваше се като че ли се върти безпомощно в

някаква вихрушка заедно с Магда. Трябваше да се махне. И двете трябваше да се махнат.

Бе необикновено топъл ден за края на септември и Люба се потеше. Не знаеше дали от горещината или от омраза. Остави скицника и си свали блузата. Отиде зад един параван пред мивката, пусна крана и започна да се плиска със студена вода. Изведнъж чу, че вратата се отваря. Той бе в стаята.

Люба стоеше, без да каже нищо, надявайки се, че ще си отиде. Не можеше да разбере какво прави от другата страна на паравана. Наведе се, за да чува по-добре. Може би си е отишъл.

Изведнъж откъм гърба ѝ една ръка я хвана за гърдата.

— Ще ти помогна — каза той.

Тя се извърна рязко. Беше гол и имаше ерекция. Започна да търка мокрото ѝ тяло с ръцете си.

— Не ме докосвай!

Тя го изблъска и взе бързо блузата си. Той откъсна страницата от скицника със своя неласкателен образ и започна да го размахва срещу нея, крещейки пискливо:

— Мръсно момиче... мръсна малка курва!

Накъса хартията, разпръсквайки парчетата из въздуха като конфети. Започна да се върти все по-бързо и по-бързо, търкайки си члена, като сипеше поток от обиди:

— Курва, гъз, лайна... мръсно, мръсно момиче.

Тя изхвъркна от стаята в момента, в който той се изпразваше.

Удивена от това, което бе станало, Люба се опитваше да отбягва Магда. Как би могла да ѝ каже? Какво да ѝ каже? Магда щеше да си спомни за Хаим и да си помисли, че отново ѝ изменя.

Люба приготвяше масите за вечерята, хвърляйки сърдито приборите. Не след дълго откъм кухнята влезе полковник Джонсън, облечен с обичайната бяла жилетка. Погледна я насмешливо.

— Защо си толкова съкрушена?

Излезе от трапезарията, без да чака отговор.

През зимата и есента нещата продължиха както преди — спокойни периоди се редуваха с нови грубости. Магда се опитваше да скрие новите си белези, а Люба се преструваше, че не ги вижда. По

лицето на Магда никога нямаше следи. Някак си при своите изстъпления полковник Джонсън успяваше да не оставя белези, които биха могли да бъдат забелязани от гостите.

За да го избягва колкото е възможно повече, Люба прекарваше цялото си свободно време на тавана, нейното светилище. Там, свита върху военния сандък на полковник Джонсън със скицника на скута си, тя се опитваше да забрави това, което става в стаите долу. Но романтичните рисунки на въртележки и коне, които винаги ѝ бяха помагали да прекарва времето си в Краков, сега отстъпиха на по-груби образи — мрачни силуети надничаха през оградата на Сан Саба, мъртва риба лежеше на брега на реката, гледайки към океана, закривани от тежките конструкции на железни стълби.

Отсъствието на Люба сякаш не правеше впечатление. Полковник Джонсън просто не ѝ обръщаше внимание. И тогава това се случи пак.

Люба бе в кабинета, коленичила на един стол и си скубеше веждите пред малкото огледало, когато чу превъртането на ключа на вратата. В огледалото видя как той влиза бавно, облечен в пълна военна униформа. Застана мирно до вратата и разкопча дюкяна. Започна да си търка члена. Тя го гледаше в огледалото.

Когато се приближи към нея, Люба се обърна и го сграбчи за члена. Той отскочи назад, сякаш го бяха промушили с нож. Настъпвайки към него, тя го притисна към стената и изсъска:

— Хайде, нека се чукаме!

Той се влачеше покрай стената, хленчейки:

— Мръсно момиче... курва!

И тогава натрупаната ярост закипя в нея. Започна да го удря с юмруци.

— Проклет мръсен изтърсак! Да не си докоснал повече майка ми! — Тя го зарита. — Гадно лайно! Ще те убия!

Люба се изненада от собствената си грубост. Той не ѝ отвръщаше.

Спря се изтощена и го остави сгушен до стената, мърморещ мръсотии.

Тя си взе палтото и излезе от хотела. Въздухът отвън бе свеж и чист. Пое дълбоко дъх, но тежестта, натрупана в гърдите ѝ, не се махна. Огледа се наоколо. Минзухарите вече цъфтяха. Тази година пролетта щеше да дойде рано. Беше първият топъл мартенски

следобед и жителите на Брайтън радостно се възползваха от чудесния ден.

Разхождайки се по крайбрежния булевард, тя срещна младия сержант, който ѝ бе предложил чай.

Той докосна шлема си и я поздрави радостно:

— Добър ден, как вървят нещата?

Тя не отговори и продължи да върви покрай щастливите майки, които бутаха детски колички. На една пейка ненаситни любовници се бяха притиснали един към друг на фона на леките вълни, украсени със сребърна пяна. Заслужаваше да бъде обичана по този начин, а не да се бори с някакъв отвратителен перверзен тип. Магда също заслужаваше да бъде обичана. Толкова се бе борила, за да се измъкнат от Краков. Толкова се беше гордяла с полковник Джонсън, сигурна, че той е отговорът на молитвите ѝ за щастлив живот. Каква жестока шега!

Той бе напълно луд. И докъде щеше да доведе тази лудост? Магда си гледаше работата в състояние на някакво вцепенение. Когато последния път Люба се опита да я склони да се махнат, Магда само поклати глава.

— Ние даже нямаме пари за билет за влак.

— Аз имам.

— Имаш пари? Не си ги откраднала от бюрото, нали?

— Бих го направила, ако можех да го отворя, но мръсникът никога не оставя ключа. Просто не му давам всичките бакшиши, които получавам.

— Но, Люба, дори и да се махнем, къде ще отидем? Обратно в Краков?

— Да! Там беше далеч по-добре, отколкото тук.

Магда примигна.

— Виж, Магда, бихме могли да отидем в Лондон. Спомняш ли си онази жена, която срещнах в Уеймът? Лоуис, от бюрото за придружителки? Все още пазя адреса и телефонния ѝ номер.

— Бюрото за придружителки е същото, както да се разхождаш по тротоара.

— Е, и? Какво лошо има в това? Плаща се добре.

— Никога. Никога пак.

Гледайки сега към океана, Люба си мислеше дали грешката не е нейна. Може би животът за Магда щеше да стане по-добър, ако тя си

отиде. Мрачните ѝ мисли бяха прекъснати от слаб познат звук. Тя се затича по улицата по посока на звука и го видя — миниатюрен панаир на плажа. Мъничката въртележка въртеше деца при акомпанимента на музиката, която се смесваше със смеха им.

Валентин, къде си? Той е единствената щастлива мисъл в тъжния ѝ живот, закътан в угълчето на нейните мечти. Нощем, когато лежеше на кушетката си, той се появяваше усмихнат и я окуражаваше, докато тя се въртеше на въртележката нагоре и надолу, слушайки думите на песента:

Вози се, вози се на въртележката и се протегни за златния пръстен. Никога не спирай, а почни отначало, животът се повтаря.

Обърна се и тръгна към хотела.

Пролетта бе победила и изпращаше последните следи от зимата с победоносен вик от гръмотевици и светкавици. Тази нощ валеше силно. Лежейки на кушетката в кабинета, Люба се бе увила с одеялото и очакваше да се появи Валентин в нейното въображение.

Мечтите ѝ бяха прекъснати от силни викове. Дори и ревът на бурята не можеше да ги заглуши.

Люба скочи и се втурна по коридора. Виковете се усилиха точно когато тя натисна дръжката на вратата. Вратата бе отключена. Видя Магда на пода, а полковник Джонсън, застанал над нея, я биеше с колана си. И двамата бяха голи. Той крещеше:

— Мръсна жена, проститутка, гадна курва!

Люба се хвърли на гърба му и се опита да го отдели от майка си. Той я отхвърли с учудваща сила и с изкривено от ярост лице.

— Махай се оттук!

Втурна се към гардероба и започна да изхвърля дрехите ѝ от закачалките.

— Махай се! — изсъска той отново, хващайки обувките ѝ, куфара ѝ, и започна да изхвърля всичко през вратата.

Люба стоеше вкаменена. Той приближи зачервеното си лице на сантиметър от носа ѝ и изкряска:

— Чуваш ли ме, курва такава?!

Люба спокойно каза на майка си:

— Хайде, Магда, ела с мен.

Магда се изправи, залитайки, но полковник Джонсън я сграбчи за врата. С другата си ръка хвана едни големи ножици от тоалетната масичка и ги насочи към гърдите на Магда. Всички застанаха замръзнали, като убийствена сцена от восьъчни фигури в музея на мадам Тисо.

После отчетливо, с каменен глас той каза на Магда:

— Ще те убия, ако мръднеш.

— Моля те, върви — пошепна Магда.

Люба погледна към двете голи тела, лъщящи от пот. Магда бе покрита със следи от удари, а по крака ѝ бавно се стичаше струйка кръв. Видя острието на ножиците, частично скрито от гърдата на майка си. Опита се гласът ѝ да прозвучи спокойно:

— Ако оставиш това, ще си тръгна.

Той бавно отдръпна ножиците и ги хвърли на леглото. По бузите на Магда течаха сълзи.

— Моля те... моля те, тръгвай.

Люба взе ножиците и излезе. Вратата се затръшна зад нея и се чу превъртането на ключа. Не се чу друг звук освен от леещия се дъжд. Събра нещата си и ги сложи в куфара.

Вървеше по коридора вцепенена.

„Отдавна ѝ казах да напуснем. Направих, което можах, за да ѝ помогна. Какво още мога да направя? — Опита се да задържи сълзите си. — Но се опитах, по дяволите, опитах се. И аз имам собствен живот. На деветнадесет години съм. Животът ми не може да свърши тук.“

Люба излезе в нощта. Този път не се върна. Хвана първия влак за Лондон.

---

[1] Хан „Зелени поля“. — Б.пр. ↑

ГЛАВА СЕДМА

1968 г., Бевърли Хилс, Калифорния

Дани бе работил с Милт и агенцията „Феймъс Артистс“ в продължение на почти петнадесет години, но нито веднъж не беше поканен на официалния годишен обяд, даван от Чарли Гросмън, шефа на агенцията. Дори Милт, чийто кабинет бе на две врати от този на Гросмън, не бе канен никога. Списъкът от около шестдесет избрани хора се обсъждаше от авторите на клюкарските рубрики и се отнасяше до категорията „Кой кой е в Холивуд“. Сега за пръв път Милт и Дани бяха включени в списъка. Милт бе безкрайно радостен, дори си купи нов смокинг, но на Дани му стана неприятно, че името му бе сбъркано на поканата.

Милт караше колата, до него седеше Дани, а върху задната седалка Сара се опитваше да не смачка безкрайните си метри тафта. Стигнаха до Голдуотър Кенйън, номер 2000. Едно момче взе колата им и те се изкачиха по каменните стъпала, водещи до главния вход, като Сара непрекъснато предупреждаваше Милт да не стъпва на роклята ѝ.

Дани бе изненадан от скромността на къщата. Убитите цветове, най-често в бежово, придаваха на сепло обзаведените стаи съдържана елегантност — идеален фон за великолепната колекция от картини на импресионисти — Моне, Вламенк, Матис, Шагал и някои други, които Дани не можа да разпознае.

Чарли Гросмън се приближи до тях и за първи път Дани имаше случай да разговаря с човека, чиято агенция прибираще десет процента от целия му доход. За да предотврати евентуална грешка, Милт побърза да каже:

— Това е Дани Денисън, един от нашите сериозни клиенти, Чарли.

Гросмън потупа Дани по рамото, сякаш го познаваше от много години.

— Вземете си питие, Дани — каза той. — Чувствайте се като у дома си.

Той се отдалечи бавно към Джак Уорнър и Даръл Занък, двамата филмови магнати, които се мразеха, но пред обществото се представяха като най-добри приятели. Като тримата мускетари Дани, Милт и Сара се шляеха по дългия коридор, надничайки във всяка от стаите, препълнени със знаменитости. Компанията си я биваше — Джоан Кроуфорд, Рита Хейуърт, Кетрин Хепбърн, всичките шефове на студия. Шърли Маклейн, в минипола, се смееше шумно за нещо, което нейният брат Уорън Бийти ѝ бе казал от другия край на стаята. Джейн Фонда, забравила за всички други, се държеше за ръце с френския си съпруг Роже Вадим. Но независимо от това, колко звезди присъстваха в стаята, всички хвърляха погледи крадешком на Елизабет Тейлър, която преднамерено пренебрегваше Ричард Бъртън.

Когато началото на вечерята бе обявено, всички се изсипаха навън в осветената със свещи градина, следвайки губернатора Роналд Рейгън и съпругата му Нанси.

Пауните, които се разхождаха в градината, се конкурираха с пауните, седящи върху масите около декоративния басейн. Всяка маса бе украсена с орхидеи в средата и сервизи от фин холандски порцелан. Дани забеляза, че името му върху картичката на масата бе също сбъркано. От дясната му страна седеше мисис Чандлър, наричана от приятелите си „Бъф“^[1], основателката на Мюзик Сентър, дома на операта, балета и театъра в Лос Анджелис. Столът от лявата му страна бе празен. На картичката пишеше „Мис Стефани Стоунъм“.

„Чудесно — помисли си той, — да бъдеш притиснат между богата вдовица и стара мома за цялата вечер.“

От другата страна на празния стол седеше Адолф Бърнз, бивш оптик и настоящ шеф на МТТ, който си говореше с мисис Чандлър през чинията на Дани, сякаш Дани беше невидим. Носеше очила с метални рамки и Дани си мислеше дали сам си пише рецептите. Внезапно шъткане прекъсна разговора им. Бърнз се загледа над главата на мисис Чандлър и се усмихна. Дани завъртя стола си, за да погледне в същата посока.

По каменната пътека вървеше една жена. Всички се обръщаха към нея, докато тя минаваше, и нищо чудно — това беше най-красивото същество, което Дани бе виждал някога. Висока и стройна, със златисторуса коса до раменете, тя сякаш плаваше грациозно между

масите. Идваше право към него. Адолф скочи на крака, за да я поздрави, целувайки я по двете бузи.

— Стефани, скъпа, опасявах се, че си решила да не идваш тази вечер.

— Разбира се, че не.

Тя се настани на стола си с елегантно движение.

Дани загледа безупречните ѝ голи рамене и погледът му неволно се спусна надолу по млечнобелия ѝ врат до един облак от син шифон, къдрещ се над пълните ѝ гърди.

Тя го погледна с премрежени сиви очи и взе картичката му.

— Денисън?

— Да, но с двойно „ен“.

Тя се усмихна.

— А вие сте Стефани Стоунъм — каза той, поглеждайки към картичката ѝ.

— Колко умно от ваша страна.

— Актриса ли сте? — продължи той.

— Господи, не! — отговори тя с дрезгав смях. — Това е последното нещо на света, което бих искала да бъда.

Толкова красива и никакво желание да стане актриса? Дани бе решил, че всяко красиво момиче в Холивуд бе там, за да става актриса. С крайчеца на окото си забеляза, че икономът шепне нещо на Адолф Бърнз, който веднага стана.

Стефани се обърна.

— Изоставяш ли ме?

— Казват ми, че трябва да заведе Агнис вкъщи. Коктейлът продължи твърде много за нея... отново — добави той кисело.

— О, съжалявам... Целуни я от мен.

— Ще го направя. И не забравяй — петък вечер у дома.

— Не мога да дойда, Адолф. Трябва да бъда в Лонг Айлънд.

— Много лошо. Ще ни липсваш. Но не забравяй да кажеш на Д. Л., че очакваме да се видим с него в Южна Франция.

Той си тръгна, без да поглежда към Дани.

Докато Стефани отпиваше от виното, пренебрегвайки супата, Дани се опита да поднови разговора.

— В Лонг Айлънд ли живеете?

— Не, не, баща ми организира парти за принцеса Маргарет. Настоява да присъствам.

Будалкаше ли го? Може наистина да е красива, но приказва глупости.

Когато сервираха основното ядене — съомга с ориз и аспарагус, тя не яде нищо, занимавайки се с това да разделя ориза на малки купчинки. Дани наблюдаваше как дългите и деликатни пръсти играеха нервно с вилицата и се чудеше какво да каже.

Изведнъж тя стана.

— Ще трябва да пообщувам малко и да намеря някой, който да ме закара вкъщи — каза тя.

— Общувайте с мен и аз ще ви закарам вкъщи — отговори Дани бързо.

Очите ѝ срещнаха неговите. Почувства, че го преценява, и усети, че тя хареса това, което видя.

— Защо не? Ще бъда готова след малко — каза тя и тръгна.

Тогава Дани си спомни, че няма кола. Бе дошъл с Милт и Сара. Къде ли са те сега? Мисис Чандлър, без да говори конкретно с някого, бе започнала току-що да описва една оперна постановка на „Мюзик Сентър“. Той внимателно огледа градината, докато забележа Милт, който му махаше. Когато в един момент мисис Чандлър прекъсна монолога си, за да си поеме дъх, Дани се измъкна.

— Милт, коя е тази Стефани Стоунъм, до която седя?

— Не знаеш коя е?

— Е, говори глупости, но е красива. Харесва ми.

— Тя е дъщеря на Д. Л. Стоунъм.

— Д. Л. Стоунъм?

— Да, този, който коли и беси на Уол Стрийт. Един от най-богатите хора в страната.

Дани бе удивен.

— Тя наистина ли отива в Лонг Айлънд?

— Не зная, но мисля, че там живее баща ѝ.

— И ще вечеря с принцеса Маргарет?

— Ако така казва, сигурно.

Дани винаги се гордееше с това, че разпознава хора, които се надуват. И все пак тя му бе казала истината, а той не бе ѝ повярвал.

Огледа се, но не я видя никъде. Хората започваха да си тръгват и той си помисли, че може би някой друг я е завел у дома. Тогава усети подръпване за ръкава.

— Смятате да си тръгвате без мен?

Очите ѝ се усмихваха и тя изглеждаше дори по-красива отпреди.

— Разбира се, че не. Просто се уговарям с нашия шофьор — отговори той и посочи към Милт.

— Здравейте — каза Милт и се ръкува с нея. — Аз съм посредникът на този блестящ млад режисьор. Той е толкова преуспяващ, че трябва да му бъде шофьор, за да светя с отразената от него светлина. — И Милт избухна в обичайното си кискане.

Влизайки в колата, Дани видя, че Сара разглежда роклята на Стефани, отличаваща се с класическо сдържано съвършенство. В контраст с нея Сара представляваше странен феномен от пищно накъдрена тафта с фльонги, които подскачаха по щедрия ѝ бюст.

Милт бе в радостно настроение и Дани се почувства облекчен от това, че той бърбори непрекъснато. Беше му трудно да води разговор със Стефани в присъствието на другите на предната седалка.

Излязоха от Голдуотър Кенйън и тръгнаха по Роудиоу Драйв за хотел Бевърли Уилшир, където живееше Стефани.

— Чували ли сте това — каза Милт и започна да се хихика още преди да е продължил, — за пияницата, който отишъл да лови риба под леда? — Без да дочака отговор, той продължи. — Пробива той дупка в леда, потапя въдицата си и чака. Изведнъж чува над себе си силен гърмящ глас: „Там долу няма риби.“ — Милт произнесе фразата с гърмящ глас, обръщайки се назад, за да види реакцията на задната седалка.

— Милт, внимавай в карането — каза отегчено Сара. Очевидно бе слушала вица много пъти.

Без да реагира, Милт продължи:

— Така че човекът става, премества се на няколко метра и пробива друга дупка. Чува гласа отново: „Там долу няма риби“. Поглежда нагоре и пита: „Кой говори?“ и гласът му отговаря: „Директорът на пързалката за кьнки.“

Милт се затресе от смях и Сара се протегна да хване кормилото, в случай че той загуби управлението.

— Не си Боб Хоуп^[2] — въздъхна тя.

Стефани се смееше невъздържано както Милт. На Дани му хареса това, че тя се държеше свободно. Преди да стигнат входа на хотела, той събра смелост да притисне крака си леко към нейния. Тя не реагира, но не го и отдръпна. На вратата той галантно ѝ пожела лека нощ, като ѝ целуна ръка.

В колата Милт се кискаше:

— Учиш се от мен, момченце.

Сара въздъхна отново:

— Милт, не си също и Казанова.

На следващия ден Дани побърза към цветарския магазин и избра букет от бели рози, който да изпрати на Стефани. На картичката написа:

Преди да увехнат, обади ми се.

Дани Денисън

С двойно „ен“.

После отиде в офиса на Милт, който напоследък Сара бе обзавела в ориенталски стил. Дори шахът изглеждаше китайски, а снимката на най-новата актриса бе поставена в бамбукова рамка.

— Не мога да престана да мисля за нея — сподели Дани с Милт, гледайки през прозореца към булевард Уилшир.

— По-добре се опитай да я забравиш — каза Милт, — защото Д. Л. Стоунъм няма да те допусне близо до нея. Той е един долен кучи син.

— Какво искаш да кажеш?

Милт се почеса по внимателно подравнената си брада и се приближи до него.

— Дани, всеки знае историята. Собственият му баща умираше в болница. Той прехвърлил състоянието на фамилията Д. Л. Но, няма да повярваш, баща му се възстановил. И получил ли обратно парите? Не! Старецът умрял от сърдечен удар, изоставен без нито едно пени. Сега, питам те, не е ли това долен кучи син?

— Не се интересувам от Д. Л., а от Стефани. Кога се връща тя?

— Откъде, по дяволите, мога да знам?

Точно в този момент секретарката на Милт ги прекъсна.

— Мистър Шулц... „Ейс Филмс“ току-що изпратиха тези документи за мистър Денисън.

Милт грабна документите, широко ухилен, и потупа по канاپето, правейки знак на Дани да седне до него. Заедно прелистиха бързо договорите, които бяха за следващия филм на Дани, шести поред, на базата на „Много шум за нищо“, наречен „Нещо за нищо“.

Милт посочи с пръст към една точка от договора, която се отнасяше за голямо увеличаване на заплащането. Той засия:

— Сега можеш да направиш този тенискорт и басейна зад къщата си — той прелисти страницата. — И погледни тук. За пръв път над заглавието ще има надпис „Филм на Даниъл Денисън“. — Обърна се към секретарката. — Направете копия. Мистър Денисън ще иска да ги постави в рамка.

Дани само поклати глава. Когато секретарката излезе, той зарови лице в ръцете си.

— Дани, аз съм горд с договора, който съм уредил. Не си ли щастлив?

Милт не можеше да скрие обидата в гласа си.

— Ти свърши страхотна работа, Милт. Въпросът е, че нещо за нищо е историята на моя живот. Получавам добри пари за филми, които не казват нищо. Но кой се интересува от това?

— Грещиш, Дани. Хората се интересуват. Харесват твоите филми. В течение на два часа забравят проблемите си. Това е важно...

— О, Милт, не разбираш...

— Момченце. — Милт го прегърна през рамо. — Много хора биха били адски щастливи да бъдат на твое място, да имат твоята работа, твоя талант.

Дани само направи гримаса.

— Да! Бих искал да видя какво биха направили Казан и Уайлдър^[3] с тези сценарии, които трябва да преработваш.

— Това е проблемът, Милт. Боклук са. Искам да направя филм, който казва нещо.

— Хайде, пак почваш.

— Да! Не нещо за нищо. Нещо, което има значение.

— Разбирам, момченце. Дъра-бъра. Какво беше това нещо, което ме накара да прочета — „Фелоумен“?

— „Евримен“.

— Да. Според теб това е нещо? Това е нищо. Никакви герои. Добри дела — това трябва да е герой? Никакъв сюжет. Това е просто една дълга проповед.

— Зная, че още нямам ясно виждане за него, Милт. Но, повярвай ми, имам дълбоко в себе си чувството, че съдържа универсално послание. Той...

Милт се хвърли пак на канапето, раздразнен, и погледна към Дани.

— Отново Кафка.

— Какво?

— Слушай, имах един клиент. Много талантлив режисьор. Говореше ми същите врели-некипели. Искаше да направи филм по разказите на Кафка. Бях още начинаещ и се оставих да ме подведе. Той го направи и знаеш ли какво стана? Пълна катастрофа.

— Какъв разказ беше това?

— Беше за един евреин. Спомняш си, че ти казах: „Не прави никакви филми за евреи. Никой не се интересува.“ Но този човек също имаше универсално послание. И все пак стана един боклук. Искам да те предпазя от това.

— Но аз правя боклук сега! Искам да направя нещо добро. Не говоря за еврейска история...

— Виж какво, не искам да споря с теб, Дани. Нека оставим засега този въпрос. Съгласен ли си?

Единственият начин за Дани да остави този въпрос настрана бе, като мисли за Стефания. Мислеше за изящния ѝ дълъг врат, златната ѝ коса, падаща върху раменете. Припомняше си момента, в който премрежените ѝ очи срещнаха неговите. След една седмица тя се обади.

Беше почти единадесет вечерта, когато се прибра вкъщи от студиото и намери бележка под вратата:

Аз идвам, ти излизаш. Позвъни ми. И благодаря за цветята.

Дали бе изпратила бележката по някого, или бе възможно тя сама да е идвала? Дани не можеше да повярва. Погледна часовника си. Не беше ли твърде късно да се обади? Реши да опита.

— Ало? — гласът ѝ не можеше да бъде сбъркан с друг.

— О, съжалявам, че се обаждам толкова късно... — започна той, но тя го прекъсна.

— Не, не, не е много късно. Ела за едно питие преди лягане.

Малко изненадан от поканата ѝ, той взе набързо душ, obu спортни панталони и облече риза от оксфордски плат. Побърза към Бевърли Уилшир. Тя го очакваше в сатенена дълга рокля с цвят на шампанско, който подхождаше идеално на златната ѝ коса. Не можеше да се сдържи да не си мисли за това, дали е облечена с нещо под роклята.

— Току-що се върнах и се нуждая от силно питие, за да забравя Лонг Айлънд.

— Ще се присъединя към теб.

Тя наля за двамата двоен скоч и седна до него.

— Значи не си прекарала добре?

— По обичайния начин — болна в леглото. О, как го мразя.

— Кого?

— Баща ми. Винаги когато го видя, ми става зле.

— Но защо, не е ли добър към теб?

— Разбира се, ако правя това, което иска, получавам всичко. Виждаш ли този чудесен апартамент? — За пръв път Дани се огледа в слабо осветената стая и видя свръхмодерното обзавеждане с бяла кожа и кристал. — Негов е. Ако не му се подчинявам, ще ме изхвърли.

— Сериозно ли говориш?

— Правил го е преди. Никога не мога да задоволя изискванията му. Каквото и да облека, е неподходящо, каквото и да кажа, е глупаво. Никога не мога да бъда това, което иска от мен да бъда. Мразя го.

Очите ѝ почнаха да се насълзяват.

Дани я прегърна през раменете.

— Не се ядосвай. Да забравим за него. Харесваш ми такава, каквата си, Стефани.

Разплаканото ѝ лице се проясни.

— Никой досега не ми е казал това — пошепна тя и се премести по-близо до него с кокетна усмивка. — Толкова се радвам, че си тук, Дани.

Целуна го по ухото. Докосването бе едва доловимо. Усети тръпка по цялото си тяло.

Обърна лицето си към нея и устните им се срещнаха. Нетърпеливо, той зарови с език в устата ѝ, докато тя разкопчаваше ризата му. Тези дълги нервни пръсти, които го бяха омагьосали по време на вечерята, сега се движеха по гърдите му, разкопчаваха колана му и предизвикаха неговата ерекция.

После тя загаси лампата и се спусна от канапето на пода. Единствената светлина в стаята идваше от една леко открената врата. Видя я да се изтяга на килима и бавно да разтваря роклята си. Голото ѝ тяло бе изумително красиво.

Той протегна ръка и започна да гали копринената ѝ коса, врата и стегнатата ѝ гърда, усещайки с ръката си твърдото ѝ зърно. Легна до нея и намери мекото влажно място между краката ѝ. Докато го галеше нежно, тя прехапа устни.

— О, Дани — застана тя, въртейки глава насам-натам. — Вземи ме... вземи ме.

Той застана върху нея и тя разкрачи широко краката си, за да го приеме, дърпайки го към себе силно с две ръце. Дани почувства, че гърдите му ще смачкат нейните, но тя продължаваше да го притиска още по-силно.

— Сега, Дани... сега — изстена тя, когато движенията му се ускориха.

Дани се почувства силен, всемогъщ. Сякаш порой се изсипа от него.

Дишайки тежко, той лежеше върху треперещото ѝ тяло. Ръцете ѝ все още го държаха здраво.

На следващата сутрин тя събра няколко неща в една чанта и дойде с него в малката му къща на Тауър Роуд. Дани изпитваше

чувство за нереалност — тази красива жена от висшето общество се премества да живее при него.

Той с изненада откри, че Стефани е чудесна готвачка. Когато се връщаше от студиото, от кухнята го посрещаха екзотични аромати. Тя поръча свежи цветя, купи нови лампи и килими. После го изненада с аквариум с тропически риби, оцветени пицно. Къщата изглеждаше друга.

Сутрин, когато се събуждаше, той се обръщаше, за да я види, дълбоко заспала, с коса като златен воал, покриващ ангелското ѝ лице. Често, когато се връщаше от студиото, я чуваше на входа, че го вика. Втурваше се нагоре по стълбите и я заварваше изтегната във ваната. Тя му подаваше сапуна с подканващ поглед. Сексът с нея бе чудесен. Беше толкова послушна, като дете, караше го да се чувства всемогъщ. Тогава защо се поколеба, когато Стефани предложи да се оженият? Дани не можеше да разбере своята нерешителност. Беше тридесет и шест годишен. Никога преди не бе привличан от жена толкова силно. Наистина това бе сериозната връзка. Защо да не се ожени?

Но всичко се разви твърде бързо за него. А между красивите моменти имаше периоди, в които настроението рязко се променяше. Беше готова да заплаче и изведнъж започваше да се смее хистерично. Беше непредсказуема. Молеше го да се ожени за нея, но той отлагаше решението.

Нещата стигнаха кулминацията си, когато след един месец по телефона му се обади Д. Л. Стоунъм.

Един сърдит глас каза:

— Изцяло съм против това.

— За какво говорите, мистър Стоунъм?

— Моята дъщеря е много импулсивна и не знае в какво се набърква. Не искам тя да се ожени за артист.

— Аз не съм артист, мистър Стоунъм. Режисьор съм.

— Няма значение. Вие сте част от тази еврейска индустрия.

— Аз не съм евреин — отговори той твърде бързо.

— Но сте заразен.

— Какво искате да кажете?

— Вие никога няма да се ожените за моята дъщеря.

Дани отговори потресен:

— Не мислите ли, че това е нещо между Стефани и мен?

— Не! — отвърна остро Д. Л. — И преди съм се справял с такива ловци на зестра.

— Слушайте, мистър Стоунъм... — кипна Дани, но не можа да продължи.

— Трябва да ви предупредя, че ако се ожените за нея, няма да получите нито долар и двамата...

— Мистър Стоунъм, не мога да повярвам...

— ... но ако стоите настрана от нея, ще се погрижа да получите повече от долар.

— Опитвате се да ме подкупите?

— Всичко си има цена, синко. Нека се споразумеем.

— Нямате достатъчно пари да купите всичко — каза Дани и затвори телефона.

На следващата вечер той и Стефани се ожениха в Лас Вегас.

От страна на Д. Л. Стоунъм не последва никаква реакция. Мълчанието му беше многозначително. Не беше ясно дали това притеснява Стефани. Във всеки случай не си личеше. Бяха щастливи и изглеждаха щастливи. Винаги когато влизаха в ресторант „Бистро“, погледите се насочваха към тях. Красивата двойка — Дани, висок енергичен, тъмнокос, красив, и Стефани, една златна красавица до него.

Стефани обичаше да я виждат с Дани на места, посещавани от висшата класа. Тя дори уреди да бъде приет в изключителния Уестсайд Кънтри К्लъб, за да може да играе голф с приятелите ѝ.

Единственият отрицателен резултат от тази женитба със Стефани бе охлаждането на приятелството му с Милт и Сара. След първата вечеря с рибени кюфтета и борш не остана никакво съмнение, че двете съпруги не могат да бъдат първи приятелки. Но Дани и Милт компенсираха това, като се събираха по-често отпреди, само двамата.

Д. Л. Стоунъм наруши най-последно мълчанието си чрез едно писмо от своя адвокат, чрез което уведомяваше Стефани, че предприема юридически действия да я лиши от наследство:

Мистър Стоунъм ви информира, че в бъдеще няма да ви признава за своя дъщеря.

Това хвърли Стефани в паника. Дани се върна къщи след едно пътуване за издирване на места за снимки и я завари почти в безсъзнание. Очевидно бе пила в продължение на няколко дни.

Когато тя дойде на себе си, Дани се опита да изясни нещата с нея.

— Стефани, ние знаехме какво ще се случи. Защо си толкова отчаяна?

— Но той ме лиши от всичко.

— Какво от това? Не се нуждаем от неговите пари. Аз изкарвам достатъчно.

— Не разбираш ли? Проблемът не е в парите. Чувствам се така, сякаш никога не съм имала баща. Като че ли съм незаконородено дете.

— О, Стефани, в това няма логика.

Но той не можа да я убеди. Тя настояваше, че е изоставена от баща си и не можеше да преодолее това състояние.

Така бързо, както дойде, нейната дълбока депресия изчезна и тя отново изглеждаше весела както преди. Следващата неприятност дойде след един месец.

Стефани предложи да организират малко парти. На Дани му стана приятно. Щеше да покаже хубавата си къща. Стефани щеше с удоволствие да пригответи вечерята, нещо, което правеше така майсторски. Той покани Арт Гън и няколко други важни хора от бранша.

Сутринта в деня на партито той откри, че нищо не е приготвено. Стефани бе в нервна криза. Отново бе започнала да пие.

Много ядосан, той я разтърси за раменете.

— Съвземи се!

— Не мога, не мога — изхлипа тя.

— Какво толкова трудно има в една вечеря? Ти го правиш така добре.

— Не мога! — повтори тя, отдръпвайки се от него, и побягна нагоре по стълбите. Чу се затръшването на вратата на спалнята.

Дани изхвъркна от къщата. Трябваше да помоли секретарката си да позвъни на всички поканени, за да отмени вечерята, извинявайки ги с това, че Стефани е болна. Чувстваше се много притеснен.

Той се върна вкъщи вечерта с намерението да се разправа с нея.

Но нея я нямаше. Никаква бележка, нищо. В продължение на два дни едва не се побърка от притеснение. И тогава тя се появи.

— Стефани, къде, по дяволите, беше?

— В Лонг Айлънд.

— Срещна се с баща си?

— Не — тя започна да плаче. — Той не ме пусна да вляза. Нямахме къде да отида.

Дани я прегърна.

— Стефани, разбира се, че има къде да отидеш. Твоето място е тук. Това е твоят дом. Толкова се притеснявах през последните два дни. Липсваше ми.

— Наистина ли ти липсвах? — засия тя, гушейки се в него.

Вечерта сексът им достави такова удоволствие, както никога преди това.

Дани реши да бъде по-търпелив с нея, да бъде по-старателен. Играеше тенис с нея, излизаше по-често с нея на партита. За известно време изглеждаше, че дава резултат, докато в един момент пристигна писмо от Д. Л., в което той канеше Стефани в Лонг Айлънд без съпруга ѝ.

Стефани замина незабавно, извън себе си от радост, че баща ѝ в края на краищата не я е изоставил. Дани скри обидата си, не желаейки да наруши радостта ѝ. Може би срещата с баща ѝ щеше да я успокои. Но тя се върна по объркана отпреди, макар и накичена със скъпи бижута. Сърцето на Дани се сви, като си помисли колко скъпо е платила за това.

От този момент тя започна да пие повече от всякога. Една вечер, връщайки се от студиото, той я завари полусъблечена, с разрошена коса. По красивото ѝ лице имаше размазан грим. Бърбореше несвързано за нещастното си детство.

За първи път Дани чу историята на нейния живот — истински кошмар. Стефани никога не му бе казвала, че майка ѝ се е самоубила. От този момент баща ѝ станал твърд като гранит и обсебил напълно живота ѝ, изисквайки пълно подчинение. Когато проявявала дори и

малка човешка слабост, той я унижавал, наричайки я безгръбначно, слабо същество като безполезната ѝ майка. Използвал пари, за да я накаже или възнагради.

Дани я изслуша търпеливо, оставяйки я да излее всичко, което ѝ тежеше. Накрая тя се отпусна в един стол изтощена. Той се приближи и коленичи до нея.

— Скъпа, бих искал да ти помогна, но не мога. Трябва да отидеш при психиатър.

Стефани се отблъсна и се отпрати към бара.

— Ходила съм при толкова много психиатри — каза тя, като си наля остатъка от бутилката в чашата. — Всички искат да ме затворят.

— Но ти си нещастна. Трябва да си изясниш нещата.

— Не! — отвърна тя и изпи остатъка от уискито.

— Ти се нуждаеш от помощ, Стефани. Моля те. Направи го заради мен.

Дани се приближи до нея и взе ръката ѝ.

— Остави ме! — Тя се отдръпна от него, гледайки го сърдито. — Ти си този, който се нуждае от помощ.

— Послушай ме, Стефани...

— Не, не, ти ме чуй! Ти си нещастният. Имаш големи претенции — каниш се да правиш голям филм и накрая завършваш с още един боклук.

Тя излезе, залитайки, от стаята.

Това го засегна дълбоко. Беше твърде вярно.

Не се видяха в продължение на няколко дни. Дани спеше в стаята за гости. Знаеше, че е направил всичко, което може. Грешката не беше нейна, не беше и негова. Просто не се получаваше. Той трябваше да приключи с това.

Връщайки се с колата от студиото, взе решение да ѝ каже, че нямат друг избор. Би могла да остане в къщата или да се изнесе. Той би поел вината при бракоразводното дело.

Когато влезе вътре, я завари да храни тропическите риби, гърбом към него. Когато се обърна към него, той остана абсолютно изненадан. Косата ѝ бе гладко вчесана, а гримът ѝ безупречен. Тя сияеше.

Дани не знаеше как да започне. Стефани го стори вместо него.

— Бременна съм — каза тя.

Сега всичко бе мирно. Стефани престана да пие. Беше щастлива, докато преобразуваше стаята за гости в детска стая.

Един ден, когато се върна вкъщи от студиото, той завари входа на улицата блокиран от камион. Двама работници с мъка пренасяха един огромен стенен часовник. Дани трябваше да почака да минат през вратата, за да може да влезе в къщата.

— Ей там в ъгъла — насочи Стефани работниците.

Дани гледаше изумен. Часовникът стигаше до тавана.

— Ще ми обясниш ли това? — попита той, когато работниците си отидоха.

— Това е за бебето!

— За какво говориш?

Тя възбудено започна да навива часовника с ключа.

— Четох в едно списание — отговори тя, задъхана от усилието.

— Бебетата обичат тиктакането на часовници. Мислят, че е сърцето на майка им.

— Един малък будилник няма ли да свърши същата работа?

— О, не. — Лицето ѝ сияеше. Той си помисли, че бременността се отразяваше чудесно на вида ѝ. — Само най-доброто за нашето бебе.

Дани се усмихна. В нейните представи най-доброто означаваше също най-голямото и най-скъпото. Но какво пък.

Бинг-бонг! Бинг-бонг! Часовникът биеше на всеки час. Дани не можеше да го понася.

Опита се да се съсредоточи върху сценария, докато Стефани гледаше телевизия в спалнята. Изведнъж чу, че тя го вика, крещейки. Втурна се уплашен нагоре по стълбите.

— Какво има?

Стефани се усмихваше.

— Дай ми ръката си.

Той се приближи с тревога до леглото с протегнатата ръка. Тя постави ръката му върху корема си и Дани усети ритането на бебето, което се опитваше да излезе. Той се изпоти.

Усмивката ѝ изчезна при вида на пребледнялото му лице.

— Какво ти е?

Дани издърпа ръката си, втурна се в банята и повърна.

— Добре ли си? — извика му тя.

— Добре съм... добре.

Той излезе от банята, бършейки лицето си с кърпа.

— От какво ти прилоша?

— Нищо... нищо. Толкова се радвам за бебето.

— Не се радваш. Причината съм аз. Намираш ме за противна!

— Не бъди глупава.

— Аз съм дебела, грозна... и това те кара да повръщаш.

— Разбира се, че не, скъпа. Храните в магазина на студиото си влошават качеството — той се опита да я успокои, като я прегръщаше.

Усещаше втори пристъп. Но не можеше да ѝ каже, че чувството, което изпита при ритането на детето в корема ѝ, го върна към Сан Саба. Как би могъл да разкаже такава история? Но ако я обичаше, защо да не ѝ довери тайната си? Любовта не е ли доверие? А може би не я обичаше.

Всички неприятни мисли се стопиха, когато момиченцето се роди. Сега Дани имаше нова цел в живота — да защитава този малък живот, толкова чист, толкова невинен, да ѝ помага да расте, винаги да бъде при нея. Гледайки през стъклото в родилния дом тази малка купчинка от розово сбръчкано месо, той даде обет пред себе си да се погрижи никога нейното мъничко лице да не бъде помрачено от нещастие. Желаше тя да получи всичко, което можеше, от живота.

Дани едва дочака детето да се прибере вкъщи. Двамата решиха да не наемат бавачка. Щяха нощем да се редуват да ѝ сменят пелените.

Малката Патриша, кръстена на името на майката на Стефани, изглеждаше напълно доволна, когато я сложиха в новото ѝ креватче. Заспа веднага.

Дани целуна Стефани нежно по устата.

— Сега си легни и почивай. Прекарала си тежка сутрин — подкани я той, влизайки в ролята си на идеален баща и съпруг.

— Не съм уморена, скъпи.

— Моля те, Стефани. Легни си заради мен.

Помогна ѝ да стигне до леглото.

— Добре — съгласи се Стефани с неохота, — ако и ти си легнеш.
— Тя му намигна. — Ти си в безопасност. Докторите казват, че трябва да се въздържам от секс една седмица.

И двамата се разсмяха и се изтегнаха в леглото.

— Никога не съм била толкова щастлива — промърмори Стефани в прегръдките му.

— Аз също.

— О! — Тя седна в леглото. — Кого ще поканим за кръстници на Патриша?

— Наистина никога не съм си мислил за това.

— Бих поканила Беатрис. Отдавна не съм я виждала, но тя бе толкова добра с мен във Фокскрофт. Ти реши кой да бъде кръстникът.

— Това е лесно. Трябва да бъде Милт.

— Но не е възможно да бъде Милт.

— Защо не. Той е най-добрият ми приятел.

— Евреин е.

Дани стисна челюсти.

— Какво имаш против евреите?

— Нищо. Но ние сме членове на епископалната църква. Кръстниците трябва да бъдат от нашата вяра. Знаеш това, Дани.

— Да, разбира се — каза той и затвори плътно очи. Стефани бърбореше за някой на име Тед Роузмънт от Уестсайд Клъб.

— Да, това е добра идея — каза Дани с помръкнал глас.

След като кръщението свърши, у него остана само блед спомен за един висок, внушителен свещеник, облечен в бяло, който изливаше вода над махащата с ръце и крака Патриша. Налагаше се да преодолее желанието си да вземе бебето и да избяга от църквата. По-късно, на официалния обяд, Тед Роузмънт го дръпна настрана.

— Постарайте се да дойдете на събранието на клуба следващата седмица. — Той се наклони към Дани. — Няколко радикали се опитват да променят правилника. Но това би означавало да отвориш вратата, за да пуснеш чифутите.

Дани трябваше да си отдръпне главата, когато смехът на Тед изсипа дъжд от слюнки в ухото му. Погледна към изкуствените зъби на Тед. Не можа да се въздържа да не попита:

— Между другото, да не сте член на САЕ?

Тед отново избухна в смях и сграбчи ръката му, ръкувайки се с него съзаклятнически.

Когато обядът свърши, Дани имаше силно главоболие.

Времето се измерваше чрез малки неща, които правеше Патриша — първата ѝ усмивка, гукането ѝ, което напомняше на думата „Тате“, лекото стискане на мъничката ѝ ръчичка, обхванала пръстите му.

Връщайки се вкъщи, той винаги се отправяше направо към детската стая. Една вечер, влизайки, се препъна във велосипедче с три колела. Велосипедче за бебе? Полудяла ли бе Стефани? Влезе в стаята и се стъписа. Беше пълна с още много други играчки, също толкова неподходящи. Още повече го изненада присъствието на бавачка, седнала до спящото дете. Бавачка? Стефани толкова се радваше да се грижи сама за бебето.

— Къде е мисис Денисън? — попита той.

Отговорът ѝ го стресна.

— Тя е с мистър Стоунъм отвън при басейна.

Обзе го неприятно предчувствие. Сърцето му биеше силно, когато се отправи към вътрешния двор.

Спря се на вратата. Стефани бе гърбом към него и слушаше един мъж с бяла коса, който седеше изправен.

Значи това е той.

Те не забелязаха Дани. Чу Стефани да казва:

— Но татко, защо определяш Тед Роузмънт да се грижи за попечителския фонд на Патриша вместо нейния собствен баща?

— Защото Тед е солиден бизнесмен, президент на банка и защото, скъпа, аз имам твърде много въпроси относно твоя съпруг, а ти имаш твърде малко отговори.

Дани се закашля, отваряйки вратата. Стоунъм се обърна.

— А, мистър Денисън — каза той. — Елате да седнете.

Дани се почувства като гост в собствената си къща.

Приближи се и целуна Стефани. Тя не каза нищо.

Стоунъм продължи:

— Току-що обясних условията, които съм предвидил за моята внучка.

— Мистър Стоунъм, аз мога да осигуря достатъчно добре дъщеря си.

— Сигурен съм, че можете, мистър Денисън — той едва движеше тънките си устни. — Но трябва да разберете, Стефани разбира, че като наследничка на състоянието на Стоунъм Патриша трябва да получи всичките изгоди, които можем да й дадем.

— Добре, да, но... — Дани се чудеше какво да каже.

— Основал съм попечителски фонд за нейното образование, за отглеждане, медицински грижи... и други възможни нужди, които биха възникнали.

— Много щедро от ваша страна, мистър Стоунъм, но аз бих предпочел...

— Не са нужни благодарности — прекъсна го отново Стоунъм.

Дани се почувства така, сякаш през него бе преминал булдозер.

— И, разбира се, нямате никакви възражения да виждам моята внучка.

— Не, на това не възраждам.

— Наел съм специално обучена бавачка, за да помага при пътуванията й до Лонг Айленд. — Той се обърна към Стефани. — Тогава ще се видим следващата седмица.

— Да, татко — отговори покорно тя.

— Ще изпратя самолета — каза той и погледна часовниците си, по един на всяка китка. Излезе, преди Дани да успее да каже дума.

Стефани седеше неподвижна и отбягваше погледа на Дани.

— Това ли е, което желаеш? — каза той най-после.

Тя кимна с насълзени очи.

Дани бе ядосан на себе си. Защо не се обади? Защо позволи на Д. Л. да го манипулира?

Беше твърде късно. Но щеше да наложи някои свои правила. Д. Л. ще бъде добре дошъл на гости в собствения дом на Патриша по всяко време. Но посещенията на Патриша в Лонг Айленд ще бъдат ограничени до рождения ден на Д. Л. и Деня на благодарността.

Как се плашеше той от тези празници. В такива дни дъщеря му му липсваше ужасно и винаги бе толкова щастлив да ги види и двете отново у дома. Той и Стефани изпитваха голямо удоволствие да бъдат с Патриша. Любимият им ден бе сряда — почивният ден на бавачката.

Една сряда Дани донесе вкъщи мече. Влезе в къщата и извика:

— Патриша, къде си?

Малката Патриша, вече на четири години, се втурна надолу по стълбите.

— Тук съм, татенце.

Дани се престори, че не я вижда. Тръгна из стаята, викайки:

— Патриша!

Малката му дъщеричка, със златисторуса коса като майка си, се затича след него и го сграбчи за крака, кискайки се.

— Ето ме.

Дани продължи да вика името ѝ, докато Патриша се бе вкопчила в крака му.

Стефани стоеше на вратата и наблюдаваше с усмивка.

Патриша се държеше за него с всички сили и крещеше радостно, докато дългият му крак я люлееше из стаята.

— Татенце!

— Е, сигурно тя не е вкъщи. Ще трябва да върна това мече в магазина — каза Дани, отправяйки се към вратата.

Когато я отвори, той прекъсна крясъците и смеха на Патриша, като я забеляза.

— О, ето къде си!

Той я вдигна високо над главата си и погледна щастливото червено лице, искрящите сини очи, насълзени от смях. Притисна малкото ѝ тяло до гърдите си.

— Мислех, че си ме напуснала.

— Не, не, не... — изписка Патриша и обви плътно врата му с ръчички, притискайки меката си буза до лицето му.

Той я изнесе навън при басейна, като я държеше плътно до себе си. Небето бе оцветено в красиво калифорнийско синьо, изпъстрено с малки бели петънца. Дани изпитваше пълно удовлетворение, докато се разхождаше с вкопчената в него Патриша и мечето.

— Обичам те, татенце — пошепна тя в ухото му.

— И аз те обичам — каза Дани и целуна малкото чипо носле. — Обещавах ли винаги да бъдеш моето момиченце?

— Обещавам, татенце.

— Винаги?

— Винаги.

Постоянната неудовлетвореност на Дани от работата му бе омекотена от домашното му щастие. То бе неговото укритие, неговата защита срещу грохота на световните събития — Виетнамската война, Уотъргейт, факта, че човекът, който най-малко уважаваше във филмовата индустрия, спечели Оскар.

Всъщност той не бе неудачник. Кариерата му летеше стремително нагоре. Заради Патриша реши да направи филм, който да се хареса на децата. Съчини комедия, основана на „Принцът и просякът“. Главните герои бяха две момичета — тийнейджърки, едната богата, другата бедна, които си разменят местата за една седмица. Тя стана хит и постави началото на нова насока във филмовата индустрия — филми, ориентирани към тийнейджърите.

Дани стана един от главните режисьори на „Ейс Филмс“. Филмите му винаги носеха пари. Много отдавна бе изоставил надеждата, че ще му се отдаде възможност да направи „Евримен“ на филм. Но това не беше важно. Той притежаваше Патриша.

Дани изпитваше удоволствие да кара Патриша на училище, отивайки към студиото. Д. Л. бе убедил Стефани, че детето трябва да посещава частна академия, училището Джон Томас Дай, с други привилегирани деца. Желанието на Дани беше тя да се запише в училището Хоторн, където ходеха съседските деца. Когато я остави в училище за първи път, тя се разплака и през целия ден той не можа да се съсредоточи в работата си. Едва се сдържаше да не се обади на учителите ѝ. Почувства облекчение, когато тя скоро свикна.

Всяка сутрин имаха специален ритуал. Докато Стефани я приготвяше за училище, Патриша пееше песента, която Дани я бе научил: „Пристъпвайки с моята любима... никога не съм се чувствал така щастлив...“ Тя се разтапяше от смях, когато Дани влизаше и я грабваше подмишница, пеейки гръмогласно: „Излизайки с моето момиченце... може би точно заради това съм се издокарал тази вечер...“

В колата малката Патриша застава до него и потъркваше бузата си в неговата, за да провери дали се е избръснал. Мъркаше като малко котенце, ако лицето му бе гладко, или изпискваше:

— О, татенце, лицето ти е грапаво...

За него това бяха безценни моменти.

Един следобед на Дани се обади по телефона в студиото. Патриша бе претърпяла злополука. Ужасен, той се втурна към къщи и пристигна точно когато лекарят излизаше. Патриша бе изпаднала от колата, когато Стефани я връщаше въщи от училище, но той го успокои, че нараняванията бяха повърхностни.

Изтича в спалнята на дъщеря си и я завари да спи спокойно с бинтовано чело. Мечето, сгушено до нея, също бе бинтовано.

Във всекидневната Стефани седеше на една кушетка с полупразна бутилка уиски до нея и пълна чаша в ръка.

— Не мисля, че това е повод за празнуване — каза Дани през стиснатите си зъби.

— Съкрушена съм. Татко се обади и...

— По дяволите, татко ти. Как изпадна Патриша от колата?

— Облегна се на вратата, но аз не карах бързо. Намалявах скорост пред един знак за стоп.

— Хората не изпадат през заключени врати.

— Очевидно не е била заключена — отвърна му тя нервно.

— Може би, ако не пиеше всеки път, когато „татко“ позвъни, щеше да се сетиш да натиснеш малкото копче, с което се заключва.

— Не ми говори като на малоумна.

— Ти си наистина малоумна. Ако не можеш да...

Прекъсна го плач от стаята на Патриша. Дани влезе и коленичи до леглото ѝ.

— Не плачи, скъпа. — Той избърса обляното ѝ в сълзи лице с кърпата си. — Татко те обича.

— А обичаш ли и мама?

— Разбира се, че я обичам, скъпа.

— Защо викаш тогава?

— И двамата сме малко разстроени от това, което се случи с теб.

— Тя не беше виновна, татенце.

След случката Дани и Стефани започнаха да се отчуждават един от друг. Винаги когато Дани заминаваше да снима филм, Стефани водеше Патриша в Лонг Айленд при Д. Л. Дани никога не ходеше там

и това задоволяваше и двамата. Нещата продължиха по този начин. Дани прекарваше повече време в работа. Тенденцията във филмовата индустрия сега бе към повече реализъм извън студиото. Стефани и Патриша прекарваха повече в Лонг Айлънд. Д. Л. даже нае частен възпитател за Патриша.

Дани щеше по-късно да си спомня колко празна му изглеждаше къщата в Деня на благодарността през 1980 година, след като се върна вкъщи от снимки. Почти се разплака, когато видя мечето, вече парцаливо, със скъсано на две ухо и липсващо око. За първи път Патриша не го бе взела със себе си.

Но наистина Дани не бе забелязал колко много Патриша се е отдалечила от него до онази слънчева сутрин на дванадесетия ѝ рожден ден. Тя нахълта в кабинета му, облечена в дрехи за езда — бели бричове и черни ботуши.

— Ще получа кон! Кон, татенце! Мой собствен.

— Какво говориш? — Дани остави ръкописа си и я придърпа на коленете си.

— Д. Л. ми подарява кон за рождения ми ден — петниста сива кобила! — тя се сгуши плътно в него.

— Това е чудесно, Патриша, но къде ще я държиш?

— В Лонг Айлънд.

— Лонг Айлънд? Тогава няма да имаш много възможности да я яздиш.

— О, да, ще мога. Д. Л. е уредил в края на всеки уикенд да заминавам за Лонг Айлънд за училище.

Дани усети, че устата му пресъхва. Не можеше да възрази — очите излъчваха такова щастие.

— И виж това, татенце! — Тя вдигна ръка към лицето му. — Нали е красива?

Дани погледна към дебелия гривна от масивно злато, която висеше на нежната ѝ китка. Очевидно струваше хиляди долари. Подаръкът, който ѝ бе направил — малък детски часовник с картинка на мече отгоре, — в сравнение с това изглеждаше незначителен.

— Искам да я покажа на мама!

Когато тя се смъкна от скута му, Дани почувства, че се отделя от него напълно.

Беше тъжно, но неизбежно. Накрая той и Стефани решиха да се разведат официално. Големият часовник сега стоеше безмълвен и Стефани вече я нямаше да го навива. Тя и Патриша прекарваха почти цялото си време в Лонг Айлънд. Стефани не му липсваше много, но мъката по малкото му момиченце понякога бе непоносима.

Дани броеше дните до края на учебната година, 24 юни, денят, в който Патриша щеше да дойде със самолета, за да прекара обичайните си три седмици с него — заедно само двамата.

Колко изненадан и доволен остана той, когато скоро след като пристигна, тя попита:

— Татенце, може ли да дойда в студиото с теб? Искам да видя как работиш.

Патриша бе очарована от това, което видя. Прочете всичките му текстове. Задаваше въпроси и даваше идеи, при това много умни. Дани бе много горд с нея.

В последния ден на престоя си, докато се прибираха от студиото, тя изглеждаше тъжна.

— За какво мислиш? — попита Дани.

Гледайки през прозореца, Патриша отговори:

— Искам да бъда точно като теб. Искам да правя филми.

Дани не можа да реагира, беше толкова силно развълнуван.

— Ти си наистина моето малко момиче, нали?

— Винаги, татенце. — Тя го целуна.

Красивото четиринадесетгодишно момиче не каза: „Искам да бъда артистка.“ Тя каза: „Искам да правя филми.“ Имаше талант да пише. Имаше творчески усет. Но тя също притежаваше деликатност, граничеща с уязвимост, което понякога го тревожеше.

— Татенце... — Тя го измъкна от мислите му. — Искам да дойда на снимки с теб това лято. Може ли?

— Разбира се, че можеш. — Той се опита да прикрие обзелата го бурна радост.

Но веднага щом се върна в Лонг Айлънд, тя му позвъни.

— Татенце, толкова съм разстроена...

— Какво има, скъпа?

— Добре... аз... имах такова желание да бъда с теб на снимки...

— Гласът ѝ бе отчаян.

— Какво се е случило?

— Д. Л. не е виновен, наистина...

Дани само слушаше със свито сърце. Трябваше да предвиди какво ще се случи.

— Но той организира това сафари в Африка...

— Африка?

— Да, в училище учим за горилите...

— Значи няма да можеш да дойдеш с мен.

— Той толкова много се постара... като изненада... покани целия ми клас...

— Разбирам, скъпа — каза Дани с болка.

„Разбира се — помисли той — Д. Л. не би искал тя да се приобщи към «еврейската индустрия».“

— Ще го направим другото лято, нали, татенце?

— Разбира се, скъпа.

Това не стана никога.

---

[1] Ентусиаст, запаянко. — Б.пр. ↑

[2] Известен американски комедиен артист. — Б.пр. ↑

[3] Известни кинорежисьори. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ОСМА

1987 г., Брайтън, Англия

Магда извиваше гръб и търкаше седалищните си части с длани, за да отслаби болката. Облекчението бе временно. Болката се връщаше веднага щом поглеждаше надолу към кашоните със сапун, натрупани пред кухненската врата. Бе изкачила вече шест кашона, по един наведнъж. Трябваше да използва по-дългото и по-трудно задно стълбище. Полковник Джонсън не ѝ разрешаваше да влочи неща през фойето.

Това бе работата, която преди вършеше Люба. Магда се протегна още веднъж и погледна през прозореца към морето. Къде ли бе Люба? Как ли е? През шестте месеца, откакто Люба бе напуснала къщата, Магда получи само едно писмо от дъщеря си. Колко щастлива бе, когато го получи. Пощенският раздавач бе закъснял в този ден и полковник Джонсън спеше следобедния си сън. Магда занесе купчината писма в кабинета му, като мислеше да ги остави там, когато позна почерка ѝ. С треперещи ръце тя отвори плика и погълна жадно всяка дума.

Скъпа, мамо,

Липсваш ми много. Лондон би ти харесал. Лоуис е толкова добра. Живеем заедно в един апартамент, който е много приятен. Най-добрата новина е, че получих работа като статистка в един филм и ако нещата вървят добре, бих могла даже да стана артистка...

Изведнъж писмото ѝ бе измъкнато от ръката.

— Не ти ли забраних да имаш каквито и да е контакти с нея? — Полковник Джонсън смачка писмото в юмука си. — Люба я няма. Тя не съществува.

Той я блъсна върху кушетката, която по-рано служеше за легло на Люба. Магда трепереше.

Полковник Джонсън взе писалка и хартия от бюрото.

— Пиши точно каквото ти казвам, и то на английски.

Тя трябваше да коленичи на масичката, за да пише под негова диктовка:

Скъпа Люба, всичко върви добре и аз съм много заета. Нямам време за писма. По-добре би било да не пишеш.

Когато свърши, той взе листа от нея.

— Ще го пусна вместо теб — каза той и излезе.

Магда се изправи отмаляла и извади смачканото писмо от кошчето. Внимателно го изглади и го скри в джоба на престилката си.

Месеци наред единственият ѝ контакт с Люба бе това намачкано писмо, което изглеждаше така, сякаш го е чела сто пъти. Вчера, преодолявайки страха си, най-после бе написала писмо на Люба. Тя изля мъката си от всичките унижения, които бе претърпяла. Молеше Люба за помощ.

Какво да прави? Да се консултира с адвокат? Да избяга? Люба знае какво да направи. Магда открадна една марка от бюрото на рецепцията и помоли един от гостите на хотела, които си тръгваха, да пусне писмото, излизайки от града. Бе сигурна, че Люба ще го получи. Люба щеше да намери начин да отговори.

Сега тя пренебрегна болката в гърба и се наведе да вземе следващия кашон. Изкачването до тавана изглеждаше всеки път по-дълго. Беше късно след обяд и скоро трябваше да почне да приготвя вечерята за малкото гости, които бяха дошли заради ниските есенни цени. Трябваше да бърза. Товарът изглеждаше непоносимо тежък. Може би полковник Джонсън все още спеше обичайния си сън. По-добре да мине по по-късия път по главното стълбище. Тя тръгна по фойето. Беше твърде късно да се върне, когато го видя, спретнато облечен както обикновено, с кърпичка, внимателно сгъната в джоба на сакото му. Говореше спокойно в ъгъла на стаята с някакви гости. Магда замръзна на мястото си.

Той се приближи до нея с приятна усмивка.

— Скъпа — каза той с укор в гласа си, — защо носиш този тежък кашон? Нека да ти помогна.

Вземайки кашона, той учтиво се поклони на гостите.

— Ще ме извините ли за момент?

Магда го последва мълчаливо. Веднага щом стигнаха до втория етаж, където гостите не можеха да ги видят, той хвърли кашона върху нея така силно, че тя се преви на две и се удари.

— Кучка — изсъска той през стиснати зъби. — Казах ти да използваш задното стълбище. Свърши и се връщай в кухнята. И не закъснявай с вечерята... курва!

Магда тръгна бързо, колкото ѝ позволяваха силите. Най-горното желязно стълбище бе най-трудното, с високи стъпала, тясно и хлъзгаво. Щом стигна до тавана, стовари кашона и заплака. Курва... как я болеше от тази дума. Никога ли нямаше да избяга от нея? Той я бе накарал да му преведе на полски всичките епитети, които ѝ отправяше на английски, и сега се забавляваше да сипе срещу нея мръсните думи на полски. Британският му акцент им придаваше студено, метално звучене. Курва беше една от любимите му думи.

„Само ако знаеше колко близо е до истината“ — мислеше си Магда с горчивина.

Наведе глава. В Краков бе грешила. Но още колко дълго ще трябва да понася наказанието?

Гласът му зад гърба ѝ я накара да подскочи.

— Това е твое. — Държеше писмото ѝ до Люба с два пръста така, сякаш бе мръсно бельо. — Непълен адрес — изхили се злорадо той. — Може би довечера ще ми го преведеш?

Магда усети огромна тежест в стомаха си.

— Изглежда, че ти е трудно да изпълняваш заповеди. — Полковник Джонсън сложи писмото в джоба си. — Казах ти — дъщеря ти не съществува. Люба е мъртва. — Надвеси се към нея, съскайки: — Разбираш ли? Мъртва! Мъртва! Мъртва!

Болката в стомаха ѝ стана непоносима. Присви се, дишайки тежко, и погледна към този непознат, жесток човек — нейният съпруг. Той стоеше на върха на стълбата, балансирайки на един крак, докато бършеше внимателно едно петънце от старателно лъснатата си обувка.

Изведнъж пред очите ѝ причерня. Като подлудено животно тя скочи и го блъсна с цялото си тяло. Той размаха ръце отчаяно и се строполи назад. Магда затвори очи и чу звука от удара на главата му върху стъпалата. Когато погледна отново, полковник Джонсън представляваше едно малко тяло, лежащо скупчено на долния етаж.

Почака. Той не помръдна. Магда бавно слезе по стълбите. От една дълбока рана на главата му шуртеше кръв. Не дишаше. Приличаше на счупена кукла — безопасен. Как беше могла толкова да се страхува от него?

Магда се изненада от спокойствието, което я обзе. Болката в стомаха ѝ бе изчезнала. Огледа се наоколо. Нито една от по-малките стаи на горния етаж не бе заета по това време на годината.

Взе бързо зацапаното с кръв писмо. След това разкопча джоба на жилетката му и взе ключа. Побърза надолу по стълбите към кабинета му и отключи бюрото. Порови из него, докато откри това, което търсеше — пакет с пари, хванати с ластична лента. Имаше също малко вързопче с неотворени писма от Люба. Пъхна парите и писмата в джоба на престилката си и побърза към кухненския килер. Взе един кашон и мина през фойето, поздравявайки пътъом няколко гости.

Когато стигна до безжизненото тяло на полковник Джонсън, тя остави кашона на пода и прибра ключа обратно в джоба на жилетката му, като я закопча. После издаде писък, колкото ѝ позволяваха силите.

Лондон

Мъркайки доволно, сивата персийска котка се бе свила в основата на оказионния музикален статив, който служеше на Люба за триножник за рисуване. Тя се усмихваше на малкото животно. Не беше в състояние да спазва решението си да не се привързва към друго домашно животно. Когато съквартирантката ѝ напусна апартамента, Люба я помоли да ѝ остави пухкавото малко създание, което ѝ бе станало постоянен другар.

Внимавайки да не събори старата табуретка, която използваше вместо маса за размесване на боите, Люба отстъпи назад и се намръщи. Приликата не беше голяма. Рядко рисуваше с маслени бои. Надяваше се, че скоро ще има възможност да го види и да разгледа лицето му по-внимателно. Дани бе толкова странен.

Когато той я избра измежду десетината други момичета за ролята и след това я покани на среща, тя си направи извода, че това е цената. Не беше ли една нощ в леглото това, което всички режисьори очакваха? Но дори още докато пиеха, тя разбра, че Дани е различен. В него имаше нещо — някаква обида, някаква рана, уязвимост, която тя усещаше. Правенето на любов с нея го накара да се чувства нещастен — тя разбра това. И все пак искаше да го види отново.

Съсредоточи вниманието си върху очите на Дани. Опита се да улови този тъжен поглед, който виждаше в тях. Отстъпи назад, формата на лицето му бе правилно изобразена, но нещо липсваше в начина, по който беше нарисувала къдравата му коса. Люба нарисова само лицето му, поставяйки го върху тялото на кон от въртележка, който тичаше през гъста трева. Веднъж бе видяла старогръцка рисунка на подобно животно с човешка глава. Изведнъж разбра какво липсваше. Увлечена от идеята, бързо промени късата къдрава коса на Дани с дълга развяваща се грива. Стана добре.

Люба очакваше с нетърпение понеделник, когато щеше отново да го види. Това бе голям ден за нея, първата ѝ роля с текст. Надяваше се, че това ще доведе до нови ангажименти в киното. Бе интересно и се плащаше по-добре, отколкото да забавлява бизнесмени в командировка — нещо, което вършеше, откакто бе дошла в Лондон преди шест месеца.

Никога нямаше да забрави онзи паметен ден, когато сама за първи път слезе от брайтънския влак и бе понесена от потока от пътници към лондонската навалица. Беше толкова доволна, че е запазила малкото листче с името и телефона на Лоуис. Веднага отиде до един телефонен автомат, но ѝ отговори телефонният секретар на Лоуис. Остави ѝ съобщение: „Аз съм Люба, момичето, с което се запозна в Уеймът. Надявам се, че ме помниш. В Лондон съм и си търся работа. Ще се обадя по-късно.“

Преброи парите си. Билетът за влак ѝ струваше една четвърт от мизерните спестявания, които бе събрала от бакшишите. Това, което ѝ бе останало, щеше да стигне за няколко дни. Знаеше какво трябва да направи и нямаше намерение да си губи времето. Взе малкото си куфарче и се отправи по посока на реката.

Приближавайки се към пристанището, ускори стъпки. Зави зад един ъгъл и спря. Отпред се извисяваше голям търговски кораб. Към

нея вървяха двама моряци. Тя им се усмихна и я обзе познато радостно чувство.

Изведнъж почувства остро ръгване в ребрата. Обърна се и видя две жени в черни миниполи и черни ботуши над коленете.

— Разкарай се оттук, красавице — каза по-високата от тях с ярко червило, докато по-ниската препречи пътя на моряците.

Люба хвана малкото си куфарче и се канеше да пресече улицата, когато забеляза други две жени, прекалено силно гримирани, които я изгледаха накриво. Нямахше да бъде лесно.

Влезе в една кръчма и се отправи към телефонния автомат. Позвъни отново на Лоуис. Този път я завари.

— Разбира се, че те помня, Люба. Къде си?

— В Батърси.

— По дяволите, какво правиш там?!

— Трябват ми пари и си помислих, че...

— Луда ли си? Виж имаш ли адреса ми?

— Да.

— Вземи такси и ела.

Лоуис прие Люба в своя апартамент, който имаше две спални, като стар приятел. Скоро Люба сърбаше горещ чай, облегната върху една от големите пъстроцветни възглавници, които бяха разхвърляни върху красив персийски килим.

— Подаръци от един от моите турски клиенти — засмя се тя, докато Люба разглеждаше уютната стая. — Има още една спалня, ако нямаш къде да се настаниш... Много рядко съм тук и би могла да се грижиш за котката ми.

Персийското котенце вече се бе настанило в скута на Люба.

Лоуис наля отново чай на Люба и стана сериозна.

— Слушай внимателно, Люба. Забрави за пристанището. Там е опасно.

— Да, зная. Налетях на две момичета там...

— Това не е, което е опасно.

— Какво говориш?

— СПИН!

— Но нали само педерастите се заразяват с това?

Лоуис я изгледа с удивление:

— Не мога да повярвам. Къде си била?

Тя започна надълго да ѝ обяснява. Люба слушаше поразена.

— Запомни, Люба — приключи тя, — трябва да бъдеш много внимателна в подбора на клиентите си. Така както виждам нещата, колкото по-богат, толкова по-безопасно. Затова работя с това бюро. Те осигуряват само най-добрите клиенти — богати бизнесмени.

Люба се нанесе при Лоуис, изпълнена с благодарност, и започна да работи с бюрото. Чрез един от новите ѝ клиенти, директор в студия Пайнуд, тя получи първата си роля като статистка. Светът на киното ѝ хареса много. Разбира се, не можеше да се печели като статист. Затова бе необходимо да получаваш говорещи роли.

И много скоро на нея ѝ потрябваха пари повече от всякога. Лоуис отиде да живее с един японски индустриалец и Люба трябваше да плаща целия наем. Приятно ѝ бе да държи този апартамент. Дори започна да нарича спалнята студио.

Звънът на телефона прекъсна мислите ѝ. Може би е Дани, който отговаря на нейните обаждания. През уикенда бе оставила две съобщения в хотела. Избърса с един парцал боята от ръцете си и отиде във всекидневната, за да вдигне слушалката.

Беше Дороти от бюрото.

— Довечера мистър Браунер, бизнесмен от Мюнхен. Стая двадесет и пета, хотел „Савой“, десет вечерта. Първо вечеряйте.

Люба не се зарадва много на тази „среща“. Не бе като в Краков. Вече не беше удоволствие. Не можеше да подбиращ клиентите си, трябваше да ходиш на лекар. Да играе във филми, би могло да бъде приятна промяна и начин да се измъкне от това.

Тя затвори телефона и погледна часовника си — пет часа. Рисуваше от много време, толкова погълната, че забрави да обядва. Трябваше да спре и да яде нещо.

Постави внимателно капачките на тубите и прибра боите в кутията. Маслените бои бяха скъпи. Сложи ги на най-горния рафт на гардероба в коридора, където държеше картините си, някои с рамки, други без, но всички завити внимателно. Представляваха рисунки на въртележки, пейзажи, котки, кучета, диви коне. Имаше само няколко портрета на хора: Магда, седнала на маса, усмихната, Йозеф, ходещ уверено по въже, и Валентин, облегат на перилата на въртележката.

Влезе в кухнята, сложи във фурната нещо, останало от предишния ден, и си направи чаша чай. После седна на перваза на

прозореца. Навън мокрият от ситния дъжд тротоар блестеше под уличните лампи. Минаваха забързани хора с чадъри, отскачайки от колите, които разпръскваха локвите. Почувства се уютно, щастлива, с котенцето за компания, докато навън времето изглеждаше толкова мрачно. Приятно ѝ бе да бъде сама в целия апартамент.

Помисли си за Магда. Бяха разделени за първи път, но не би могла да каже, че наистина ѝ липсва. Най-последно беше свободна. Веднага се почувства гузна. Как ли се справяше Магда в Брайтън без нея? Люба ѝ бе писала няколко пъти, но Магда ѝ отговори само веднъж — кратка бележка на английски. Очевидно ѝ бе продиктувана от полковник Джонсън.

Би трябвало да отиде в Брайтън, за да види какво става. Веднъж бе позвънила и затвори телефона, когато чу гласа на полковник Джонсън. Сега, подтикната от моментен импулс, вдигна слушалката. Щеше да поиска да говори с Магда.

Обади се операторката:

— Телефонът, който набирате, е изключен.

Залцбург, Австрия

Дани седна в леглото си и рязко разтърси глава, за да се отърве от кошмара. Пръстите на краката му се удариха в студения месинг на леглото. Всички легла изглеждали твърде къси за високата му фигура. Примигна с очи и се огледа из стаята, която бе слабо осветена от тънки снопове светлина, проникващи от двете страни на спуснатите пердета.

Погледът му попадна на една брошура на нощната масичка: „Hotel Schloss Fuschel — Das Schloss von Herr von Ribbentrop“^[1]. Каква сила го бе обладала, за да дойде вчера от Лондон със самолета тук в Австрия, в Залцбург, в някогашната къща на най-добрия приятел на Хитлер? Затвори очи. В мислите му бавно изплува споменът отпреди две вечери. Върна го назад като филмова ролка и го възпроизведе наново.

След като образът на Рахел се стопи в един безмълвен вик, той се отпусна до Люба, облян в студена пот. Трепереше и му се виеше свят.

— Хареса ли ти? — попита нежно Люба и отпусна глава на ръката му.

— Да — каза той, като нежно отместваше косата ѝ от челото. — Ти беше чудесна, но аз не се чувствам на себе си... може би съм пил твърде много.

Надигна се на лакти и после, опасявайки се, че може пак да му се завие свят, тръгна внимателно към банята. Почувства се по-добре, след като напръска лицето си със студена вода и изтри тялото си с влажна кърпа. Излизайки в коридора, той се принуди да се облегне на стената в полутъмното и едва не събори една картина, която бе окачена там. Постара се да оправи картината и тогава отново чувството за нереалност го облада. Гледаше втренчено в една графика, така детайлно нарисувана, че би могла да мине за фотография. Това бе разпятието, направено от баща му. Ушите зазвъняха остро.

— Откъде имаш това? — попита той дрезгаво.

— Какво? — извика тя от леглото.

— Тази картина.

— О, това е нещо, което нарисувах, когато бях в Сан Саба.

Звънът в ушите му бе толкова силен, че едва чуваше собствения си глас. Усещаше кръвта си да преминава през цялото му тяло. Облегна се на стената, като все още държеше рамката на картината.

— Била си в концентрационен лагер?

— Не, не — каза тя, смеейки се. — Аз съм само на двадесет години. — Стана и си сложи пенъоар. — Бях там, когато той бе лагер за бежанци — години след войната.

— Какво общо има това с рисунката?

— Видях това разпятие, направено от някой евреин, който е умрял там.

Дани се хвана за един стол, за да се задържи, борейки се с усещането, че му прилошава, докато гледаше как тя сресва косата си пред огледалото. Лицето, отразено в огледалото, бе това на Рахел. Трябваше да се махне.

— Уморен съм — каза той тихо. — По-добре да се прибирам.

— Искаш ли да ме видиш утре вечер? — тя се приближи и сложи меката си ръка върху рамото му.

— Може да ми се наложи да изляза от града — каза той сухо. — Ще ти се обадя.

— Моля те, направи го. — Очите ѝ се усмихваха.

Когато се върна в хотела, легна и остана буден дълго време. Какво право имаше тя да нахлува в най-интимните кътчета на живота му? Сан Саба? За него това бе означавало края, смъртта. Разбира се, за Люба това бе представлявало началото, животът.

Почувства необходимост да постави дистанция между себе си и това странно момиче. Вдигна телефона и позвъни на рецепцията, за да поръча самолетен билет за Залцбург. Предишния ден бе видял афиш, рекламиращ залцбургска постановка на „Евримен“ с Клаус Мария Брандауер.

И ето го сега тук.

Стресна го силно почукване.

— Добро утро, хер Денисън.

Един възрастен сервитьор влезе с количка със закуската.

Струйки пара се издигаха над чашата с кафе, докато количката се придвижваше към средата на стаята. С тевтонска прецизност сервитьорът постави стол пред масата и с едно отмерено движение разтвори пердетата. Светлината на ранната утрин, отразена от малко езеро, вече изпъстрено с бели платна, освети стаята.

Сервитьорът се отправи към вратата, обърна се и каза на немски:

— Това ли е всичко, което ще поръчате?

Дани се раздражни от това, че сервитьорът приема, че той разбира немски.

„Къде си бил през време на войната — помисли си той. — Дали си карал старите евреи към газовите камери? Или може би си работил в крематориум?“

Вратата се затвори без отговор на неговите безмълвни въпроси и Дани стана от леглото, протягайки голото си тяло. Приблужи се до прозореца към спокойното езеро Фушел. Красивият пейзаж го ядоса, фон Рибентроп трябва да е бил много щастлив тук.

Седна на масата и си наля от ароматното кафе. Поднесе фината порцеланова чашка към устните си, но я остави рязко на масата. Защо бе дошъл тук?

Разбира се, винаги е бил любопитен да види „Евримен“. Той бе чел пиесата много пъти, откакто мисис Денисън му я даде. Все още поддържаше мечтата си да я направи на филм. Но какво време е избрал, за да дойде тук — точно когато всички приготовления за

„Лондонски Рок“, неговият петнадесети филм, са приключили. Това бе внезапен импулс. Люба го бе обезпокоила.

„Йедерман“ щеше да почне в пет часа на средновековния градски площад в Залцбург, на петнадесет километра оттук. Разполагаше с много време. Щеше да обядва късно в „Златния елен“, ресторант с високо реноме.

Дани позвъни на Милт. След няколко позвънявания чу гласа на своя приятел, записан на магнитната лента: „Само работа и никаква игра ще направи от Милт едно глупаво момче. След шест дни дори и Бог трябваше да почива. Така че, моля, оставете съобщение и или Бог, или Милт ще отговорят на обаждането.“ Дани каза по телефона:

— Милт, не се опитвай да ме ангажираш в Лондон през този уикенд. Сега съм в Залцбург, за да видя „Евримен“. Помниш ли? Да — „Евримен“.

Изпълнен с нетърпение, той реши да се поразходи. Докато ровеше в багажа си за риза, попадна на двете писма, които бе получил през вечерта на срещата си с Люба. Още не бе ги отворил.

Разхождаше се покрай езерото, потупвайки нервно писмата в джоба си. Продължаваше да отлага прочитането им.

Наблюдаваше плъзгащите се по езерото бели платна и слушаше приглушените гласове в далечината. На брега играеха деца, малки момиченца се кискаха, гонейки се, момчета хвърляха камъчета над водата.

Дани се излегна на тревистия склон. Имаше усещането, че писмата го горят. Най-после ги извади от джоба си и погледна пликите, държейки във всяка ръка по един. Можеше да отгатне съдържанието на писмото от Стефани. Без съмнение тя се възползваше от шестседмичния престой в Рианоу, за да получи развод. Но се страхуваше да прочете това, което Патриша имаше да му каже. Той седна с рязко движение и отвори плика.

Тя започваше толкова приятно, разказвайки му за синята лента, която бе получила на изложба на коне. Той погледна към края на писмото, където бе същността му. Охлаждащите думи сякаш бяха писани от Д. Л. Стоунъм:

След развода ще живеем при Д. Л. в Лонг Айленд. Той има любезността да поиска да ме осинови. Това би направило нещата много по-прости за всички нас и по никакъв начин не би намалило привързаността, която изпитвам към теб.

Дани препрочиташе редовете отново и отново, докато вече не бе в състояние да чете. Бе негова грешка — знаеше това добре. Беше се потопил в работата си и в резултат загуби семейството си. Бе пренебрегнал Стефани, но което е по-важно, пренебрегна и Патриша. По този начин отвори вратата за Д. Л.

Но защо Д. Л. искаше да осинови Патриша? За да я превърне от внучка в дъщеря? Нямаше логика. Тя вече бе негова наследница, живееше в къщата му, беше под негово влияние и контрол. Осиновяването можеше да постигне само едно нещо — да разруши последната слаба връзка между него и Патриша.

Мислеше си за нея — красива млада жена на седемнадесет години. Беше го обичала. Хванала се за крака му, крещеше от радост, докато той обикаляше с нея из стаята, преструвайки се, че не я забелязва. Това бе златен момент, време на невинност, преди светът да се намеси с училище, правила, решения и разрушително влияние на един богат дядо. Облегна се на тревата и погледна към безоблачното небе. Тези мигове с Патриша бяха толкова скъпоценни. Изпитваше болка да си спомня за тях. Беше толкова млада, толкова пълна с живот и любов и толкова уповаваща се. Дали някога е имало такова време в неговото детство?

О, да, във фермата, дойки кравите с Рахел, гледайки Маме в кухнята, въртейки се около Тате. Когато бе на възрастта на малките момчета, които играеха на брега на езерото, Тате го бе научил да хвърля плоски камъчета по повърхността на водата.

Дани взе едно камъче и го хвърли. То цопна във водата. Намери по-плоско камъче и го хвърли силно под остър ъгъл. То заподскача по повърхността. Пет прескачания! Добър знак.

Погледна часовника си и се изненада, че е три и десет. Твърде късно за обяд. Върна се в стаята си, взе душ, преоблече се и поръча лимузина.

Докато минаваха покрай добре подредения пейзаж към Залцбург, Дани гледаше в дебелия червен врат на шофьора. Беше покрит с остри бели косъмчета и преливаше над яката.

— Къде бяхте през войната? — чу се той да казва, шокиран от това, че не можа да сдържи натрупания в него гняв.

Шофьорът обърна към него воднистосините си очи и се усмихна.

— Не говори английски.

— Обзалагам се, че не говориш нацистки, кучи син!

Забеляза, че гърбът на шофьора се напрегна, но човекът не каза нищо.

Омразата на Дани го съпровождаше, докато стигнаха до сърцето на града.

Колата спря рязко, твърде рязко. Шофьорът отвори вратата с мрачно изражение на лицето. Затръшването на вратата зад Дани бе извънредно силно. Дани влезе в градския площад.

Беше здрач, този момент, в който Бог сдържа дъха си. Залязващото слънце къпеше живописните готически здания в златна светлина. Острите им покриви рисуваха насечени линии върху пурпурното небе. В сенките на корнизите се гушеха гълъби. На калдъръмения площад бе издигната временна сцена. Той седна на мястото си. Столовете около него бързо се изпълниха с туристи, говорещи различни езици, но немският изпъкваше сред всички други. Това го дразнеше, докато представлението започна. И тогава изведнъж немският зазвуча прекрасно. Дани се изненада колко лесно разбира езика, който се бе опитал да забрави напълно в продължение на толкова много години.

Бог говореше на Смъртта, неговия пратеник:

— Боли ме за това, че Евримен мисли само за земни богатства, живеейки за собствено удоволствие. Иди при Евримен и му заповядай от мое име да си направи равносметка.

Здрачът се стъсти, придавайки магически изглед на сцената. Дани бе трогнат от мъките на героя, човек, който разбира с ужас, че животът му е бил лекомислен и безполезен. Колко отчаяно Евримен

протягаше ръце към всички около него, опитвайки се да изкупи вината си. Когато затръшна капака на ковчежето със скъпоценностите си, звукът стресна ято гълъби и те излетяха в небето, осветено в оранжево.

Бедният Евримен извика:

— О, Смърт, ти идваш в момент, когато най-малко мислех за теб.

Светлината отслабна и силуети на хора се появиха върху покривите на зданията. Те викаха с укор „Йедерман!“ Гласовете им отекваха из площада. Дани имаше чувството, че викат право към него.

Какво бе извършил в живота си, ако утре трябваше да умре? Той не бе такъв, какъвто бе баща му — истински артист. Баща му бе силен, а Дани знаеше за себе си, че беше слаб. Все още се чувстваше Мойше, уплашеното момче. Въпреки че имаше успех, чувстваше, че нещо му се изплъзва. Тялото му някак си не се събираше в кожата му. Не чувстваше собственото си аз. Дани не си спомняше момент, в който да се е харесвал.

На следващата сутрин взе първия самолет за Лондон. Докато самолетът кацаше на Хийтроу, той раздвижи дългото си тяло и погледна през прозореца. Някъде в този голям, гъмжащ град под мъглата бе Люба.

Тя го плашеше. В един оргазъм бе съживила всички негови мъртви спомени.

Люба имаше само един ден работа във филма и после щеше да излезе от живота му.

---

[1] Хотел „Замък Фушел“ — замъкът на хер фон Рибентроп. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТА

1987 г., Лондон

Дани излезе на снимачната площадка. Бе потиснал разумно всички емоции от вълнуващия си уикенд. Не изпита никаква реакция, когато видя Люба. Тя бе костюмирана за ролята на лондонска тийнейджърка в тясна минипола, оскъдна блуза без гръб и прическа тип кошер. Дани я поздрави сухо и делово. Тя само се усмихна.

След като обясни сцената, която се разиграваше в едно пародийно долнопробно заведение, той постави нея и скромното малко момиченце, изпълняващо ролята на нейна братовчедка, една до друга в ъгъла. Когато Брус Райън, звездата, влиза, Люба трябваше да го погледне, да побутне малката си придружителка и достатъчно ясно да прошепне с лондонски акцент: „Хей, нали е секси!“ Тогава на въпроса на десетгодишното момиченце „Какво значи секси?“ тя трябваше да отговори: „Някой ден ще разбереш“.

Въпреки че беше проста сцена, на Дани му бе трудно да накара Люба да се вживее в ролята. Тя произнасяше думите като зряла жена вместо като празноглава тийнейджърка. Люба не се чувстваше неловко, а по-скоро проявяваше любопитство, като наблюдаваше спокойно всичко около себе си.

— Цял ден ли ще стоим тук? — изръмжа Брус, когато влезе за пети път.

— Запази тази самоуверена походка, когато влизаш — извика му Дани успокоително. — Дръж се така, сякаш притежаваш заведението.

— Така и правя — отговори Брус.

Двата му придружители — един дребен мършав тип с пънкарска прическа и лоша кожа и друг, висок и дебел, също с пънкарска прическа и лоша кожа, се изсмяха твърде шумно на шегата. Те седяха в края на площадката от двете страни на облечения в кожа стол на Брус, сякаш пазеха трон.

Дани се приближи до Слим, чиято оредяваща коса сега бе отстъпила на пълна плешивост. След тридесет години, прекарани

заедно — в ранната телевизия, в девет уестърна и пет филма за тийнейджъри, Слим можеше лесно да прочита мислите на Дани.

— Тя няма да се справи — промърмори той.

Дани въздъхна:

— Пригответе се за окончателно снимане, Слим, и прати Люба да дойде във фургона ми.

Люба изглеждаше абсолютно спокойна, когато влезе и седна срещу него.

— Не ти харесва — каза тя.

Това не бе типичната нервна актриса, притесняваща се за първата си сцена — нито следа от тревога, никакви капки пот, които да развалят грима ѝ. Сякаш нищо не я безпокоеше.

— Не, не, добре е — каза Дани, — но би могло да бъде по-добре. Помисли за сцената. Представи си, че говориш на малко момиченце, което не знае нищо за секса...

— Защо не? — прекъсна го Люба.

— Защо не какво?

— Защо да не знае за секса? Аз знаех.

Дани вдигна вежди:

— На десет години?

— Бях на девет.

И тя му разказа прозаично за връзката си с Феликс.

— Невероятно. Колко продължи това?

— Повече от година. От време на време.

Дани свирна с уста.

— Веднъж седмично?

— Понякога по-често.

— По-често?!

— Тази година майка ми я разпитваха в полицията често, Феликс ни бе приятел. Нямахме нищо против да остава с мен.

— Обзалагам се, че не е имал.

Дани се почувства заинтригуван от прямия начин, по който тя описваше сексуалните детайли.

— Това бе нова игра за мен, по-добра от играта с кукли.

— Ти предпочиташе по-скоро да си играеш с палци?

Люба отговори с игрива усмивка.

— Учудва ме, че той нито веднъж не ти е казал „Не трябва да казваш на...“

— Никога не ми е казал. Не беше необходимо.

Дани я изучаваше. Изглеждаше много млада, като дете, освен очите — очи, които го хипнотизираха и сега толкова, колкото първия път, когато я видя. В тях имаше нежност, но също и мъдрост, родена от това, че бе видяла повече, отколкото би трябвало да види едно дете. Техният израз толкова напомняше на очите на Рахел...

Люба прекъсна мислите му.

— Знаеш ли, Дани, чувала съм за деца, които са били запознати със секса в ранна възраст. Мисля, че първо са заинтригувани, а след това се уплашват, че ще бъдат наказани, и почват да се чувстват гузни. Но това никога не ми се е случвало.

— Никога не си се чувствала гузна?

— Не виждах причини за това.

— Това е отношение на доста зряло...

— Хората не разбират колко сексуални са децата. Те имат чувства, искам да кажа сексуални чувства. Възрастните забравят, че децата могат да реагират.

Дани искаше да знае повече, но се опитваше да не изглежда много заинтересуван.

— Ти реагираше ли, когато играеше с него?

— Да... не... мисля, че не знаех какво точно представлява това усещане, но бе възбуждащо.

— Той опитваше ли се нещо повече?

— Бях твърде малка. Просто го търкаше между краката ми.

Люба го учудваше. Описваше това запознаване със секса, сякаш говореше за това, какво е закусвала. Но Дани усети, че започва да се възбужда.

— Когато не можеше да бъда с Феликс, прекарвах при леля си. Нейният съпруг, турчин, ме научи да се целувам.

— Какво той?

— Беше приятно.

— Мислех, че тогава вече си знаела това. Никога ли не си целувала Феликс?

— Не по този начин!

— Господи! Искаш да кажеш, че си научила да смучеш член, преди да си се научила да целуваш?

Тя кимна, смеейки се. Веселието ѝ бе заразително. Дани харесваше това, колко свободно го караше тя да се чувства. Никой досега не бе говорил с него толкова открито за секс.

— Люба, Люба — хубаво име.

— Означава любов на полски.

— Полякиня ли си?

— Там съм родена.

— Как се измъкна?

— Това е дълга история...

Чу се силно почукване, последвано от гласа на Слим:

— Готови сме, шефе!

На Дани му се искаше да чуе повече, но извика:

— Благодаря, Слим, тръгвам.

Дани опита сцената още веднъж.

— Проявете филма — каза той, но Слим разбра по погледа му, че ще бъде изхвърлен.

— Това е боклук! — извика Слим.

Когато Дани напускаше площадката, обсъждайки с оператора работата за следващия ден, той забеляза Люба, която го чакаше до вратата.

Приближи се до нея.

— Добре стана, Люба. Благодаря.

Тя не реагира на фалшивия комплимент.

— Би ли искал да ме видиш довечера? — попита тя.

— Трябва да прегледам лентите.

— Добре, ако ги свършиш рано, аз съм вкъщи.

Дани се изкушаваше да забрави за лентите, сгрят от предизвикателната ѝ усмивка.

— Имам много истории за разказване — добави тя тихо.

Дани седеше сам в залата за прожекции и не можеше да се съсредоточи. Веднага щом престана да мисли за Люба, на

повърхността изплуваха тревожни мисли за Патриша. Не бе в състояние да следи екрана. Но най-после лентите свършиха. Прибра се в апартамента си в Дорчестър след десет. Поръча си в стаята студена пушена съомга, но когато тя пристигна, не можа да я яде.

Откакто вчера се върна от Залцбург, изпитваше желание да се обади на Патриша, но се страхуваше. Как щеше да ѝ обясни? Щеше ли да намери подходящите думи, за да обясни на дъщеря си, че тя е най-скъпото нещо в живота му? Щеше ли да му повярва, след като толкова дълго време са били разделени? Щеше ли да разбере, че ако я загуби, това ще го убие?

Погледна часовника си. Трябваше да бъде около пет след обяд във Вирджиния. Вдигна телефонната слушалка и поиска да го свържат с академията „Стоунридж“. Мразеше този пансион със самотни момичета с попечителски фондове и фалшиви титли, изоставени деца на разведени богати родители. Дани бе имал желание тя да живее с него и да посещава гимназията „Бевърли Хилс“. Трябваше да се наложи над Патриша тогава.

От канцеларията на училището го информираха, че Патриша отсъства за няколко дни.

— Къде замина?

— Съжалявам... не може да предоставяме такава информация — отговориха му с официален глас.

— По дяволите! Обажда се баща й!

За момент последва тишина. После гласът отговори:

— Патриша е заминала за Лонг Айленд. Ще се върне утре.

„Това е страхотно пътуване «за няколко дни» — помисли Дани. — Но не е толкова далеч, когато те взема частен самолет и те връща.“

Той се обади в Лонг Айленд.

— Резиденция Стоунъм — отговори гласът на икономата със следи от британски акцент.

— Бих искал да говоря с Патриша, моля.

— Кой се обажда?

— Баща й.

— Почакайте за момент, сър.

Дани почака дълго. Започна да мисли, че са затворили телефона.

— Тя в момента играе тенис с мистър Стоунъм. Моля, позвънете след един час.

Дани се опита да овладее гнева си.

— Моля, бихте ли казали на Патриша, че се обажда баща ѝ — от Лондон.

— Тя е заета, сър — повтори икономът, говорейки много бавно, сякаш обясняваше на слабоумен. — Мистър Стоунъм казва, че тя не бива да бъде безпокоена.

Дани затръшна слушалката. Обади се час по-късно.

Този път гласът каза:

— В момента тя обядва с мистър Стоунъм. Не може да бъде безпокоена.

Дани бавно затвори телефона и легна на леглото, като дишаше тежко. Никога нямаше да спечели. Трябваше да се бори по-рано, но бе пренебрегвал твърде много неща, които се бяха случвали около него. Остана да лежи дълго. Нямаше сили да мръдне.

Всички статисти бяха костюмирани и готови. Те седяха спокойно около площадката и гледаха към Дани, който прелистваше ролята на Брус Райън. Той се стараяше да не поглежда часовника си твърде често, докато чакаше да се върне Слим.

— Още го гримират. Ще отнеме известно време. — Лицето на Слим изразяваше досадата му, когато най-после излезе пак от фургона на Брус.

— Какво толкова го задържа? — попита Дани търпеливо.

— Би трябвало да го видиш. Изглежда като парцал.

— Пак ли кокаин?

— Какво друго? Гримьорът току-що свърши да покрива кръговете под очите му. Това отне час.

— По дяволите! Трябва да сме щастливи, ако заснемем нещо до обяд.

Слим скръсти ръце на гърдите си и се залюля на петите си, ръмжейки:

— Не може да играе, но за три милиона долара би могъл да дойде навреме. Трябва да го ритнеш по задника.

Опитвайки се да не повишава тон, Дани каза:

— Остави на мене да се разправам с актьорите, Слим. Това е моя работа.

— Така е, шефе — отвърна наежено Слим. — Аз свърших своята. — Той се завъртя на токове и се отдалечи бързо.

Дани се отпусна на стола си. Слим не разбираше актьорите. Не виждаше, че противното перчене на Брус прикриваше едно уплашено дете, което се страхуваше от това да бъде съблечено пред камерите, уплашено до смърт от възможността да се изложи. Дани мразеше Брус, но също така го разбираше. Брус бе син на зидар от земеделските райони на Пенсилвания.

Имаше мъжествено телосложение и все пак излъчваше някаква женственост. Тази комбинация му придаваше чар на екрана. Но въпреки своята популярност, успех и пари Брус се чувстваше несигурен. Може би това се дължеше на факта, че не бе завършил гимназия и се мислеше за по-глупав от всеки друг. Винаги си въобразяваше, че хората му се подиграват зад гърба, което понякога бе вярно.

Накрая, след два часа, Брус се измъкна на площадката.

— Всички по местата! — извика Слим.

— Добре, Брус — каза му Дани. — Седни тук, като гледаш към дансинга. Когато почнем, изчакай няколко такта, приближи се към камерата и кажи репликата си.

— Няма да я кажа — измърмори Брус.

— Какво имаш предвид?

— Няма да я кажа — повтори той по-силно.

Този път всички го чуха, спряха и погледнаха изненадано.

Дани не вярваше на ушите си.

— Може ли да попитам защо няма да я кажеш?

— Защото е глупава!

Дани взе сценария и прочете репликата.

— Какво не е наред?

— Няма да кажа „Аз съм малкият помощник на твоята майка“.

Прави ме да изглеждам като глупак.

— Хайде, Брус, не я ли разбираш? — Дани се опитваше да изглежда спокоен. — Това е пиеса по известната песен на Ролинг Стоунс.

— Никога не съм я чувал.

Вбесен, Дани захвърли материала.

— Разбирам защо си звездата на „Лондонски рок“. Ти си живял под една звезда.

Статистите избухнаха в смях.

Брус посочи с пръст към Дани, изчервявайки се:

— Смени тази реплика или ще сменя режисьора.

Той изхвърча от площадката, последван от придружителите си.

Дани знаеше, че е отишъл твърде далеч. Обикновено можеше да се контролира, но този път позволи собствените му проблеми да повлияят на работата му. Бе обидил Брус, въпреки че знаеше колко чувствителен е актьорът към шеги за негова сметка. Той кимна на Слим, който се чешеше по плешивата глава.

— Обедна почивка един час — обяви Слим. Всички бързо напуснаха площадката, но Дани не бързаше. Знаеше, че ще трябва да преглътне.

Когато отиде във фургона на Брус Райън, актьорът го чакаше.

— Виж, Брус. Ако не ти е приятно да казваш репликата, значи, че тя е лоша — каза Дани с уморен глас. — Трябва да се чувстваш добре, когато казваш нещо. Моята задача е да изглеждаш добре и...

— По-накратко — прекъсна го Брус сърдито. — Каква е новата реплика?

— Какво би искал да кажеш, Брус?

— Аз не пиша.

Дани прехапа език. Изкушаваше се да попита Брус дали може да чете.

— Плащат ми да играя.

„Твърде много при това“ — помисли се Дани, но само каза:

— Приятен обяд. Ще намерим подходящата реплика.

— Обади ми се, когато стане.

Дани му отправи най-любезна усмивка и излезе.

„Мразя този дръвник“ — промърмори на себе си той и тръгна по оживената алея на студиото.

Дани мразеше властта, която притежаваха звездите. Последните два филма на Райън бяха донесли много пари на студиото. Ако станеше разправия, Дани щеше да бъде този, който ще бъде сменен. Райън вървеше, беше звезда и щеше да остане във филма въпреки предишните успехи на Дани.

Покрай него минаваха забързано актьори в различни костюми на път за магазина. Момичета в костюми за канкан, войници, моряци — всички изглеждаха щастливи, дори човекът в костюм на чудовище за научнофантастичен филм.

Дани искаше да се махне. Отправи се към задната площадка на студиото, която представляваше гробище от изоставени и разглобени декори. Докато минаваше покрай редиците от стълбища, той си мислеше колко ли различни сцени са били играни на тези стъпала и на стъпалата в складовете на всички студия по света. Еръл Флин, дуелирайки се, за да си проправи път надолу по стъпалата, Дъглас Феърбанкс, скачайки от перилата върху един полилей, Кларк Гейбъл, носещ Вивиан Лий нагоре по стъпалата в Тара. Той имаше тези спомени от детството си, когато ходеше в Риалто с Маргарет Денисън и си мислеше колко вълнуващо би било да прави филми. Точно сега съвсем не му изглеждаше вълнуващо. Точно сега това, което изпитваше, бе тревога, напрежение, стрес.

Беше готов да чуе един разказ.

Люба си облече набързо дрехите и се втурна да отвори вратата. Господи, трябваше да си сложи грим и да си срещне косата. Шофьорът на Дани беше толкова подранил.

Отвори широко вратата. Пред нея стоеше една изпита и бледа жена със следи от сълзи по подпухналите ѝ бузи. Дрехите висяха на слабото ѝ тяло.

— Магда!

Люба само я гледаше като парализирана. Магда изглеждаше остаряла с години, откакто се бяха разделили.

— Влез — успя да каже най-после тя. — Толкова се радвам да те видя. — Тя прегърна майка си и почувства странна скованост. — Опитах се да ти позвъня, но линията беше прекъсната. — Магда не каза нищо, но Люба продължаваше да бърбори: — Бележката ти беше толкова кратка. В нея казваше, че си добре, но аз въобще не бях сигурна, че наистина е така.

— Той ми разреши да напиша това само веднъж — каза Магда сухо.

— Мръсник! Как се измъкна?

— Той е мъртъв.

— Мъртъв?

— Падна от таванското стълбище — отговори Магда почти шепнешком, докато се навеждаше да си вземе чантата.

— Не би могло да се случи на по-добър човек. Той заслужаваше...

Люба млъкна. Изражението на майка ѝ казваше да не продължава. Тя взе чантата от Магда и я заведе във втората спалня.

— Това е за теб — каза Магда и сложи банкноти в ръката на Люба. — Това е всичко, което имаше. Търсих навсякъде.

— Какво стана с хотела?

— Банката взе хотела.

— Е... радвай се, че това приключи. Настани се, отпусни се. Утре ще прибера тези картини отгук. Сега ще ти приготвя нещо за ядене. Съгласна ли си?

Магда кимна и уморено седна на леглото.

В кухнята, чакайки да се стопли супата, Люба преброи банкнотите — само триста лири. Едва биха стигнали за месечния наем. Какво ли бе направил с другите пари? Би трябвало да има няколко хиляди. Докато разбъркваше тенджерата, тя се опитваше да си представи всичките скрити кътчета и цепнатини в Грийнфилдс Ин. Къде би могъл да ги скрие?

Магда бе повече уморена, отколкото гладна. Тя изяде две лъжици от супата и остави чинията.

Люба ѝ помогна да си легне и изчака Магда да заспи, преди да излезе за срещата с Дани. Почувства се облекчена, след като напусна апартамента. Притесняваше я видът на майка ѝ, поведението ѝ. Може би не трябваше да я оставя сама, но очакваше с нетърпение да се види с Дани. Тя се облегна назад върху възглавниците в лимузината. Струваше ѝ се, че се движи много бавно.

— Люба, някога имало ли е мъж, към който да не изпитваш сексуално влечение? — попита Дани, когато свършиха да правят любов.

— Нека да помисля.

Дани започна да се смее.

— Това не е изпит. Не се притеснявай.

Протегнат до нея на огромното си легло в Дорчестър, с изстудена бутилка полска водка Виборова, която бе поръчал специално, Дани се загуби в миналото на Люба.

— Да — каза Люба. — Йозеф.

— Бащата на трупата въжеиграчи?

— Аз го обичах. Той се гордееше с мен. Насърчаваше ме. Станах част от семейството му. Всички други опипваха, като животни, които надушват нещо. Аз го усещах — дори когато не предприемаха нищо, аз го чувствах. Йозеф бе единственият, който можеше да ме сложи на коленете си, да ме гушне и нищо да не...

— Не мислиш ли, че си предизвиквала другите?

— До известна степен. Но това винаги съществуваше. Бях много преждевременно развита. Винаги исках да открия нещо независимо как щеше да завърши, дори и с нещастие. И получих своя дял от нещастията. Но не искам да говоря за това. — Тя затвори очи.

Дани се чувстваше напълно свободен с нея. Може би Милт бе прав — той е бил винаги малко въздържан в секса. Но Люба му показва такава чувствена свобода, каквато досега не познаваше. Тя се оказва противоотрова за всичко. С нея можеше да забрави за Брус Райън, който имаше апартамент на горния етаж, и за всичките проблеми от деня. Беше напуснал Залцбург с намерение да не я види никога повече, а сега чувстваше, че не може без нея.

След като тя си тръгна, Дани остана да лежи буден дълго време. Люба умееше да оцелява. Имаше енергия, бореше се, приспособяваше се. Как може да знаеш какво ще направиш, за да оцелееш, докато не бъдеш подложен на изпитание? Не стана ли неговата сестра Рахел проститутка в Сан Саба, за да оцелее? Но накрая тя умря. Защо, когато оцеляването вече бе осигурено? Не беше ли мисълта, че ще бъде известна като нацистка курва, родила нацистко копеле, която я накара да се убие? Или поради това че видя да убиват Давид така брутално? Давид искаше да се ожени за Рахел, той я обичаше. Но тя обичаше ли го? Може би предпочиташе коменданта, който си замина и я остави. Тя не се втурна към окървавеното тяло на Давид, а се върна в стаята на коменданта. Дали, преди да свърши с всичко, не бе погледнала към леглото, където бе прекарала толкова много часове с него? Въпроси, на които нямаше отговор.

Може би Люба имаше отговорите. Тя би разбрала Рахел. Но Люба никога не би се самоубила, дори и при тези обстоятелства. Той бе сигурен в това.

Дани искаше да я види на следващата вечер. Изпитваше ненаситно желание да знае всеки детайл от живота ѝ.

Събуди се от упоритото звънене на телефона.

— Кой е, по дяволите? — попита сърдито той.

— Как си, момченце? — изрева Милт в ухото му.

— О, Милт — Дани се усмихна неволно, — само ти можеш да бъдеш в два и половина през нощта.

— По дяволите, винаги бъркам времето — в Англия е напред, в Япония е назад, а не обратно.

— Отне ти много време да ми отговориш на обаждането от Залцбург.

— Страхувах се, че ще искаш да говориш с мен за „Евримен“.

— Грешиш, искам да говоря с Арт Гън за „Евримен“. Открих идеалния подход. Ще бъде за един художник, който разсипва таланта си заради пари.

— Както кажеш.

— Значи ще уредиш срещата?

— Имаш го от мен. Сега... не бих искал да променям темата, но как върви „Лондонски рок“?

— Отвратително, но това най-малко ме притеснява.

— Какъв е проблемът?

— Трудно ми е да говоря за това.

— Продължавай, можеш да ми кажеш — каза Милт, като стана сериозен.

— Д. Л. Стоунъм.

— Този гадняр... какво сега?

— Искат да осинови Патриша.

— Не виждам смисъла! Тя е твоя дъщеря!

— Стоунъм не мисли така.

— Няма значение какво мисли той. Какво мисли Патриша?

Дани замълча. Милт зададе единствения въпрос, на който той нямаше сили да отговори. Не беше в състояние да каже, дори и на най-

добрия си приятел, че се страхува от това, че Патриша не го иска за баща.

На следващия ден Брус беше в същото настроение. Седеше на трона си и гледаше заплашително към всички. Единият от придружителите му, малкият тип, непрекъснато тракаше с една играчка „йо-йо“, докато Брус не я сграбчи и изхвърли в кошчето за боклук.

Заснеха наново дискосцената с нова реплика: „Аз съм големият мъж, а ти си малкият ми помощник.“

— Стоп! — извика Слим и после, криейки се зад дъската си, пъкна пръста си в гърлото. Дани се усмихна.

— Радвам се, че не си ядосан — каза Слим. — Съжалявам, че избухнах вчера.

— Забрави за това. След тридесет години брак имаме право на кавга.

Брус ги прекъсна.

— Защо трябва да ходим в Португалия?

— Чел си сценария, Брус — заради рокконцерта на арената за борба с бикове и фиестата на плажа.

— Мразя страни, които не говорят английски. Единствената дума, която знам на испански, е „си“.

— Брус — намеси се Слим, — в Португалия не говорят испански. Говорят португалски.

— Португалски... какво, по дяволите, е това? — Брус се отдалечи тромаво, като ругаеше на себе си.

Слим прошепна на Дани през зъби:

— Не възразяваш ли аз да го ритна в задника?

След работния ден Дани се оттегли в своето светилище — стоята в Дорчестър, където в камината пращеше огън и Люба го очакваше. Самото ѝ присъствие сякаш едновременно го успокояваше и активизираше. Всичко друго изведнъж изчезна.

Тя се сгуши в гърдите му.

— Как мина денят днес в студиото?

— Добре. Но чакам с нетърпение това да свърши.

— Кога се връщаш в Америка?

— О, все още не. След като се върнем от Португалия, ще имаме няколко дни работа тук и тогава приключваме.

— Никога не съм била в Америка.

— Не си била? Трябва да отидеш някой път.

— Нямах представа колко си щастлив, че си американец. Някога да си чувал някой да бяга от Америка? — Тя не дочака отговора му. — Всеки в Полша мечтае да отиде там. Бях само на тринадесет години, когато напуснахме, но си спомням... А, ти не искаш да слушаш повече за това. Това е мръсна история.

— Съвсем не. Твоят разказ е много откровен. Очарователен. И разказваш по-добре от Шехеразада.

Люба се засмя, наслаждавайки се на комплимента.

— Ще ти разкажа още.

— Каж ми какво правеше през деня.

— Днес?

— Не, в Краков.

— О, значи сме отново там. — Тя намести възглавниците и се настани удобно на рамото на Дани. — Ходех на училище. Бях много добра, но се отегчавах. Само нощем не скучаех. — Започна да се смее.

— Кое е смешно?

— Имаше един мъж, който майка ми водеше вкъщи, американец. Бях в леглото си, лампите бяха изгасени и майка ми каза на полски: „Исусе, този човек мисли, че е Херкулес. Надявам се, че ще свърши скоро... смазана съм.“ Но го каза по такъв начин, като че ли беше в екстаз. Трябваше да затисна устата си с възглавницата, за да не се разсмея на глас.

— Тя казваше ли ти дали ѝ доставя удоволствие?

— Разбира се. От едната крайност в другата.

— Значи, дори ти да беше в съседното легло, тя казваше...

— Искаше да си споделя. Водехме самотен живот. Тя се надяваше да се измъкне от Полша. Не забрави никога Адам. Нямах много неща, които можеше да сподели с другите хора, не се доверяваше на никого. Така че това бе един начин да споделя нещо.

— Животът ви трябва да е бил тежък.

— Имали сме добри и лоши моменти, но винаги се държахме една за друга.

— Къде е тайната?

— Тайната?

— И двете сте претърпели толкова много. Как успяхте да останете толкова близко заедно?

Люба се прозяваше.

— Винаги знаех, че Магда внимава за мен, а тя винаги знаеше, че аз внимавам за нея — каза тя сънливо.

— Но как разбираше това?

— Какво?

— Заспиваш върху мен. Попитах как разбираше, че тя внимава за теб?

— Чувствах го... Тя го чувстваше... Независимо какво... ние никога не се отказахме една от друга.

Люба се сгуши на възглавницата и затвори очи. Дани стана, внимавайки да не я събуди, и отиде до прозореца. Дъждът плющеше и вятърът люлееше дърветата в Хайд парк. Горещо се надяваше, че на отвъдната страна на океана Патриша ще почувства, че той никога не би се отказал от нея, каквото и да се случи.

Той погледна Люба, която кротко спеше. По тялото му се разля топло чувство към нея. Това го уплаши. Не би могъл да си позволи да си създаде нов проблем, като се влюби в нея. Нуждаеше се от всичките си емоционални сили, за да се бори за дъщеря си. Погледна отново към Люба — все още изпитваше топлото чувство. Дани се обърна настрана.

Люба бе склонила Магда да излезе за известно време, за да може да остане сама и да рисува, но просто не можеше да намери подходящата светлина. На три пъти постла вестници на пода във всекидневната и сложи върху тях материалите си. Накрая се отказа и постави триножника на края на персийския килим и сложи картините си върху телевизора. Това трябваше да свърши работа. Моделът ѝ, който чакаше търпеливо на перваза на прозореца, продължаваше да мърка.

Въпреки това тя не можа да започне. Пречеха ѝ мислите за Дани. Знаеше, че нещо не е наред. Не бе се обаждал от два дни, а преди това бяха заедно всяка вечер в продължение на седмици.

Дани бе променил живота ѝ. Сега не проявяваше интерес към предложенията от бюрото, въпреки че парите им трябваша страшно. Но тя искаше да запази вечерите си за Дани. Знаеше, че се държи глупаво. В понеделник заминаваше за Португалия и даже не бе споменавал за това да я вземе със себе си. После, след няколко седмици, филмът щеше да бъде готов. Щеше да я заболи, ако той излезеше от живота ѝ. Бе проникнал дълбоко в сърцето ѝ, място, което бе принадлежало само на Валентин. Дани бе единственият човек, който наистина искаше да знае всичко за нея, искаше да познава нея самата. Може би бе глупачка, но беше влюбена в него.

Искаше да се потопи в рисуването, за да потисне тези мисли. Най-после бе успяла да се съсредоточи, когато Магда влезе в апартамента с две големи торби със зеленчук. Люба се опита да не слуша бърборенето на майка си, за да не прекъсне чувството на екстаз, което винаги ѝ носеше рисуването.

— Люба, не можеш ли да спреш за момент да рисуваш — каза Магда, идвайки от кухнята.

— Какво?

— Хванаха ме на касата. Трябваше да върна маслото. Ти не ми даде достатъчно пари.

— Дадох ти всичко, което имах.

— Не беше достатъчно.

— Платих наема. Няма да имам повече, докато не се обади Дороти от бюрото.

— Но не видя ли — има две съобщения по телефона от нея.

Люба се извъртя рязко и събори на пода малкото бурканче, в което държеше мръсните си четки.

— О, Люба, виж каква мръсотия направи.

— Виждам я!

Магда грабна една кърпа и коленичи на пода.

— Никога няма да излезе. — Тя търкаше усърдно килима. — Красивият килим е развален. Моля те, не рисувай...

— Но аз искам да рисувам.

— Но не във всекидневната.

— Е, преди рисувах в моето студио, което сега е твоята спалня.

Магда спря да търка и погледна към Люба. Погледът ѝ изразяваше обида.

— О, съжалявам — каза тя с треперещ глас.

Гневът на Люба се изпари. Обгърна с ръце майка си.

— Магда, Магда, моля те. Просто съм малко напрегната. А се притеснявам и за теб. Не искаш да правиш нищо, страхуваш се да излезеш от апартамента. Трябва да те карам насила да ходиш на пазара. Би ти се отразило добре, ако постъпиш на някоя работа с непълно работно време.

— Не мога.

— Ресторантите винаги дават обяви за работнички и...

— Не мога, не мога... — Магда хлипаше в ръцете на Люба.

— Но ти се справяш добре с тази работа.

— Моля те, не ме карай... не мога.

Люба не каза нищо повече. Откакто се върна от Брайтън, с Магда не можеше да се разговаря разумно. Какво се бе случило там? Магда не говореше за това и Люба усещаше, че ще е по-добре да не я пита. Тя само я държеше в ръце и я люлееше, сякаш тя беше майката, а Магда дъщерята. После я сложи да си легне.

Вечерта, преди да замине за Португалия, Дани не издържа и се обади на Люба. Реши да я заведе на китайски ресторант. Чувстваше, че това е последното нещо, което трябва да направи. Беше запознал Люба с китайската храна и тя я хареса. Люба стана майстор в използването на пръчките за ядене, докато Дани все още използваше вилица. Тя бе много по-смела при поръчването на по-екзотични ястия. Докато той се задоволяваше със супа от свинско, ребра и пържен ориз, тя си поръчваше сечуански черен фасул и пекинска патица.

По време на вечерята Дани, който обикновено разпитваше настоятелно, мълчеше.

— Как прекара деня? — попита накрая Люба, но той продължи да дъвче мълчаливо. — Добре — каза тя дрезгаво, имитирайки гласа му. — Радвам се, че ме попита... Имах чудесен ден. Брус Райън ми донесе цветя и...

— Какво бърбориш? — сопна се Дани.

— Ти не отговори на въпроса ми, затова отговорих вместо теб.

— Съжалявам — каза Дани. — Имах тежък ден.

— Разкажи ми.

— Не искам да говоря.

— Тогава аз ще говоря. Ще ти разкажа една история.

— Не искам да я чуя... точно сега. Имам твърде много истории в собствения си живот.

Той стана и отиде да плати на касиера. Знаеше, че е груб, но му беше трудно да каже довиждане.

Люба бе потресена. Изглеждаше толкова раздразнен, толкова далечен. Какво се бе случило? Винаги бе готов да слуша подробности за живота ѝ.

— Нека се поразходим в парка — предложи тя, когато излязоха от ресторанта.

Люба се опасяваше вечерта да не приключи. Дръпна го към кръстовището. Изтичаха на отсрещната страна, като едва не се блъснаха в голям туристически автобус.

Люба се засмя.

— Може би го кара Стас.

— Кой?

— Стас беше екскурзовод в Краков. Аз и майка ми си го споделяхме.

— Какво?

— Не съм ли ти казвала?

— Не... искам да го чуя.

Поне успя да привлече интереса му. Разходиха се из парка за известно време и Люба му разказа историята. После той спря и я накара да седне на една пейка до него.

— Но как се случи първия път?

— Аз просто скочих в леглото, докато те правеха любов.

— Какво направи?

— Да — каза Люба. — Майка ми се притесни. Каза, че аз не бива да бъда в леглото с тях или тя не би трябвало да бъде... Противеше се много. Но накрая се предаде. Изглеждаше съвсем нормално. Повярвай ми, Стас си беше мислил за това отдавна. И това се случи. Беше вълнуващо.

Люба стисна ръката на Дани.

— Ти би ли го възприел като вълнуващо?

— Какво искаш да кажеш?

— Магда от едната страна, аз от другата и ти в средата.

— Да не си извратена?! — възкликна Дани, но почувства топлина в слабините си.

Люба се разсмя. Разбра, че идеята му изглеждаше стимулираща.

Притеснен, Дани се изправи рязко.

— Да тръгваме.

Той се надяваше, че Люба не може да види лицето му на слабата светлина.

Излязоха от парка и тръгнаха по търговската улица, която в този час беше полупуста.

Изведнъж тя извика:

— Колко е красив!

Люба стоеше с лице, прилепено към витрината на магазин за домашни животни, и гледаше един миниатюрен пудел.

— Виж, козината му е като на агънце.

— Ще ти го купя.

— О, не. Тези кучета са много скъпи. Изглежда, че колкото е по-малко, толкова е по-висока цената.

— Аз мога да си го позволя.

— Не.

— Но на теб ти харесва.

— Но аз не го искам.

— Не би ли го искала като спомен... за да не ме забравиш?

Тя не отговори.

ГЛАВА ДЕСЕТА

1987 г., Лондон

Люба бе свикнала с постоянните дъждове в Лондон, но това бе проливен дъжд, придружен със светкавици, които осветяваха всичко с призрачна бяла светлина. Макар че не можеше да си го позволи, тя взе такси на връщане от прослушването. Отново не получи ролята. За втори път ѝ отказваха през последните два дни. Почна да се уморява от опитите да стане артистка. Предпочиташе да си стои вкъщи и да рисува. Парите ѝ едва стигаха за таксито и когато пристигна, се втурна бързо към вратата, за да избегне реакцията на шофьора по отношение на малкия бакшиш. Вратата бе затворена. Кой, по дяволите, я е затворил? Тя стоеше под дъжда, търсейки ключа си, и гневът ѝ растеше с всяка изминала секунда. Дрехите ѝ бяха съвсем мокри, обувките ѝ пълни с вода. Натисна звънеца с всички сили.

Стори ѝ се, че мина много време, преди да чуе гласа на Магда в домофона.

— Кой е?

— Аз съм, отваряй, по дяволите!

Изтича нагоре по стълбите, захвърли мокрите си обувки в коридора и свали якето си, от което течеше вода.

— Искам горещ чай, веднага — извика тя.

— Точно навреме — отговори ѝ плътен мъжки глас.

Тя влезе във всекидневната и дъхът ѝ спря.

Странна компания се бе събрала на чай. С Магда бяха двама мъже. По-възрастният, който имаше дълги, извити нагоре мустаци, очевидно отдавна бе пренебрегвал талията си. По-младият, висок и слаб, имаше подходящи за фигурата си тънки мустаци. Тази странна двойка седяха сковано на столовете си и отпиваха от чая.

Младият мъж се надигна, когато Люба влезе.

— Изглежда, че ние винаги се виждаме, когато вали дъжд — каза той.

Стори ѝ се познат. Разбира се, той беше младият полицай, с който говори в полицейското управление в Брайтън в дъждовната нощ, когато търсеше помощ. Той протегна ръка към нея.

— От теб тече вода, Люба — каза Магда, произнасяйки с труд английските думи. Тя рядко говореше с дъщеря си на английски.

— Да, имате нужда от един добър горещ чай — каза младият полицай, усмихвайки се така, че горната му устна се надигна и откри венците му.

По-възрастният мъж, който изпълваше плътно най-големия стол в стаята, кимна към нея с глава. Не носеха полицейските си униформи, но дори и в цивилни дрехи бе очевидно какви са. Приличаха толкова много на полицаите в Бродки, включително и с мустаците си. Магда подаде на Люба чаша чай, целуна я по бузата и каза с равен глас, натъртвайки всяка дума:

— Те мислят някой убил полковник Джонсън.

Мисълта на Люба заработи трескаво: „Той падна по стълбите... удари си главата...“ Какво бе пропуснала да ѝ каже Магда?

— Не, не, не — намеси се дебелият полицай. — Ние само искаме да зададем някои въпроси, това е всичко. — После, обръщайки се към Люба, каза: — Аз съм капитан Фъргюсън от брайтънската полиция, а това е сержант Суини.

Сержант Суини се поклони.

— Имах вече удоволствието да се срещна с младата дама.

Люба ги погледна въпросително.

— За какво е всичко това?

Капитанът се закашля.

— О, ние просто приключваме разследването си за смъртта на баща ви.

Люба възрази:

— Той не ми беше баща — беше ми втори баща.

— Разбира се — каза капитанът. — Къде бяхте, когато баща ви... тоест полковник Джонсън почина?

— Бях тук, в Лондон.

Младият сержант се премести към края на стола си.

— Спомняте си вечерта, когато дойдохте в полицейското управление?

— Да — каза Люба и после прибави, опитвайки се да бъде любезна — вие ми предложихте чаша чай.

— Така беше — каза сержантът, поглеждайки към един бележник на коленете си. Кръстоса крака нервно. — И ако си спомням правилно, тогава вие казахте, цитирам: „Той ще я убие.“ — Присви очи и погледна втренчено към Люба. — Предполагам, че имахте предвид вашия втори баща и майка ви?

— Да — каза Люба.

Магда се намеси с принудена усмивка.

— Люба добро момиче. Винаги се притесняваше за мама. Спорехме. Мъж и жена винаги имат спорове. Понякога викат много. Моята дъщеря много се уплашила.

Младият сержант насочи вниманието си към Магда.

— Тогава значи той не се е опитвал да ви убие?

Магда се засмя отново принудено.

— Не, не, не. Моят съпруг много добър човек. Притеснява се за хотела — нова работа за него. Иска да направи добър бизнес.

— Все още не мога да разбера — каза Люба, опитвайки се да прикрие нарастващата си тревога. — Защо сте тук?

— Трябват ни още няколко отговора, за да приключим с разследването — каза дебелият мъж. — Има няколко... как да кажа... особени аспекти в този случай. Например вече казахме на майка ви, според медицинската експертиза раната е твърде сериозна, за да е предизвикана от падане по стълбите.

Люба се съсредоточи в двете малки локвички вода до краката на полицаите.

— А нашето изследване показва, че главата му се е ударила на междинно стъпало... — Той направи пауза, сякаш да подчертае значението на този факт.

— Какво означава това? — попита Люба.

Капитанът остави чашата си.

— Реконструкцията на траекторията на тялото показва, че би могло той да е бил блъснат — много силно.

— Кой би направил това? — попита Люба, правейки усилие да диша нормално.

Единственият шум в стаята бе от прелистването на бележника на младия сержант.

Капитанът се обърна към Магда:

— Знаете ли как той си удари главата, мисис Джонсън?

— Не зная. Не била там. Не видяла нищо. Казала всичко, което видяла — моят мъж мъртъв и много съкрушена.

— Кога видяхте за последен път съпруга си жив?

Магда въздъхна:

— Казах ви, когато занесла кашона на тавана. Той ги нарежда. Той много подреден човек.

Люба само седеше с чашата в ръка и слушаше ударите на сърцето си. Капитанът почна да кашля и кимна към младия сержант да продължи.

— И тогава какво направихте? — попита сержантът.

Магда въздъхна отново.

— Казах ви, отишла за следващ кашон. Нося го към тавана и намирам полковник Джонсън.

— Вашият съпруг?

— Да, моят съпруг полковник Джонсън. Намирам го на долната площадка. Мъртъв.

— Как разбрахте, че е мъртъв?

— Не бях сигурна, но го докоснах — не се движи. Уплаших се и извиках за помощ.

— Имаше ли някой наблизо?

— Да, имали някои гости.

— Някой видя ли ви да се качвате нагоре по стълбите?

— Да, да, мисис Хенри. Пита ме дали кашон много тежък. Казвам й не, не, свикнала на това.

Младият сержант погледна в бележника си.

— Това е така, записали сме думите на мисис Хенри — каза той, показвайки страницата на капитана, но погледът на капитана бе фиксиран върху лицето на Магда.

— Напуснала сте Брайтън доста бързо след погребението. Защо?

Магда възрази:

— Моят съпруг мъртъв. Банка взела хотел. Аз съм много тъжна. Идвам при дъщеря си. Какво бихте направили?

Капитанът й се усмихна.

— Е, мисис Джонсън. Ние задаваме въпросите. Всичко, което искаме от вас, е откровени отговори.

— Но това е, което ви давам, отново и отново! Това ви давам!
Гласът ѝ все още бе сърдит.

Младият сержант се намеси:

— Знаем, че това е трудно за вас, мисис Джонсън, но трябва да си вършим работата. Още няколко въпроса и свършваме.

Люба отпи за първи път от изстиващия чай и погледна напрегнато към майка си.

Двамата полицаи размениха погледи. После капитанът обобщи:

— Имаште ли щастлив брак?

— Да, да. Имали спорове, като другите хора. Тревожили се — тежка работа да държи хотел. Мой съпруг искал да се грижи за мене и моя дъщеря...

— Но вашата дъщеря е напуснала дома, нали така?

Люба се опита да помогне на майка си.

— Не се разбирахме много добре. Чувствах, че съм допълнителен товар и ако напусна, нещата между майка ми и втория ми баща ще тръгнат много по-добре.

— И стана ли така?

— Да — каза Магда. — Мой съпруг не се разбира с Люба. Няма деца, не разбира млади момичета. Решили по-добре Люба отиде в Лондон...

Люба забеляза с облекчение, че младият сержант, прелиствайки си бележника, стигна до последната страница. Той вдигна поглед към нея.

— Искам да задам още един въпрос за онази вечер, когато дойдохте в управлението. Мислехте, че той убива майка ви?

— Да бях много уплашена. Никога не бях ги чувала да се карат толкова силно.

— Това само спор ли беше?

— Да — каза Люба.

— Имаше ли някакво физическо насилие?

— Не, разбира се — отговори рязко тя.

Магда седеше мълчаливо. Дъждът валеше силно и от време на време се чуваха гръмотевици. Котката се приближи до Люба, отърка се в крака ѝ и измяука тихо. Беше гладна — времето ѝ за хранене бе отминало.

Дебелият капитан наруши мълчанието.

— Той остави ли ви много пари.

— Не — каза Магда. — Нищо. Банката взе всичко. — Очите ѝ се изпълниха със сълзи. — Защо задавате на нас такива въпроси? Не била дълго в страната. Не била омъжена много дълго. Обичам съпруга си. Той добър човек. Този ужасен инцидент разрушил целия ми живот. Сега вие в моя къща и задавате въпроси, като че ли убила мъж, кого обичала.

Тя започна да плаче тихо.

Люба погледна майка си със скрито възхищение.

„Господи — помисли си тя, — би могла да играе роля за Дани. Успя да ме убеди.“

Сержантът започна да прибира документите си и капитанът надигна огромната си фигура от стола. Надвеси се тромаво и пое ръката на Магда.

— Искам да ви благодаря за вашето търпение. Съжалявам, че ви обезпокоихме, и се надявам, че с това ще приключим нашето разследване.

По-младият мъж се приближи до Люба с усмихнато розово лице.

— Бих се радвал да ви видя пак. Може би някой път, когато сте в Брайтън, ще си поприказваме отново на чаша чай.

Люба не отговори.

— Добре, надявам се, че всичко ще бъде наред с вас — прибави сержантът.

— Благодаря — каза Люба, гледайки встрани.

Тя почака, докато чу вратата да се затваря зад тях. После влезе в кухнята, последвана от котката, върна се с парцал и попи двете малки локвички вода на мястото, където бяха полицаите. Нахрани котката и седна срещу майка си. Магда не беше помръднала. Плачеше тихо с наведена глава.

— Така ли станаха нещата? — попита Люба на полски.

Магда покри лицето си с ръце. Люба чакаше.

Магда се облегна на канапето отмаляла, със затворени очи. Пое дълбоко дъх, после каза много тихо и много бавно:

— Не можех повече да понасям... бях на границата на самоубийството... О, Люба, той стоеше там, на върха на стълбите, застанал на единия си крак, като сърдития черен жерав, който веднъж ме уплаши в Бродки. Не можех да издържа още една нощ с него...

Магда отвори очи и загледа към тавана.

— Струваше ми се, че лети из въздуха... о, Люба, направих нещо ужасно и Бог ще ме накаже.

Раменете ѝ трепереха, докато по бузите ѝ се стичаха сълзи. Люба коленичи на пода до нея.

— Не плачи, Мама. Аз сама бих го убила. Всичко е наред. Никой освен нас няма да узнае. Аз ще се грижа за теб. Заедно сме и това е най-важното.

Звънецът на вратата ги накара и двете да подскочат. Спогледаха се.

— Те се връщат — пошепна Магда с побеляло от страх лице.

— Ще се отърва от тези копелета — каза Люба, свивайки юмрук.

На външната врата стоеше прогизнало от дъжда момче, което държеше плетена кошница.

— Мисис Джонсън? Това е за вас.

Люба чу тихо скимтене откъм кошницата. На закрепената към нея картичка пишеше: „Люба, за да не ме забравиш. Дани.“ Тя надникна под капака и видя мърдаща топка от бяла вълна.

Скривайки картичката в джоба си, тя взе кошницата и се качи горе.

— Магда, подарък за теб.

Постави кошницата в скута на майка си и отвори капака. Малкият пудел изскочи и веднага започна да ближе бузите на Магда.

Лисабон, Португалия

Слим бе уредил филмовото оборудване да мине през митницата предварително, така че, когато чартърният самолет на „Лондонски рок“ се приземи на лисабонското летище, екипът веднага отиде на снимачната площадка. Дани си мислеше с удоволствие, че всичко върви много гладко. Беше винаги в добро състояние на духа, когато снимаше на открито. Дори болката, която изпитваше, когато мислеше за Патриша, изглеждаше притъпена. Стефани, Д. Л. Стоунъм, Люба — всички сякаш бяха загубени някъде в лондонската мъгла. Знаеше, че е взел правилното решение — да прекара осемте дни в Португалия без Люба. Беше започнала да се превръща в натрапчива идея за него. Трябваше да постави дистанция между двамата.

Сега Дани чакаше реда си да мине през митническата проверка за оръжие, наблюдавайки с интерес как Брус се люлееше пред него като каубой, който минава през вратата на кръчма. Неговите двама придружители вървяха след него и изведнъж сигналната система се задейства. Брус се обърна рязко и замръзна на мястото си. Митничарите ги отвеждаха, като говореха и жестикулираха енергично.

Слим се втурна след тях към митническия офис. Когато излезе, чешейки се по плешивото теме, направи жест на Дани да излезе настрана.

— Момчетата на Брус носеха кокаин в гащетата си. Увит в станиол. Представяш ли си?

Дани направи гримаса. Разбира се, станиолът е задействал детектора за метал.

— Какво да правя, шефе? Те са арестувани.

— По-добре да се обадя на американския посланик и да видя какво може да бъде направено, за да ги измъкнем от тази история — каза Дани. — Ти се погрижи за Брус. — Той посочи към актьора, който стоеше самотен встрани. — Заведи го в хотела, преди митничарите да решат да претърсват и неговите гащета. Ако го изгубим, губим филма.

С помощта на посланика Дани успя да смекчи реакцията на португалските власти. Момчетата на Брус щяха да бъдат освободени и върнати в Лондон, след като „Ейс Филмс“ плати 30 000 долара глоба. Арт Гън се съгласи да преведе сумата веднага, плюейки от ярост в телефонната слушалка.

Дани се почувства изтощен, когато най-после успя да се справи с бъркотията. Седеше отпуснат на задната седалка на колата, която го взеше по широкия булевард с дървета покрай вили и дворци. Шофьорът посочи към дома на световноизвестния художник Нуно Адолфо, който беше разположен високо на един от седемте хълма на града. Колкото и да бе уморен, Дани не можеше да не се възхищава на мавританската архитектура, която придаваше на града атмосфера от „Хиляда и една нощ“.

Завиха надолу по една тясна калдъръмена улица към Терейро до Пасо, известния Площад на черния кон, където Слим бе наел за него

очарователна малка къща с каменни стъпала, водещи надолу към река Тахо.

„Какво прекрасно място“ — помисли си Дани, очаквайки с нетърпение да се наспи добре сред тази спокойна обстановка.

Излезе от колата. На верандата стоеше Брус Райън.

— Искам си моето лекарство — настоя той.

— Какво лекарство?

— Наркотика, по дяволите! Кокаин. Не работя без него.

Дани поклати глава изумен, оглеждайки се да види дали някой минувач не ги е чул.

— Брус, да не си луд? Как да ти го намеря?

— Ти ще измислиш.

— Имаме късмет, че...

— Късмет — глупости! Ако не го получа до утре, се махам.

— Добре. Ще кажа на митничарите, че кокаинът е твой и си го искаш.

Брус го погледна уплашено.

— Хайде, Дани... не е време за шеги.

— Какво мога да направя?

Със смирен глас той замоли:

— Трябва да ми помогнеш. Трябва ми, Дани... необходим ми е.

Сгърбен, Брус се отправи към колата си.

„Той е просто едно уплашено малко момче от Пенсилвания“ — помисли си Дани.

Изпита съжаление към нещастното копеле. Но къде можеше да му намери кокаин? Може би Нуно Адолфо бе в състояние да помогне. За него бе добре известно, че експериментира с психотропни медикаменти. Дали имаше смелостта да отиде при един известен художник и да помоли за наркотик? Трябваше да опита.

Домът на Адолфо представляваше една боядисана в розово вила с раздвижена архитектура. Представляваше причудлива структура, изградена на много нива. Икономът го помоли да почака в собрадото — входен двор, от който водеха стълбища към горните тераси, обгърнати с бръшлян и екзотични пурпурни цветя.

Адолфо слезе по стъпалата с клатеща се походка и протегнати ръце. Ръкавите на дългия до земята халат се развяваха като крилата на птица.

— Моят съсед! — поздрави той Дани.

Беше нисък шишко с ангелско лице, гладко и червено като ябълка, и снежнобяла коса, която падаше върху раменете му.

— Колко любезно от ваша страна да ме посетите!

— Не искам да прекъсвам работата ви, маестро. Просто дойдох да ви изразя своите почитания.

— Не прекъсвайте нищо. Моят дом е и ваш дом!

— Благодаря ви, маестро. Надявам се, че вашият работен график ще ви позволи да ни посетите, докато снимаме нашия филм.

— С удоволствие, мистър Денисън, но само ако ми позволите да приютя тук вашия актьорски състав.

Въпреки любезността на Адолфо на Дани му беше трудно да насочи разговора към темата за кокаина. Когато направи това, художникът се отнесе с голямо разбиране. В края на любезната среща Адолфо каза с усмивка:

— За какво са съседите, ако не да си заемат един на друг чаша захар?

Дани си мислеше, че е предотвратил голяма криза, докато се протягаше в леглото с балдахин, разбуждайки се бавно. Слънчевите лъчи, които се изливаха през прозореца, бяха толкова ярки, че очите го заболяха. Усмихна се със задоволство. За разлика отпреди се почувства силен, енергичен, на върха на света.

Усети миризмата на кафе някъде долу. Скочи от леглото и с пружинираща походка се отправи надолу по стълбите. Беше приятна къща на три етажа. Всеки етаж представляваше отделна белосана стая със собствена зидана камина. Приземният етаж имаше всекидневна, почти идентична на спалните горе, плюс голяма кухня. И в нея, седнал на една маса до камината, той завари Слим, който отпиваше от една чаша с димящо кафе.

Слим подаде чаша на Дани.

— Вчера свърши голяма работа, шефе. Не исках да те събудя.

— Всичко готово ли е за днес след обяд?

— Всичко е готово. И почакай да видиш тази арена. Прилича на голям колизей. Мавританска архитектура — фантастична!

— Ще имаме ли достатъчно статисти, за да я напълним?

— Шегуваш ли се? Половината Лисабон чака. Няма често възможността да гледат как се прави филм.

— Как е Брус?

— Опиянен. Не ми казвай откъде взе кокаина, но ако можеш да получиш достатъчно, за да го държи във форма една седмица, ще се справим.

— Няма проблем — каза Дани и напълни отново чашата си. Никога кафето не бе му се услаждало толкова.

— Значи ще се срещнем на арената след един час — каза Слим и стана. Беше почти излязъл от вратата, когато извади един плик от джоба си. — Забравих, това дойде за теб тази сутрин.

Той подаде на Дани една телеграма. Дани разпечата плика разсеяно.

Благодаря ти за пудела. Чудесен е. Липсваш ми. Моля те, обади ми се. Имам още истории за разказване. Магда също ти изпраща поздрави.

Люба

Това го накара да тръпне в очакване. Той се надсмя над себе си — приличаше на кула от Джел-О^[1]. Но защо не я покани в Лисабон? Можеше да си го позволи. Във всеки случай след две седмици щеше да се върне в Калифорния и Люба щеше да излезе от живота му завинаги. Така че какво можеше да навреди това? „Липсваш ми“ — се казваше в съобщението й. Трябваше да си признае, че и тя му липсва. Тя бе уникална в много отношения. И сексът с нея бе изключителен. Тя беше майсторка, която бавно го водеше нагоре по стълбата на сексуалния опит, запознавайки го всеки път с нещо ново. Всеки път го издигаше по-нагоре и по-нагоре. Бе открил в себе си сексуално влечение, каквото не знаеше, че притежава. Искеше да я види. А каква бе Магда? Чувстваше, че знае толкова много за нея от разказите на Люба. Действайки спонтанно, като пренебрегна вътрешния си глас, който му

припомняше за последните му решения, той поръча по телефона два билета за отиване и връщане за двете.

Когато Дани се върна от снимките на следващия ден, които този път минаха много добре и при по-меко държание на Брус, от кухнята се излъчваше приятен аромат. Отправи се натам и се спря на вратата.

До печката седеше една жена и с много тракане наливаше съставки от няколко малки канчета в голяма тенджера, като непрекъснато бъркаше с голяма дървена лъжица. Имаше приблизително същия ръст като Люба, но с по-сочно и зряло тяло, което отразяваше това, което щеше да бъде Люба някой ден. Не беше зле. Гъстата ѝ тъмна коса беше сплетена в дълга плитка, която се спускаше по гърба ѝ. Изведнъж тя усети присъствието му. Погледна през рамо и му се усмихна топло.

— Ти Дани.

Това бе констатация, а не въпрос.

— Да. Добре дошла, Магда. — Той ѝ подаде ръка.

Без да прекъсва бъркането, тя премести лъжицата в лявата си ръка, избърса дланта си в престилката и се ръкува с него.

— Люба каза много неща за теб.

— Хубави неща? — ухили се Дани.

— О, много хубави.

Дани я гледаше как работи. На колко ли години е? Четиридесет? Четиридесет и пет? Беше много привлекателна.

Люба дойде бързо от всекидневната с една водка мартини в ръка.

— Значи вече се запознахте.

— Да, най-после — каза Дани, като взе чашата и я целуна нежно по челото. Косата ѝ бе вързана на две опашчици. — Двете приличате на сестри.

Магда засия.

— Довечера ще ядеш голабки — хубава полска храна.

Измъкна от тенджерата една зелка, от която се издигаше пара, и им я показа.

Пълнената зелка се оказа много вкусна и Магда, доволна, че той я хареса, продължи да бърбори на разваления си английски през цялата вечеря. Колко доволна бе, че е в Португалия... колко чудесно е да види толкова много слънце след мрачните дни в Лондон... После тя възкликна:

— Толкова ми липсва моето малко кученце!

— Кое? — възкликна Дани с пълна уста с голабки, гледайки към Люба.

Тя го ритна под масата.

— Магда обича пудела, който ѝ изпрати.

Дани разбра.

— О, радвам се.

— Благодаря, Дани, много. Но той липсва на мене.

— Току-що си пристигнала и искаш да се връщаш?

— Не, не, но той е малко кученце... толкова е тъжно само.

— Не се притеснявай. Мисис Маккивър обеща да се грижи добре за него, докато ни няма — каза Люба.

— Как го нарече? — попита Дани.

Магда се изчерви и не отговори, поглеждайки към Люба.

— Нарече го Дани — каза Люба.

И тримата се разсмяха.

След вечеря Магда си легна рано, докато Люба и Дани продължиха да говорят на кафе.

— Радвам се, че я покани — каза Люба. — Не е на себе си, откакто почина съпругът ѝ. Затова ѝ дадох кученцето, което ти изпрати. Тя имаше нужда да се ободри.

— Мислиш ли, че е добре горе?

— Сигурно, но защо не отидеш да провериш?

Дани си помисли дали няма скрит смисъл в нейното предложение, но тя продължи да си пие кафето. Той се качи горе, поколеба се за момент и почука.

Магда бе по нощница и изглеждаше малко притеснена, когато отвори вратата.

— Добре ли се чувстваш?

— О, да. И благодаря, че дошла с Люба.

— Радвам се, че си тук. — Дани не знаеше какво друго да каже.

— Значи обичаш малкия Дани?

Тя отстъпи назад с широко отворени очи.

Дани си даде сметка, че не го е разбрала.

— Искам да кажа твоето малко кученце.

— О, да, да. Той ми е приятелчето. Благодаря още веднъж.

Той погледна очертанятията на зрялото ѝ тяло, които прозираха през нощницата. Това бе жената, която Люба му беше описала — жената, която е обикаляла улиците на Краков, обект на желанието на всеки мъж. Забелязвайки погледа му, тя придърпа нощницата към врата си.

— Лека нощ — каза Дани, излезе и затвори вратата.

По-късно през нощта, докато лежеше и слушаше музиката от близкото кафене, той неволно започна да си представя, че е в леглото с двете — Люба и Магда, майката и дъщерята. Мисълта го заинтригува и уплаши същевременно. Отхвърли я и побутна Люба.

— Разкажи ми история.

Тя се разсмя.

— Кое е смешно?

Люба каза, имитирайки го:

— Разкажи ми история. Ти си като дете. Но вместо за червената шапчица искаш да слушаш за чукане.

— Когато момченцата пораснат, предпочитат да слушат такива приказки.

— Някои малки момченца ги предпочитат, преди да пораснат.

— Какво искаш да кажеш?

— Момчето, което ми носи пощата — каза тя лукаво. — Идва всяка неделя сутрин, за да му платя.

— И какво?

— Много е сладък. На около четиринадесет години е. Обикновено съм в пеньоар — тя понижи глас. — Оставям го малко отворен...

— И той гледа?

— Разбира се! Това го възбужда. Изчервява се. И докато му плащам, слабините му горят.

— Някога правила ли си...?

— Може би — отговори му тя закачливо.

— И какво стана?

Тя надигна глава от възглавницата.

— Защо задаваш толкова много въпроси? Нека и аз ти задам един въпрос.

— Добре, казвай.

— Някога смукал ли си мъжки член?

— Не приказвай глупости! — каза Дани с възмущение.

— Ако си го правил, щеше ли да бъдеш по-малко мъж?

— Сериозно ли говориш?

Люба се отпусна на възглавницата.

— Мъжете имат толкова объркани представи за секса. Някои държат на образа на мъжкаря. Други обличат женски дрехи от време на време или слагат грим и тръгват за жени. Когато мъжете са носили пищни дрехи, дантели, перуки и украшения, не са ли били все пак мъже? Гърците са използвали жените само за деца. Мислели са, че любовта съществува само между мъжете.

Дани трябваше да си признае, че има логика в това, което казва.

— Дани?

— Какво?

— Някой ден трябва да посмучеш малко мъжки член.

— О, заспивай.

Докато Дани ходеше на снимки, Люба и Магда си почиваха, като се разхождаха из улиците, разглеждаха забележителностите из града, печаха се на слънце на брега на река Тахо, която беше близо зад малката им къща. Лисабон се отразяваше добре на Магда. Тя започна да придобива здрав вид от слънцето, а отношението ѝ към живота стана по-оптимистично. Люба вече не се притесняваше за нея. Но сега дойде ред на Магда да се притеснява за Люба.

— Ти да не си влюбена в Дани? — попита я Магда без заобикалки един слънчев следобед, докато седяха на кея с крака във водата.

— О, просто си прекарвам добре времето.

— Познавам те, Люба. Не си се държала така от времето на Валентин. Не се интересуваш от нищо друго освен от Дани.

— Не ти ли харесва?

— Харесва ми, но след седмица той ще се върне в Америка и ти ще останеш сама. Не се разкапвай така, както направи, когато Валентин изчезна.

— Може би ще поиска да ме вземе със себе си в Америка.

— Люба... Люба, това са фантазии.

Люба гледаше във водата.

— Спомняш ли си онази полска поговорка? „Животът без фантазия е като езеро без риба — просто локва от застояла вода“.

— Опитвам се да ти дам добър съвет, а ти говориш за поезия. Внимавай да не пострадаш, Люба, внимавай да не пострадаш.

В неделя, единственият свободен ден на компанията, Адолфо покани актьорите и техническия персонал на коктейл на терасата на красивата си вила. Дани покани и Магда да отиде с тях, но тя каза, че е твърде стеснителна на партита, и предпочете да си остане вкъщи.

Адолфо бе много забавен домакин. Обикаляйки сред гостите си, постоянно ги подканяше към масата, отрупана с различни местни португалски ястия, сред които доминираше една огромна печена треска, любимата риба на португалците. Не че компанията се нуждаеше много от подканяне — те поглъщаха храната като че ли не бяха яли с дни.

Когато Адолфо попадна на Дани, той го обгърна с пурпурните си одежди и надигайки се на пръсти, го целуна по двете бузи.

— Скъпи съседе, трябва ли ви чаша захар?

Дани се засмя и погледна към Брус Райън, който се гушеше в ъгъла на стаята. Чувствайки се неловко без придружителите си, изглежда, че търсеше някой да ги замести. Дани се канеше да отиде при него, когато видя, че актьорът се настанява на бара до Люба. Той я потупа отзад с цинична усмивка.

— Имаш хубав задник.

„Той е върхът на изтънчеността“ — помисли си Дани и после чу отговора ѝ:

— И ти също.

Дани намигна и се отдалечи. Започна да се разхожда из тази част от къщата, която очевидно бе галерията на Адолфо. Белосаните стени бяха покрити със странните картини на художника, които бяха големи, драматични и много пъстроцветни — слонове върху издължени крака, морски пейзажи, населени с пръчковидни фигури.

Погълнат от картините, Дани не знаеше колко време е прекарал сам, когато чу зад гърба си гласа на Люба:

— Това не е ли невероятно? — Тя не дочака отговора му. — Можеш ли да повярваш, че тези чудесни произведения на изкуството са направени от този шишко? Той е гений. Погледни. — Тя го поведе за ръка към една картина на агнета и лълове. Агнетата бяха два пъти по-

големи от хищниците. — Какво въображение... гледна точка... Виждал ли си някога такива страхотни цветове? — Тя го дръпна в друга посока, към една картина на горяща житна нива. — Погледни това, вдъхновява ме.

Ентусиазирана от това, което бе видяла, Люба продължи да бърбори. Едва в края на вечерта тя се изтощи, като играчка, чиято пружина най-последно се е развила.

Тръгнаха си пеша към къщи, и двамата потънали в размисъл. Цигарата на Люба просветваше в тъмнината при всяко смукване. В далечината виеше куче срещу пълната луна. Люба спря да послуша. Дани я погледна въпросително.

— Какво има?

— За момент ми заприлича на Блу бой.

— Кое?

— Блу бой, моето куче.

— Какво се случи с него?

— Трябваше да го оставим в Милано. Искаше ми се да го взема, но не можех. Още го виждам как скача към автобуса и лае сърцераздирателно, докато тръгваме. Беше грешка. Това бе един урок. Раздялата е твърде болезнена. Човек не може да си позволява да се привързва.

— Това ли е причината, поради която даде пудела на Магда?

Люба кимна утвърдително и той я прегърна през рамо.

— Мислиш си за Милано и най-тъжният ти спомен е за едно куче. А как беше с хората? Не остави ли там приятели?

— О, да, но те имаха шанс. Кучето нямаше никакъв.

— Ти обичаш кучета.

— Да. А сега и Магда ги обича. Тя ми се ядоса за това, че взех Синьото момче, но сега ме разбира. Твоят подарък ѝ помогна. — Тя пое дълбоко дим от цигарата. — Имаш ли куче вкъщи — в Калифорния?

— Не, нямам.

— Би трябвало, Дани. Кучетата са чудесни. Те прекарват целия си живот в чакане, просто чакат този, когото обичат. Чакат да бъдат изведени, чакат да бъдат прибрани, чакат да бъдат нахранени. Чакат любов. И как я оценяват! Те се отплащат, винаги. Всичко, което искат,

е да ти дадат любов. Дори и когато ги биеш, не могат да престанат да те обичат.

Магда беше вече заспала, когато влязоха в тъмната къща. Легнаха си и много дълго време останаха да лежат безмълвно. Накрая Дани наруши мълчанието.

— Люба, спиш ли?

— Не, Дани.

— Знаеш ли, Люба... харесвам мислите ти...

— Наистина ли? — попита тя и се притисна към него.

— Такива красиви мисли — за кучетата, живота, секса...

Тя се захили.

— Не се смей. Вярно е. Ти ме научи много, особено в секса. Всеки път, когато правя секс с теб, е нещо ново — като за първи път.

— Помниш ли първия си път?

Дани не отговори.

— Разкажи ми за това — как беше?

— Става късно. Заспивай.

— Казах ти за себе си. Хайде, играеше ли с палеца си?

— Не — Дани се захили. — Мисля, че ще бъдеш шокирана, ако ти кажа.

— Аз да се шокирам? Ти се шегуваш.

Той пое дълбоко дъх.

— Правех секс с майка си.

Силно изненадана, Люба вдигна глава.

— Не ти вярвам.

— Виждаш ли. Казах ти, че ще бъдеш шокирана. Но тя не ми беше истинска майка.

— Разкажи ми повече.

— Тя ме осинови, когато родителите ми починаха. Беше чудесно въведение в секса. На никого не съм казвал за това.

— Дани... — Тя прилепи тялото си към неговото. — Това, което току-що ми каза, означава много за мен. Ти ми се доверяваш. Вярвам, че на никого не си казвал. Нещата, които аз ти казах, също не съм споделяла с никого.

Троя, Португалия

Когато екипът отиде в Троя за последните два дни от снимките, Магда реши да се върне в Лондон. Каза, че посещението ѝ е доставило голямо удоволствие, но се притеснява за новото си кученце. Люба остана.

Докато вечеряха на верандата на апартамента си в хотел „Магнолиамар“, Люба очарова Дани с разказа си за това, как е прелъстила Хаим на брега на реката.

— Като тази ли беше? — попита Дани и посочи към река Саду, която течеше пред тях по пътя си към Атлантическия океан.

Люба се разсмя.

— Дани, в разгара на страстта всички брегове на реки изглеждат еднакви. Но може би трябва да проверим това.

С палава усмивка тя хвърли обувките си и се спусна надолу по стъпалата към плажа. Дани я последва с чаша портвайн, което собственикът на хотела бе похвалил като най-доброто вино в Португалия.

Докато се разхождаха боси по плажа, разделяйки си виното, Дани настоя тя да продължи разказа си.

— Какво каза Магда, когато те завари?

— Нищо. Не си говорехме два дни и Магда не искаше да слуша обясненията на Хаим.

Дани се засмя, опитвайки от виното.

— Мога да си представя какво е приказвал: „Магда, извинявай. Съжалявам. Грешката е моя, не нейна. Тя ми напомня за теб. Мислех си за теб.“ — Какво друго би могъл да каже?

— Но тя беше повече сърдита на мен. И бе права. Искях да я уязвя, но веднага след това вече съжалявах.

— Тя събра ли се отново с Хаим?

— Ние се събрахме с него.

— Господи! От това бих направил страшен телевизионен сериал. Кога?

— След около седмица.

— Ти ли нагласи работата?

— Трябваше, защото Хаим бе твърде срамежлив.

— Срамежлив?! — Дани запрати празната чаша във вълните. — О, разбира се... — гласът му бе пълен със сарказъм. — Той просто бе

един свенлив човек, който има любов с майката и след това чука дъщеря й...

— Искаш ли да чуеш това или не?

— Извинявай — каза той, задържайки смеха си. — Искам.

— Той искаше да ни заведе някъде на вечеря, за да отпразнуваме нашия нов живот.

— Ти ли уреди това?

— О, не. Той искаше да ни заведе. Аз уредих да вечеряме в нашата стая.

— Ти ми изкарваш акъла от страх. Ще се пазя от теб — каза Дани, отскачайки към една тревиста дюна.

Люба го хвана и го целуна нежно.

— Моля те, не прави това.

Седнаха на тревата. Дани бе малко задъхан.

— И какво направи майка ти?

— Тя отказа. Бе още обидена. Но й казах, че ние заминаваме, Хаим я обича и трябва да я види само още веднъж.

— Така че накрая тя се съгласи?

— Така стана.

— И майка ти сготви вечерята?

— Да, но той донесе...

— Не ми казвай... рибата!

— Разбира се. Един голям костур.

Дани скочи на крака и започна да импровизира с патос:

— Виждам го ясно. Късен следобед. Той отива за риба, този път сам. Слънцето е ниско над хоризонта. Чувства се гузен и се самообвинява: „Какъв съм аз? Някакъв извратен тип? Нейната дъщеря! Никога повече няма да правя нещо подобно.“

— Ти ли искаш да разкажеш тази история? — попита тя с гърлен смях.

— Не, не, не! Нека да започне празненството! Искам да чуя епизода, с който серията се възобновява.

— Тогава не ме прекъсвай. След вечерята бутилките с вино започнаха да се изпразват...

— И когато Магда пие, това я отпуска, нали?

— Да!

Дани закрочи по-бързо.

— Би ми се искало утре да снимам тази сцена.
Люба се намръщи.
— Ще млъкна. Но как стана? Какво направи ти?
— Отидох при Магда и я целунах по устата.
— И челюстта на Хаим увисна малко?
— Мислех, че ще млъкнеш.
— Но наистина ли я целуна? Наистина ли...
— Целунах я.
— И?
— И тя се опита да се отдръпне.
— Но немного енергично.
— Бе пила твърде много вино и ѝ хареса.
— А Хаим гледаше?
— Мислех си, че очите му ще подскочат от орбитите си!
— После?
— Повиках го да дойде.
Дани възкликна:
— Ти наистина ми изкарваш акъла. Била си на четиринадесет години!
— Карах петнадесетата.
— И на теб ти доставяше удоволствие чувството, че можеш да владееш положението. — Той я имитира: — Хаим, ела тук.
Люба се ухили.
— Само го погледнах.
— Господи Боже! Би трябвало да си сценарист! Тази серия би вървяла пет години! Ще вземем София Лорен да играе Магда. Ще има всенародно издирване на момиче за твоята роля. Ще прослушам стотици.
— Обзалагам се, че ще го направиш.
— Блестящо е! Виждам го ясно — „Хаим, хайде, целуни Магда!“
Люба кимна дяволито.
— За теб хората са като марионетки. Ти дърпаш конците.
— Докато той я целуваше, аз си хвърлих обувките, свалих му панталоните и бяхме готови.
— Хаим трябва да е дърпал яко, и не риба този път!
Люба реагира с гримаса на лошата му шега и продължи:

— Той бе развълнуван — не знаеше накъде да се насочи. Тогава Магда легна на леглото.

— Вие двамата прелъстихте Магда!

— Това бе начинът.

Дани въздъхна, представяйки си ситуацията.

— Как се чувстваше Магда?

— Не се чувстваше измамена.

— О, Хаим, как ти завиждам! Той никога преди не е прекарвал такава нощ — никога! Нито пък аз.

— Това бе малък подарък за довиждане.

— Добре, кажи ми тогава на мен довиждане?

— Довиждане, Дани! — Тя избухна в смях.

— Наистина имам предвид това, Люба. Да се съберем всички заедно. Да си представим, че сме в Милано, Краков, където и да е.

— Мисля, че ти бе казал, че това е извратено.

— Аз съм го казал? Добре, забрави го.

— Някой ден... обещавам. — Тя го погледна в очите и ръката и започна да разкопчава ризата му. — Тази вечер ще трябва да се задоволиш само с мен.

Тя го бутна да легне на гръб и свали панталоните му. После се изправи и с едно движение свали роклята си. Отдолу бе гола. Силуетът ѝ приличаше на абаносова статуя на фона на тъмното, отрупано със звезди небе и сърповидната луна над рамото ѝ.

Люба коленичи и опипа мускулите на гърдите му, после проследи с ръка очертанията на тялото му надолу. Обхвана с шепи неговата ерекция и я насочи към устата си. Нежно го погали с езика си. Когато почувства неговите пулсации, тя го възседна и бавно се наниза на члена му.

— Добре ли ти е, любими? — пошепна тя.

Дани ѝ отговори със стон на задоволство и започна да се движи нагоре-надолу.

— Не, не, не се движи — каза тя с дрезгав глас, хващайки неговия ритъм. — Просто лежи неподвижно, гледай нагоре, брой звездите. — Тя се изкиска тихо. — Брой бавно и преди да стигнеш до девет, че видиш една комета, която минава пред луната.

Когато се върнаха в хотелската стая, Дани се изпъна на леглото до Люба изтощен. Пое дълбоко въздух, задържа го за момент и после издиша енергично.

— Щастлива ли си? — попита той.

— Много.

В тъмнината Дани можа да различи доволното изражение на лицето ѝ. Тя бе намерила още един начин да му достави удоволствие. Придърпа я по-близо до себе си и я взе в обятията си.

— О, това ми харесва — каза тя. — Кара ме да се чувствам в безопасност. Както когато ходех по опънатото въже, паднах и Йозеф ме хвана.

— Разбирам какво имаш предвид. Когато бях дете, паднах от покрива на плевнята, но никой не ме хвана. — Той се изсмя леко. — После сестра ми ме взе, заведе ме в къщата и ме сложи на леглото. Хубаво е да се грижат за теб.

Тя промърмори сънливо:

— Разкажи ми още...

Той целуна косата ѝ. Люба се сгуши още по-плътно към него и се унесе в сън.

Дани остана буден. Искаше да ѝ разкаже повече. Искаше да ѝ каже, че го е накарала да се чувства достатъчно сигурен, за да си спомни нещата, които бе потиснал в продължение на четиридесет години. Имаше също и толкова хубави спомени. Защо се бе лишил от тях? Тя събуди у него желание да си ги припомня. Дали това бе, защото му напомняше на Рахел?

Люба бе странно същество, пълно със загадки. В един момент го плашеше със своята безцеремонност, в друг го обезоръжаваше с уязвимостта си. Бе винаги откровена. Казваше точно това, което чувстваше, точно, което мислеше. Думата срам не съществуваше в речника ѝ. А той живееше с него всеки ден.

---

[1] Известна американска марка желатинов крем. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

1987 г., Лондон

Магическото въздействие на Лисабон се стопи бързо в полета за Лондон на „Бритиш Еървейз“. Последните сцени щяха да бъдат снимани в Пайнуд. Още една седмица и щеше да се свърши. Дани не бе в настроение да говори. Остави текста, който маркираше, да падне на коленете му, облегна се назад и затвори очи, преструвайки се, че спи. Но усещаше силно присъствието на Люба до него.

Изпитваше силно чувство към нея, по-силно, отколкото бе мислил и не можеше да го преодолее. Тя го плашеше твърде много. Някак си бе намерила слабо място в стената, която бе издигнал около себе си. Караше го да се чувства твърде добре, твърде спокоен и бе забравил да се предпазва. Беше му толкова лесно да ѝ разкаже за мисис Денисън, за това, как падна от покрива във фермата. Едва не ѝ каза нещо повече.

Люба трябваше да бъде разказвачът, а той слушателят. Но Дани наруши правилата. И сега тя знаеше неща, които не бе казвал на никого. Какви още негови тайни щеше да изтръгне тя от него?

Той отвори очи и видя Брус Райън, седнал наблизко, който гледаше одобрително към Люба. Брус ѝ намигна. Люба му отвърна по същия начин. После тя погледна към Дани, който отново започна да прави бележки в текста.

— Не му обръщай внимание — каза Брус. — Той винаги работи. Не мисля, че може да играе.

Дани предпочете да игнорира забележката му, но се подразни от Люба.

— Ти умееш ли да играеш? — попита я Брус двусмислено.

— Мисля, че да — каза тя.

— Да, обзалагам се, че можеш.

Дани ги наблюдаваше с ъгълчето на окото си, спомняйки си авансите на Брус по време на коктейла у Адолфо. Една привлекателна стюардеса донесе на Брус напитка и отвлече вниманието му.

— Имаш ли още много работа, Дани? — попита Люба.

— Не много — отговори той, без да вдига глава.

Люба започна да го изучава. Изглеждаше изцяло погълнат от работата си, но една пулсираща вена на слепоочието му ѝ подсказваше, че е много напрегнат. Нещо отново го притесняваше. Съвсем не приличаше на човека, който предишната вечер я бе засипал с въпроси.

Откакто започна връзката им, тя му бе казала толкова много неща. Отначало се бе опитала да се сдържа. Но той бе ненаситен, настоятелен. Искаше да знае всичко. И колкото повече му разказваше, толкова повече тя изпитваше удоволствие да споделя с него тайните, които знаеха само с Магда. Изпитваше нужда да му разказва. И накрая Дани също започна да се открива пред нея.

От летището Хийтроу Дани закара Люба до апартамента ѝ с лимузината си. Докато шофьорът сваляше чантите ѝ от багажника, Дани я целуна леко по бузата.

— Да не забравиш да целунеш Магда от мен.

— Ще го направя — кимна тя.

Люба се бе облегнала на колата, гледайки нагоре към него. Кожата ѝ бе добила тен от португалското слънце и тя излъчваше здраве. Вятърът разрошваше косата ѝ. Няколко кичура паднаха пред усмихнатите ѝ очи.

„Господи, красива е!“ — помисли си той.

Той бръкна в джоба си и извади един плик. Усмивката ѝ изчезна.

— Какво е това?

— Малко пари. Зная, че са ти необходими.

— Но Дани, с теб не го правя за пари. Аз те обичам.

Дани прехапа устни. Бе готов да каже „И аз те обичам“. Щеше да бъде толкова лесно. Почти се изплъзна от устните му.

— Не разбираш ли? — каза тя, търсейки очите му. — Обичам те.

Той я целуна нежно по устните.

— Считай го за заем.

— Ако ми потръбват, ще ти кажа — каза Люба, стискайки го леко за ръката, и го остави с плика в ръка.

Портиерът му подаде пощата и получените съобщения. Имаше четири обаждания от Стефани в Риноу — всичките през последните три дни. Той смачка бележките на топка и ги изхвърли. Имаше също един голям плик с пощенско клеймо от Лонг Айленд. В ъгъла му бяха напечатани шест-седем имена от адвокатска фирма. Дани потрепери. Напъха плика в джоба си и се отправи към асансьора, без дори да чуе поздрава на оператора. Беше се изпотил, когато най-после стигна до стаята си. Извади от джоба си плика, изцапан с черно от потните му длани.

Отвори го. Съдържаше документи, пълни с празни фрази на скъпи адвокати. Представляваха документи за осиновяване. Всички места, на които трябваше да се подпише, бяха старателно маркирани със сини кръстчета, а съответните страници — с кламери.

Върху редовете точно над кръстчетата изпъкваше ъгловатият подпис на Д. Л. Стоунъм. На няколко места забеляза и старателния почерк на Стефани, разработен във Фокскрофт.

Дани се стовари на канапето. Кучият му син! Ето един човек, който може да обере сърчно печалбите на една компания и да я остави като изстискан лимон. В сравнение с една такава операция придобиването на едно младо момиче трябва да изглежда лесно. За Дани бе ясно кой щеше да бъде изстискан.

Почувства свиване на стомаха си при вида на четливо отпечатаното име „Патриша Д. Стоунъм“.

Д.! Това бе може би последната мръвка, оставена за него.

С подписването на тези документи щеше да загуби всички законни права над дъщеря си. Това ли е, което Стефани иска от него? Това ли е, което наистина иска Патриша? Как Д. Л. е успял да ги убеди?

Взе листовите с треперещи ръце и от тях изпадна плик с обратен адрес, облепен с марки. Екипът на Д. Л. се бе погрижил за всеки детайл. Старецът не оставяше нищо на случая. Всичко, от което се нуждаеше, за да приключи сделката, бе подписът на Дани.

Майната му! Не може да подхожда към това, като към борсова сделка! Никога няма да подпиша!

Дани скъса документите и ги изхвърли в кошчето. Едва дишаше. Отвори прозореца и пое дълбоко дъх. На отсрещната страна на улицата в Хайд парк група момичета се готвеха да се надбягват, насърчавани от

родителите си. Щастливи семейства, които прекарваха заедно времето си. Дани не можеше да гледа повече.

Хвърли се на канапето и зарови глава във възглавницата. Какво ли правеше Патриша в този момент? Може би е в клас или язди кон? Или се разхожда? Представи си я, че се надбягва с група момичета, а той я очаква на финиша. Патриша се отдели малко напред. Той нададе окуражителен вик. Състезателките изчезнаха за момент зад един завой с дървета, а когато се появиха отново, Патриша я нямаше. Отстрани видя черната лимузина на Д. Л., която се отдалечаваше. От задния прозорец се протягаше ръката на момиче. Дали му махаше за сбогом, или го викаше да я последва? Другите момичета приближаваха финиша. Първа бе Люба, която тичаше усмихната към него с протегнати ръце...

Телефонът иззвъня. Звънеше настоятелно в очакване на отговор.

— Мистър Денисън, жена ви се обажда от Риноу, Невада — каза операторката.

Погледна часовника си — един часа. В Риноу трябваше да бъде пет сутринта. Сигурно вече е извън себе си от нерви.

— Дани?

— Да, Стефани.

— Опитвам се да се свържа с теб от дни наред.

По гласа ѝ разбра, че е пияна.

— Бях в Португалия. Работех.

— Там нямат ли телефони? — каза тя и продължи без пауза. — Не мога повече да стоя в това гадно място. Тук съм от шест седмици.

— Тогава го напусни. Аз не се нуждаю от развод. Сегашното състояние на нещата ме задоволява.

— Но татко казва, че ако не се разведе, ще ме остави без пени!

— Това е твой проблем.

— Защо всеки път ме забърква в такива работи?

— Попитай него.

— Той не иска да говори с мен.

— Защо не му се обадиш, когато не си пияна?

— Не съм пияна! — извика тя.

Дани знаеше, че няма смисъл да спори с нея.

Тя се разплака.

— Патриша също не иска да говори с мен. Той я настрои срещу мен. Сега я подкупва с дрехи и пътувания. Разваля я...

— Стефани! — изкряска той и това я накара да млъкне. — По дяволите, ако не беше толкова пияна, щеше да си спомниш, че ти беше тази, която подписа документите за осиновяване!

Тя продължи хлипайки:

— Той... ме заплаши, че ще ме прати в заведение за душевноболни... Каза, че не съм в състояние да бъда майка... Объркана съм... Ела тук... измъкни ме от това място. Моля те, Дани.

Дани съжали, че е повишил тон и се опита да я успокои.

— Стефани, ще се почувстваш по-добре, ако поспиш.

— Не искам да спя!

— Повечето хора спят по това време.

— И не искам тази гестаповка, която ми е изпратил...

— Просто се опитай да поспиш, Стефани.

— ... Тя е като стена.

— Стефани, иди на лекар.

— Не искам лекар...

Дани затвори телефона.

Сиракюз, Ню Йорк

Един едър мъж с кариран костюм вървеше по коридора на сиропиталището Сейнт Джон. Свали си шапката и почука на вратата, която водеше към кабинета на управителката. Една млада монахиня подаде глава навън.

— С какво мога да ви услужа?

— Идвам, за да говоря с управителката.

— За кого да съобщя?

— Мистър Маккрачън. — Той бръкна в джоба на самото си и извади голям бял плик. — Идвам от името на фондацията Стоунъм.

Лондон

В понеделник сутринта всички на снимачната площадка се държаха добре, като че ли доброто поведение щеше да ги върне по-бързо в слънчева Калифорния.

Дори и Брус Райън се усмихваше. Той се приближи с един брой на „Холивуд рипортьър“ и показа статия за новия бестселър на Сидни

Шелдън.

— Току-що купих авторските права. Знаеш ли книгата? — попита той Дани.

— Да, чел съм я. Страхотна е.

— Това е нещо, което би могъл да режисираш.

От романа би станало добър филм, но Дани не бе сигурен, че може да повери роля на Брус. Търсеше да му каже нещо любезно.

— Това е идеалната роля за теб — каза той накрая. — Нека говорим за това в Лос Анджелис.

Докато вървяха към площадката, Брус го попита, ухилвайки се самодоволно:

— Какво стана с момичето, което флиртуваше с мен в самолета?

„Прав е, тя наистина флиртуваше с него — помисли Дани. — Но тя е проститутка“ — трябваше да си припомни той.

Изведнъж се сети какво да прави. Погледна Брус и го попита спокойно:

— Харесва ли ти?

— Да — каза Брус с цинична усмивка.

— Имаш я.

Брус хвана Дани за ръката и спря.

— Какво искаш да кажеш?

— Остави вратата си отключена — в десет часа. Бъди в леглото си. Тя ще дойде.

— Какво... какво... Сигурен ли си?

— Не искаш ли да рискуваш да оставиш вратата си отключена?

И двамата се разсмяха.

Работата вървеше добре този ден. След обедата Дани се обади на Люба.

— Дани, какво става? Опитвах се да се свържа с теб снощи. Сърдит ли си?

— Разбира се, че не. Имах някои проблеми. Свободна ли си довечера?

— Дали съм свободна? За теб винаги съм свободна.

— Ела в стаята ми в хотела. Колата ще те вземе в девет. Чакай ме. Довиждане — каза той и затвори телефона.

Сервитьорът остави кафето на масата пред камината и излезе. Дани ѝ наля, докато говореше непрекъснато. Люба пренебрегна кафето и вместо него отпи голяма глътка водка. Слушаше го спокойно, докато ѝ обясняваше какво точно иска от нея.

— Вратата ще бъде отключена. Просто влез, затвори вратата, застани пред леглото и го погледни. Не казвай нито дума.

— Даже не „Здравей“?

— Не ставай смешна.

Люба стана с въздишка.

— Толкова ли проблеми имаш с него?

— Той питаше за теб, Люба.

Тя отново отпи от бутилката. Дани продължи:

— Застани пред леглото...

— През деня не работиш ли достатъчно?

— Това е важно.

— Слушам те.

— Продължи да го гледаш, свали си дрехите, после бавно махни завивката и легни върху него.

Люба го погледна с любопитство.

— Наистина ли искаш да направя това?

— Да, искам.

— Просто не мога да разбера защо.

— Сама ще прецениш, Люба.

Тя отпи още една глътка и остави бутилката.

— Стая осемстотин тридесет и пет?

— Точно така — каза той, гледайки я внимателно.

Люба погледна часовника си.

— Добре тогава, ще тръгвам. Не искам да закъснявам.

Докато излизаше, му отпрати през рамо странна полуусмивка.

Когато чу затварянето на вратата, Дани изпита желание да я извика обратно. Защо го направи? За да се покаже? За да демонстрира пред Брус Райън, че това красиво момиче би направило всичко, което пожелае? Мразеше този негодник. Протегна ръка към телефона. Все още можеше да се обади в стаята горе и да спре това. Но не го направи. Трябваше да приключи с тази работа. Нуждаеше се от нещо драстично, за да се спаси. Не можеше да си позволи да се влюби в проститутка.

Дани свали халата си и се изтегна на леглото. Затвори очи и отчаяно затърси някоя приятна мисъл — каквато и да е, която да го откъсне от настоящето.

Бе отново на четиринадесет години и играеше до железопътната линия недалече от сиропиталището. Започна да се изкачва по един от високите железни стълбове, които поддържаха платформата за товарене. Слабините му се търкаха в хладния метал. Точно когато стигна на върха, едно странно приятно усещане обхвана тялото му, една топла вълна. Тя се излъчваше от члена му. Притискайки се към стълба, той се облегна назад и погледна нагоре към синьото небе. Започна да се притиска към стълба ритмично.

— О, господи, бих умрял — пошепна той на себе си.

Замалко не падна, но се задържа и се плъзна бавно надолу. Чувстваше се премалял.

След това мастурбираше често. Не с ръце, а като си търкаше члена в някоя кърпа, както правеше сега.

Лампите бяха изгасени. Той бавно търкаше надолу и нагоре, представяйки си нова въображаема сцена — Люба и Магда, тримата заедно.

Колко ли дълго стоеше Люба там? Не я чу да влиза. Дръпна бързо завивката нагоре.

Тя включи лампата в банята. В спалнята проникваше слаба светлина.

— Надявам се, че сега си щастлив. Направих го. — Тя си наля от бутилката на бюрото. — Точно както ми каза. Първо махнах завивката от него...

— Гол ли беше?

— Не, носеше спално бельо. — Тя се отправи към съда с лед.

— Искаш да кажеш пижама.

Люба се обърна и го погледна.

— Не, носеше черен пеньоар.

— Дамски пеньоар?

— Продават ли мъжки пеньоари? — попита сухо Люба.

Дани нямаше думи. Мъжественият Брус Райън в женски дрехи.

— Педераст ли е?

— Знам ли? Във всеки случай е особен.
— Достави ли му удоволствие?
— Трудно е да се каже. Говореше през цялото време.
Тя отпи голяма глътка.
— Какво ти каза?
— Той не говореше на мен, а по телефона.
— По телефона?
— Не спря да говори освен за няколко секунди, докато се изпразваше. След това отново продължи до говори.
— На кого говореше?
Люба отпи нова глътка.
— Някакъв мъж.
— Глупости — каза Дани. — Трябва да е било момиче...
— Който и да е бил, наричаше я Джим.
— Съчиняваш.
— Така беше.
— Той явно ме заблуди.
— Защо се учудваш толкова? Казах ти — някои много мъжествени мъже са педерастични. Това, което не мога да проумея, е защо ме изпрати горе да направя това.
Отпусайки глава на възглавницата, Дани каза с отмерен глас:
— За да видя дали би го направила?
— Бих направила всичко, което поискаш от мен.
— Направи го, защото си проститутка!
Люба отговори, без да повишава глас:
— Току-що ли разбра това?
— Би направила всичко, нали?
Тя го погледна втренчено.
— Ако поискаш това от мен.
— Ти си курва — така ли те наричаха в Краков? Затова би направила всичко! Какво ще кажеш за вестникарчето?
Тя не отговори.
— И освен това ви видях с Райън да флиртувате зад гърба ми.
Тя си наля още една чаша.
— Ти си вбесен от мен, защото направих това, което искаше.
Той седна рязко в леглото.

— Трябваше ли да го правиш толкова бързо, без всякакви възражения?

— О, не ставай глупав, Дани.

Да, той се почувства глупаво и това не му харесваше.

— Искам да си отиваш — каза той, опитвайки се да възстанови достойнството си. Това бе трудно в неговото положение, седнал в леглото и облечен само с горницето на пижамата си.

— Моля те, Дани, защо си толкова сърдит? — Тя се отправи към леглото. — Не искам да си отида.

— Махай се оттук! — извика той, когато тя се приближи.

Тя спря удивена.

— Какво има?

Гледаше я втренчено, сякаш за да предотврати доближаването ѝ до себе си.

— Не беше длъжна да го направиш.

— Дани, няма логика в това, което казваш.

— Ти си мръсна курва! — каза ѝ той през стиснати зъби.

— А ти какъв си, Дани? Каж ми! Правя това, което искаш от мен, а после се сърдиш. Ще ти кажа какъв си — Люба го погледна право в очите. — Ти си мръсен лицемер!

Той скочи от леглото, грабна две банкноти от по сто лири от нощната масичка и ги напъха в деколтето ѝ.

— Махай се!

Тя го изгледа за момент, така както стоеше прав с подаващи се изпод горницето на пижамата му срамни части. Дани се почувства смешен и се хвърли отново под завивките. Тя вдигна чашата си за наздравица.

— Лека нощ, полковник Джонсън.

Остави чашата и излезе с подчертано достойнство.

— Полковник Джонсън? Какво, по дяволите, искаше да каже? — И тогава си спомни историята за мъжа на Магда. — Кучка — промърмори той.

Стана бавно от леглото и се наведе да вземе панталоните на пижамата си. Изведнъж се спря. В светлината, проникваща от банята, видя на пода двете банкноти.

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

1987 г., Лос Анджелис

Дани замина, без да се обади на Люба. Този период от живота му бе приключил. Нямаше да я види никога повече. Благодарен бе, че се намира на самолет, който бързо го отдалечава от нея.

Седеше неподвижно с леко схванати крака и гледаше с празен поглед към небето, изпълнено с пухкави облачета. Пиеше третото си мартини. След известно време му се приспа. Използвайки чара си, успя да убеди една привлекателна стюардеса да свали подлакътниците на четирите средни седалки в салона на втора класа и да ги застели с одеяла. Олюлявайки се, той се премести на импровизираното си легло и изпъна дългото си тяло.

Сложи ръка върху очите си, за да се скрие от светлината и действителността и да потъне в сън без сънища. Но докато самолетът летеше стремително през стратосферата, обърканите му мисли не го оставяха. Люба събуди в него нещо, което бе стояло потиснато у него толкова дълго време.

„Целият ми живот е бил една лъжа — помисли си той. — Кога ли съм минал точката, от която няма връщане?“

— „В кръв съм/Отишъл съм толкова далеч, че повече не бива да нагазвам/ Връщането е така трудно, както продължаването...“ — промърмори той, търсейки отговор на въпрос, който сега го измъчваше.

Защо така отчаяно се бе придържал към една глупава детска лъжа? Лъжата на Мойше, съчинена, за да го спаси от удавяне в кървавата река на спомените му. В алкохолната мъгла на своето съзнание той се видя във водовъртеж от червена вода. Изведнъж настана пълна тишина. Постепенно в далечината се появи сребриста светлина. Започна да расте, приближавайки се, и когато стигна до него, той видя разпятието на баща си. Опита се да различи лицето на човека на кръста, но бе обхванат от бели купести облаци. Те бяха меки на пипане и го накараха да се почувства в безопасност. Но след

проблясването на една светкавица облаците станаха тъмни и зловещи — черен дразнец дим от високите залцбургски комини. Чу викове в тъмнината: „Евримен! Евримен!“ Започна да тича по покривите, потейки се и треперейки, и изведнъж се озова лице в лице срещу Люба, гола. Тя се смееше и викаше срещу него: „Лицемер, лицемер!“ Вдигна ръка, за да ѝ удари плесница, но тя го отбягна лесно, тичайки по ръба на покрива. Той я последва, викайки: „Проститутка! Курва!“ Точно когато протегна ръка, за да я хване, тя изчезна зад един комин и той падна надолу от покрива.

Летейки във въздуха, видя под себе си голямо огледало, което се разпръсква на милиарди парченца. Те се превърнаха в рояк искри от горелката на неговия баща. Искрите прераснаха в червен пламък и осветиха сестра му Рахел, лежаща гола върху легло от човешки скелети. Комендантът, в униформа, стоеше изправен над нея. Лъскавият му черен подкован ботуш ритна един от черепите. Ударът прозвуча в главата на Дани, когато с внезапен тласък колелата на самолета удариха пистата на международното летище в Лос Анджелис.

Събуди се облян в пот. Прие с благодарност горещата кърпа за лице, която му предложи стюардесата. Остана да лежи неподвижно няколко минути. Накрая размърда скованото си тяло и се протегна. Погледна през прозореца. Зад пелената от мъгла не се виждаше нищо. Помисли си какво ли го очаква зад тази мрачна завеса.

Колата на студиото потегли по булевард Сепълвида и те се отправиха към Бевърли Хилс. Дани седеше сгънат в ъгъла до прозореца.

— Тауър Роуд след Колдуотър ли е? — попита шофьорът.

— Не, Бенедикт Кениън. Близко до хотел „Бевърли Хилс“.

— Благодаря ви — каза учтиво шофьорът.

Беше млад и с привлекателна външност, може би безработен актьор.

— Актьор съм — каза той, сякаш прочете мислите на Дани. — Харесвам много всичките ви филми, мистър Денисън.

— Благодаря. От колко време карате кола?

— От три месеца, сър, но очаквам добра роля в „Парамаунт“.

— Добре, надявам се, че ще я получите — каза Дани и затвори вътрешната преграда зад шофьора.

Разговорите с млади актьори го потискаха. Всички бяха толкова наивни, изпълнени с ентузиазъм и самоувереност. Малко по малко ентузиазмът им се изпаряваше и отстъпваше място на отчаяние.

Жените го потискаха повече от мъжете. Появяваха се в кабинета му с пристегнати колани, в блузи с по няколко копчета разкопчани, откриващи малко повече от повдигнатите им гърди.

Тези, които успяваха, бяха винаги несигурни, като великолепната Силвия Кош, звездата в неговия филм „Земята на бизоните“. Преди всяко снимане тя поглеждаше към камерата като към бог и се молеше: „Направи ме красива.“ И ако тя вярваше, може би това ставаше.

Тези, които не успяваха, а това бяха повечето, ставаха плячка на посредници и продуценти, които ги завличаха в леглата си, обещавайки им роли. По-възрастните представляваха най-тъжната гледка — с грим, внимателно прикриващ бръчките под очите им и все още видими белези от лошо направени пластични операции. Приемаха малки подаръци, състоящи се от парфюми, шалчета, рокли, а после и от пари. Ставаха проститутки, дори без да съзнават. Люба знаеше каква е и не се преструваше, че е нещо друго. Беше откровена и тази откровеност ѝ даваше сила — сила, каквато искаше да притежава той. Защо тя се промъкваше в неговите мисли?

„Забрави я“ — каза си той отново.

Но всички ние не сме ли проститутки, които продават нещо? По дяволите! Той нямаше повече да прави компромиси по отношение на своите принципи, да бъде бавачка на Брус Райън. Най-после ще впрегне всичките си сили, за да направи филм, от който да се гордее.

Колата минаваше покрай хотел „Бевърли Хилс“. Погледна часовника си — пет и тридесет. Точно по това време салонът бе пълен с хора от филмовата индустрия, уговарящи сделки. Всички се мъчеха да прогнозират какво би купила публиката в своя постоянен стремеж да направят удар. Но несигурността винаги ги караше да се застраховат с насилие, секс или ужас. Можеше ли да се надява, че „Евримен“ би имал шанс?

Колата влезе в двора на къщата му. До един раздрънкан стар форд мустанг бе паркирано елегантно сребристо ферари, което не бе виждал.

На задната седалка на мустанга забеляза ракети и топки за тенис. Това трябваше да бъде на Боб, треньора по тенис. Бе предложил на Боб да използва тенискорта му, докато го няма.

„Трябва да започна да играя“ — помисли си Дани и ръката му инстинктивно се насочи към стомаха му.

— Само оставете чантите пред вратата — каза той, излизайки от колата.

— Да, сър — отговори шофьорът и излезе бързо да му помогне. Дани му даде банкнота от двадесет долара.

— И се надявам да получите ролята.

— Благодаря ви — каза шофьорът признателно.

Дани мина отстрани на къщата и се изкачи по стъпалата, водещи към тенискорта. Боб го нямаше там. Близо до автомата за топки се търкаляха няколко жълти топки.

Когато се върна пред входа, колата си бе заминала, а багажът му стоеше пред вратата.

Той влезе в къщата, остави чантите и се отправи към всекидневната. Когато мина покрай аквариума, забеляза, че две от тропическите рибки плаваха отгоре, обърнати наопаки. Това го натъжи. Бе прекарвал часове, хипнотизиран от красивите цветове и движения на тези рибки. Бе уредил някой да ги храни.

„По дяволите! Не можеш да разчиташ на никого“ — помисли си той.

Качи се в спалнята си, където го удари силна остра миризма — на нощно гърне. Щорите бяха пуснати и в стаята бе тъмно. Вдигна бързо щорите и отвори прозореца. И тогава ги видя — Стефани и Боб, дълбоко заспали. Чаршафът не покриваше напълно гърдите на Стефани.

Дани ги загледа втренчено. Трябваше да е било една много уморителна игра на тенис.

Той ритна силно леглото и Боб отвори очи. Стефани промърмори нещо, но не се събуди. Боб се облеци, когато позна Дани, и се измъкна от леглото, мърморейки несвързани извинения. Той си взе потните дрехи за тенис и маратонките и се оттегли заднешком през вратата.

Дани не свали очи от Стефани. Все още заспала, тя се преобърна, показвайки голия си задник. Чу как Боб се препъна в чантите. Стефани

не помръдна и Дани я плесна по задника. Тя се извърна замаяно и погледна бившия си съпруг.

— Какво правиш тук? — попита тя с дрезгав глас.

— Това е моят дом, Стефани, не си ли спомняш?

— Да, но това е и моя къща!

— Не, скъпа, ако си спомняш, току-що се разведе с мен.

Стефани не отговори нищо и разтърка очите си.

— Моля, чувствай се свободна да използваш тенискорта, но бъди така любезна да се чукаш у дома си.

— Когато Патриша е в съседната стая ли?

Дани настръхна.

— Мислех, че е на училище.

— Тук сме в Бевърли Уилшир.

— Обличай се — каза Дани рязко и излезе.

Слезе долу и се отправи към ъгъла на всекидневната, където стената бе покрита със снимки в рамки — история в картини на дъщеря му: като бебе в розовото креватче, учейки се да ходи по поляната, пляскайки в басейна, докато татенцето я придържа под коремчето на повърхността на водата, върху нейното първо пони, докато треньорът държи юздите. Той погледна снимката на тримата на плажа в Малибу, където бяха отпразнували нейния десети рожден ден.

„Изглеждахме щастливи, но някога били ли сме щастливи?“

Имаше по-късна снимка на Патриша на бюрото му. Беше направена преди няколко години, когато бе на петнадесет години. Беше с шорти, откриващи дългите ѝ стройни крака, също като на майка ѝ. Имаше лицето на Стефани, свежата ѝ бяла кожа и златна коса — мляко и мед. Бе красива. Той не я беше виждал от четири месеца. Копнееше да разговаря с нея. Дали все още искаше да прави филми? Имаше ли си приятел? Колко малко знаеше за собствената си дъщеря.

Завъртя телефона, не знаейки какво да говори с нея. Погледът му попадна на етажерката под аквариума. На нея бяха подредени четиринадесет тома елегантно подвързани с черна кожа сценарии. Не бе нужно да ги брой. Беше го правил достатъчно често. Повече от дузина филми, а утре щеше да започне работа по петнадесетия. Не се гордееше с нито един от тези филми. Една добре подредена редица от компромиси.

Седна до телефона и започна да драска по календара си. Редактирането на „Лондонски рок“ щеше да му отнеме месец. Днес бе октомври. Той спря.

Погледна в календарчето — днес бе Йом Кипур, най-свещеният от всички свещени дни. Това бе денят на изкуплението, когато Книгата на живота бе окончателно запечатана. В нея бе написано кой ще живее и кой ще умре, кой от вода и кой от огън. Спомняше си този ден от фермата, когато семейството постеше. Малкият Мойше бе толкова гладен. Той се промъкна в кокошарника и бързо сграбчи едно от яйцата изпод кудкудякаща кокошка. Точно бе пробил дупка в него и изсмукваше жълтъка, когато видя Тате на вратата на плевнята, който го гледаше. Тате не му се скара. Изведе го на полето и му обясни, че трябва да пости и да прекарва всеки момент от Йом Кипур в оценка на живота си, молейки прошка за минали грехове. Това уплаши Мойше. Помисли за Бог, който го наблюдава, докато смуче яйце, вместо да се моли. Страхът потисна глада му.

Сега Дани бе обхванат от същия страх. Но колко по-големи бяха греховете му! Обзе го желание да се моли. Толкова дълго не бе го правил.

„Моля те, Господи! Прости ми. Помогни ми да спася дъщеря си.“

Вдигна слушалката и набра Бевърли Уилшир. Но когато попита за Патриша Денисън, му казаха, че няма никой, регистриран с такова име! Тогава разбра грешката си.

— Апартамента на мистър Стоунъм, моля.

След две позвънявания чу гласа ѝ.

— Патриша!

— Да. — Последва пауза.

— Обажда се баща ти.

— О, татенце, ти си се върнал.

— Точно влизам — продължи той с радостен глас.

— Как беше работата по „Лондонски рок“?

— Би била по-добре с твоя помощ.

— О, татенце... — гласът ѝ звучеше така, сякаш щеше да заплаче. — Толкова много ми се искаше да бъда с теб, повече от всичко друго на света.

— Зная, скъпа. Съжалявам, че не можа да стане.

— Стана така, защото Д. Л...

— Не е нужно да обясняваш.

От стаята ѝ се чу звънец.

— Можеш ли да почакаш малко, татенце? Някой звъни на вратата...

След малко тя се върна.

— Мистър Маккрачън е дошъл да ме вземе. Д. Л. ме чака в колата. Винаги се сърди много, когато закъснявам.

— Разбирам. Нека да обядваме утре заедно, скъпа.

— О, с удоволствие, но сега веднага заминавам с Д. Л. за Сан Франциско. Ще се върна следващата седмица — прибави тя бързо.

Дани се постара да не издаде разочарованието си.

— Това ще ми даде възможност да започна изрязването на филма. Какво ще кажеш за следващата сряда?

— Когато кажеш, татенце.

— Ще дойда в хотела и ще обядваме в Ел Падрино.

— Чудесно.

— Тогава в един часа? Толкова искам да те видя, Патриша.

— И аз искам да те видя. Нямах представа колко много ми липсваше, татенце.

Чу затварянето на телефона, преди да успее да ѝ каже довиждане. Но разбираше, че тя трябваше да бърза — Д. Л. чакаше. Тя наистина изглеждаше щастлива да го чуе, успокои се Дани, докато се отправяше да вземе багажа си.

Качи се в спалнята си и ги постави на разхвърляното легло. Стефани бе вече напълно облечена, седнала пред тоалетната масичка и слагаше на устните си кораловочервеното червило, което винаги носеше.

Той застана зад нея. Тази жена бе негова съпруга в продължение на деветнадесет години. Все още бе със стегнати гърди, плосък корем и дълги мускулести крака. Как бе възможно да злоупотребява с алкохола и да изглежда толкова добре?

— Една добра среща у дома — каза той.

— Какво, по дяволите, трябва да правя? — попита тя, гледайки го в огледалото. — Не сме женени.

— Не критикувам действията ти, а избора на мястото.

Тя се обърна назад.

— Дори не ревнуваш, нали?

— Не.

— За какво, по дяволите, се ожени за мен? Някога обичал ли си ме? — каза тя тихо.

— Моля те, Стефани, ще говорим, когато си трезва.

— Не съм пияна.

Дани отвори една от чантите, търсейки отговор на въпроса ѝ. Дали наистина някога я бе обичал, или я бе използвал за защита на фасадата, която бе изградил?

Тя се изправи и се облегна на масичката.

— Искам да чуя да го кажеш само веднъж...

— Да кажа какво? — Той вдигна глава. Лицето ѝ имаше тъжно изражение.

— Кажи „Обичам те“, дори и да не го мислиш.

Той се престори, че е съсредоточен в изпразването на куфара си.

— Може би и двамата се оженихме поради неподходящи причини — промърмори Дани.

Стефани не каза нищо. Той не смееше да я погледне.

— Страхувам се — каза тя с празен глас.

— От какво?

— От баща си — отговори тя просто.

— Това е глупаво. Не си малко момиче.

— Не, малка съм. И ти го знаеш. Баща ми никога не ми даде възможност да порасна, а ти много не ми помогна.

— Значи моя е грешката? — каза остро Дани.

Тя го погледна тъжно.

— Грешката е и на двама ни.

Дани не знаеше как да разговаря с нея, когато беше толкова спокойна. Обикновено изпадаше в хистеричен плач или пиянска ярост, когато се опитваха да спорят и на него не му се налагаше да ѝ възразява с логични доводи. „Ти си пияна“ — бе удобният завършек на всеки спор.

Стефани продължи със същия тих глас:

— Но аз съм ти благодарна, Дани. Ти си ми дал малкото щастие, което някога съм имала в живота си. Аз просто очаквах твърде много — мислех, че си достатъчно силен, за да ме спасиш от баща ми. — Погледът ѝ стана далечен. — И знаеш ли кога съм те обичала най-много?

Той седна на ъгъла на леглото.

— Когато си бил най-слаб. — За първи път тя се усмихна. — Когато си бил най-несигурен, разочарован от работата си, говорейки за този филм, който искаше да направиш... как се казваше?

— „Евримен“ — каза той тихо.

— Да, този. Ще го направиш ли някога?

— Надявам се. Сега съм намерил гледната точка.

— Разкажи ми за него. Аз съм добър слушател.

— Твърде уморен съм да говоря.

Слънцето бе вече зад дърветата, разположени около тенискорта. В стаята започна да става тъмно.

Тя се приближи и седна на леглото до него.

— Дани, нека да ти помогна.

Той я погледна с изненада.

— Да ми помогнеш?

— Да, както се казва в песента, „*Нека се опитам отново*“. Зная, че аз съм тази, която наистина се нуждае от помощ. Бог знае колко пъти баща ми е казвал това... Но ако можех да помогна на теб по някакъв начин поне малко... бих се харесвала повече.

Дани стана и се загледа в здрача през прозореца. По-добре помогни на себе си.

Тя го изгледа продължително, наклонила глава встрани.

— Ще се опитам — каза тя и стана, взе портмонето и пуловера си и излезе от стаята.

Дани чу ударите на токовете ѝ върху паркета. После тя спря. Чу се бръмчащ звук. Стефани навиваше големия часовник с махало.

— Благодаря за използването на къщата ти — извика тя и затвори вратата зад себе си.

Звукът от затварянето отекна в главата му — затварянето на вратата към живота му със Стефани. Още една връзка се прекъсна. Колко ли врати оставаха отворени?

Ферарито потегли шумно от двора. После шумът се стопи в далечината. Стана тихо, много тихо.

Отвън настъпващата тъмнина се бореше с последните остатъци от великолепия залез. От другата страна на тенискорта на фона на избледняващото оранжево небе се очертаваше кафяв хълм. Картина на

Търнър. Лъчите на залязващото слънце оцветяваха листата, люлеещи се леко от бриза.

Почувства се толкова самотен. Утре сутринта щеше да купи търговските вестници „Холивуд Рипортър“ и „Върайъти“. Първо щеше да прочете рубриката с некролозите, за да види дали са починали някои, които са по-млади от него. Той се чувстваше успокоен, когато прочиташе, че е починал някой по-възрастен от него. Това му даваше надежда, че ще живее достатъчно дълго, за да направи нещо значимо. Беше само на петдесет и пет. Не бе старец. Щеше да влезе отново във форма, да намали богатата храна и да играе тенис. По дяволите, сега трябваше да намери нов треньор по тенис.

Приблужи се до тоалетната масичка, където бе седяла Стефани. Включи осветлението над увеличителното огледало. Бръчките по лицето му бяха дълбоки, косата над слепоочията — сива. Разгледа внимателно малките бръчици около очите си.

Не се чувстваше стар, когато бе с Люба. Младостта ѝ се преливаше в него. С нея можеше да стане отново млад.

Бинг-бонг! Бинг-бонг! — заби часовникът. Кух звук, отекващ в неговата самота. Не можеше да понесе това чувство. Обади се на най-добрия си приятел.

Скоро Милт дойде с колата си. Втурна се през вратата с вдигнати ръце, изразявайки капитулация.

— Направих го. Уредих среща с Арт Гън. „Евримен“ получава своя шанс във вторник от два часа. Не искам да чуя дума повече за него.

Дани почти го сграбчи в прегръдките си.

— Благодаря ти — каза той, докато Милт минаваше покрай него на път за кухнята.

— За какво? Аз съм твой посредник. Това ми е работата.

Милт затръшна празния хладилник с консерва от боб в ръка.

— Благодаря ти, че дойде.

— Момченце — каза Милт, борейки се с отварачката за консерви. — Аз би трябвало да ти благодаря. Ти ме спаси от Йом Кипур. Нека Сара да пости! — Той бръкна с една лъжица в кутията. —

Тръгвахме за синагогата, когато ти се обади. Казах ѝ, че е спешно. — Милт се захили с пълна уста. — И беше наистина! Умирах от глад!

Дани не се сдържа да не се засмее.

— Но ти нямаш никаква храна. Това е проблемът при изисканите хора.

— Съжалявам, но току-що се върнах.

— Не се притеснявай — каза Милт, преглъщайки. — Това е много вкусно, въпреки че мразя боб.

Дани трябваше да се засмее.

— Добре е, че се смееш. По телефона звучеше така, сякаш ще умираш. Какво, по дяволите, се е случило?

— Всичко и нищо.

— О, разбирам — каза Милт. — Сега зная цялата история.

Настаниха се във всекидневната. Дани се облегна на полицата над камината, а Милт се изтегна на канапето. Милт идваше винаги когато го повикаше. Не питаше защо. Бе единственият човек в Холивуд, на когото Дани можеше да разчита. Колко странно, че най-добрият му приятел е евреин.

— Как е сексуалният ти живот? — попита Дани, подхващайки любимата тема на Милт. — Как е името ѝ — Ивет? — Трудно му бе да помни имената на момичетата на Милт.

— Не питай...

— Какво искаш да кажеш? Карахте ли се?

— Не, не я виждам повече.

— Защо?

Милт нагласи очилата си и махна от брадата си няколко бобени зърна.

— Тя стана порнографска звезда.

— Каква?

— Чу ме добре — порнографска звезда.

— Не мога да повярвам. Мислех, че ѝ осигуряваш малки роли в някои добри филми.

— Точно така — малки роли. Но тя бе нетърпелива. Бързаше да стане звезда. И успя.

— Милт, сигурен ли си?

— Видях лентата: „Около света за петнадесет минути“. Във филма правеше неща, каквито никога не е правила с мен.

Дани сподави смеха си.

— Забрави за това, Милт. Докато траеше връзката, ти доставяше удоволствие.

— Да, така направих — каза Милт, гледайки замечтано в пространството. После се обърна към Дани. — Чувал ли си за града, който бил толкова малък, че единствената проститутка била девствена? — И той се закикоти силно.

Дани поклати глава.

— Бедният Милт — толкова дълго време ти трябва, за да преодолееш едно разочарование.

Милт отново се изкикоти.

— Дани, срещнах ново момиче...

— Ето пак отново.

— Не, Дани. Това е различно. Това е сериозно.

— Добре, кажи ми.

— Мерилин е най-голямото нещо в живота ми — въздъхна Милт. — Тя е на снимки в Тусон. Участва във филм, за който аз съм посредничил. Вече не мога да измислям причини пред Сара за отиванията си в Тусон. — Той погледна към Дани с надежда.

— Нека се разберем, Милт — нямам никаква причина да летя за Тусон.

— Не се тревожи, момченце, ще намерим някаква.

— От това се страхувах — ухили се Дани и се стовари в един стол.

— Дани, тя е най-изисканото момиче, което съм виждал. Красиво момиче, богата фамилия. Баща ѝ е шеф на борсова посредническа фирма.

— Дали Д. Л. Стоунъм им е клиент?

— Какво?

— Няма значение, продължавай.

— Тя лапна по мен, честно. Опитах се да го избягна. Но тя имаше проблеми с ролята си и ме помоли да ѝ помогна... през следобедите.

— Обзалагам се, че си ѝ помогнал.

— Оказа се много напориста, наистина много за такава изискана жена. Не можех да повярвам. Наистина бе хлътнала по мен, еврейчето

от Бронкс. Бе отегчена от дебютантския си живот и глупавите момчета от снобските колежи.

— Има ли къща в Лонг Айленд?

— Не — отговори Милт, изненадан от несвързаността на въпроса. — Тя се нуждаеше от някой като мен, стъпил на земята, талантлив, за да я спаси.

Дани го погледна крадешком. Милт бе много сериозен.

— Казах й, че съм твърде стар за нея, но тя отхвърли този довод. Чудесна е — една млада Дайна Мерил. Аз съм пленен. Имаме голяма любов. О, Дани, когато съм в леглото с нея, се чувствам само наполовина евреин.

— Това е страхотно — каза Дани без ентузиазъм.

— Но е ревнива — добави гордо Милт. — Веднъж изпадна в ярост, когато се обади Сара. Не иска да ме дели с никого. — Той въздъхна. — Завиждам ти. Ти си разведен. А Сара е като воденичен камък на врата ми.

Дани въздъхна тежко.

— Всички носим воденичен камък на врата си, Милт.

Милт погледна въпросително към Дани.

— Проблем ли имаш?

— Да.

— Значи не си ме поканил тук, за да говорим за моя любовен живот?

Дани не отговори.

— Добре, кажи на Милти.

— Това е Люба.

— Това момиче от Лондон, за което ми каза?

— Да.

— О, не, Дани. Мислех, че си приключил с това.

— Опитах се Милт, повярвай ми. Би ме било срам да ти кажа какво направих, за да скъсам връзката. Но не мога да я забравя. Мисля, че съм влюбен в нея.

— Влюбен в нея? Дани, не говориш сериозно. Казах ти по телефона — тя ти носи само проблеми. Тя е проститутка!

— Забрави това, Милт — каза Дани остро.

— Дани, Дани — опита се Милт да го успокои. — Ти сам каза — тя е проститутка. Вероятно се чука с някой в този момент.

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

1987 г., Лондон

Черното като въглен тяло на Боби Томас лъщеше от пот. Той изстена и се претърколи встрани, ръгвайки Люба в гърба с колената си. Тя направи гримаса.

— Внимавай, Боби.

Но той бе вече изключил. Жена му Алис хвърли един чаршаф отгоре му.

После събра строшените капсули от амил нитрат със салфетка и направи знак на Люба да я последва извън стаята. Когато отидоха в банята, тя ги пусна в тоалетната чиния.

— Не разбирам откъде има цялата тази енергия — въздъхна Люба.

— Е, точно в момента няма много — каза Алис, седейки на бидето.

Преди това същата вечер Боби Томас бе дал едно комедийно представление пред ревящата публика в „Паладиум“. След шоуто се бяха отбили в Трамп за няколко питиета и сега се намираха в неговия апартамент в хотел „Савой“. Прекараха една буйна нощ, по-буйна от обикновено. Боби бе неуморим, сменяйки Алис с Люба, а накрая, вземайки и двете.

Без да бърза, Люба се облече. Почака, докато Алис си сресваше косата. Накрая изтърси:

— Я гледай, мисля, че нямам дребни пари. Трябват ми пари за такси.

— Колата е долу — каза Алис с презрителна усмивка и продължи да сресва косата си, като си тананикаше.

Люба стисна зъби, знаейки, че Алис очаква от нея да се помоли.

— Е, ако можеш да отделиш нещо, сигурно бих могла да го използвам...

Тананикането спря. Усмивката не напусна лицето на Алис, когато посегна към портмонето си, което лежеше на мраморната масичка, и

извади две смачкани банкноти от по сто лири. Подаде ги на Люба.

— Не си давай труд да казваш „лека нощ“ на Боби.

Целуна леко Люба и изчезна в спалнята.

Люба остана за момент замислена сред слабо осветената луксозна баня с басейн в средата. Тоалетната масичка бе отрупана със скъпи дрънкулки от Тифани и Картие. Трудно бе да се устои на изкушението.

С дълбока въздишка тя излезе през страничната врата. Познаваше апартамента добре. Мина по дългия тих коридор. Операторът на асансьора изглеждаше много учтив — твърде учтив.

— Добър вечер, мадам.

Пред хотела портиерът церемониално козирува, докато отваряше вратата на лимузината на Боби. Люба погледна часовника си — четири и петнадесет сутринта. Шофьорът потегли незабавно, без да каже дума. Очевидно бе отегчен.

„Да върви по дяволите — помисли си Люба. — Ще си говоря сама на себе си. Аз съм по-добра компания.“

Чувстваше се отегчена от Боби и Алис. Можеше да бъде по-приятно, ако не бяха такива циции. Знаменитостите често се държат така, сякаш ти трябва да им плащаш за секса. Дани бе щедър, но от него никога не би взела пари. Почувства прилив на скръб. Трудно ѝ бе да си представи, че няма да го вижда никога повече.

Колата удари спирачки пред апартамента ѝ.

— Довиждане, Джо — каза тя, но не можа да чуе какво измърмори той в отговор. Колата потегли веднага щом тя затвори вратата.

Порови се за ключовете си, после уморено изкачи стълбите. Бе прекарала един натоварен ден, после натоварена вечер и нощ, а сега бе почти сутрин. Пусна лампата и бе посрещната от острото джавкане на уплашения пудел.

Магда излезе от спалнята си полузаспала.

— Магда, защо, по дяволите, не държиш кучето в твоята стая. Той е такъв нервен глупак.

— Той е все още кутре, ще се оправи — каза Магда, вземайки кучето на ръце.

Гушна го и го целуна по носа. „Малкият Дани“ бе всичко за нея — цялата компания, от която се нуждаеше. Сега прекарваше вкъщи

повече от всякога като пълна отшелница. Люба никога не можеше да бъде сама, нещо, което силно желаше, когато рисуваше.

В банята Люба свали дрехите си, погледна се в огледалото и видя, че косата от двете страни на лицето ѝ е сплъстена от пот и сперма.

— А, по дяволите — изръмжа тя. — Няма да се къпя.

Избърса лицето и косата с една кърпа, хвърли дрехите си и излезе гола. Майка ѝ все още стоеше там. Люба не ѝ обърна внимание и влезе в стаята си. Слава богу, че всяка имаше собствена стая.

Магда извика след нея:

— Люба, мисис Маккивър дойде отново за наема.

Без да се обръща, Люба каза:

— В портмонето ми в банята.

Затвори вратата и се стовари на леглото. Когато за първи път дойде в Лондон, изпитваше угризения, че е изоставила Магда. Но скоро започна да ѝ харесва да живее сама, с допълнителна стая за студио. Толкова време бе живяла обвързана с майка си. И сега трябваше да живеят заедно с тази разлика, че финансовото бреме лежеше изцяло върху нея. Магда бе донесла триста лири. Само триста лири след двегодишно робуване на този мръсник. Къде ли бяха останалите? Той трябваше да е спестил повече от хотел, който е зает през целия сезон, и с тях двете, работещи за нищо.

Вратата се отвори. Люба не помръдна, надявайки се, че майка ѝ ще помисли, че е заспала.

— Люба... Люба...

Люба седна в леглото и погледна майка си.

— Късно е. Уморена съм. Какво искаш?

Магда плахо влезе в стаята с банкнотите в ръка.

— Двеста лири — не е достатъчно за наема.

— Какво да направя?

— Обещахме. Изостанали сме с един месец!

— Това е всичко, което имам — каза сухо Люба и намести глава на възглавницата.

— Трябва да намерим парите — настоя Магда.

— Да имаш някакви идеи?

Магда каза срамежливо:

— Би могла да продадеш една картина. Мисис Маккивър искаше да купи една от тях. Това ще стигне за част от наема.

— Не!

— Но ти имаш толкова много в шкафа.

— Казах не! Те са мои!

— Тогава как ще намерим парите?

— А какво ще кажеш за това ти да ги намериш? — извика Люба и скочи от леглото. — Излез на улицата и се опитай да спечелиш нещо. Ти си учителката!

Започна да търси цигара, отваряйки и затваряйки с шум чекмеджета.

— Може би не съм достатъчно добра! Това е всичко, което можах да спечеля! Защо ти сега не предложиш дебелия си задник?

Магда стоеше безпомощно. Гърбом към майка си Люба запали цигара и пое дима дълбоко, но не можа да удържи гнева си.

— Защо трябваше да се връщаш? Всеки път, когато имаш проблем, аз трябва да плащам. По дяволите, стига ми вече!

Люба не чу майка ѝ да излиза от стаята. Когато се обърна, Магда я нямаше. Люба дръпна още веднъж енергично от цигарата и се хвърли на леглото. Опита се да заспи, но не успя. Бе толкова лесно да обидиш някого, когато обичаш.

Магда беше добра майка. Напусна Бродки и отиде в Краков, за да започнат и двете нов живот. Бе силна, способна. След като успя да избягат, разчиташе толкова много на женитбата си с полковник Джонсън като спасение. Но той съкруши духа ѝ.

Люба си представи как майка ѝ бърза надолу по стълбите, надвесва се над тялото на мъртвия си съпруг и взема ключа от джоба на жилетката му. Тя го стори за мен също. Трябва да е била толкова уплашена. Люба се възхищаваше от майка си. Бе оцеляла. Никой никога нямаше да узнае колко много са преживели заедно. Дори и Дани.

С нарастващо угризение на съвестта тя затаи дъх и се вслуша внимателно. Не чу нищо.

Стана и влезе тихо в стаята на майка си. Беше тъмно. Мушна се в леглото и прегърна Магда.

— Съжалявам, Мама. Не мислех това, което ти казах. — Магда лежеше неподвижно. Люба я раздрусва леко. — Хайде, Магда, събуди

се. — И със смях добави: — Ще ти помогна.

Тя обърна Магда по гръб. Не последва никаква реакция. Студена тръпка премина по тялото на Люба. Светна бързо лампата, при което прекатури празно шишенце от хапчета.

Очите на Магда бяха безжизнени, устата ѝ леко отворена.

За момент Люба се вцепени.

— Магда! — изкрещя тя и я плесна по лицето.

Странен гърлен звук долетя от устните на майка ѝ.

Люба я пляскаше отново и отново. Магда едва дишаше.

Холивуд

Дани не можеше да си спомни кога за последен път е влизал в кабинета на Арт Гън толкова притеснен. От години вече винаги когато искаше да започне нов филм, Милт уреждаше среща и обикновено след като Дани произнесеше няколко изречения, Арт го прекъсваше с думите „Започвай“. Но този път щеше да предложи нещо чуждо на вкуса на Арт Гън. Нещата можеше да не се развият така гладко.

— Седнете — каза Арт иззад огромното си бюро. За какво ще говорим първо — за „Парижки рок“ или „Римски рок“?

Лицето на Дани помръкна леко и той погледна към Милт за помощ.

— Да забравим за това в момента — каза Милт. — Дошли сме да говорим за един нов филм, който Дани иска да направи — „Евримен“. Знаеш го.

Арт пое дълбоко от пурата си, пренебрегвайки пепелта, която се посипа по връзката му.

— Добре, ще слушам. — Той погледна часовника си. — Но бъдете по-кратки.

През цигарения дим Дани не можеше да види ясно изражението на лицето му. С течение на годините Арт бе малко напълнял, а косата му оредяла, но грубоватите му маниери бяха си останали същите.

Дани започна с равен глас:

— Това е филмът, който зрее в главата ми от години.

— Това вече звучи твърде драматично.

— Моля те — намеси се Милт, — трябва ли да критикуваш, преди да си чул?

— Прав си. Слушам. Опиши ми го в три изречения.

Изведнъж Дани почувства, че мислите му се губят. Не знаеше как да започне. Вкъщи, докато лежеше в леглото или седеше в кабинета си, всичко му изглеждаше толкова ясно. Виждаше всяка сцена. Сега не виждаше нищо. Изправи се и започна неуверено:

— Направил съм петнадесет филма за „Ейс Филмс“ ...

— При това печеливши — промърмори Арт през пурата си.

— Никога не ти се налагаше да четеш сценариите ми...

— Усещам добрите.

— Ти ми имаше доверие...

— Така е.

Дани се надвеси напред.

— Добре, вярваш ли ми все още?

Арт седеше неподвижен, местейки поглед ту към Дани, ту към Милт. Малка купчинка от пепел се бе събрала в гънката на връзката му.

— Защо имам чувството, че ме изнудват?

— Вярваш ли ми? — настоя Дани.

— Разбира се — отговори Арт след кратко колебание. — Но ще донесе ли пари? — изсумтя той и купчинката пепел се хлъзна по връзката му, изчезвайки зад бюрото му. — Дайте ми само някаква представа.

— Този филм ще въздейства на всеки. Отнася се за равносметката на живота, която човек прави.

— Добре, ако ще говориш за сметки, да повикам счетоводителя си — изкиска се Арт.

— Моля те! — скочи Милт.

— Добре, добре, сериозен съм. Слушам.

Дани се покашля.

— Ще ти го представя в три изречения. Когато филмът започва, виждаме художник на смъртното му легло. Той прави равносметка на миналото си и ние виждаме как е разрушил таланта си. Той се зарича да поправи грешката си, но е твърде късно.

Дани спря и седна. Арт гледеше като бухал към двамата.

— Това ли е филмът?

— Да.

— Това никак не ми изглежда като хит.

— Това е универсална тема — настоя Дани, опитвайки се да скрие досадата си.

— И това зрее в главата ти от години?

— Да.

— Малко хапчета против главоболие ще те отърват от него.

— По дяволите! — Милт скочи отново. — Няма да позволя да обиждат клиента ми.

— Успокой се, Милт.

— Нека ти припомня — Милт посочи с пръст към Арт, — този човек стоеше на същото място преди години и ти предлагаше филм за деца по „Принцът и просякът“. И тогава също не ти хареса, докато не дойдоха приходите. Колко милиона си спечелил от филми за тийнейджъри оттогава?

— Моля ти се — каза Арт, разпервайки масивните си ръце, за да го успокои, като стискаше остатъка от пурата между зъбите си. — Това беше преди години. Но продължавай, Дани.

Дани мълчеше.

— Хей, Дани — Арт се захили. — Ядосан ли си?

— Ядосан съм страшно. — Дани стана и се приближи до бюрото. — Казах това, което трябваше. Няма да се моля, за да направя филм. Напускам.

— Какво? — Пурата падна от устата му.

— Приключвам с „Ейс Филмс“.

Дани се завъртя на токове и се оправи към вратата. Милт скочи от стола си и му прегради пътя.

— Хайде, Дани, успокой се.

Арт излезе тронаво иззад бюрото си.

— Не можеш да напуснеш. Имаме договор.

Дани се обърна и му извика:

— Майната му на договора ти. Ще намеря студио за филма си.

Арт сграбчи с две ръце Дани за раменете.

— Стой сега. Намерил си студио. — „Ейс Филмс“.

Дани се остави Арт да го заведе до канапето. Двамата седнаха.

— Приемам предложението. — Той прегърна Дани през рамо. — Ограничен бюджет. И ще трябва да се придържаш към него.

Дани започна да се успокоява. В Арт имаше нещо особено — точно когато го мразиш, започва да ти харесва.

Милт придърпа един стол и седна срещу тях.

— Ще приготвя договора.

— Не бързай толкова — Арт изгледа Милт свирепо. — Ще го обвържем с договор и за „Парижки рок“... — Той извади от джобчето на самото си още една пура и я отхапа със зъби. — И „Римски рок“.

— „Римски рок“?! — извика Милт. — За какво говориш, по дяволите? Няма начин!

— Добре, добре — каза Арт, запалвайки пурата си. — Аз съм справедлив човек. Ще махнем „Римски рок“. И без това италианците сигурно ще го осерат.

Дани не слушаше. Бе изпаднал в екстаз. Можеше да започне „Евримен“, филм, за който знаеше, че ще бъде неговият шедьовър.

— Момченце, никога не съм те виждал толкова ядосан — каза Милт, когато излязоха от кабинета на Арт.

— Борех се за живота си.

— Уплаши ме. Звучеше така като че ли наистина имаше намерение да напуснеш.

— Наистина мислех.

— Луд ли си? Ако „Ейс Филмс“ го откажат, кое друго студио би го приело?

— Бих могъл да го предложа на „Колумбия“.

— „Колумбия“! Те сменят шефовете на студия по-често, отколкото За За Габор сменя съпрузите си. Бегелман, Прайс, Макелуейн, Путнъм, Доун — как беше името й... Никой не стои достатъчно дълго, за да има време да разбере филма. А сега японците може да ги погълнат.

— Е, те поне, когато осерат нещата, се самоубиват.

Гръмогласният смях на Милт бе прекъснат от шофьора, който се приближи с неговия мерцедес.

Докато се движеха по улица Гоуър, Милт мърмореше:

— Не мога да си спомня тази пиеса — „Евримен“. Четох я преди толкова много години, но хубавите приказки, с които я представи на Гън... равносметка... смърт...

— Не е необходимо да ми казваш, че и ти не я харесваш.

— Не е в това работата — каза Милт, поклащайки глава. — Това е, защото... Не зная... Напомня ми на Кафка.

Дани го погледна въпросително.

— Разказах ти за това — филма, който направи Джо Епстайн.

— О, да, един от първите ти клиенти. За какво беше това?

— Не те интересува. Някаква история за един евреин, който стоял пред вратата на съдията и се опитвал да разбере в какво се състои престъплението му.

— И какво става?

— Нищо — каза Милт. — Това е историята.

— Но това е глупаво.

— Дани, ти не си евреин. Трябва да бъдеш евреин, за да го разбереш. Джо Епстайн беше твърде много евреин.

— Но „Евримен“ не е история за нищо. Тя има...

— Момченце, обичам те, но за мен това начинание изглежда твърде интелектуално. — Той вдигна ръце, за да попречи на Дани да го прекъсне. — Но няма значение какво мисля. Аз ще оформя сделката, ти направи филма. Единственото, което има значение, е, че Арт Гън ти даде зелена улица. Така че давай смело напред.

Бевърли Хилс

Дани бе облечен с любимото си сако от туид и риза с отворена яка. В очакване на срещата си с Патриша бе развълнуван и нервен. На Роудиоу Драйв се спря пред витрината на един луксозен магазин за подаръци, където бе изложено голямо мече. Воден от спонтанен импулс, той влезе.

Не се виждаше никакъв продавач. Зачака нетърпеливо. Най-после успя да привлече вниманието на един надут продавач, който изчезна в склада за дълго и след това се появи, за да съобщи, че мечетата са продадени. Но все пак благоволи да му продаде изложеното на витрината.

Дани погледна часовника си. Хвърли няколко банкноти на щанда и бързо излезе от магазина, без да дочака да му увият мечето. Остатъка от пътя до Бевърли Уилшир мина тичешком. Когато влезе в ресторант „Ел Падрино“, се огледа за Патриша.

— Дани — повика го някой.

Той се обърна и видя Брус Райън, седнал на една маса със своите пъпчиви придружители и привлекателно младо момиче, което гледаше Брус със сляпо възхищение.

— Радвам се да те видя — каза Брус и хвана лапата на мечето.

Приятелите му се закискаха. Дани го поздрави, представяйки си го в черен пенъор, и отмина. Но Брус Райън протегна ръка и го спря.

— Съжалявам, че работата с филма по Сидни Шелдън не стана. Борих се за теб, но някой взе Джеф Кеню.

— Той е много добър. А аз съм и без това зает. — Дани се опита да отmine, но Брус продължаваше.

— Върху какво работиш? — упорстваше Брус.

— Един проект, наречен „Евримен“.

— По-добре ще направиш да го наречеш „Евриуман“^[1] — засмя се Брус и другите се присъединиха.

Дани се засмя принудено. Спаси го Тони, главният келнер.

— Сепарето ви е готово, мистър Денисън.

С разтуптяно сърце той се промъкна през пълния салон до запазената маса. Изведнъж се спря.

Към него гледаше червеното лице със стоманени очи на Д. Л. Стоунъм.

— Къде е Патриша?

— Седни — проговори червеното лице. — Това е мистър Маккрачън.

До Д. Л. бе седнал масивен мъж, облечен в кариран костюм, който сякаш не бе достатъчен да покрие огромното му тяло. Дебелият му врат изпъкваше над яката на бялата му колосана риза.

Дани седна в ъгъла на сепарето, чувствайки присвиване в стомаха си. Остави мечето до себе си.

— Какво ще пиеш?

— Нищо, благодаря. Ще почакам Патриша.

— Тя няма да дойде — бе сухият отговор.

— Моля?

Д. Л. Стоунъм поднесе своето мартини към устните си, гледайки безизразно към Дани. Отпи голяма глътка и внимателно остави чашата.

Другият мъж седеше спокойно с чаша вода пред себе си.

Дани наруши мълчанието.

— Имам уговорен обяд с дъщеря си.

Червеното лице не промени изражението си, процеждайки думите през тънките си устни.

— Тя не иска да те види.

Дани почувства пулса в слепоочията си. Помъчи се да потисне гаденето, което се надигаше в стомаха му.

— Мистър Стоунъм, не ви вярвам.

Върху червеното лице се появи сардонична усмивка.

— Тогава ще има да чакаш дълго.

Болката в стомаха на Дани се усили. Стоунъм изпразни чашата си и хвърли поглед на придружителя си. Една масивна ръка остави банкнота на масата. Когато станаха да си тръгват, Дани извика:

— Аз съм неин баща.

Д. Л. изправи глава, надвеси се през масата и прониза Дани със стоманените си очи.

— Тази грешка може да бъде поправена.

Дани посегна към гърлото на Д. Л. Стоунъм.

— Копеле такова — промърмори той дрезгаво.

Не успя да види как ръката на дебелия мъж се протегна. Една хватка като менгеме притисна ръката му на масата.

Д. Л. Стоунъм не обърна внимание на присъстващите на околните маси, които започнаха да извърщат глави. Оправи връзката си. Гласът му премина в шепот.

— Слушай, безделник такъв. Внимавай в маниерите си и запомни — ти си разведен.

— Развел съм се с твоята дъщеря, не с моята. Не съм подписвал документите.

— Но Стефани ги подписа. По-добре се консултирай с адвокат. Тя е под попечителство и аз съм законният настойник на детето.

Дани изпита чувството, че ще загуби съзнание. Изведнъж натискът върху ръката му изчезна. Чу шума от търкането на подметки по пода. Остана с наведена глава.

Сервитърът се приближи и взе празната чаша от мартини и двадесетдоларовата банкнота.

— Желаете ли да видите менюто, сър?

Дани не вдигна глава.

— Искам двойна водка с лед.

След второто питие гаденето в стомаха му намалю, макар че все още чувстваше болка в ръката си. Погледна към безизразното лице на мечето до себе си. Когато сервитьорът постави чашата пред него, той поиска лист хартия и плик.

Отпивайки от третата чаша, Дани се опитваше да измисли какво да напише. Накрая, когато изпразни и третата чаша, написа:

Патриша, скъпа, не се страхувай. Татко няма да те изостави!

Дани остави пари на масата и стана, стискайки мечето. Даде си сметка, че е много пиян. Направи усилие да излезе внимателно от залата. Тони, главният сервитьор, го следеше притеснен с поглед.

Дани се приближи с неустойчива походка до рецепцията и остави плика и мечето пред служителя, опитвайки се да произнесе ясно:

— Моля, оставете това на Патриша Денисън.

Служителят взе плика и с леко отегчение при вида на пияницата, който се люлееше пред него, каза:

— Само за момент, моля.

Дани се подпря с две ръце на плота, опитвайки се да застане стабилно. Мечето го гледаше с празните си очи от копчета.

Когато се върна, служителят събщи надуто, че в хотела няма регистрирана под името мис Денисън.

— Трябва да има! — изфъфли Дани.

— Съжалявам, сър.

Размътеният мозък на Дани започна да съобразява.

— Патриша Стоунъм?

— А, да — отговори служителят бързо. — Имаме мис Стоунъм.

Той извади писалка, задраска Денисън и написа внимателно Стоунъм.

Погледът на Дани се спря на „Стоунъм“, заличаващо „Денисън“. Постара се да задържи сълзите, които напиреха в очите му.

Когато таксито го докара вкъщи, той не влезе вътре. Вместо това се покатери тронаво по стъпалата до тенискорта. Напълни автомата от една кошница със стари топки и го включи.

Механичната ръка започна да изхвърля топки към него. Той взе една ракета. Всеки път, когато замахваше, виждаше към него да идва главата на Д. Л. Стоунъм. Удряше топките с цялата си сила и ги проследяваше с поглед, когато отиваха отвъд оградата.

Накрая автоматът се изпразни. Той почувства, че е унищожил Д. Л. Стоунъм и якия му придружител. Хвърли ракетата във въздуха с победоносен вик и се затича, за да прескочи през мрежата, но не успя и се строполи на отвъдната страна.

Съвзе се, когато чу един глас да вика името му.

— Дани, Дани... съжалявам, че закъснях!

Облечен в екип за тенис, Милт бързаше покрай къщата. Спря се при вида на Дани, който клечеше на тенискорта и търкаше ръцете си в ризата.

— Какво правиш, по дяволите? Мислех, че ще играем.

Дани погледна към него с размътен поглед.

— Пиян ли си?

Отговорът бе очевиден. Дани се изправи и се затътри към къщата. Милт взе сакото му, изключи автомата и го последва.

Дани стоеше на задната врата и ровеше из джобовете си за ключа. Не можеше да го намери. Нетърпеливо ритна стъклото и го счупи. Мушна ръка вътре и отвори вратата от вътрешната страна.

Милт се поколеба. Не бе виждал никога приятеля си в такова състояние. Сви рамене и внимателно мина по парчетата счупено стъкло. В кухнята Дани сложи глава под крана и остана дълго така, после избърса мократа си глава с края на ризата си.

— Доста рано за пиене. Обядвал ли си?

Главата на Дани все още шумеше, когато влязоха във всекидневната.

— Не — измърмори той. — Не дойдоха на срещата. — Той се изтегна на канапето с ръце под главата си и се загледа в аквариума. — Точно така се чувствам и аз — каза той.

— Как?

— Като тези умрели риби. — Той посочи към две риби, които плаваха с корема нагоре.

Милт свали очилата си и избърса стъклата им.

— Какъв е проблемът?

— Ти не искаш да го чуеш, Милт. И аз не искам да ти го кажа.

— Хайде, момченце; Ти слушаш за всичките ми проблеми. Кажу ми ги.

Дани пое дълбоко дъх.

— Попаднал съм в каша, Милт, истинска каша.

И той се отприщи, разказвайки всичко, което се бе случило в Ед Падрино.

Изведнъж потокът от думи секна. Остана да лежи със затворени очи.

Когато ги отвори, видя, че Милт го гледа през очилата си.

— Знаеш ли какво, Дани? Тъстът ти е дал добър съвет...

— Какво?

— Каза да се консултираш с адвокат, нали така? Това е точно, което трябва да направиш. Разбери къде стоиш. Обзалагам се, че Стив Гордън може да измисли нещо. Обади му се.

Дани се усмихна леко на своя агент.

— Ти си добър приятел, Милт. Почти се чувствам по-добре.

— И освен адвокат ти трябва добра храна. Остани тук и гледай мача по телевизията. — Той хвърли в коленете на Дани дистанционното управление на телевизора. — Ще ти направя сандвич, ако успея да намеря нещо за ядене в тази нееврейска къща.

Дани сменяше каналите, търсейки мача. Въпреки настроението си се усмихна при шума на ужасното тракане, което идваше от кухнята. Реши да стане и да помогне на Милт, когато гласът на телевизора привлече вниманието му.

„Алчността е оправдана. Алчността е здравословна. Може да си алчен и все пак да се уважаващ. — Самодоволната усмивка на Айвън Боуески изгря на екрана. Чуха се аплодисментите на тълпата. След това говорителят каза:

— Това бе мистър Боуески преди две години при обръщението му към випускниците на Калифорнийския университет в Лос Анджелис. Днес мистър Боуески очаква да бъде осъден на затвор по обвинения за незаконна търговия...“

— Чуй това, Дани. Ето един човек с проблеми!

Милт носеше чиния с ръжен хляб, върху който бе изсипал съдържанието на една консерва със сардини.

— Защо му е било необходимо да краде? — промърмори Дани.
— Този човек и хората му печелеха милиони годишно законно.

— Да, но всеки иска повече.

— Сигурно си прав, Милт. Никога не е достатъчно.

Милт погледна часовника си.

— Като говорим за „никога не е достатъчно“ — трябва да се видя с Мерилин. Момченце, ще трябва да ядеш сам. — Той се втурна към вратата, после се втурна обратно.

— Имаш й телефона, нали?

— Да. Ако Сара се обади, ще й кажа, че току-що си си тръгнал, и ще пусна алармата.

— Ти си приятел.

— Как вървят нещата?

Милт се хвана между краката.

— Великолепно!

Дани чу колата на Милт да се отдалечава, стана бавно, погледна в чинията и хвана с пръсти една от сардините. Това му напомни за неговите умрели тропически риби и тогава я остави. Приблужи се до аквариума и махна умрелите риби. Изсипа малко храна на повърхността за останалите оцелели четири риби. Те изплуваха и изядоха трохите.

Телевизорът продължаваше да работи. Дани чуваше отделни думи — фалшиви облигации, отровни хапчета, грабежи... Новият речник на корупцията.

Изведнъж чу:

Това е мистър Тед Роузмънт, бившият президент на Секюрити Банк ъф Лос Анджелис, който влиза във федералния затвор Ломпъс... — Дани се обърна рязко. Е, ако това не е русокосото момче на Стоунъм!

Неговата рекламна усмивка изглеждаше малко слаба, докато вървеше във вериги между двама федерални служители. — Мистър Роузмънт е признат за виновен за

злоупотреба с фондове над пет милиона долара. Ще излежава присъда от две години в затвор.

Дани изключи телевизора, но в съзнанието му остана това, което бе видял. Боуески, Роузмънт — дребни крадци в сравнение с Д. Л. Този мръсник бе умен. Умееше да краде в рамките на закона.

Дани влезе в кухнята и изхвърли сардините, мислейки си за червеното лице на Д. Л. и езика му, който облизва капка мартини от тънките му виолетови устни.

Този кучи син трябва да даде отчет. Неговият ден на равносметка ще дойде и тогава натъпканият му със скъпоценности сандък няма да го спаси.

Дани избърса ръцете си в една кърпа за чинии. По дяволите! Той удари с юмрук по масата. „Евримен“ бе нравствена пиеса за алчността, идеалният паралел. Защо не бе видял това досега? Това не бе за един корумпиран артист. Той се беше объркал поради собствените си угризения.

Най-после знаеше къде трябва да бъде филмиран „Евримен“ — на Уол Стрийт.

Дани влезе в паркинга на Звездно авеню номер 1888 и с обичайната трудност намери място за паркиране в подземния гараж. Той си повтори номера — 4-2В, знаейки, че вероятно ще го забрави и ще загуби часове да търси своя ягуар в лабиринта от коли. Когато асансьорът стигна до осемнадесетия етаж, почувства, че вълнението му расте. Влезе в приемната на адвокатската фирма, която имаше почти толкова партньори, колкото тази на Д. Л., и без забавяне бе въведен в кабинета на Стив Гордън.

Той бе семпло обзаведен, но внушителните редици от книги, подвързани с кожа, стигащи до тавана, действията потискащо. Дани изложи ситуацията, крачейки по килима пред високите прозорци, без да забелязва, че гледката към океана не е скрита от смог през този кристалночист ден. После, подпирайки се на облегалката на едно кресло, попита:

— Мога ли да си върна дъщерята?

Стив се поколеба, като явно претегляше думите си много внимателно. Приблужи се и сложи ръка на рамото на Дани.

— Първо защо не дойдеш тук и седнеш?

Дани не се помръдна.

— Виж, Стив, не искам да слушам надълго разни проклети юридически термини или да се оплета във всички тези латински спагети.

— Успокой се — погледът на Стив стана топъл. — Аз също съм баща. Зная как се чувстваш. На колко години е Патриша?

— На седемнадесет.

— Моля те, направи ми услуга и седни.

Дани се остави Стив да го отведе до канапето.

— Отговорът на въпроса ти е, че не можеш много да направиш.

— Нямам никакви права? — избухна Дани. — Искаш да кажеш, че с подписа си Стефани е лишила и мен от права?

— Дани, това, което е сторила Стефани, няма реално значение за тези неща.

— Тогава защо да не заведем дело? Искам да се боря срещу този кучи син, дори и да ми струва всичко, което имам.

— Ще струва повече от това и само ще се оплетеш безнадеждно в тези юридически спагети, които мразиш. Но това няма да ти върне дъщерята. — Стив говореше с монотонен глас. — Добре, ако направим това, което казваш, отиваме на съд. Представи си какво ще се случи. Патриша ще трябва да се изправи пред съда. Тя е на седемнадесет години, Дани, почти възрастта на пълнолетието. Всеки съдия независимо от юридическите доводи ще поиска от нея да направи избор. Искаш ли да поставиш дъщеря си в това положение? — Дани бе стиснал силно челюсти и лицевите му мускули започнаха да потрепват, докато Стив продължаваше. — Повече като приятел, отколкото като адвокат те съветвам да не предприемаш съдебни действия. Не притискай дъщеря си в ъгъла.

— Нищо ли не мога да направя, Стив?

— Можеш. Да бъдеш търпелив. Опитай се да поддържаш контакт с Патриша. Нека знае, че я обичаш независимо от всичко. Тя сама ще дойде.

— Стоунъм не иска тя да ме вижда. Държи я като затворник. Трудно ми е да се свържа дори по телефона.

Стив прегърна през рамо Дани.

— Ще намериш начин. Не казвай, че си го чул от адвокат, но няма да бъде първият случай, когато бащината любов е спечелила делото.

На излизане от зданието Дани се отби в офиса на Милт, който бе два етажа по-надолу. Преди известно време Милт се бе преместил и сега държеше няколко луксозни помещения. Дани рядко посещаваше свърталището му и винаги се чудеше на хрумванията на Сара. Интериорът в стил Санта Фе бе на мода и сега Милт седеше зад грубо изсечена маса с криви крака, която изглеждаше, че ще падне всеки момент.

Той говореше по телефона.

— Започнах с пионката пред царя... — Милт махна на Дани да влезе. — Ненормално начало!? Създадох ти проблем с двата топа... „дамски гамбит“? Какво, по дяволите, е това? — Той махна на Дани да седне. — Добре, добре, ще бъда у вас за вечеря... да, сряда. — Затвори телефона.

— Виждаш ли какво става, когато децата пораснат, Дани. — Милт го изгледа иззад лампата, изработена от парче вкаменено дърво. — Аз научих това малко копеле да играе шах, а сега ме третира като глупак. Като говорим за деца — как мина със Стив?

— Беше прав. Чувствам се много по-добре. Благодаря.

— Няма защо. Нещо друго да направя за теб?

— Да, отдели ми внимание за няколко минути.

Милт натисна бутона на телефона.

— Задръжете обажданията. — Той се облегна назад в стола си, покрит с индианско одеяло. — Аз съм само слух, момченце.

— Милт, направих някои драстични промени в „Евримен“. Филмът ще започне с директорско съвещание, ръководено от главния корпоративен комбинатор на Уол Стрийт.

— Този филм не е ли вече правен?

— Какъв филм?

— „Уол Стрийт“.

— Милт, това е различно. Само началото и краят на действието се развиват на Уол Стрийт.

— Но ми звучи като нещо, което съм виждал...

— Само послушай. През цялото време, докато се прожектират имената, чуваме сирената на линейка. Председателят на борда на директорите Едуърд Евримен току-що е получил сърдечен удар. Санитарите го карат към болницата. Оттам развиваме историята на живота на Евримен чрез ретроспекции, докато той лежи на смъртното си легло.

— Колко потискащо. Някакъв секс има ли?

Дани каза с принудена усмивка:

— За теб, Милт, ще сложа малко голи момичета.

— Това ще бъде едно подобрение. После какво става?

— Сцени от неговия живот. Хора в мизерия, поради това че е затворил фабрики. Все още работя върху тази част. В края Евримен разбира цялата вреда, която е причинил поради алчността си, но е твърде късно. После искам кулминацията да бъде накрая. В предсмъртния си делириум той се вижда като младеж, застанал в сърцето на Уол Стрийт, където пада и умира. Какво мислиш?

— Е, поне е навременно. Всяка вечер по телевизията...

— Точно това, Милт. Това става днес.

Дани стана да излиза, щастлив, че Милт най-после е разбрал. Вече почти бе излязъл, когато Милт извика:

— Хей, Дани! Този филм би трябвало да ви сближи още повече с твоя тъст. — Кикотенето му отекна в коридора.

Отключвайки вратата си, Дани чу приглушения звън на телефона. Може би е Патриша. Трябва да е получила вече бележката му. Той се забави с ключалката и почти остана без дъх, когато вдигна слушалката.

— Патриша?

— Не, Дани. Стефани е на телефона. — Гласът ѝ бе тих и спокоен.

— Къде е Патриша?

— Излезе с Д. Л. Както обикновено.

Той отново почувства тъпата болка в стомаха си.

— Тя получи ли мечето?

— Да, постарях се да го получи.

— Благодаря ти. Хареса ли й?

— Много.

Болката в стомаха му отслабна.

— Причината, поради която се обадох, Дани, е... Мислех си, че може да вечеряме заедно и да поговорим. Бих могла да дойда и да приготвя нещо. Винаги си казвал, че аз съм най-добрата...

— Стефани — прекъсна я той. Едно добро ядене би му доставило удоволствие — тя бе отлична готвачка. Но вместо това каза: — Благодаря, не съм гладен.

— Съжалявам. Мислех, че ще е добре да се съберем, преди да замина.

— Къде заминаваш?

— Индия.

— Индия? За какво?

— За да се махна от армията от психиатри на Д. Л.

— Може би ще ти помогнат.

— През целия си живот съм била сред скъпи психиатри. Трябва ми нещо друго. Прочетох за този будистки манастир сред планините. Може би там ще намеря някои отговори.

— Стефани, не отиваш ли твърде далеч? Обмисли това.

— Направила съм го, Дани. Искам да намеря мир в живота си.

Дани си помисли дали не е пияна.

— Но не виждам смисъл в един будистки манастир.

— Ти не си виждал смисъл в никоя религия.

— Какво искаш да кажеш? — попита той с тон, изразяващ несъгласие.

— Не си бил на църква, откакто кръщавахме Патриша.

Дани почувства, че раздразнението му расте.

— Ти просто бягаш. Би трябвало да си тук. Патриша има нужда от теб.

— Нищо не мога да направя за Патриша. Твърде късно е. Д. Л. е пуснал пипалата си твърде дълбоко.

— Но тя все още е наша дъщеря.

— Наистина ли? — гласът й се промени и тя затвори телефона.

Дани седеше, гледайки в телефона. Съжаляваше, че не е бил по-мек с нея. Тя се мъчеше да реши проблемите си. Но Индия изглеждаше

такова отчаяно решение. Притесняваше се за нея и замалко не ѝ се обади.

Вместо това той се обади на един цветарски магазин и поръча букет от бели рози, които да ѝ бъдат изпратени. Стефани обичаше бели рози. Не прибави картичка към букета.

На следващия ден Дани се върна в хотел „Бевърли Уилшир“ с твърдото намерение да види Патриша, преди Д. Л. да я е откарал за Лонг Айлънд с частния си самолет.

Той прекара дълго време пред Ел Падрино, гледайки през въртящата се врата към новата част на хотела. Изведнъж го видя. Придружен от масивния си бодигард, Д. Л. вървеше бързо, държейки Стефани за ръката. На два пъти тя се опита да се освободи, явно раздражена от това отношение. Бедната Стефани, зряла жена, третирана като непослушно дете. Щеше ли това да се случи някой ден на Патриша? Когато колата замина, Дани изтича през пътя и взе асансьора направо за апартамента на Д. Л.

Патриша отвори при почукването му. Бледото ѝ лице се озари от широка усмивка и тя се хвърли на врата му.

— Татенце, татенце!

Изтича и грабна мечето.

— Чудесен подарък. Точно като мечето, което някога имах като малка.

— Надявах се, че ще си спомниш.

Толкова приличаше на майка си — почти жена и все пак като дете, с мечето в ръце.

— О, татенце, съжалявам, че трябваше да отменим обяда. Д. Л. ми даде бележката. Разбирам колко си бил зает.

Дани бе удивен. Искаше му се да извика „Той е проклет лъжец!“, но не каза нищо. Това би внесло само повече объркване в живота на чувствителната му дъщеря.

Тя настани мечето до вазата с цветята, които Дани бе изпратил на Стефани.

— Мечо обича да седи в градината — каза тя, смеейки се.

— Хубава градина е, с чудесни цветя.

— Да, те са на мама. Не зная кой ги изпрати — нямаше картичка, но тя бе много щастлива.

Дани се настани до нея на кушетката.

— Къде е майка ти?

— О, Д. Л. я заведе на лекар. Мама не искаше да отива.

Тя взе едно от цветята и започна да го върти нервно в ръцете си.

— Мама е толкова нещастна. Тя винаги спори с Д. Л. Не зная защо — той е толкова добър. Просто иска да ѝ помогне.

— Скъпа, понякога нещата са по-сложни, отколкото изглеждат.

Листенцата на цветето се сипеха по пода. Патриша седеше с наведена глава.

— Татенце, разбирам за развода. Наистина. Д. Л. ми обясни. — Тя го погледна тъжно. — Но все пак ние можем да поработим върху един филм заедно, нали?

— Разбира се, че можем, скъпа.

— Д. Л. не обича много филмите, но може би ти ще му обясниш как се правят. Той наистина не разбира. Защо не говориш с него, татенце? Тя погледна часовника си. — Той трябва да се върне всеки момент.

— Може би някой друг път, скъпа. Наистина трябва да се връщам в студиото. — Той я прегърна силно. Последва неловка пауза. — Погрижи се добре за мечо.

— Обещавам, татенце.

— И никога не забравяй, че те обичам много, каквото ѝ да се случи.

— И аз те обичам, татенце.

— И винаги ще бъдеш моето малко момиченце?

— Винаги.

— Винаги?

— Винаги.

Докато слизаше с асансьора, Дани избърса сълзите си, които се бяха събрали в очите му. Слава богу, че не я бе загубил. Сега имаше надежда да се надява, че може да бъдат заедно както едно време.

Вратата на асансьора се отвори на партерния етаж. Застанал точно срещу него, бе Д. Л. Двамата мъже останаха неподвижно за момент.

Д. Л. наруши мълчанието:

— Аз не правя напразни заплахи. Ще те унищожа.

---

[1] Всяка жена. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

1987 г., Северна Филадельфия, Пенсилвания

— Дядо, дядо! — Малкото чернокожо момиче скочи от велосипеда си и се втурна нагоре по стълбите на верандата.

— Какво има?

Едрият внушителен мъж избърса капките пот от абаносовото си чело и продължи да изрязва крилата на един дървен самолет, без да престава да се люлее на люлката, на която седеше.

— Един важен човек е дошъл да те види!

Старецът погледна с присвити очи над главата на момиченцето към дебелия мъж в кариран костюм, който си проправяше път внимателно покрай цветята, посадени в стари автомобилни гуми.

— Казваш важен човек?

Приближавайки се, дебелият мъж протегна ръка.

— Казвам се Маккрачън и търся Тайроун Луис.

— Той е пред вас.

— Бил ли сте в Четиридесет и четвърти парашутен взвод през Втората световна война?

— Виноват — разсмя се гръмко Тайроун.

— Ще възразите ли, ако ви попитам за някои от вашите преживявания през войната?

— Седнете — каза Тайроун, освобождавайки място на люлката.

Бевърли Хилс

След два сета на тенис с новия си треньор и плуване в басейна Дани се почувства отлично. Дори започна да си подсвирва, докато влизаше в кабинета си, любимата му стая в къщата. След като се роди Патриша, той поръча кабинетът да се пристрои към главната спалня. Обичаше да работи тук вместо в офиса си в студиото. Наслаждаваше се на възможността да отваря плъзгащата се врата и да гледа

дърветата, да се потопи за малко в басейна или да се освободи от нервното си напрежение на тенискорта.

Лили Кейн, помощничката, която му бе намерил Милт, подготвяше компютъра за работа. Харесваше му тази интелигентна млада жена, скорошна випускничка на неговия алма-матер, факултета по кинематография на Южнокалифорнийския университет. Тя бе привлекателна, с розови бузи, сини очи, които винаги искряха, и блестяща кестенява коса. Сочното ѝ тяло напомняше на картините на френски селски момичета, смеещи се под яркото слънце.

— В добро настроение сте тази сутрин, мистър Денисън.

— Да, и нека да се опитаме да остане такава.

Тя каза, смеейки се:

— Снимаме.

Дани започна да диктува.

— Сцената представлява събрание на акционери. Един работник — стоманолеяр, се обръща към Едуард Евримен, председателя на борда. Той казва: „Вие искате да пренебрегнете десетте Божии заповеди и да служите на златния телец! Вие искате...“

— Извинете — прекъсна го Лили. — Това не е ли малко помпозно за стоманолеяр, мистър Денисън?

Дани я погледна студено.

— О, мистър Денисън, моля ви не променяйте настроението си — каза тя, примигвайки.

Той се усмихна.

— Добре, нека опитаме нещо по-добро, но за бога, престани да ме наричаш мистър Денисън. Аз съм Дани.

— Да, сър, Дани.

— Така е по-добре. Какво ще кажеш за: „Една малка група богати като вас печелят много за наша сметка. Толкова много пари има там. Когато вие забогатявате, ние обедняваме.“

— О, това ми харесва — възкликна тя.

Дани разгледа лицето ѝ. Никакъв грим, само лека линия около очите ѝ, сини очи, които изглеждаха зелени, невинни, излъчващи интелект. Тя бе отлична в професията си. Въпросите ѝ никога не бяха тривиални. Те винаги го караха да обмисля и претегля по-внимателно думите, които Евримен трябваше да говори.

Докато тя пишеше, Дани се разхождаше из кабинета, диктувайки:

— Председателят на борда казва: „Вие очевидно не разбирате, че аз имам задължения към акционерите на тази компания.“ А работникът извиква: „Но вие сте най-големият акционер. Вие се грижите за собствения си дебел задник.“ Тогава председателят скача ядосано и му отговаря: „Това е капитализмът! Какво искате — комунизъм ли?“

Лили го прекъсна отново:

— Но, мистър Ден... Дани, не е ли прав председателят?

— Лили, опитвам се да критикувам хората, които дискредитират капитализма, като забогатяват, обменяйки листчета хартия. Какво произвеждат тези борсови комбинатори?

— Те произвеждат капитал, за да могат режисьори като вас да си финансират филмите.

— О, умница от Южнокалифорнийския университет...

Тя очакваше отговора му, без ни най-малко да се смути. Дани седна до нея.

— Слушай, аз говоря за финансовите акули, които рушат. Те не изграждат компании, не провеждат изследователска работа и не развиват нови продукти. Те заграбват, продават имуществото и получават огромни печалби. Познавам тези работи. Това е, което върши моят тъст — той е господарят на играта.

Лили го гледаше напрегнато, обмисляйки това, което той каза.

— Как ще ги спрете?

— Не зная, но искам филмът ми да фокусира вниманието върху този проблем. Искам да кажа, че денят на разплатата е дошъл, време за равносметка — какво вършим, къде отиваме, какво искаме от живота? Искам да направя филм, който поставя тези важни въпроси. Омръзнало ми е да правя боклуци като „Лондонски рок“.

— Гледах предварителна прожекция на „Лондонски рок“. Хареса ми.

— Наистина ли?

— Мисля, че е лек, но много забавен.

— Добре, тогава трябва да ти е неприятно да работиш по „Евримен“.

— Не, не. Никога не съм работила върху толкова интересен проект. „Евримен“ би могъл да стане класика.

Тя го погледна с възхищение. Дани почувства, че се изчервява, когато тя се обърна към компютъра. Погледна елегантните ѝ тънки пръсти, които танцуваха по клавиатурата.

Усецайки погледа му, тя вдигна очи.

— Какво има?

Дани се усмихна.

— Всичко е наред. Всъщност си мислех за онова стихотворение на Робърт Броунинг: *„Бог е на небето си... Всичко е наред със света.“*

— Ще го направиш — заповяда Д. Л. — Шофьорът ще те вземе оттук, в хотела, ще трябва да си готова навреме и ще отидеш на срещата!

Той се разправяше със Стефани от половин час. Темата, винаги болната в техните спорове — отказът на Стефани да посещава редовно психиатъра си.

— Но, татко, моля те. Моля те! Не искам, не мога. Той само ще ме изпрати в някое заведение. Заплаши ме с това миналия път. Поне този път ме остави да изградя собствения си живот.

— Не искам повече да чувам за Индия. Аз зная кое е най-добро за теб.

— Ходила съм на лекари цял живот. — Тонът ѝ се повиши и започна да става хистеричен. — Била съм в санаториуми. — Тя вече крещеше. — Нищо не можа да ме превърне в това, което искаш да бъда!

Д. Л. тръгна да излиза от стаята.

— Омръзна ми. Ти си точно като майка си.

— И виж какво стана с нея.

Застанал на вратата, Д. Л. пое въздух през стиснатите си зъби и я изгледа с презрение.

— Татко, татко, защо не можеш да ме приемеш такава, каквата съм? — замоли се Стефани. — Аз съм голяма жена.

— Ти не си жена, ти си дете и се нуждаеш от помощ.

Стефани изтича през стаята и го хвана за ръката, за да предотврати излизането му. Очите ѝ излъчваха отчаяние.

— Няма да го направя, татко. Имам семейство, дете, съпруг, който ще ми помогне.

Стоунъм погледна дъщеря си с леко изкривена усмивка.

— Стефани, скъпа, загубила си представата си за действителността. Нямах съпруг, нито дете.

Тя пусна ръката му и се сви на пода.

— След обяд ще взема Патриша в Лонг Айленд. Ти ще останеш тук, докато се съвземеш — каза той и затръшна вратата зад себе си.

Ню Йорк

Дани крачеше из апартаментата си в Уолдорф с телефонната слушалка на ухото. От време на време поглеждаше надолу към Парк Авеню, където се виждаше Слим, застанал до чакащата лимузина. Бяха закъснели за сутрешната среща с художника на постановката, който ги очакваше на Уол Стрийт. Но Дани трябваше да се свърже с академията Стоунридж във Вирджиния. Никога ли не вдигаха телефона? Най-после някой се обади. Казаха му, че Патриша не е там. Бе тръгнала рано за коледната ваканция на ски в Гштаад. Той беше разочарован. Бе се надявал да продължи сърдечния разговор от Бевърли Уилшир, може би дори да прекарат уикенда заедно.

Когато най-после Дани излезе от хотела, Слим гледаше нетърпеливо часовника си.

— Шефе — каза той, — ти беше този, който настояваше да тръгнем рано.

Дани не отговори и те се мушнаха в колата. Шофьорът, свикнал да вози банкери, бе оставил на задната седалка един брой на Уолстрийт Джърнъл.

Бяха изпратили художника да търси места за снимки на Уол Стрийт и да уреди разрешение да се снима в неделя, когато стоковата борса е празна. Сега той и Слим бяха готови да уточнят работите.

Гледайки през прозореца, Дани си представяше как ще трансформира върховете на залцбургските католически катедрали в небостъргачите на Световния търговски център.

— Това е сцената, Слим, това наистина ще направи филма. Когато снимам... — Дани го побутна. — Хей, ще ми обърнеш ли внимание?

Погледът на Слим бе прикован върху първата страница на вестника на скута му. Дани видя заглавието, което гласеше:

Стоунъм купува акции на „Ейс Филмс“. Има опасения от завладяване на компанията.

Дани грабна вестника. В статията пишеше, че Д. Л. Стоунъм е започнал да купува акции на „Ейс Филмс“, предизвиквайки вдигане на цените им с дванадесет пункта — очевидна първа стъпка към завладяване на компанията. Той посегна към телефона в колата. Събуди Милт в Лос Анджелис.

— Момченце, не знам... не знам, още не съм го чел.

— По дяволите, в какво положение ме поставя това?

— Почакай. Успокой се. Може просто да е фалшив слух. Нека говоря с Арт Гън — не мога да си представя, че той просто така ще се предаде.

— Всеки има цена.

— Момченце, едно студио все пак трябва да прави филми.

— Милт, Стоунъм иска „Ейс Филмс“, за да може да ме унищожи.

— Хайде не драматизирай нещата. Има по-евтини начини да те унищожи. Не е необходимо да похарчи половин милиард долара!

— Не го познаваш.

— Добре, добре. Не забравяй, че имаш договор. Не изпадай в паника и си върши работата.

На закуската Дани едва бе в състояние да каже няколко смислени изречения, докато Слим обсъждаше с художника местата за снимки.

Когато се върнаха в Уолдолф, Слим сложи ръка на рамото на Дани.

— Искан ми се да можех да направя нещо, шефе.

— Благодаря ти. Знаеш ли, от двадесет години съм си мислил как да направя този филм. Сега имам идеята, имам парите, а тъстът ми унищожава всичко.

Слим го потупа по гърба, мърморейки:

— До последния момент не можеш да знаеш как биха се развили нещата.

Обезкуражен, Дани вървеше по дългия коридор към апартамента си в хотела. Отвори вратата и се спря втрещен.

На канапето пред него бе седнал дебелият мъж в кариерния костюм.

— Какво, по дяволите, правите тук?

— Мистър Стоунъм притежава този хотел. — Дебелият мъж се изправи на крака и извади свитък документи от джоба на самото си. — Тук съм, за да предам съобщение от него.

— Предайте го и се махайте.

— Мистър Стоунъм казва, че ще изостави всякакви опити да завладее „Ейс Филмс“, ако подпишете някои документи.

— Кажете на мистър Стоунъм да върви по дяволите!

— Благодаря.

Дебелият мъж внимателно сгъна документите и ги сложи в джоба си. На излизане от стаята масивното му тяло едва не помете Дани.

Тази нощ Дани не можа да спи. Омразата му към Д. Л. Стоунъм почти го задушаваше. Чувстваше се безсилен, самотен, изолиран. Имаше нужда да разговаря с някого. Вдигна телефонната слушалка.

Когато чу гласа ѝ, почувства, че езикът му се връзва, но накрая успя да каже:

— Люба, обажда се Дани. — Последва тишина. Той помисли, че е затворила. — Там ли си?

— Да, тук съм.

— Люба, съжалявам, че толкова се забавих, но... аз...

— Но какво?

— Дължа ти извинение.

— Да забравим за това.

Последва неловка тишина.

— Липсваш ми, Люба — каза направо Дани.

— Не би трябвало, но и ти ми липсваш.

Той отново почувства, че езикът му отново се връзва.

— Е... точно си мислех, че... аз съм в Ню Йорк за няколко дни...

— О, не си много далеч.

— Три часа с Конкорд...

Последва дълга пауза.

— Моля те ела, Дани. Искам да те видя.

— Ще мога да остана само за уикенда.

— Добре, ела за уикенда.

Лондон

Люба, изглежда, наистина се радваше да го види. Тя окачи дрехите му, извади пижамата му и кутията с тоалетните принадлежности.

— Къде е Магда?

— Беше болна.

— О, не...

— Сега трябва да е по-добре. Възстановява се при приятели в Уеймът.

— Съжалявам, че я няма.

— Тя също ще съжалява. В Португалия те хареса много.

— Наистина ли? — Дани я погледна, но лицето ѝ не изразяваше нищо.

— Сега се измий, а аз ще ти приготвя нещо за ядене. Почти толкова добра готвачка съм, колкото Магда.

— Добре. Имаш ли нужда от помощ в кухнята?

— По-полезен ще бъдеш в банята — засмя се тя. — Измий се и си налей нещо за пиене.

Дани разгледа апартамента. Предишния път в тъмнината едва го бе забелязал. Тук се чувстваше уютно. Беше малък, скромен, чист, а на прозорците имаше мушкато.

На масата видя снимки на Люба, опитваща се да изглежда по-възрастна, и на Магда, опитваща се да изглежда по-млада. И двете изглеждаха много привлекателни. В Краков би трябвало да бъдат богати.

Наля си още една чаша и легна на килима.

Люба влезе с две свещи, постави ги на масата и изгаси лампите.

— Радвам се, че си тук, Дани.

— Също и аз. — Той остави чашите до себе си на пода и се изтегна. — А сега ми разкажи история.

Люба започна да се смее толкова силно, че по бузите ѝ потекоха сълзи.

— Изминал си три хиляди мили, за да чуеш приказка?

— Не можеш да се измъкнеш със смях.

Люба си избърса очите, поклати глава и каза:

— Дани, никога няма да се промениш.

Часовникът на печката в кухнята иззвъня.

— Спасена от звънеца. Твоята приказка ще трябва да почака.

Той направи нацупена физиономия.

Докато тя се занимаваше в кухнята, Дани се разхождаше из стаята. В ъгъла намери няколко големи платна, обърнати към стената. Взе едно от тях.

— О, Господи! — възкликна той.

Люба надникна от кухнята, чудейки се какво го е обезпокоило.

— Португалия!

Той разглеждаше картината, изобразяваща два голи силуета, застанали на плажа, зад тях огромно пурпурно небе, осеяно с хиляди блестящи диаманти, а пред тях се разстилаха вълни, отразяващи звездната светлина. Дани се засмя.

— Кое е толкова смешно? — попита Люба.

— Не е смешно. Страхотно е. Това сме ние! Но къде е кометата, която пресича луната?

— Моля те, остави я — измърмори Люба, връщайки се в кухнята.

Той я гледаше през вратата, докато тя се занимаваше с рязането на хляба.

— Много добре е направена — каза Дани, приближавайки се до нея. — Имаш изразен талант. Надявам се, че ще го реализираш.

Люба не бе свикнала да чува комплименти за своите картини. Никога не ги показваше на никого освен на Магда. Стоеше пред кухненската маса, гледайки надолу към хляба, и не знаеше какво да каже.

Дани постави нежно ръката си под брадичката ѝ и повдигна главата ѝ. Тя се бе изчервила.

— Ти си смутена, наистина си смутена — каза изненадано Дани. — Струва ми се, че за първи път те виждам в това състояние.

— Не съм показвала тази картина на никого.

— Знаеш ли, изненадваш ме. Ти можеш да стоиш гола пред всеки, без да ти мигне окото, а се изчервяваш, когато някой ти каже нещо добро за картината.

— Не разбираш ли, това е нещо интимно — каза тя сдържано и се освободи от него. — Остави ме да си довърша вечерята.

Той се върна при платната. Вземаше ги едно след друго, впечатлен от нейния богат талант. Изведнъж възкликна. Последното представляваше сив жребец, галопиращ из висока трева, но с човешка глава.

Люба влезе с две чинии със супа.

— Дани, моля те, остави ги. Да ядем.

— Но това съм аз! И си ме превърнала в сатир.

— Дори не си спомням какво е това — каза Люба, занимавайки се със салфетките.

— В гръцката митология сатирът е нещо като бог, получовек, полуживотно. Обикновено го свързват със сексуални оргии.

— Не съм си мислила за това. Седни, преди да е изстинала супата.

Дани се подчини, но продължи да гледа картината.

— Знаеш ли какво ми напомня? На един жребец, който имахме във фермата, когато бях дете. Никога няма да забравя, когато го видях за първи път да се сношава с една кобила. — Той се разсмя. — Дори не знаех какво прави. Сестра ми и аз не можехме да си отделим очите от него, докато майка ни ни накара да... — Той млъкна изведнъж.

— Продължавай... накара ви какво?

— Не, много говоря... супата ще изстине.

— Къде беше това?

— А-а... кое?

— Къде беше фермата?

— О... да... в Сиракюз.

— Голяма ли беше фермата?

— Не, средна по големина.

— Имахте ли много коне?

— Какво е това? Изпит? Престани да ми досаждаш. Остави ме да ям.

Но апетитът му беше слаб. След малко остави супата настрана. Отново бе отишъл твърде далеч. Как успя да го подведе да сподели

толкова много?

Люба се изненада от бързата смяна на настроението му. Не хареса супата. Беше потиснат. Трябваше да намери начин да отвлече мислите му от това, което го притесняваше.

Звънеше се. Звукът проникваше в сънливото съзнание на Дани. Отвори очи и видя Люба, която гледаше надолу към него. Беше седнала със скръстени крака на леглото, гола и пиеше кафе.

Позвъни се отново.

— Кой е това?

Люба отпи от кафето.

— Това е Рик.

— Кой, по дяволите, е Рик?

— Вестникарчето. Казах ти за него, спомняш ли си? Неделя е. Трябва да му платя.

Звънецът зазвъня по-упорито.

— Почва да става нетърпелив — каза Дани.

— Да, по-добре да му отворя.

Тя се отправи към вратата, пренебрегвайки пенъоара на пода. Дани я чу да говори по домофона.

— Рик? Качи се горе.

Дани седна в леглото и отпи голяма глътка кафе. Почувства се неловко. Трябва ли да се облече? Да си сложи пижамата? Не направи нищо, само отпи още една глътка кафе.

В Португалия се беше ядосал, но и заинтригувал от това, което му каза Люба за вестникарчето. Сега само се чувстваше странно неудобно, напругайки се да чуе разговора във всекидневната.

— Рик — казваше Люба с игрив глас, — толкова се радвам да те видя.

Той не можа да чуе какво казва момчето.

— Бях заспала. Дори не можах да си взема пенъоара. Искаш ли кафе?

— Не, благодаря — чу се отговорът му на лондонски акцент.

Дани се почувства глупаво, седнал в леглото, подслушвайки. Разговорът спря. След известно време се чу гърленият смях на Люба.

Последва звукът от някакво движение. Искаше му се да погледне. После Люба продължи:

— О, Рик, мистър Денисън е тук.

— Какво?!

— Искаше да го видиш. Ела.

— Не, не, не — каза уплашено момчето.

Държейки го за ръка, Люба въведе в спалнята високо слабо момче. Дани не можеше да повярва на очите си. Момчето също беше напълно голо!

„Господи — помисли той, — колко бързо успява да се наложи над всеки.“

— Дани, това е Рик. Той иска да стане актьор. Мислиш ли, че има шансове?

Тя говореше така, като че ли всички са напълно облечени и се намират на коктейл.

— Здравей, Рик — каза Дани, надявайки се, че гласът му звучи неангажирано.

— Здравейте, мистър Денисън — промърмори момчето, опитвайки се с движения на тялото и ръцете си да прикрие своята ерекция.

— Той се поддържа в добра форма, като тича, докато разнася вестниците. Нали, Рик? — продължи Люба. — Има хубаво тяло.

Дани отвори уста, но не можа да каже нищо. Рик каза нещо несвързано.

— И той още не е напълно пораснал! Ще бъде много... голям. — Тя се усмихна лукаво на Рик и облиза устните си. — Станахме добри приятели, нали?

Докато той произнасяше нещо в израз на съгласие, Люба се обърна към Дани, молейки:

— Трябва да му помогнеш, моля те, нали ще го направиш? — После, обръщайки се към голото момче, тя прибави: — Рик ми харесва.

Последва кратко мълчание.

— О, знаеш ли какво обича Рик? — Люба взе една капсула амил нитрат от нощната масичка. С едно бързо движение тя я отвори и я поднесе към момчето. Рик вдъхна дълбоко. — И на мен ми харесва — каза Люба, вдишвайки също, докато придърпваше Рик на леглото

между двамата. — На теб харесва ли ти? — каза тя, като поднесе капсулата към ноздрите на Дани.

На Дани му хареса. Той се отпусна, когато гъделичкащата топлина премина през главата му и после към тялото му. Рик лежеше, дишайки дълбоко, а членът му стърчеше към тавана.

— Нали е красиво? — каза Люба, докосвайки го.

Тя взе ръката на Дани и я сложи върху члена на Рик. Дани бе изненадан, но усещането му хареса — беше твърд, пулсиращ. Имаше чувството, че пипа себе си.

Почти майчински Люба пошепна:

— Рик, зная какво искаш.

Тя поднесе зърното на гърдата си към устата му и посегна към друга капсула. Дани гледаше как Рик смуче гърдата ѝ.

— Нали е добро момче? — изгука тя.

Люба отвори капсулата. Езикът ѝ докосна устата на Дани, докато двамата поемаха дълбоко от наркотика. После тя бавно побутна главата му към члена на Рик. Изведнъж Дани усети в устата си твърдия млад член на момчето. Рик изстена тихо. Дани се чувстваше замаян.

„Какво правя?“ — помисли си той.

Но не спря. Вълна от възбуда премина през тялото му, след като Люба отново му даде да вдъхне от наркотика. Той срещна погледа ѝ и надигна глава.

— Искам да видя как се сношаваш с него — каза Дани дрезгаво.

— О, да — промърмори Люба, като наместваше тялото на Рик върху своето.

Отваряйки широко уста за твърдия член на Дани, тя каза:

— Дай ми го.

Започна да го смуче, издавайки звуци на удоволствие. Дани почувства през тримата да преминава електрически ток, докато гледаше как Рик прониква в нея. Той се облегна на таблата на леглото. Членът му реагираше на посланието, което езикът на Люба му отправяше. Виждаше кръглия задник на момчето да се движи нагоре и надолу, докато Рик набиваше.

Когато свършиха, Люба каза с тих, приятен глас:

— Рик, ще закъснееш за останалите си клиенти.

Без да каже дума, момчето стана и отиде в другата стая. Докато то се обличаше, Люба му извика:

— Ще ти платя следващата седмица.

Чуха затварянето на вратата.

Люба погледна Дани с очи, изпълнени с обожание.

Той лежеше неподвижно с ръка пред очите си.

— Господи, какво направих?

— Какво искаш да кажеш? — попита Люба, като го целуна с любов, прокарвайки пръсти през косата му.

— Чувствам се като извратен тип.

— О, стига — засмя се Люба.

Дани не каза нищо.

Тя се засмя отново, обсипвайки го с целувки.

— Нека да ти направя едно кафе за освежаване.

Люба излезе от стаята. Той изскочи от леглото и бързо си прибра нещата в чантата.

— Хубаво и горещо — каза Люба, когато влезе. Тя се спря. — Къде отиваш?

— Тръгвам си — каза той, отбягвайки погледа ѝ, и се облече.

— Какво има, Дани?

Той не отговори.

— Дани, да не си разстроен от това, което се случи?

Той продължи да мълчи.

— Мислех си, че нещо ново и различно ще ти достави удоволствие. Хайде, отпий от кафето, ще се почувстваш по-добре.

Той не взе предложената му чаша.

— Дани — каза тя с усмивка. — Това, че си смукал веднъж член, все още не означава много.

Дани ѝ зашлеви плесница с такава сила, че чашата с кафето прелетя през стаята. Пред изненадания ѝ поглед той взе чантата си и изскочи от стаята.

Не се виждаше никакво такси. Дани крачеше сърдито по улицата, изпълнен с желание да се махне колкото е възможно по-бързо. Милт бе прав. Една проститутка няма да ти донесе нищо друго освен неприятности. Той беше смаян от ловкия начин, по който Люба бе използвала ситуацията. Срамуваше се от това, че толкова бързо се бе поддад. Тази кучка би могла да го накара да направи всичко.

Когато яростта му към Люба спадна, тя бе заместена от угризения. Как можа да го направи? Как можа да падне толкова ниско?

Той си спомни как Тате казваше на Маме, че сексът е важна част от живота. Но трябваше ли сексът да има такова важно значение, каквото му отдаваше Люба? Никога не бе правил такова нещо, никога не го бе помислял. Чувстваше се уплашен от това, че му хареса. Може би извратеността бе в него. Изпитваше потискащото чувство, че слабостта е у него.

Виждаше щъркела на покрива на плевнята с разперени криле, с един крак вдигнат, а другият поставен на върха на покрива. Баща му бе казал, че птицата ще отлети, когато той стане мъж. Дани знаеше, че птицата е все още там.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

1987 г., Лос Анджелис

Дани слезе от самолета с ръчния си багаж през рамо и се отправи директно към очакващата го лимузина. Видя с изненада Милт, който крачеше пред колата.

— Момченце, опитвах се да се свържа с теб. Предполагам, че си ходил във Вирджиния да видиш Патриша...

— Да, ходих, но тя не беше там — излъга Дани, като не бе в състояние да сподели дори и с най-добрия си приятел това, което се случи в Лондон. — Какво правиш тук?

— Нося ти добри новини.

— Добри новини?

— Разговарях с Арт Гън. Няма за какво да се тревожиш. Арт ще се бори. Няма начин Стоунъм да получи студиото.

— Остави тези глупости, това не ме кара да се чувствам по-добре.

Милт въздъхна.

— Добре, Дани. Малко преувеличавам. Но да предположим, че се случи най-лошото. Стоунъм става собственик на студиото. Ти имаш договор. Той трябва да се съобразява с него, а след като веднъж филмът е...

— Той не е длъжен да го продава.

— Разбира се, че е. Ще му бъде много трудно да обясни на директорския си съвет защо не е пуснал филм, който е струвал милиони долари.

— Хайде, Милт, знаеш как стоят нещата. Ако Стоунъм е готов да похарчи половин милиард, за да ме унищожи, какво са още пет милиона, за да унищожи филма — дреболия.

Милт не отговори веднага. Изглеждаше погълнат от това да наблюдава другите коли на Сан Диего Фриуей.

— Добре, Дани. Но още не се е случило. Имаш време да направиш филма. Такива завладявания на компании не стават за един

ден. Може да има много причини това да не мине — изискванията на законите, възраженията на акционерите...

— Ще мине. И с мен ще бъде свършено.

— Момченце, твърде уморен си, за да мислиш ясно. Нека говорим пак, след като си имал възможност да си починеш, когато си с бистра глава. Тогава ще те поканя на вечеря в Спаго. Съгласен ли си?

Рим, Италия

Дебелият мъж се въртеше нетърпеливо в металния сгъваем стол.

— Съжалявам, че ви накарах да чакате, мистър Маккрачън. — Служителят от Червения кръст влезе бързо в стаята, носейки тънка папка. — Но ми беше много трудно да намеря информацията, която ви е необходима.

— Виждам, че сте намерили нещо.

— Е, единствените съществуващи данни за освобождаването на концентрационния лагер Сан Саба не помагат много. Оцелели са много малко деца. Всъщност само шест — четири момичета и две момчета, нито едно с име Даниъл.

— Сигурен ли сте?

— Да. Разбира се, възможно е данните да не са пълни. Но единствените имена са седемгодишният Давид Соломон и дванадесетгодишният Мойше Нойман.

— Това ли е всичко?

— Съжалявам.

Бевърли Хилс

Дани влезе с колата си в паркинга зад Спаго. Два дни на възстановяване — хранене на рибите, разходки около къщата и главно спане — бяха намалили песимизма му. Милт бе прав — все още не бе свършено. Имаше достатъчно време да направи филма и ако „Евримен“ станеше толкова добър, колкото той знаеше, че ще бъде, нищо не би могло да спре показването на филма по някакъв начин, някъде.

Докато си търсеше място на паркинга, той видя обичайната тълпа от почитатели и фотографи с проблясващи светкавици — млади

и стари, мъже и жени.

Дани никога не преставахе да се учудва на запаянковците. Как можеха да прекарват толкова много време в очакване на един моментен контакт със звездите? Откъде вземаха пари да купуват снимките и книгите, които стискаха, надявайки се на автограф? Той си спомни как веднъж, когато беше с Брус Райън, един почитател се приближи с голяма цветна снимка в ръка. Дани не се сдържа да не попита:

— Къде взехте това?

— Купих я — отговори му той — за шест долара.

И това бе само една снимка! Други имаха купища от тях. Как можеха да си позволят да харчат толкова много пари и какво означавала тези автографи за тях?

Волфганг Пък, симпатичният австриец — собственик на Спаго, го заведе до неговата маса в отдалечения ъгъл, където големите прозорци гледаха към Сънсет Стрип.

— Мистър Шулц се обади да каже, че ще закъснее. Предлага ви еврейска пица — каза Пък, когато сервитьорът донесе пица, приготвена с пушена съомга, топено сирене и хайвер.

Беше много вкусна. Дани си поръча водка и се настани да чака. Ресторантът му харесваше. Беше шумен, но вкусната храна, приготвяна от откритата кухня, го бе направила любимо място за много посетители. Той отпи глътка и се огледа. Една актриса се бе наклонила към продуцент, надявайки се, че гледката на гърдите ѝ ще ѝ осигури роля. Известен актьор потайно се държеше за ръце под масата с любовника си. Една повяхваща кралица на киното седеше, пушейки цигара със сребърно цигаре, и се мъчеше да изглежда очарователна. Непохватни туристи чакаха търпеливо за маса, докато знаменитостите минаваха покрай тях.

На една маса в средата седяха двама шефове на студия, увлечени в напрегнат разговор, докато отегчените им съпруги си играеха с храната. Тези мъже, и двамата бивши търговски посредници, не бяха правили никога филм и все пак определяха какви филми да се правят. Ако грешаха твърде често, щяха да бъдат сменени. Но нямаше дълго да стоят без работа. Сред директорите в Холивуд провалът често ставаше стъпало по пътя на успеха.

На друга маса седеше Хари Мос, менажер, който бе привлечен под отговорност за укриване на фондове на своите клиенти. Очакваше

го съд, но той не плачеше над супата си, а сърбаше с апетит.

Дани отпи нова глътка. Нямаше нищо против да чака. Това му даваше възможност да почива и да наблюдава.

От другата страна на помещението той разпозна милиардера Джонатън Шилдс, облечен както обикновено в копринена риза и шалче и с боядисани хитлерови мустаци. Събеседниците му се усмихваха и слушаха плоските му шеги с внимание.

„Може би се надяват, че малко от неговите пари ще стигнат и до тях — помисли си Дани. — Няма да получат нищо.“

Изведнъж сред шума Дани чу аплодисменти и поздравления. Беше влязъл Лари Пресмън с жена си, сияещ и поздравяващ с ръка. Дани гледаше с удивление как хората идваха да се ръкуват с него. Лари Пресмън, президент на „Световни филми“, напоследък бе съден за фалшифициране на подписите на режисьори и осребряване на техни чекове, но студиото все пак искаше да го запази за свой шеф. Един известен психиатър бе ангажиран да убеди съда, че той е душевноболен — временно. Милт бе дочул слуха, че Пресмън възразил срещу такава стратегия на защита, но накрая бил убеден с аргумента: „Или си болен, или си мошеник. Ако си болен, можеш да ръководиш студио. Ако си мошеник, отиваш в затвора.“

„Такова лицемерие, измама, нечестност — помисли си Дани. — «Евримен» ще се отнася до всичко, което го заобикаля. Това не съществува само на Уол Стрийт. То е тук, навсякъде. Неговият филм ще го покаже. Неговият филм ще бъде различен.“

Приятна тръпка премина през тялото му — удоволствието от предвкушването.

Неговата еуфория бе нарушена от Милт, който, останал без дъх, сипеше извинения.

— Поръчах ти водка и раци — каза Дани, когато Милт се стовари на стола си и грабна последното парче от еврейската пица.

Обикновено спретнатата брада на Милт изглеждаше мърява и жизнерадостният блясък на очите му липсваше.

— Изглеждаш ужасно — каза Дани. — Какво става с теб?

Милт преглътна.

— Сара ме изхвърли.

— Какво?

— Преди два дни — същата вечер, когато те посрещнах на летището.

— Заради Мерилин?

— Да, тя разбра.

— Така е при рисковете, които поемаш.

— Зная.

— Значи сега си при Мерилин?

Милт затвори очи и поклати глава.

— Това също приключи.

— О, Милт, много неща са се случили.

— Дани, няма да повярваш... — Сервитьорът донесе поръчката им и Милт замълча за момент, съсредоточен в отварянето на щипката на рака. — Трябваше да разбере, че нещо става. Тя започна да се държи странно от предварителната прожекция насам, филмът, знаеш, бе провал.

— Така чух.

— След това тя беше винаги на прослушвания, никога не отговаряше на обажданията ми по телефона, не идваше на срещи. — Милт разсеяно ровеше из рака си. — Вечерта, когато Сара ме изхвърли, бях отчаян. Отидох в апартамента ѝ. Тя не бе вкъщи. Чаках отвън — три часа! Накрая пристигна с колата си — с Джон Уошингтън.

— Джон Уошингтън? Черният актьор?

— Да, чернилка.

— Не бъди расист.

— Не съм, но той е чернилка. Тя ме видя и излезе. Той остана в колата. „Какво искаш?“ — попита тя. „Какво искам? Искам теб, Мерилин.“ Тя ме погледна втренчено. „Оставих жена си заради теб.“ И тогава тя го каза: „Милтън, свършено е.“ О, Дани — Милт наведе глава. — Не исках тя да види, че плача. Не знаех какво да правя. Опитах се да се върна при Сара. Обадих ѝ се — тя не искаше да говори с мен. Децата ми не искат да разговарят с мен. Би могло да се помисли, че те могат да разберат. Искам да кажа, че са големи!

Дани погледна през масата към Милт — бледен, сгърбен, смутен, но все пак преглъщащ напитката си и посягащ към раците.

— Какво да правя? — попита Милт с пълна уста.

Дани съдържа усмивката си.

— Спомняш ли си, Милти, един проблем е въпрос на гледна точка. Ако приемеш правилната гледна точка, решаваш проблема. Не звъни на жена си — пиши ѝ.

Милт спря да дъвче.

— Дай пиша?

— Да, кажи ѝ какъв глупак си бил. Кажи ѝ колко много ти липсва и че си прекъснал връзката си с...

— Но тя знае, че Мерилин ме е изхвърлила. Беше в рубриката на Арми.

— Тогава зарежи това. Просто ѝ пиши, че сега знаеш, че искаш само нея — и това е важното, — но знаеш, че е твърде късно.

— Твърде късно?

— Да. Никога няма да можеш да възстановиш чудесните мигове, които сте имали заедно в Бронкс. — Милт погледна остро към Дани, който продължи. — Ти си я обидил и разбираш, че тя не иска нищо повече от теб след това, което си направил. — Милт се опита да го прекъсне. — Не, не, нека да свърша. Не можеш да застанеш пред нея отново, след като си се държал по този начин. Кажи ѝ, че трябва да си бил луд да подлагаш на риск любовта ѝ. До края на живота си искаш да оставиш нещата да бъдат решавани от нея. Кажи ѝ, че ѝ пишеш, защото се срамуваш да говориш с нея. Изпрати писмото и не ѝ се обаждай пет дни.

— Пет дни? — попита Милт отчаяно.

— Да.

— Добре, Дани. Надявам се, че ще свърши работа.

— И аз също — каза Дани, чувствайки се доволен, че е могъл да даде такъв мъдър съвет.

— Благодаря ти мно... — Едно парче от рак изпадна от устата на Милт и той се изчерви.

— Какво има?

— Виж там — каза Милт задавено.

— Къде?

— Там!

— Кой?

— Той — ето го с Мерилин.

Дани се обърна и видя красивия черен актьор, който издърпваше стол за Мерилин. Тя представляваше образец на изисканост в бяла

копринена рокля, която прилепваше към съвършеното ѝ тяло. И двамата се смееха.

Вцепенен, Милт продължи да го гледа с широко отворена уста.

— Да тръгваме, Милти. — Дани остави няколко банкноти, издърпа приятеля си от стола и го изведе от ресторанта докато минаваха през паркинга, Дани прегърна Милт през рамо. — Имаш късмет, че приключи.

— Да — каза Милт, без да изглежда убеден.

— Наистина мисля така, Милти.

— Разбира се... разбира се.

— Повярвай ми, тази връзка не би могла да продължи.

Милт въздъхна.

— Може би си прав.

Дани стисна рамото му.

— Хайде, разкажи ми един виц.

— Не ми е до вицове. — Милт поклати наведената си глава.

— Моля те, Милти, само един малък.

— Добре.

— Сега ти говориш.

— Каква е разликата между първия и втория брак? — Милт направи пауза. — При първия оргазмите са истински, но бижутата са фалшиви.

Той се изкиска тихо. Изсмивайки се с него, Дани каза:

— Не се притеснявам за теб, Милт. Имаш чувство за хумор. Ще се справиш.

Дани го придружи до колата му.

— Къде ще отседнеш?

Милт изведнъж придоби патетичен вид, като малко момче, което отива на лагер за първи път.

— В хотел.

— Остани при мен, Милт.

— Не, благодаря. Имам мансардния апартамент в Бевърли.

Дани се прибра с колата вкъщи, доволен, че е успял да успокои Милт. Защо по-рано не бе разбрал, че да помагаш на другите доставя такова удоволствие и отвлича мислите ти от собствените ти проблеми?

Може би това се опитваше да направи Стефани, когато му предложи да му помогне за „Евримен“. Би трябвало да ѝ се обади. Не бе отговорил на бележката ѝ, в която му благодареше за цветята. „Бели рози! Това може да си само ти. Обади ми се — чувствам се самотна“ — бе писала тя. Бедната Стефани. Искаше му се да ѝ помогне. Може би бе прав за Индия. Може би все още биха могли да бъдат приятели. Спомни си разголените гърди на Стефани, когато влезе в спалнята. Бяха имали чудесен секс заедно в началото, след като се ожениха.

Той позвъни в хотела.

— Мисис Денисън, моля.

След като почака дълго, слушайки безсмислената музика, му казаха, че никой не отговаря.

— Все още ли е регистрирана?

— Момент, ще проверя на регистрацията.

Отново записана музика. Когато най-после му казаха, че тя наистина е все още там, той пожела да остави съобщение за нея.

— Момент, ще ви свържа със службата за съобщения.

Глупавата музика се появи отново и той затвори телефона.

Стефани чу телефона. Вдигна глава от масата и събори празната бутилка от уиски. Стана и едва не падна.

„Някой трябва да е на вратата“ — помисли си тя в замъгленото си съзнание.

Уви се по-плътно в пенъора и прекара пръсти през разрошената си коса.

На вратата нямаше никой, но звъненето продължи. Тя погледна удивена към телефона. Но докато стигна до него, линията бе вече свободна. Зави ѝ се свят. Облегна се на нощното шкафче, за да се задържи, но то се разклати и се преобърна. Лампата, телефонът, снимките в рамки, шишенца с хапчета — всичко се стовари на пода.

— О, съжалявам... съжалявам.

Тя коленичи на пода и взе една от малките снимки. През счупеното стъкло се виждаха усмихнатите лица на Дани, Патриша ѝ тя самата на плажа в Малибу. Седна на пода, гледайки втренчено снимката.

— Пристъпвайки с моята любима... — започна да пее тя — ... не е зле да се чувстваш толкова добре...

Лондон

Люба беше в кухнята и отваряше една консерва с туна, която бе откраднала в супермаркета. Не беше за първи път през последния месец, когато ѝ се налагаше да краде храна. Но нямаше друга възможност. Котката, подушвайки рибата, отърка козината си нетърпеливо в глезените ѝ. Тя ѝ даде да ближе празната консерва и започна да приготвя салатата. Чуваше как Магда се мотае из всекидневната, докато пуделът лаеше. Транквилизаторите, които докторът бе предписал, подействаха добре на Магда, но всичките им пари отидоха за двуседмичния ѝ престой в болницата въпреки държавното здравеопазване.

Сега, когато толкова много ѝ трябваша пари, бюрото за придружителки не искаше да я използва — считаха я ненадеждна.

Нуждаейки се страшно от средства, тя най-после се съгласи да продаде морския пейзаж, който бе харесала мисис Маккивър. Веднъж, след като бе сторила това, тя се запита защо толкова дълго се бе съпротивлявала. Чувстваше се добре. Това не представляваше отдаване на интимна част от живота ѝ, а споделяне. А освен това ѝ бе приятно да ѝ се плаща за нещо, което бе създала, въпреки че парите покриваха наема само за две седмици. Радваше се на комплиментите, с които мисис Маккивър я обсипваше в коридора: „Сестра ми е влюбена в твоите картини.“ И също „Водопроводчикът беше тук днес. Той също рисува и каза, че това е свършено майсторство.“

След като котката изблиза консервената кутия, Люба я взе на ръце и отиде до прозореца. Отвън на улицата Рик продаваше вестници. Той погледна нагоре, но Люба се скри зад пердето. Рик бе причината за това Дани да си отиде. Но вината не беше негова, нито нейна. Тогава бе сигурна, че на Дани новото преживяване ще му хареса. И то наистина му бе харесало. Защо се бе ядосал толкова? Тя вдигна ръка към бузата си. Сякаш още чувстваше болката от неговата ръка.

Рик остана дълго пред входа ѝ, а после продължи. Тя остави котката на пода и излезе да вземе вестника.

На първата страница имаше снимка на разбит самолет — още една трагедия с толкова много убити. Случайност или съдба? Тя обърна страницата и погледът ѝ попадна на снимката на красива жена. Текстът я потресе: „Мисис Стефани Денисън — от висшето общество — самоубийство...“ Една прислужница бе намерила Стефани в апартамента ѝ в хотела с празна бутилка уиски и празно шишенце с хапчета до нея.

Люба изтича горе да се обади на Дани. След четири извънзвънявания телефонът му се включи автоматично. Тя замалко да затвори, като не знаеше какво да каже, после изрече бързо:

— Дани, тук съм и те очаквам. Обади ми се.

Бевърли Хилс

Дани стана рано тази неделна сутрин и включи телефона. Разбра, че през нощта е имало едно съобщение. Веднага щом разпозна гласа на Люба, го изключи. Остана доволен от себе си, че не се поколеба ни най-малко. Люба този път нямаше да успее да му отклони вниманието. Сложи си екипа за тенис и се отправи към корта.

Дани обичаше да започва всеки филм като атлет — във форма. За „Евримен“ той искаше да бъде в отлично състояние. По лицето му течеше пот, докато удряше топките, които изскачаха от автомата.

— Дани! — извика някой.

Той натисна педала, за да спре машината, и видя Милт, който се приближаваше към него със сутрешния вестник.

— Какво има? — ухили се Дани на приятеля си.

Милт бе сериозен, когато му подаде вестника.

— Трябва да го е направила миналата вечер, когато сме били в Спаго.

Дани прочете краткото съобщение, после седна в един градински стол и затвори очи. Когато накрая проговори, гласът му бе дрезгав:

— Боже мой, Милт. Къде мислиш, че са я закарали?

— Предполагам в моргата. Полицията обикновено прави така.

Чиновникът в моргата изглеждаше сънлив.

— Името ми е Денисън. Дошъл съм заради съпругата си, Стефани Денисън.

— О — каза чиновникът, — да идентифицирате тялото? — Той погледна в една тетрадка. — Двеста четиридесет и осем.

Те го последваха по облицован с плочки коридор до една метална врата. Когато чиновникът отвори вратата, ги полъхна хладен въздух. Той ги заведе до шкаф номер 248 и го изтегли.

Дани изтръпна в очакване.

Шкафът бе празен.

Чиновникът се почеса по главата.

— Нека да проверя. — Той прелисти някакви документи, които бяха закрепени със замърсен канап. — О, мъртвата е била изнесена преди четири часа, транспортирана в една погребална къща в Лонг Айлънд по разпореждане на Д. Л. Стоунъм.

Дани бавно излезе.

Милт сложи ръка на рамото му.

— Момченце, тя беше момиче с проблеми и ти направи всичко, което можа.

Дани седеше мълчаливо, докато Милт го караше до дома. Каква ирония в това, че той се опитваше да се свърже със Стефани, изпитвайки желание да прави любов, тя може би е била вече мъртва, лежаща сама в апартамента на хотела в очакване да бъде открита. Тя се бе опитвала да се сближи с него — искаше да му помогне с „Евримен“. Искане да му сготви вечеря. Може би и тя също е искала да прави любов.

— Милт, мислиш ли, че тя щеше да бъде жива сега, ако ѝ бях позволил да ми помогне?

— Не мисля. Това бе закономерно — нищо не би могло да го спре.

— Искане ми се да не я бях разубеждавал да отива в Индия.

— Не обвинявай себе си, момченце. Грешката не е твоя. Никой не е виновен. Просто така е трябвало да се развият нещата.

— Но това е толкова тъжно. Тя бе изоставена, отхвърлена от всички, дори и от мен.

— Ти направи за нея всичко, което можа.

— Не зная, Милт. Последния път, когато се видяхме, тя ме помоли да ѝ кажа „Обичам те...“

— И какво каза ти?

— Нищо.

— Момченце, защо, по дяволите, не го каза?

— Може би, защото никога не съм я обичал.

Милт въздъхна.

През прозореца на колата Дани видя как на един паркинг хората купуват коледни дървета. Коледа в Лос Анджелис — колко странно. Над безснежните улици бяха провесени образи на червендалестия Дядо Коледа в шейна, теглена от елени. Той си спомни как пазаруваха коледни дръвчета с Патриша — разправиите, които имаха заради това че Патриша винаги избираше твърде голямо дръвче, за да се събере в дома им. Всяка година Стефани приготвяше коледна гощавка, увенчавана с нейния специален пудинг със сливи. Винаги имаше имел^[1]...

„Каква ирония — помисли си той. — Времето за веселие. Каква тъжна Коледа ще прекара Патриша.“

Отчаяните опити на Дани да се свърже по телефона с Лонг Айлънд не доведоха до нищо. Гласът на икономата с британски акцент му предаде информацията твърде учтиво, че Патриша е на църковна служба в памет на майка ѝ, предназначена само за членове на фамилията. Очевидно Д. Л. не го считаше за член на семейството. Икономът благоволи да приеме съобщението му за Патриша.

Дани чакаше на телефона с часове. Тази вечер тя се обади. Никога нямаше да забрави хистеричния ѝ глас.

— Татенце, татенце, какво ще правя?

Докато той се опитваше да я успокои, телефонът прекъсна. Той бе изумен. Набра номера отново и същият глас с британски акцент му каза безцеремонно:

— Мис Патриша я няма — и затвори телефона.

Дани набираще многократно. Единственият отговор бе постоянен сигнал заето. Той закрочи из стаята отчаян. Това нещастно момиче, неговата собствена дъщеря, се нуждаеше от помощ. Трябваше да направи нещо.

Взе първия самолет за Ню Йорк, чартърен хеликоптер до Лонг Айлънд и след това такси до къщата на Д. Л. Стоунъм.

— Оттук започва собствеността на Стоунъм — каза шофьорът, гледайки го в огледалото за обратно виждане.

Сгушен в балтона си, Дани погледна към високата каменна стена, докато таксито газеше из снега. Когато спря, той плати на шофьора и излезе. По улицата нямаше движение. Таксито се отдалечи бързо, разпръсквайки снежната киша.

Висока желязна порта, украсена с разноцветни коледни гирлянди, затваряше безупречно чистия виещ се път към къщата. Дори купчините сняг от двете страни изглеждаха стерилно бели.

Дани отвори кутията на домофона, давайки си сметка за следящото око на камерата отгоре, и натисна бутона.

Почти веднага в говорителя се чу учтив женски глас.

— Честита Коледа, какво обичате, моля?

— Аз съм Даниъл Денисън. Дошъл съм да видя дъщеря си.

— Само един момент, моля — отговори бодрият женски глас.

Той почака, пристъпвайки от крак на крак. Студът проникваше през обувките му.

Чу се рязък мъжки глас.

— Съжалявам, мис Патриша не приема посетители.

Домофонът изключи.

Дани натисна отново бутона. Чу се отново приятният женски глас:

— Честита Коледа, какво обичате, моля?

— Дошъл съм да видя дъщеря си — извика той — и няма да си тръгна, докато не я видя!

Отговор не последва.

Дани продължи да натиска бутона отново и отново. Никакъв отговор. Погледна в двете посоки към старателно изчистения тротоар покрай стената. Близо до сервизния вход забеляза голям контейнер за смет. Довлече го до стената и стъпи на него. Да, можеше да стигне върха. Когато се хвана с ръка за ръба на стената, усети остра болка. Надигна се с ръце върху стената и видя, че от дълбоката рана на леденостудената му ръка тече кръв. Отгоре цялата стена бе набита със трошени стъкла от бутилки.

— Кучият син — промърмори Дани, като си увиваше ръката с носна кърпа.

Спусна се от другата страна в сняг, дълбок половин метър. Тръгна с труд през голяма градина с чемшири, подрязани във форма на животни, всички с калпаци от сняг. Панталоните му се намокриха, а обувките му се напълниха с топящ се сняг.

Изведнъж се чу лай и две големи черни кучета се втурнаха към него. Но преди да стигнат до него, някой извика:

— Стой! — и кучетата се спряха, до гърдите в сняг, като ръмжаха с оголени зъби. Двама униформени пазачи приближиха с извадени пистолети.

— Какво, по дяволите, правите тук? — попита по-високият.

— Името ми е Денисън. Искам да видя дъщеря си Патриша.

Другият извади радиотелефон, но Дани не чу какво каза, защото думите му бяха заглушени от ръмженето на кучетата.

— По-добре напуснете, мистър Денисън, или ще трябва да извикаме полицията.

— Повикайте ги — каза Дани упорито. — Аз имам законно право да видя дъщеря си.

Пазачите размениха погледи и този с радиотелефона се обърна и отново заговори с някого. След продължителен разговор той прибра апарата в един калъф на колана си.

— Последвайте ме мистър Денисън.

Познатият вече дебел мъж се появи на вратата на къщата и учтиво го придружи вътре до една голяма стая, чиито стени бяха покрити с книги. В средата, блещукайки със стотици сребърни камбанки, се издигаше огромно коледно дърво, чийто връх стигаше до високия шест метра таван. Дебелият мъж посочи с ръка към канапето, покрито с червено кадифе, но Дани остана прав. Ръката му пулсираше. Погледна надолу и видя, че от кърпата му падаха капки кръв върху безцветния ориенталски килим. Пъхна ръката си в джоба на самото. От скритата стереосистема долиташе нежен глас, който пееше: „Коледа... Коледа... Коледа...“

Патриша влезе в стаята.

Дани бе потресен от отчаянието и объркаността, които видя, изписани върху младото ѝ лице. Искаше му се да я прегърне, да я обсипе с целувки, да ѝ каже колко много я обича — всичко само за да изтрие този поглед, но вместо това стоеше вкаменен.

— Патриша, аз съм тук — каза той сковано. — Не зная какво да кажа... Съжалявам.

Дани протегна ръце към нея. Тя отстъпи назад. Погледът ѝ изразяваше ужас. Изглеждаше толкова слаба и някак си по-висока. Толкова различна от онова малко момиченце, което с такава радост се смееше, докато се държеше за крака му.

— Аз съм, баща ти.

Тя само го гледаше втренчено.

Той почака. Тя не каза нищо.

— Скъпа, това беше шок и за двама ни. Но нека почакаме малко, докато се съвземем. Тогава ще се видим и ще говорим, нали?

Гласът на Дани звучеше умолително.

По бузите ѝ потекоха сълзи. Тя нададе вик на отчаяние и избухна в хистеричен плач.

Дани тръгна към нея, но в стаята се втурнаха двама мъже и го хванаха. Извиха рязко ръцете на гърба му. Болката бе непоносима. Една едра жена в бяла униформа изведе Патриша от стаята.

Влезе Д. Л. Стоунъм.

— Разстрои Патриша достатъчно. Махай се.

— Тя е моя дъщеря. Имам право да я видя.

— Нямаш никакви права. Никога повече няма да я видиш.

— Ти отне Патриша от Стефани, но не можеш да я отнемеш от мен!

Д. Л. освободи пазачите с кимване на глава. Останаха сами в стаята, един срещу друг. Стоунъм наруши мълчанието.

— Казах ти, че ще те унищожа. И докато свърша с теб, ще ти се иска никога да не си се раждал. Мръсен евреин!

Дани замръзна.

— О, да. Зная всичко за теб — Сан Саба, твоето осиновяване. Имал си късмет, че не си свършил в пещта, чифутин такъв. — Дани почувства, че главата му се върти. Устните на Д. Л. се изкривиха в усмивка — той се наслаждаваше на момента. — Мислеше, че си успял да заблудиш всички — продължи той. — Добре, аз ще се погрижа светът да узнае твоята мръсна малка тайна.

Дани стоеше неподвижно. Виеше му се свят. Този човек бе изровил една лъжа, заровена дълбоко толкова далеч.

Нежният глас продължаваше да пее:

Мечтая за една бяла Коледа...

Дани пое дълбоко дъх.

— Не ме интересува какво ще направиш — каза той дрезгаво. — Интересува ме само дъщеря ми. — Гласът му се усили и той се приближи до подобната на гранит фигура. Размаха кървавия си юмрук. — Въобще интересуваш ли се от нея? Тя се съсипва. Нуждае се от медицински грижи.

— Тя ще получи най-скъпо платените медицински грижи.

— Мислиш, че парите ще оправят всичко. Още бижута и коне ще ѝ помогнат ли да забрави майка си? Ти уби Стефани...

— Достатъчно! — Върху червения врат на Стоунъм се появиха сини вени.

— Ти унищожи собствения си баща. Уби собствената си жена...

— Казах достатъчно!

— Що за чудовище си? — Д. Л. отстъпи крачка назад. — Мислиш ли, че ще те оставя да направиш същото с Патриша? Моята дъщеря — моята дъщеря полуеврейка?

Тесните очи на Д. Л. се разшириха.

— Ако трябва, ще те убия — изсъска той.

Дани се приближи, надвесвайки се над него.

— Хайде, копеле такова — каза той през стиснатите си зъби, — защото аз никога няма да се откажа.

— Вън! Махай се! Махай се!

Лицето му стана тъмночервено.

Двамата от охраната влязоха и сграбчиха Дани. Стоунъм дишаше тежко. Докато го изблъскваха от стаята, Дани видя, че Стоунъм се стоварва в едно огромно кожено кресло, след което се загледа към мястото на пода, където кръвта бе попила в килима.

Когато се качваше на Боинг 747 на летището Кенеди, Дани чувстваше, че главата ще му се пръсне. Сякаш в нея биеха тежки железни камбани и все пак те не можеха да заглушат виковете на Патриша. Трябваше да мисли, да намери начин да я измъкне от лапите на Д. Л.

„Мръсен евреин“ — с тези думи Д. Л. бе срутил фасадата, която Дани бе градил толкова старателно с годините, фасада, зад която той си мислеше, че не може да се проникне.

Как щеше да реагира Патриша, когато открие тайната на баща си? Щеше ли да каже, така както той каза преди толкова години: „Не искам да бъда евреин“? Никога Дани не се бе чувствал толкова безпомощен, толкова безсилен.

— Честита Коледа — каза стюардесата.

Изведнъж той изпита странно натрапливо желание да се смее, докато заплаче, и да плаче, докато се умори дотолкова, че да не може да мисли.

---

[1] Растение, използвано за декорация на Коледа. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА

1988 г., Лондон

Котката скочи на масата и отърка тялото си в ръката на Люба, но тя леко я избута встрани. Отхвърлена, котката внимателно мина между купчините от сметки, поставени на масата, докато меките ѝ лапи намериха листа хартия, който изглеждаше подходящ за това да се разположи върху него.

Люба изстена. Дяволски начин да се започне Нова Година! Как можеше да има толкова много сметки? Бе нарисувала кучето на сестрата на мисис Маккивър за сто лири и бе продала за двадесет и пет лири малка скица на водопроводчика, но всичко това бе далеч недостатъчно. Нежно премествайки котката, тя взе една бележка от Дороти, която се отнасяше за срещи с една рокгрупа тази вечер. Люба нямаше никакво желание, но трябваше да го направи. Поне бе спечелила отново благоволенieto на Дороти.

Тя смачка бележката и я хвърли към кошчето за боклук, но не улучи. Котката се хвърли след хартията и започна да си играе с нея.

Люба сумаира сметките, които не бяха още платени. Откъде щеше да намери парите? Знаеше, че една вечер с някакви млади рокпевци няма да ѝ реши проблема. Съществуваше едно възможно решение, което и идваше наум. Какво щеше да загуби?

На следващия ден, без да казва на Магда къде отива, Люба взе автобуса за гара Виктория и купи билет за отиване и връщане за Брайтън.

„Грийнфилдс Ин“ изглеждаше мрачен и изоставен в студения зимен дъжд. На занемарената ливада беше поставен надпис „Продава се“, насочващ потенциалните купувачи към „Ройъл Банк ъв Брайтън“. Люба се огледа наоколо — улицата бе пуста по това време на годината — и се приближи към входа. Вратата бе затворена. Тя бръкна в саксията, в която все още стоеше яркочервено пластмасово мушкато. Ключът беше там.

Обстановката ѝ изглеждаше зловеща, докато се движеше по студения коридор на празната къща. Стъпките ѝ издаваха кух, ечащ звук. Знаеше, че парите трябва да са някъде тук. Полковник Джонсън не би ги скрил някъде другаде. Често бе мислила за това, претърсвайки във въображението си всяка стая в хотела. Най-вероятното място, реши тя, е мазето. Трябва да е мазето. Спомни си деня, когато за първи път го помисли за луд. Тогава я бе накарал да премести всички продукти и материали от мазето на тавана. Очевидно не искаше да ходи там. Но къде точно в мазето биха могли да бъдат скрити?

Люба се спря пред вратата на кабинета и погледна вътре. Неволно потрепери. Влезе бавно в стаята на своите кошмари. Бюрото бе отворено и празно, а бялата му жилетка висеше на една закачалка. Помисли си с какво ли е облечен в ковчегата си. Разбира се, ако можеше да каже нещо, би пожелал да бъде погребан с униформата си. Тя се сепна изведнъж. Това трябваше да бъде!

Тръгна бързо нагоре по покритото с пътека стълбище. Страхуваше се да си помисли какво трябва да е изпитвала Магда, когато се е изкачвала за последен път по тези стълби, носейки кашон със сапун. Сега бе късен следобед и вече се стъмняваше. Запали лампата в коридора и преодолявайки изкушението да погледне дали има петна от кръв под желязната стълба, се качи на тавана. Горе тя погледна към кашоните със сапун и тоалетна хартия, които все още стояха наредени там. Колко често бе идвала тук, за да се скрие и да рисува, докато полковник Джонсън я изгони.

Ето го там, вдясно до стената, дървеният сандък, върху който толкова често бе седяла. Опита се да отвори тежкия капак — беше заключен.

Хукна надолу по стълбите към кухнята, стряскайки една мишка, която пълзеше по пода. В едно чекмедже намери дървен чук и шило и се втурна обратно. Това трябваше да е, беше сигурна. Задъхана, тя постави шилото в пантата и започна да удря с чука. Пантата подаде лесно. Вдигна тежкия капак. Вътре лежах старателно сгънати военните униформи на полковник Джонсън, с фуражката отгоре. Тя ги извади от сандъка. Под тях имаше сабя, странна африканска кукла, корков шлем и камшик за езда. Тя измъкна всичко и погледна в празния сандък. Нищо. Не можеше да повярва. Бе толкова сигурна. Когато се наведе да върне предметите вътре, се поколеба. Дъното беше

по-високо от основата. Надвеси се вътре и го опипа. В единия ъгъл пръстът ѝ попадна на малка кукичка. Когато я дръпна, подът на сандъка се отдели. Отдолу имаше метална кутия. Тя я грабна с чувство на триумф. Беше заключена. Усмивайки се, Люба взе чука.

— Кой е там? — извика мъжки глас.

По дяволите! Бързо постави обратно фалшивото дъно, наблъска всичко вътре освен металната кутия и една униформа и затвори сандъка.

— Кой е там горе?

Гласът се приближаваше. Тя уви кутията в униформата и я притисна към тялото си. Тръгна да слиза по железната стълба. Отдолу я гледаше един полицаи.

— О, Господи, толкова се радвам, че сте вие, сержант Суини. Уплашихте ме.

— Мис Джонсън! Ние наистина се срещаме на странни места. Какво правите тук?

Люба вдигна глава и се усмихна предизвикателно.

— Бих могла да ви задам същия въпрос.

Слезе по стълбите и се приближи до него.

— Видях светлината, мис Джонсън, и влязох, за да я угася.

— Сержант Суини, не ми се искаше да се връщам тук сама, но майка ми не би могла да го понесе. Не можете да си представите колко трудно е било за нея.

Тя постави свободната си ръка върху неговата и го погледна в очите.

— Но, мис Джонсън, къщата е запечатана от банката за продан. Нищо не бива да се взима.

— Разбира се. Проблемът е само, че майка ми в своята скръб е забравила да вземе тази униформа. Полковник Джонсън я е носил, когато се е бил по време на въстанието Моу-Моу. Това е част от историята на моето семейство — каза тя, притискайки го с гърдата си.

— Е, да... това трябва да означава много за нея... но не съм сигурен...

Люба се представи за дълбоко обидена.

— Добре, ако вие трябва да... ето я, вземете я.

— Не, не — каза той. — Предполагам, че това няма да навреди.

Докато вървяха по коридора към главното стълбище, тя се спъна и се облегна на него. Той я прихвана през кръста, за да я подкрепи, като забрави да изгаси лампата. Люба не му напомни.

— Неуместно ли ще бъде да ви поканя отново на чаша чай? — попита той срамежливо, изчервявайки се.

— Много сте внимателен, но трябва да хвана влака за Лондон.

— Нека ви изпратя до гарата.

— О, не е необходимо да го правите.

— Бих искал.

— Благодаря. Не мога да го изпусна. Майка ми ме очаква вкъщи.

— Надявам се, че скоро ще се чувства по-добре.

Тя го погледна втренчено и стисна ръката му.

— Ще мине дълго време, преди да се съвземе от тази трагедия.

— Да, мога да разбера това — каза той със силно изразено съчувствие. — Надявам се, че тази униформа ще ѝ донесе известно успокоение.

— Нямате представа какво значение има тя за нея — каза тя, гледайки го с премежени очи.

Когато стигнаха до железопътната гара, високоговорителят съобщаваше за заминаването на лондонския влак. Точно преди да се качи, Люба се обърна и го целуна по устата.

— Никога не бих могла да ви се отблагодаря — каза тя и се качи, оставяйки сержант Суини втрещен на перона.

— Люба, къде си... — Магда погледна изненадано униформата в ръцете на дъщеря си. — Откъде взе това?

— От неговия сандък.

— В Брайтън?

— Разбира се.

— Люба! Луда ли си?

Люба не каза нито дума. Хвърли униформата на пода и постави кутията на масата.

— Какво е това? — попита Магда.

Люба само се усмихна, вземайки отвертка и чук. Постави отвертката в ключалката и вдигна чука.

— Честита Нова Година!

С трясък кутията се отвори и по масата се разсипаха купчини банкноти.

Бевърли Хилс

Студиото беше затворено за коледните празници и Дани знаеше, че няма да го търсят. Би могъл да се скрие. Истерията, която го обзе в самолета, не го напусна. Заклучи вратата, пусна щорите, прекъсна телефона и се опита да се напие до забрава. Но водката с нищо не намали страха му.

Кога щеше да го направи Стоунъм? Как щяха да реагират хората? Разобличен като лъжец! Какво би казал Милт? Беше твърде много за Дани да понесе. Мислейки си за Патриша, се ужасяваше. Беше ли тя на границата на самоубийството? Какво би могъл да направи за нея? Щеше ли да бъде в състояние да ѝ помогне, дори ако Стоунъм се откаже от контрола си над нея? Не знаеше отговорите на тези въпроси.

Въпреки цялата си смелост в къщата знаеше отлично кой е спечелил. Стоунъм го бе уловил в мрежа от стоманени въжета, които постепенно се затягаха около него, докато той бъде окончателно завързан, без да може повече да действа, да се движи, да диша.

Не се бе къпал, ял или спал. Просто седеше и пиеше.

Напълни отново чашата си, без да обръща внимание на мигащата червена лампичка на факс апарата. Искеше му се да заспи, да потъне в сън без сънища и да не се събуди. Но червената светлина продължи да пулсира, прониквайки през затворените му клепачи. Той посегна, залитайки, да извади шнура. Имаше отпечатан един лист, върху който една дума привлече вниманието му: „Патриша“.

Взе листа и се напрегна да фокусира погледа си. Факсът бе от адвокатите на Стоунъм.

Искаме да ви информираме, че Патриша е в частен санаториум в компетентни ръце. Чувства се по-добре. Лекарите ѝ очакват, че ще бъдат необходими няколко месеца за нейното лечение. В интерес на здравето ѝ е необходимо да не се среща с никакви посетители през това време.

Дани препрочете думите „Чувства се добре“. Слава Богу! В съобщението не се казваше къде се намира, но беше благодарен да чуе нещо, каквото и да е за нея. Беше благодарен за тази трохичка от Д. Л. Може би Стоунъм си е променил намерението да унищожи още една личност, близка на Патриша. Наистина възможно ли бе това? Или това беше само негова празна надежда?

Дани си мислеше, че е успял добре да прикрие своето притеснение, когато започна да се готви за филмирането на „Евримен“. През следващите два месеца той бе погълнат от прослушвания, корекции на сценария, подготовка на декора, места за снимане, репетиции. Не си даваше сметка колко маниакално изглеждаше поведението му за другите, докато разтревоженият Слим не го дръпна настрана един ден.

— Ей, началник, защо си толкова напрегнат? Това не ти е първият филм.

— Да, но този филм означава много за мен. Готвя се за него от години — каза Дани, пренебрегвайки смисъла на думите на Слим.

— Хайде, началник, познавам те. Нещо те измъчва. Делото на Стоунъм се бави безкрайно в съда. Може никога да не...

— Той въобще не ме интересува — отговори Дани по-остро, отколкото имаше намерение. — Да вървим.

Слим бе изненадан от резкия му отговор.

— Добре, началник — каза той и се отдалечи.

Първата сцена, заснета в абстрактен стил, стана добре. Дани използва документални снимки от стоковата борса, за фон, на които прибави сцени, заснети в студиото — едно меле от хистерични търговци, които стискаха в ръце листове хартия и крещяха: „Стари пари! Нови пари! Пари назаем! Крадени пари! Изпрани пари! Всички пари! Още! Още! Още!“

Когато той извика „Стоп! Копирайте!“, екипът му аплодира спонтанно. Докато Дани се покланяше шеговито, погледът му попадна на Лили, която изпъкваше в своята синя рокля. Свежото ѝ лице сияеше, докато му ръкопляскаше ентусиазирано. Помощта ѝ бе незаменима. Никога не задаваше въпроси, чувствайки, че той е в

напрежение. Тя беше на разположение, когато бе необходима, винаги жизнерадостна. Дани започна да се привързва към нея.

Снимките през първата седмица приключиха в петък вечерта, давайки му възможност да работи върху сценария през уикенда. Нещата вървяха добре, но Дани все още бе напрегнат. В събота след обяд, докато гледаше през прозореца в очакване да види колата на Лили да се приближи всеки момент, Дани забеляза една кафява невзрачна кола, която се движеше бавно по улицата, сякаш шофьорът ѝ търсеше нещо.

Колата спря пред неговата къща. Един мъж, облечен в черно, излезе от нея и се отпрати към входа. Когато се приближи, Дани видя обърнатата бяла яка и кръста на врата му. Това бе един пълен свещеник, вероятно търсещ дарения.

Подготвен за срещата, Дани отвори вратата. Лъщящото кръгло лице, което видя, изглеждаше гладко като на бебе, сякаш недокосвано от бръснач. Плешивата глава бе увенчана с кичури рядка коса, която обграждаше лъскава кожа, наподобяваща кепе. Свещеникът се усмихваше широко, откривайки широк процеп между предните си два зъба. Дани не можеше да си спомни къде го е виждал преди.

— Дани Денисън?

— Да.

— Може ли да вляза? — попита той, докато Дани все още го гледаше.

— Добре, аз...

— Аз съм отец Калахан. — Ухилвайки се, той добави:

— Но ти ме знаеше като Рой.

— Рой?! — повтори Дани изумен.

— Да, Дани.

Дани го сграбчи в прегръдките си и го дръпна вътре.

— Рой! Никога не съм се надявал да те видя отново — започна да бърбори той възбудено. — Опитвах се да те откроя, но сиропиталището не даваше никаква информация.

— Да, зная. Аз също се опитах да го направя.

Дани отстъпи назад и го погледна.

— Как ме откри?

— Напоследък гледах филм с режисьор Дани Денисън — „Лондонски рок“.

Дани направи гримаса.

— Ужасен е.

— На мен ми хареса. Тогава си спомних, че мисис Денисън постоянно те водеше на кино, и ми хрумна идеята.

Дани само поклати глава с недоверие.

— Чувствах се като детектив, но Сдружението на режисьорите ми помогна и ето ме сега, Дани, малко по-тежък.

— Знаех си, че родителите ти ще те охранят.

— О, те успяха — стараеха се много. Дори не обръщаха внимание на това, че от време на време се подмокрях.

Той избухна в сърдечен смях.

— Просто не мога да повярвам, че си ти, Рой. — Дани го прегърна отново. — Нека излезем при басейна и да пийнем, за да отпразнуваме събирането си. Какво ще пиеш?

— Една бира, може би... каквото и да е, стига да не е червено вино. Дават ни го всяка неделя.

Не спираха да се смеят — бяха толкова щастливи, че се виждат. Дани се мъчеше непохватно да отвори бутилката бира за Рой. На себе си наля водка.

— За наше здраве! — вдигна той чашата си.

— За сиропиталището Сейнт Джон — добави Рой, смеейки се.

Дани направи гримаса.

— Нямах представа, Дани, колко често съм си мислил за онези дни.

Седяха край басейна и се гледаха един друг. Сега, след четиридесет години, всеки виждаше в другия някогашното малко момче.

— Рой, Рой... Никога не съм мислил, че ще станеш свещеник.

— Е, аз пък знаех, че никога няма да стана бейзболист. — Те не се разсмяха при спомена за Рой, който седеше и гледаше отстрани игрите. — Но наистина — продължи Рой — вината е твоя.

— Разбирам. Аз съм виновен за всичко — за това, че подмокрях леглото си, а сега за това, че си станал свещеник.

Рой отметна назад глава в нов изблик на гръмогласен смях.

— О, Дани, никога няма да забравя онези дни — кутията от пури, приказките, които ми четеше... — Той потупа сърдечно Дани по рамото. — Добротата, която прояви към мен, се отрази върху живота ми. Накара ме да желая да помагам на другите. Работил съм в името на Бога на много места, а сега имам възможност да заема една служба в Австралия, работейки с аборигените.

— Австралия! Това е много далече, Рой. Сега, след като се намерихме, не би ли могло да бъде някъде по-близо?

— Трябва да следвам пътя, който Бог ми е определил.

В гласа му звучеше твърдост, която отразяваше силата на човек, сигурен в своята цел.

— Родителите ти сигурно се гордеят с теб.

— Вярвам, че се гордеят, нека душите им почиват в мир. Но тях ги няма от три години. Бяха убити от пиян шофьор при автомобилна катастрофа.

— О, това е нещо ужасно.

— Да, но аз съм приел тази загуба. Съжалявам само за нещастния пияница, който трябва да живее с угризенията на съвестта си.

— Съжаляваш?! Аз бих желал да го убия!

Гладкото лице на Рой се озари от усмивка и той погледна с любов приятеля си.

— Не сме ние, които трябва да съдим. Трябва само да изпитваме състрадание.

Дани разглеждаше приятеля си с учудване.

— Никога ли не се сърдиш? Никога ли не мразиш?

— Да, правех го, когато бях по-млад. Но сега разбирам... — Той се спря. — Нека да не говорим за тъжни неща. Разкажи ми за своя живот. Всичко, което знам, е, че мисис Денисън те е осиновила и че си станал преуспяващ филмов режисьор. Женен ли си? Виждам, че имаш чудесен дом — трябва да си много щастлив тук.

Дани се изправи, отиде до края на двора и погледна към хълмовете. Момент по-късно Рой го последва. Дани почувства нежното докосване на ръката му.

— Приятелю, усещам, че плачеш без глас. Какво те мъчи?

Дани се усмихна горчиво.

— Мислех, че при изповед си скрит зад завеса.

— Това съм аз, Дани — Рой, твоят приятел.

— Имам тежки проблеми. Изпълнен съм с такава омраза. — Той изговаряше думите през стиснатите си зъби. — Мразя тъста си — това, което той върши спрямо дъщеря ми, това, което направи с жена ми... Мразя тайните, скрити дълбоко в мен, които ме изпълват с угризения... Бих искал да мога да ти разкажа за това.

Рой взе двете ръце на Дани в своите.

— Не се измъчвай. Може би сега не бива да говориш. Помисли си, погледни в сърцето си. В подходящия момент, на подходящото място една по-висша сила ще ти помогне.

Дани изпразни чашата си.

— Нека пийнем пак.

Рой въздъхна.

— За нещастие, не мога. Трябва да тръгвам веднага. Заминавам тази вечер.

— Много ми е неприятно, че тръгваш, Рой. Нямах представа колко...

Дани не довърши. Те слязоха по стълбите покрай къщата.

— Ще се видим пак, ако Бог пожелае — каза Рой.

Дани усети буца в гърдите си, когато се приближиха до колата. Чувстваше се така, както преди, когато Рой си заминаваше с кутията от пури. Тогава не бе му казал тайната си. Не можеше да я каже и сега. Погледна към момчешкото лице на приятеля си, без бръчки, безгрижно.

— Ти си щастлив.

— Чувството, което изпитвам, е повече от щастие, Дани. То е удовлетворение и мир със себе си.

— Усещането трябва да е хубаво.

— Да. Голямо удовлетворение е да откриеш какво искаш да направиш в живота и да го правиш. Аз съм щастлив.

— И това ти дава мир?

— Дани, човек винаги е в мир, когато е верен на себе си.

Прегърнаха се за последен път и Рой си тръгна. После бавно, много бавно Дани се върна в къщата. Последните думи на Рой все още отекваха в съзнанието му.

Когато влезе във всекидневната, чу музика, идваща от кабинета му горе. Лили трябва да е дошла, докато той е бил отзад край басейна. Тя винаги обичаше да има музикален фон, докато работеше. Но той в момента не бе готов да се захване с нова сцена от „Евримен“.

Седна във всекидневната, мислейки си за разговора с Рой. Музиката долиташе отгоре. Беше любимата на Лили песен на Тина Търнър. Преди никога не бе обръщал внимание на думите.

*Мъжете идват в тези места
И всички мъже са еднакви
Не гледаш техните лица
И не ги питаш за имената им
Не мислиш за тях като за хора
Не мислиш въобще за тях
Мислиш си само за парите
С поглед прикован върху стената*

Жалбата на една проститутка. Така ли се чувства Люба? Но тя никога не е вземала пари от него. Защо?

Стана бързо, отхвърляйки отговора. Беше взел решение да я изключи от живота си. Нямаше сега отново да почва да мисли за нея. Качи се горе в кабинета си и намали музиката.

— О, съжалявам, че беше толкова силно — извини се Лили, — но музиката е моята страст. Би трябвало да я излекувам.

— Не, не... аз също обичам музика.

— Видях ви край басейна с един свещеник и не исках да чуя изповедта ви — засмя се тя.

— Е, почти така беше.

Когато включи компютъра, Лили каза:

— Не знаех, че сте католик.

— Не съм.

— Какъв сте?

Той погледна откритото ѝ лице, търсейки прост отговор, и се поколеба.

— Член съм на епископалната църква. Свещеникът ми е стар съученик. Той има нещо общо с теб.

— О, наистина ли? Кое е то?
— Той също е харесал „Лондонски рок“.
Тя се засмя.
— Добре, той още повече ще хареса „Евримен“. Да почваме ли работа?
— Да. Докъде бях стигнал?
— Искахте да преработите раздела, в който Евримен изхвърля токсични отпадъци в резерват за птици.
— Да, ще прибавя сцена, в която той подкупва управителя на парка.
— Може ли да кажа нещо?
— Не бих могъл да те спря.
— Мисля, че сте твърде рязък по отношение на Евримен.
Дани я погледна въпросително.
— Той е твърде лош. Има опасност да се превърне в карикатура.
— Лили, мисля, че мога да избягна такава грешка.
— Не искам да ставам умница...
— Тогава как успяваш толкова често да бъдеш такава?
Тя замахна шеговито с юмрук към него.
— Сериозно, винаги казвате, че драмата е контраст, светлина и сянка.
— Така е.
— Мисля, че ви е необходима сцената с розовата пъпка.
— Гражданина Кейн?
— Да, спомняте ли си — той също беше лош човек, но на смъртното си легло си помисли за най-скъпото нещо, притежавал някога — мъничка шейна, която е имал като момче. Имало е време, когато е бил невинен.
— Но не Евримен. — Гласът на Дани стана твърд. — Той е модел на Д. Л. Стоунъм, а моят тъст никога не е бил невинен. Родил се е лош. Изненадана от неговия жар, Лили остана безмълвно на стола си. Дани крачеше из стаята си, опитвайки се да събере мислите си.
— Не се чувствам много настроен за работа — каза той накрая.
— Искате ли да направим обедна почивка?
— Не съм гладен. Твърде горещо е.
— Потопете се в басейна тогава. Разхладете се. На мен самата би ми се искало.

— Добра идея. Трябва да има бански костюм за теб тук някъде.

— О, хайде, Дани. — Тя изключи компютъра. — За човек, който пише сцени с голи момичета, тичащи по покривите, сте прекалено скромни. — Тя се засмя, когато видя изненадата, изписана на лицето му. — Какво стана с тази старомодна американска институция, известна като „къпане гол“?

— Какво?

Но тя беше вече изчезнала в банята, викайки оттам:

— Ще взема кърпи.

Малко несигурен по отношение на това, какво трябва да направи, Дани отвори плъзгащата се стъклена врата между кабинета си и вътрешния двор и излезе. Поколеба се, после хвърли дрехите си и се гмурна. Изплувайки на повърхността за въздух, той я видя, изправена на ръба на басейна, гола. Да, наистина тя представляваше едно селско момиче, смеещо се в слънчевите лъчи.

— Студена ли е? — извика тя.

— Страхотно е!

Тя се гмурна елегантно и изплува до него.

— О, лъжец такъв, замръзвам! — каза тя и отплува.

Полудуваха във водата още десетина минути. Беше толкова естествено. Едно чудесно удоволствие.

Тя първа изскочи от басейна и побягна треперееща към кабинета. Дани я последва и се загледа как тя се бърше с кърпата, в ритъм с музиката.

„Красива е и го знае“ — помисли си той.

— По-добре ли се чувстваш? — попита тя, сушейки си косата.

— Много по-добре.

— Готов ли си за работа?

Дани се приближи бавно към нея. Водата капеше от тялото му.

— Мисля, че да — каза той нежно. — А ти?

— Почти.

Тя остави кърпата да падне. Протегна ръце и го прегърна. Ефектът от докосването ѝ бе възпламеняващ.

Ръцете му трескаво галеха гърдите ѝ, рамената, бедрата, докато я сваляше под себе си на килима, притискайки се в нея с члена си.

Желанието му бе силно и спонтанно. Проникна в нея. Тя бе готова.

Чу се отново същата песен:

*Мъжете идват в тези места
И всички мъже са еднакви*

Изведнъж ерекцията му се изгуби. Опита се, но чувството бе изчезнало. Отдели се от тялото ѝ и легна до нея.

— Какво ти е, Дани?

— Съжалявам...

Тя сложи пръст на устните му.

— Ш-т. Не съжалявай.

— Не зная защо...

— Тези неща се случват.

— Изведнъж съм станал импотентен.

Тя застана на едната си страна, обърната към него.

— Жените са импотентни понякога, но мъжете рядко го забелязват. Ние умеем да се преструваме.

— Да — каза той, — един мъж не може да симулира ерекция.

— Ти си в голямо напрежение, борейки се с много проблеми, докато правиш един голям филм.

— Като за такава умница си много мило момиче — каза той.

— Дани, да ти приготвя нещо за ядене. Аз съм голяма готвачка.

Той поклати глава.

— Защо всички жени в живота ми искат да ми готвят?
Изглеждам ли недохранен?

— Не — изсмя се тя, — просто си помислих, че едно добро ядене ще те накара да се отпуснеш. Мога да остана за през нощта. Ще се прегръщаме само, без секс.

— Благодаря ти, Лили... за всичко. Но ми се иска да бъда сам.

След като тя си тръгна, той облече един халат и излезе на двора.

Беше удивен. Лили бе идеалната жена — красива, пълна с жизнерадост и самочувствие и същевременно разумна. Все още я виждаше, застанала гола на ръба на басейна — с чудесни гърди, с малката кафява триъгълна повърхност между краката, подхождаща на лъскавата ѝ кестенява коса. Той я желаше. Какво се случи?

Тази проклета песен, която му напомни за Люба! Тя го ядоса. Би трябвало да счупи касетата. Изведнъж си даде сметка за това, какво прави. Колко бе смешен! Поклати глава с кисела усмивка. Каквото и да се случеше, обвиняваше Люба.

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

1988 г., Ню Йорк

Перките на хеликоптера се завъртяха бавно. После, когато набраха скорост, те се сляха в невидима вихрушка, която подхождаше на мислите, въртящи се в главата на Дани. Той не доведе Лили в Ню Йорк.

Не можеше. Чувстваше се неловко, притеснен, въпреки че тя си оставаше същото дръзко момиче, готова да помогне. Остави я в студиото да подготвя филмовите ленти за редактиране.

Хеликоптерът сега прелиташе край Световния търговски център. Дани погледна през прозореца към силуета на Ню Йорк. Поне филмът вървеше добре. С нетърпение очакваше да почне да го сглобява. Въпреки всичко, което се бе случило, той се чувстваше странно удовлетворен. Може би така се чувстваше баща му, когато завърши разпятието.

Сега хеликоптерът кръжеше над Уол Стрийт, пустеещ в неделя. Това щеше да бъде последната сцена във филма — тази с делириума. Камерата, закрепена на отворената врата, бе фокусирана върху млад човек, стоящ на един ъгъл. Дани виждаше долу Слим, който даваше последните си инструкции на актьора.

Гримьорът напръска повече „пот“ върху лицето на Евримен. Фризьорът разроши косата му по привлекателен начин. През рупора Слим извика:

— Всички да се отстранят!

Екипът, заобикалящ актьора, избяга в една сграда, оставяйки самотната измъчена фигура, гледаща към небето.

— Готова ли е камерата? — извика Дани по радиотелефона.

Операторът направи утвърдителен знак.

— Действие!

Хеликоптерът се насочи към фигурата на Евримен, който сега протягаше ръце във всички посоки, молец се за помощ. Той увисна за известно време над сцената, след което се издигна бавно покрай

стената на зданието. Щорите на всеки прозорец се спускаха в бърза последователност, отхвърляйки молбите на Евримен — етаж след етаж до покрива. Там камерата се фокусира върху едно голо момиче, чиито дълги руси коси се развяваха от скрита машина за вятър. Тя погледна надолу и извика:

— Евримен! Евримен!

Хеликоптерът се отправи към отсрещното здание, давайки възможност на камерата да заснеме залязващото слънце и да се спре на друго голо момиче. Това бе с огненочервена коса, отразяваща лъчите на прожектора. Тя посочи надолу по улицата и извика:

— Евримен!

Камерата се насочи към малката фигура долу, при което Едуард Евримен бавно се сви на земята, мъртъв.

— Стоп! — извика Дани.

— Успяхме! — отвърна ликуващият оператор.

Дани се разпореди и хеликоптерът направи кръг, отправяйки се към площадката за кацане. Небето вече потъмняваше — бяха свършили навреме. Той се облегна назад в седалката и погледна надолу към самотната фигура на Статуята на свободата — символ за милиони имигранти, бягащи от потисничеството в чужди страни, бежанци като Люба. Люба никога не бе виждала Статуята на свободата, но щеше да я оцени. Дани си представи как тя я гледа отдолу, една силна жена към друга. Ръката на статуята, вдигната за поздрав, сякаш поздравяваше него. В този момент фенерът ѝ светна. Беше добро знамение.

Лондон

Магда бе в кухнята, разбърквайки соса за зелевите сарми. Това бе яденето, което приготви за Дани и Люба в Португалия. Колко щастлива бе Люба тогава, влюбена в Дани, който изглеждаше толкова сърдечен и мил към нея. Но още от самото начало Магда се притесняваше, че това няма да свърши добре.

Малкият пудел се мотаеше в краката ѝ. Тя се наведе и му даде една мръвка от каймата с подправки.

— Ти също обичаш сарми, нали миличко?

Магда си спомни как очите на Люба блестяха, когато гледаше Дани. Бедната Люба. Единственото, което правеше сега Люба, бе да

стои вкъщи и да рисува, рисува, рисува... Магда се радваше, че успя да я убеди днес да излезе и да пазарува. Толкова дълго Люба се бе опитвала да изкара Магда от къщата. Но сега си бяха разменили ролите.

Магда се натъжаваше от това, че Люба не може да се радва сега, когато вече нямаха финансови проблеми. Парите на полковник Джонсън ги направиха почти богати. Нямаше вече дребни кражби от магазините, очакване на обаждания от бюро за придружителки. Люба би трябвало да е щастлива.

Магда остави соса да къкри на печката и уморено седна във всекидневната, която бе претрупана с бурканчета боя и кутии с четки. Погледна към недовършеното платно, поставено на истинския статив, който бе купила за Люба, в замяна на стария музикален статив. Люба почти не обърна внимание. Какво можеше да направи за дъщеря си?

Толкова дълго време Люба не разрешаваше на никой да види картините ѝ. И все пак Магда помнеше колко щастлива бе дъщеря ѝ, когато мисис Маккивър купи една, а след това и водопроводчикът.

Стана и отвори вратата на шкафа, където стояха картините на Люба. Беше претъпкан. Взе едно платно — силуетите на плажа. Изглеждаше ѝ много добре направено. Колко талант притежаваше Люба? Имаше само един начин да разбере.

Магда отиде в кухнята, изключи печката и бързо изми ръцете си. Взе картината, уви я в една покривка и обличайки бързо палтото си, излезе от апартамента.

Притискайки картината към тялото си, Магда се разхождаше напред-назад по Маунт стрийт, като се опитваше да набере смелост, за да влезе в една от модните галерии. На витрината на „Джефри“ бяха изложени няколко красиви платна. Не беше ли наивна? Картината на Люба ѝ харесваше повече, но какво ли разбираше тя?

Когато погледна зад витрината, Магда срещна строгия поглед на една висока суха жена, която я гледаше през дебелите стъкла на очилата си. Пое дъх и влезе.

Вътре няколко клиенти разглеждаха литографиите. Високата госпожа веднага се приближи до нея, сякаш за да прегради пътя ѝ.

— С какво мога да ви услужа?

Магда пусна покривката на пода.

— Това дъщеря ми нарисувала. Харесва ви?

Жената направи лека гримаса. Тя едва хвърли поглед на картината.

— Съжалявам, госпожо, работим само с признати художници.

— Извинете — промърмори Магда.

Обезсърчена, тя се наведе да вземе покривката.

— Моля, почакайте за момент. — Висок мъж, облечен с тъмен костюм и копринено шалче, с чадър в ръка, се приближи към тях. Погледът му бе прикован върху картината. — Харесва ми, много ми харесва.

— Да, лорд Макфейдън, много е интересна — каза бързо собственичката.

Погледът на мъжа се премести от картината към Магда.

— Кой е художникът?

Бевърли Хилс

Беше полунощ, когато Дани се прибра вкъщи от летището. Всяка клетка на тялото му крещеше за почивка — една заслужена почивка. Снимките в Ню Йорк най-после свършиха и той изгаряше от нетърпение да започне редактирането. Леглото му никога не бе изглеждало толкова гостоприемно. Мушна се между новоизпраните чаршафи и техният успокояващ шепот бе последното нещо, което запомни, преди да потъне в сън.

През гъстата мъгла на съня Дани чу, че някой чука на вратата, но само се уви още по-плътно с одеялото. Чуването продължи. Разсънен, стана от леглото. Часовникът показваше един и петнадесет. Отправи се по пижама към вратата.

Веднага щом я отвори, съжали за това. Пред него стоеше дебелият мъж с кариран костюм. Лицето му бе безизразно.

— Мистър Стоунъм желае да ви види.

Дани поклати глава с недоверие.

— Самолетът чака на летището — каза мъжът.

— Луд ли сте?

— Мистър Стоунъм настоява.

— Да върви по дяволите мистър Стоунъм.

— Спешно е. Може да се върнете в Лос Анджелис след дванадесет или тринадесет часа.

Дани се опита да затръшне вратата, но месестият мъж я задържа.
— Отнася се до Патриша.

Изведнъж Дани усети, че му прилошава.

— Какво става с Патриша? Къде е тя?

— Мистър Стоунъм ще ви обясни. Патриша е добре, но той трябва да говори с вас.

Дани се облече бързо и последва дебелия мъж в лимузината му.

В частния сектор на летище Бърбанк в очакване с пуснати двигатели стоеше Боингът 707 на Стоунъм. Името му беше изписано с големи златни букви: „Патриша“. На Дани му бе някак си неприятно да види името на дъщеря си върху гигантското туловище на самолета на Д. Л. Стюардът бързо го поведе нагоре по стъпалата и после през салоните. Имаше напълно обзаведен офис с компютри, телефони, факсове. Друга стая приличаше на библиотека, взета направо от къща в стил от епохата на Тюдорите. Имаше дневна, трапезария, цветя, купи с пресни плодове, кристални гарафи с напитки. Стюардът — изглеждаше, че има поне четирима като него освен екипажа от кабината — го заведе в една пищно обзаведена спалня, в която за него бе приготвена копринена пижама.

— Преди да се оттеглите, може би ще искате нещо да ядете — каза стюардът. — Готвачът може да приготви пържола, омлет, каквото и да е.

Дани поклати глава отрицателно.

Стюардът започна да обяснява функциите на различните бутони до леглото, но Дани го отпрати, без да слуша. Хвърли се на леглото напълно облечен. Чувстваше се замаян от изтощение и същевременно трепереше от вълнение — какво ли му готвеше сега Д. Л.?

Не можеше да повярва, че е на този самолет, легнал в леглото на Д. Л., на път да се срещне с него в Лонг Айленд. Скоростта, с която се развиха събитията, не му даде възможност да помисли, но той не искаше да мисли — само искаше да види Патриша.

Започна да натиска бутоните, опитвайки се да изгаси светлината, но вместо това включи огромния телевизионен екран, който в момента изобразяваше карта на Съединените щати, върху която се придвижваше малък, светец с червена светлина самолет. Дани затвори очи и се опита да задреме, но мислите му не позволяваха да стори това. Отвори очи и видя, че малкият самолет е над Невада. Под екрана

светеха постоянно променящи се цифри: скорост — 640 мили в час, височина — 47 000 фута, оставащо време на полета — четири часа и пет минути, външна температура — 42. Затвори очи и трябва да е спал, защото, когато ги отвори отново, малкият червен самолет бе напуснал Небраска и оставащото време за полет бе два часа и десет минути.

На летище Кенеди, в ярката сутрешна светлина, го очакваше друга лимузина. В момента, в който Дани се качи, тя потегли. Той остави главата му да потъне в облегалката. Само шест часа ли бяха минали, откакто си спеше спокойно в Бевърли Хилс? Стоунъм наистина вършеше нещата по драматичен начин.

Лимузината спря, шофьорът отвори вратата и Дани излезе. Не се намираще в Лонг Айлънд, а в Манхатън — пред болницата Линъкс Хил на Седемдесет и седма улица и Парк авеню. Дали Патриша бе там? Дебелият мъж бе казал, че тя е добре. Той се стегна в нервно очакване, когато облечен в бяло мъж го поведе, без да каже дума, към асансьорите и след това към интензивното отделение.

Затъмнената стая правеше екраните на сърдечните монитори да изглеждат необичайно живи. Пиукащите звуци се чуваха в такт с назъбените линии. В полукръг бяха разположени шест легла, само частично закрити със завеси, за да могат сестрите да наблюдават пациентите.

Дани едва разпозна Д. Л. Изглеждаше съсухрен. Познатото му червено лице сега бе бледожълто, а от носа му и ръцете му стърчаха полупрозрачни зелени тръбички. Но воднистите му очи не бяха загубили твърдия си поглед. Той гледаше остро Дани. Дрезгавият му глас се чу откъм леглото.

— Въобще не ми харесваш, ни най-малко.

— Чувствата са взаимни — каза сухо Дани. — Защо ме доведе тук?

— Слушай и не ме прекъсвай — заповяда Стоунъм. Те се гледаха втренчено един друг. Стоунъм пое плитко дъх. Изглеждаше болезнено за него да говори.

— Искам да направим сделка...

— Сделка ли каза?

— Казах да не ме прекъсваш — отвърна натъртено Д. Л.

„Дори в това състояние иска да държи положението“ — помисли Дани.

— Ще оттегля претенциите си към „Ейс Филмс“... Ще унищожа всички данни от моето разследване... — Той се закашля. — Запази си срамната малка тайна.

Дани направи гримаса. Очакваше да чуе цената. Дрезгавият глас изстреля думите в отговор на мисления му въпрос:

— Патриша... никога не бива да узнае... че си еврейин.

Нещо дълбоко в Дани закипя. Той се засмя пресипнало.

— Това е смешно. Сделка, която не мога да откажа? До неотдавна искаше да изкрешиш моята „срамна малка тайна“ пред света. Сега искаш да я пазиш. — Думите му бяха пропити със сарказъм. — Не сключвам сделки за Патриша. Прави, каквото искаш.

— Винаги така правя.

Устните му се изкривиха странно под зелената тръбичка.

Дани се обърна да излиза.

— Денисън!

Дани се спря.

— Утре ще ми бъде направен троен байпас. Казват ми, че шансът да оживея, е петдесет процента. — Д. Л. отпусна главата си на възглавницата, сякаш за да събере сила да говори. — Ако не оживея, Патриша ще получи всичко. — Гласът му отслабна. — Няма никой друг.

Дани погледна към капките бистра течност, които се процеждаха надолу по интравенозната тръбичка.

След още едно остро поемане на дъх Д. Л. продължи:

— Ако се случи, очаквам ти да се грижиш за нея.

Сърцето на Дани заби бързо. Животът не имитираше ли изкуството? Току-що бе заснел тази сцена — правейки последна равносметка, Евримен търси отчаяно опрощение. Почти му дожаля за Д. Л.

— Разбира се, че ще се грижа за собствената си дъщеря.

— Не бъди толкова самоуверен, Денисън. Ако не прочетеш некролога ми в понеделнишкия вестник, приеми, че съм жив.

Лос Анджелис

Когато се върна в студиото, Дани разклати глава, опитвайки се да мисли ясно. За трети път бе помолил редактора да върне лентата с

началните кадри на неговия филм, но не виждаше нищо от това, което бе пред него. Мисълта му постоянно се връщаше към събитията от последните четиридесет и осем часа.

В критичния за себе си момент Д. Л. го бе повикал. Най-големият му враг беше предложил да запази тайната му завинаги. Невероятно!

Милт нахълта с бутилка шампанско.

— Видя ли това, момченце? Свърши се! — извика той, държейки в ръце „Дейли Върайъти“.

Заглавието гласеше: „Стоунъм се отказва от завладяването“.

— Какво ти казвах... ха, какво ти казвах? — Милт се ухили. — Както е казал един мъдър човек, проблемът е въпрос на гледна точка. Имаме много да отпразнуваме.

— Пише ли нещо за операцията му?

— Този кучи син не може да бъде убит. Когато е разбрал за милионите, които е спечелил от вдигането на акциите на „Ейс Филмс“, трябва да е скочил от леглото. — Тапата изскочи, освобождавайки поток от шампанско, което заля ризата на Милт. — Боже Господи, Сара ще ме убие.

— Как вървят нещата със Сара?

— Дани трябва да се гордееш с мен. Бях като ангел.

Той размаха лактите си като крила.

Започнаха да пият топлото шампанско от пластмасови чаши.

— О, замалко да забравя — каза Милт. — Арт Гън иска да знае кога ще бъде готова първата версия. Можеш ли да ми дадеш някаква представа кога очакваш да приключи редактирането и монтажът?

— Добре, ще преценя и ще ти отговоря — каза Дани уморено.

Шампанското му действаше като приспивно хапче. Милт го погледна над очилата си.

— Изглеждаш уморен.

— Не съм спал много напоследък. Върнах се вкъщи и трябваше отново да отивам в Ню Йорк.

Милт се засмя, мислейки, че се шегува.

— Е, не се убивай. Имаме още много да празнуваме. Сара иска да дойдеш — ти и Лили Кейн.

Милт намигна, но Дани не реагира.

— Милти — каза той уморено. — За един месец ще се затворя тук, за да редактирам.

Дани беше смъртно уморен. Накрая, след като не можа да се съсредоточи, реши, че няма да свърши повече работа този ден, и си тръгна.

Когато влезе в къщата, видя, че червената лампичка на факса мигаше. Взе листа и прочете съобщението:

„Мистър Стоунъм желае да ви информира, че лекарите на Патриша биха разрешили тя да приема посетители в скоро време. Тя е в санаториума «Льо Мон» в Лозана, Швейцария. След излизането си тя ще бъде записана в подготвителното училище там, ако това получи вашето одобрение.“

Дани препрочете думите „ако това получи вашето одобрение“. Това наистина ли излизаше от устата на Д. Л.? И най-после разрешение да види Патриша. Очите му се премрежиха. Прочете факса отново. Може би все пак Д. Л. беше човешко същество? Може би и той бе съкрушен от самоубийството на дъщеря си и уплашен, че това може да се случи на внучката му. Може би е научил нещо, когато смъртта е надничала над рамото му. За първи път Дани почти изпита топло чувство към тъста си.

Той не можеше вечно да отбягва Лили. Когато я видя отново, тя се държеше като че ли нищо не се е случило между тях, но Дани се чувстваше неловко. По време на редактирането се стараяше да прекарва с нея колкото е възможно по-малко време. Нейното мило привлекателно лице сега го притесняваше — не можеше да се отърве от мисълта, че тя го съжалява. Щеше да се почувства облекчен, когато служебният ѝ ангажимент приключи.

Той бе влюбен във филма си. Никога не се уморяваше да гледа любимата си сцена: камерата се отдалечава от нещастната фигура на Евримен и се насочва към прозорците на Световния търговски център — всички еднакви, като блоковете на една огромна медена пита на корупцията, а после се спира върху тялото на красива чувствена жена, чийто силует се очертава на фона на злокобното небе.

— Извинявай, Дани — прекъсна мислите му Лили, която надничаше иззад рамото му. — Глупава ли съм? И не отговаряй на този въпрос — прибави тя с обичайната си усмивка, — но защо тези момичета са голи?

Дани я погледна студено.

— Искам да са лишени от всякакви материални допълнения.

Стана му неприятно от това, колко помпозно прозвучаха думите му.

Тя отвърна на втренчения му поглед.

— Лили, те представляват изкушенията на алчността, властта, егоизма. Какъв по-добър начин да си представиш изкушението от това да покажеш една гола жена?

Лили каза тихо:

— Надявам се, че ще свърши работа.

— Мислех си, че харесваш този проект.

— Да, но...

— Но, какво? — попита той раздражено.

— Нищо, Дани, нищо.

Той се зае отново с редактирането, но мисълта му продължи да се връща на нейните думи „Надявам се, че ще свърши работа“.

Кати свиреше на пиано... лошо.

„Нищо не се е променило — помисли си Дани. — За тридесет години не е напреднала. Сара също не е напреднала в готвенето. Слава Богу, че Джонатън не се издигна. На тридесет и седем годишна възраст е точно толкова противен, колкото и на седем, може би дори и повече, защото е дебел и оплешивява.“

По време на вечерята Сара обсипваше Милт с вниманието си:

— Милти, скъпи, това е твоята любима пълнена риба.

— Сара, любов моя, не биваше да си правиш труда.

Дани знаеше, че Милт наистина мисли това, което казва. Нямаше нещо, което Милт да мрази повече от пълнената риба. Той я сравняваше с жаби във формалдехид.

Дани огледа масата. Всички ядяха с такова усърдие. Милт поглъщаше пълнената риба с престорен апетит, усмихвайки се одобрително на Сара между хапките. Какъв човек! Толкова отдавна ли

беше, когато Милт дойде в Южнокалифорнийския университет, за да види неговия малък филм? Посредниците повече не правеха така. Не ходеха да издирват таланти — чакаха да станеш звезда и тогава благоволяваха да предложат сделка. Милт все още ходеше в Южнокалифорнийския университет всяка година.

Милт видя, че Дани го наблюдава, и се ухили. Удари по чашата си с вино, прочисти гърлото си и се изправи.

— За Дани — един от първите клиенти, които съм имал в този бизнес. Той дойде в моя офис във „Феймъс Артистс“, когато бях последният в края на коридора. Току-що бе направил кратък филм, наречен „Освободен“. Нали така, Дани?

— „Спасен“ — намеси се Сара.

— Да, никога няма да забравя — продължи Милт. — Тогава разбрах, че има талант. И, повярвайте ми, приятно ми е да виждам, че очакванията ми са се оправдали. — Той се огледа усмихнато из стаята. — Тези десет процента стигнаха за цялата мебелировка в тази стая, включително тапетите. — Трудно бе да се каже дали се шегува или не. Изведнъж той спря да се усмихва. — Утре ще видим за първи път новия филм на Денисън „Евримен“. — Гласът му се задави от емоция. — Дани, зная, че с този филм ти, моят най-добър приятел... — той започна да примигва, за да сдържи сълзите си, Сара вече подсмърчаше, — ще се издигнеш на ново равнище във филмопроизводството. Мазел тов!^[1]

Той изпи виното на екс.

Дани се бе облегал на стената в студиото, наблюдавайки как момчето товареше кутиите с филмова лента на количка. На всяка с дебели букви с мастило бе написано „Евримен“. Тази вечер персоналът на студиото щеше да види за първи път грубата версия на филма. Сега той бе извън неговия контрол. Докато количката се отдалечаваше, той изпита желание да сграбчи кутиите с филма и да си ги занесе у дома.

Лили влезе с шлифер и чанта в ръце.

— Е, мисля, че е време да си кажем довиждане, Дани.

— Какво искаш да кажеш?

— Работата ми свърши. Ти не се нуждаеш повече от мен — за нищо.

Дани бе объркан от нейната спокойна прямота.

— Няма ли да почакаш за отзивите?

— С нищо не мога да повлияя, независимо дали е добър или лош.

Тя се усмихна принудено.

— Защо си толкова критична?

Дани започна да губи самообладание и не можеше да се спре.

— Не съм критична, Дани. Искрено ми се иска да го харесат.

— Но ти не го харесваш.

— Слушай, Дани...

— Може би ще е по-добре да си тръгнеш — каза той сухо, като се захвана с някакви документи.

Дани почувства, че тя го гледа втрещено. После Лили излезе, без да каже дума. Той съжали за поведението си. Във всеки случай разговорът го бе направил още по-нервен.

Когато се върна вкъщи, той закри из стаята, слушайки съобщенията, записани на телефонния секретар.

— „Дани... обичам те, момченце. Ще се видим, когато свърши. Моля се за теб.“

Дани чувстваше ръцете си влажни.

Той взе пощата, която дневната прислужница бе оставила на бюрото му. Започна да я преглежда разсеяно, хвърляйки ненужните писма в кошчето. Имаше пощенска картичка с две малки мечета коала, гушещи се едно в друго на клон. На гърба ѝ пишеше:

Аборигените са чудесни хора. Тук имам много приятели. Но ще имам само един приятел като теб. Бог да те благослови.

Рой

Двама души, които толкова обичаше, бяха толкова далеч — Рой в Австралия и Патриша в Швейцария. Веднага щом приключеше прегледа на филма, щеше да отиде в Швейцария и да вземе Патриша на разходка. Може би щяха да се разходят с лодка по Женевското езеро. Сами, най-последно щяха да могат да си поговорят. Какво щеше да ѝ каже...?

Бинг-бонг! Бинг-бонг! Старият часовник отмерваше часа. Пет. В момента се настаняваха на местата си. Той бе предложил прожекция рано вечерта. Мразеше късните прожекции, когато всички бяха натъпкани с храна и напитки и заспиваха. Пет часът беше времето на здрача, най-подходящото време да се гледа „Евримен“, така както го бе видял в Залцбург.

Изправи се. Просто не можеше да седи така и да чака. Трябваше да се върне в студиото. Имаше такъв наплив за филма, че бе трудно да намери място на паркинга. Изгаси мотора и остана седнал. После излезе нетърпеливо от колата и влезе в сградата през една странична врата. Отправи се бавно по пустия коридор към залата за прожекции. Погледна към плакатите на стените, изобразяващи сцени от известни филми: „Това се случи една вечер“, „Лоурънс Арабски“, „На кея“, „Моста на река Куай“. Той си помисли колко хубаво би било, ако към тази елитна колекция се прибави и сцена от „Евримен“.

Сложи ухото си на вратата. Тишина. Бяха погълнати от филма. Изпусна дълбока въздишка, каза наум една молитва и излезе.

Опита се да се настани удобно в колата си, но постоянно се въртеше на седалката, поглеждаше часовника си и си представяше сцените, които публиката гледа. Най-последна стана седем без десет — време за сцената с хеликоптера в края на филма.

Малко след това чу гласове. Излезе от колата и сърцето му заби бързо. Скрит от погледите зад колата, той наблюдаваше как излизат от зданието и се отправят към паркинга. Напрегна се да чуе какво говорят.

— За какво всъщност беше тази глупост?

— Беше по-лошо от „Миналата година в Мариенбад“.

— Всички, които биха искали да видят тази ужасна каша, ще се съберат в телефонна кабина.

Дани стоеше вцепенен. Изведнъж усети една ръка на рамото си. Обърна се и срещна приятелския съчувствен поглед на Милт.

— Не мина добре? — попита Дани с детински шепот.

— Дани... — Милт го стисна силно за рамото. — Беше много добър, твърде добър, но добър за какво? Кой ще го гледа?

Намеси се гласът на Арт Гън:

— Прекарал си твърде много време в Европа.

Дани погледна към Гън, който клатеше глава с пура, стърчаща от ъгъла на устата му.

— Даже не можем да пуснем този шедьовър. — Гън се обърна към Милт, смеейки се. — Иска изведнъж да спечели филмовия фестивал в Кан с филм, който могат да разберат само шестима безработни интелектуалци в едно бистро!

— Стига, Арт — каза Милт. — Ще измислим нещо.

— Разбира се. Филмът беше с малък бюджет. Уговорихме се да го обвържем с „Парижки рок“. Не се отчайвай, Дани — каза Арт и си тръгна.

Когато колите почнаха да си тръгват от паркинга, някой извика високо с фалцет:

— Евримен!

Викът бе поет от друг. Дани се сви в сгъстяващата се тишина, слушайки ревящите мотори на скъпите коли и какофонията от смехове и фалцетни гласове:

— Евримен... Евримен... Евримен.

Настана тишина. Дани не чувстваше нищо. Милт все още бе там.

— Хайде да отидем в Чейсън и да похапнем нещо.

— Не съм гладен — каза Дани тихо.

— Добре ли си?

— Разбира се. Благодаря ти, Милт.

Но Милт не си тръгваше.

— Дани, филмът ти е отличен.

— Стига, Милт.

— Такъв е, Дани, но отличните филми не се продават сега. Искат кръв и насилие... ужаси... вампири...

— Или „Парижки рок“ — каза Дани горчиво.

Милт го хвана за ръката.

— Хайде, момченце, да си отиваме вкъщи.

Когато стигнаха в къщата на Дани, се отправиха директно към бара. Милт наля на двамата по една двойна водка. Отпиха мълчаливо.

— За мен имаше голямо значение — каза мрачно Дани.

— Момченце, ти искаше да отмъстиш на тъста си — каза Милт и напълни отново чашите. — Забрави това. Заеми се с „Парижки рок“.

Помисли и за парите.

Преди да проговорят отново, половината бутилка бе изпразнена.

— Хареса ли ти? — попита Дани.

Милт го погледна през очилата.

— Кое?

— „Евримен“! — каза ядосано Дани.

— Налей ми още.

Дани се протегна да налее и водката се разля върху бара. Той погледна Милт втренчено.

— Отговори ми... хареса ли ти?

Милт изпусна дълбока въздишка.

— Кафка.

— Кафка?

Милт кимна и отпи.

— Сравняваш „Евримен“ с историята на някакъв тъп евреин?

— Престани да говориш като антисемит. — В гласа на Милт прозвуча остра нотка. — Казвам ти, защото съм ти приятел, филмът ти е дъра-бъра. Той е... как да ти кажа... малко фалшив. Не успява да предаде посланието.

— За какво, по дяволите, говориш?

— Като оня филм по Кафка. Той също не успя.

— Но това бе глупава история. За един едър евреин, който чака да му обяснят в какво се състои престъплението му.

— Разказът на Кафка е класика.

— Класика? — гласът на Дани бе пропит с презрение. — Престъплението му е било, че е бил евреин.

— Спокойно, Дани. Не забравяй, че говориш с мен.

— Няма да забравя и това, което току-що каза за най-доброто нещо, което съм направил.

— Дани, Дани, истината ли искаш или празни приказки.

— Искам истината.

— Току-що ти казах истината. Това е провал!

— Ти си глупак!

— Ти си такъв! — извика Милт.

— Не сравнявай Евримен с един тъп раболепен евреин!

— Майната ти, фукльо! Филмът ти е боклук!

— Млъкни! Затваряй си устата! — Всяка следваща дума Дани произнасяше все по-силно, докато последната се превърна в крясък: — Млъкни!

Той се надвеси над по-дребния Милт, чиито очи бяха изпънали като на жаба зад дебелиите стъкла, а устата му зееше отворена. Без да му даде възможност да каже дума, Дани изкряска:

— Искаш ли да пиеш? Ето ти!

Той лисна водката в лицето на Милт. Едно парче лед се удари в стъклото на очилата му, но Милт остана неподвижен и свит, сякаш бе парализиран. Течността се стичаше по лицето му.

Дани продължаваше да беснее.

— Не ме интересува какво мислиш. Не давам пукната пара за теб, приятелката ти, жена ти или децата ти. И въобще не ми пука дали чукаш Мерилин или Сара. Махай се!

Милт не помръдна.

— Махай се! — изкряска Дани, грабвайки Милт за реверите, и го избута към вратата. Милт излетя от стаята.

— Антисемит! — извика той и затръшна външната врата.

Дани изтича след него. Искаше му се да извика: „Но аз съм евреин!“

Не можеше. Думите му заседнаха на гърлото.

---

[1] Еврейски израз на поздравление и добри пожелания. — Б.пр.

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА

1988 г., Бевърли Хилс

След като Милт си отиде, Дани започна задъхано да ходи, олюлявайки се из стаята, като стискаше почти празната бутилка водка. Спъна се в един стол и се надвеси върху него, но се задържа. Докато пресушаваше бутилката, погледът му попадна върху аквариума. Последните четири риби плаваха мъртви на повърхността. Запрати бутилката към аквариума, надавайки животински вик. Стъклото се разби и водата рукна надолу. Гледаше как тя се стича върху старателно подвързаните сценарии на филмите, които бе направил. Милт му бе помагал за всеки от тях от самото начало. Милт бе най-добрият му приятел. Дватамата се обичаха толкова много. Как можа да го обиди по такъв начин?

Стовари се в един стол. Мразеше се повече откогато и да било. Заровил лице в ръцете си, той зариде:

— Съжалявам, Милт... съжалявам.

Но не можеше да изтрие от съзнанието си образа на брадатото лице на приятеля си, по което се стичаше водка, втренчено в него с ужас през пукнатите очила.

Вдигна телефонната слушалка. Трябваше да помоли Милт за прошка.

Обади се Сара.

— Обажда се Дани. Там ли е Милт?

— Мислех, че е с... о, той точно влиза. Почакай.

Дани въздъхна с облекчение. Приятелят му щеше да му прости. Милти би разбрал. Щяха да оправят нещата.

— Дани... — беше гласът на Сара.

— Да.

— Милт казва, че не иска да говори с теб... никога — каза Сара и затвори телефона.

Дани остана с отворена уста.

„Аз съм виновен — помисли той. — Грешката е само моя.“

Чу звук — телефонната слушалка все още беше в ръката му. Затвори телефона. Вдигна се с усилие и влезе в банята. Чувстваше се кух отвътре, напълно сам. Взе една кърпа, за да изтрие лицето си, и се погледна в огледалото.

За първи път се видя ясно — мъж на средна възраст, който живее един живот — лъжа, евреин, който е превърнал в престъпление това да бъдеш евреин. Люба бе права — той е фалшив, напълно фалшив. Затова филмът му се бе провалил.

Лондон

Дани не й позвъни да й каже, че идва. Би могла да го спре точно когато се нуждаеше от нея най-много. Само тя му бе останала.

В Лондон валеше както обикновено. Взе едно такси. Когато пристигна в апартамента й, изведнъж се уплаши. Ами ако не го пусне да влезе? Дали трябва да задържи таксито? Плати на шофьора, приближи се до вратата и натисна звънеца за нейния апартамент.

Чу се гласът на Магда:

— Да?

— Дани.

Не последва отговор. Той почака. Електрическата брава се задейства. Дани се качи по стъпалата и вратата се отвори. Той стоеше с влажна коса, залепнала по челото му, с набола брада, с кървясали очи и тъмни сенки около тях. Първите думи на Магда бяха:

— Дани, изглеждаш ужасно.

Отбягвайки погледа й, той попита:

— Къде е Люба?

— Не зная — отвърна тя колебливо.

— Кога ще се върне?

— Не зная.

— Бих искал да почакам. Може ли да вляза?

Магда изглеждаше объркана, но отстъпи встрани и той влезе във всекидневната, която бе отрупана с картините на Люба. Някои бяха опаковани в картонени кутии, други бяха облепени на стените.

— Изнасяте ли се? — попита той.

— Не, не... Люба слага картини в художествена галерия — каза Магда с усмивка. — На Маунт стрийт.

— Хм, това е престижна улица.

— Да, харесват работите на Люба.

— Аз също ги харесвам — каза Дани, вземайки картината, изобразяваща него като сатир.

Тишината в стаята се нарушаваше от капките дъжд, чукащи в стъклата на прозорците. Заваля пороен дъжд.

— Дани — чу той Магда да казва плахо, — моля те да не обидиш моята дъщеря.

— Магда, как бих могъл да обидя Люба? Тя се е държала чудесно с мен. Тя ми помогна. Никога не бих я обидил.

— Глупости! — чу се резкият глас на Люба, когато изхвърча от спалнята. — Мръсен егоист! Третираш ме като най-евтината проститутка и си отиваш. Кой, по дяволите, те е молил да се връщаш?!

Дани се стресна от нейната ярост.

— Искам да се сдобрим — каза той с помирителен тон.

— Глупости! — изкрещя Люба. — Имаш проблем и тичаш у дома при мама!

— Права си, Люба — отговори Дани, правейки плах опит да се усмихне.

Без да спира, Люба продължи:

— Ти измъкваш от мен всяка тайна, изстискваш ме като мокър парцал и ме хвърляш, когато не съм ти необходима.

— Необходима си ми, Люба. Винаги си ми била необходима.

— Ти си пълен с лъжа.

Люба се хвърли на кушетката.

Магда деликатно напусна стаята и отиде в кухнята.

— Съжалявам, Люба, но моите проблеми...

— Естествено! Всеки има проблеми. Всички Божи чада имат проблеми.

Магда се върна с димяща купа със зеленчукова супа. Постави я на масичката пред Дани.

— Свали си мокрото сако — каза тя.

Дани се подчини с благодарност. Не му се искаше да си тръгва.

Магда занесе сакото му в кухнята, за да се изсуши.

Супата бе вкусна. Люба почака, докато я свърши.

— По-добре ли се чувстваш? — попита тя с по-спокоен тон.

— Да — каза той, отмествайки купата.

— Добре, и аз също. Отдавна исках да ти се накарам. — Преди той да може да отговори, тя каза нещо на Магда на полски. След малко той чу шуртенето на водата от крана и джафкането на кучето. — Много си мръсен. Окъпи се и легни да спиш. Можеш да използваш леглото на Магда — каза тя и излезе от стаята.

Дани стана, извади портфейла си и пътническите чекове от джоба на самото си и ги остави на масата. Люба се върна, носейки един халат.

— Ето. — Тя му го хвърли. — Поспи, преди да си паднал от умора.

Той посочи към масата.

— Вземи каквото ти е необходимо за наема...

— Не са ми необходими парите ти... никога не са ми трябвали.

— Зная, зная. — Той стоеше с наведена глава, играейки си с халата като някое от момчетата от сиропиталището, на което управителката се кара. Вдигна поглед. — Може да ги използваме за пътуване. Където пожелаеш. Нека да отидем някъде.

Люба не отговори. Магда излезе от спалнята с куп дрехи в ръце, следвана по петите от малкия пудел.

— Надявам се, че не те изхвърлям от стаята, Магда.

— Не, не. Люба права. Влизай вътре и почивай.

Дани потопи дългото си тяло в горещата вана. Когато се върна в спалнята, чантата му бе отворена и пижамата му лежеше на леглото. Той я облече и се пхна под завивките. Беше уморен, уморен до смърт.

Люба влезе с чаша вода и едно хапче.

— Вземи това — необходимо ти е.

Дани направи каквото му каза. Тя стоеше изправена, гледайки надолу към него. Той протегна ръка към нея.

— Не, не — каза Люба. — Не искам да намеря труп върху себе си.

Дани долови нотка на хумор в гласа ѝ. Потупа по леглото, канейки я да седне. Тя се съгласи.

— Но никакви приказки за приспиване.

Сега Дани видя, че тя се усмихва.

— Как мина „Евримен“? — попита тя.

Той не отговори. Люба почака търпеливо. После взе ръката му в своята.

Накрая Дани каза шепнешком.

— Те се смяха, смяха се над него.

Люба стисна ръката му.

— Те се смяха — каза той по-силно. — Смяха се на мен.

Затвори плътно очи, за да сдържи сълзите си.

Люба погали нежно ръката му, давайки му време да се успокои.

— Дани — каза тя, — нещата невинаги се развиват така, както искаме. Заспивай. Утре ще отидем някъде и ще говорим за това.

— Къде?

— Ще измисля някое място. Разчиташ ли на мен?

— Да — каза той със сънлив глас.

Хапчето бе започнало да действа. Люба го целуна нежно по устните. Докато заспиваше, му се стори, че я чу да казва:

— Радвам се, че си тук.

Дани бе спал цели десет часа. Казаха му, че е заспал в девет часа, а сега минаваше седем. Докато се бръснеше, усети миризмата на бекон и кафе, идваща от кухнята. Люба говореше на телефона.

Закусиха в кухнята. Това му хареса — беше уютно. Изяде всичко, което бе в чинията му. Чу се звънецът на вратата.

— Таксито е тук, да вървим — каза Люба.

— Такси? — попита Дани, поглеждайки към чантите до вратата.
— Къде отиваме?

— Ще разбереш — отговори тя надутото.

Дани се изненада, че Магда идва с тях. И двете жени изглеждаха в радостно настроение.

Когато пристигнаха на летището, Люба купи три билета за Краков.

— Краков? — Дани бе удивен. — Но ти си избягала оттам. Не се ли страхуваш да се върнеш?

— Защо? Ние сме британски поданици — свободни да идваме и да си отиваме. Ти предложи да пътуваме някъде.

— Да... но Краков?

— Това е толкова романтично място, Дани. Ще видиш.

На борда на самолета на авиокомпанията ЛОТ Люба и Магда седнаха заедно пред Дани. Смееха се и си бърбореха на полски. Дани

бе обзет от възбудата на пътуването и „Евримен“ сякаш започна да избледнява в мислите му. Само му се искаше да разбере какво си приказват.

Краков

Таксито мина по моста над река Висла. Магда и Люба гледаха с широко отворени очи местата, които познаваха — двореца Вавел на хълма над реката, златния купол на кралската катедрала, статуята на Косцюшко. Обиколиха Ринек и Магда посочи към пъстрите сергии за цветя близо до Дома за платове.

— Нищо не се е променило!

— Наистина! Продават същите цветя, които виждахме преди осем години — каза Люба. — Чакали са ни да се върнем.

Носталгичната им радост бе заразителна. Дани се замисли за тяхната радост — бяха рискували живота си, за да избягат от това място. Но разбра също, че Краков означаваше за тях и много щастие. Предпочитаха да си спомнят това, а не страданието.

— Спрете! — извика Люба на шофьора. Бяха на автобусната станция на Рондо, началната точка на тяхното преселване от Краков. Тя се обърна към Дани с игрива усмивка. — Оттук почна моят път, за да те намеря.

Отидоха в хотел Орбис, където Люба бе резервирала голям апартамент с хол, две спални и две бани. Дани зае по-малката спалня, а Магда и Люба — по-голямата.

— Да се измием и след това ще ти покажем града — каза Люба.

Магда добави нещо, с което Люба се съгласи ентусиазирано.

— Може да те изненада — каза Дани шеговито, — но аз не говоря полски.

— Магда предложи да вечеряме рано в „Морски кон“ — обясни Люба — Това е ресторантът, за който ти разказах. Спомняш ли си, Дани?

Наистина си спомняше. Това бе мястото, където Стас ги беше завел веднъж и където Люба за първи път бе опитала водка.

Магда веднага започна да разопакова багажа. Когато Дани влезе в стаята си, Люба го последва. Помогна му да се съблече, галейки тялото му с ръце.

— Никога не забравям обещанията си — каза тя.

Дани я погледна.

— Искаш да кажеш... Магда?

— Да... Магда е готова.

Дани разтвори широко очи.

— Сега?

— Скоро. Тя намигна. — Първо отиваме да ядем.

Дани се ухили. Разбира се — къде другаде би могла да се изпълни неговата фантазия, ако не в Краков? Погледна през прозореца на банята надолу към оживената улица. Това бе градът, за който Люба му беше разказвала толкова много. Там навън бяха улиците, по които Люба и Магда се бяха разхождали, кафенетата, в които са се срещали с приятели, полицията, която са се опитвали да отбягват.

Почувства се освежен. Очакваше с нетърпение да тръгне на Ринек с Люба и Магда. Сега имаше и двете, само за себе си. Всички бяха заедно в Краков. Щеше да се остави в ръцете на Люба.

Дани остана изненадан, когато и двете жени излязоха от своята спалня. Косата на Люба бе сплетена в две плитки отстрани. Носеше къса пола и надиплена блуза. Магда бе с по-дълга пола, пристегнатата с широк колан. Блузата ѝ откриваше раменете и дълбоката цепнатина между гърдите ѝ. Вече не представляваше една бледа, уморена жена. Беше си сложила тъмен грим и яркочервено червило на устните. Напомняше на нейния портрет, който бе виждал преди време. И двете изглеждаха много чувствени. Смееха се като ученички.

Приближиха се до Дани и го обхванаха с ръце.

— Трябва да те поделим — каза Люба.

— Така е — съгласи се Магда.

Дани почувства големите гърди на Магда от едната си страна и по-малките гърди на Люба от другата.

Спонтанно той целуна Люба, после Магда. Смеейки се, Магда изтри с пръста си остатъците от червилото по устните му.

— Хайде — каза Люба и те започнаха своето пътешествие из Краков. — Ние сме тримата мускетари.

Ринек, голям площад, покрит с калдъръм и без превозни средства, бе многолюден. Имаше естрада, обкичена с цветя, по чиито стени висяха картонени глави. От прозорците на околните здания се развяваха знамена.

— Какво става? Марди Гра?^[1]

— Имаме късмет. Довечера се открива фестивалът Лайконик — каза Люба. — Краков празнува победата си над татарите.

— Изглежда, че ще бъде много весело.

— Целият град полудява — каза Люба и изведнъж им направи знак да мълчат. Дочу се циркова музика. Тя послуша за момент с блажено изражение на лицето. После се усмихна. — Да тръгваме към „Морски кон“.

Дани имаше чувството, че е бил тук и преди. Беше точно както му го описваше Люба. Таваните бяха обкичени с рибарски мрежи и имаше стар махагонов бар, боядисани в бяло стени, часовник със знаците на зодиака. Беше все още рано за вечеря и ресторантът бе почти празен.

Магда поръча голяма чиния с речен шаран за тримата.

Не бяха яли много, откакто напуснаха Лондон. Едва тази сутрин ли бе това?

— Вижте — каза Люба — същият музикант.

Влезе един мъж в цигански костюм с мандолина. Магда стана и се приближи до него. Люба намигна на Дани.

— Радваш ли се, че си тук?

— Радвам се — каза Дани, отвърщайки на дяволитата ѝ усмивка.

— Още повече ще се зарадваш. Знаеш какво искам да кажа.

Трудно бе да се повярва, че нещата стават толкова лесно и гладко. Трябваше да направи усилие да сдържи нетърпението си. Сервитьорът им донесе кафе и още водка.

Магда се върна, пляскайки с ръце като ученичка.

— Той ще изсвири любимата ми песен „Мое сърце“.

Мелодията беше хубава. Магда започна да приглася. Имаше приятен глас и пееше с дълбоко чувство. Дани взе ръката на Люба.

— Кажи ми думите.

— „Когато за първи път влезе в живота ми, аз ти отдадох сърцето си“ — Люба зашепна. — „Сега те няма, а знаеш много добре, че нямам сърце за друг...“

Тя го целуна по ухото.

— Сто години! — отправи Магда поздравница към музикантите, когато песента свърши.

Люба сръга Дани и тримата вдигнаха чашите си:

— Сто години!

Магда се захили и посочи към Дани.

— Виж, той приказва полски.

Алкохолът им поддържа приятно. Излязоха от ресторанта, Магда и Люба заспориха какво да правят, като всяка дърпаше Дани в различна посока. Накрая, след изблик на смях, те го поведоха през многолюдния площад, където фестивалът бе в разгара си. Мъже, облечени в татарски костюми, представяха битка, възседнали изрисувани картонени коне.

В суматохата, блъскайки се сред празнуващите, Дани загуби от погледа си Люба и Магда. Той се обърна бързо викайки:

— Люба! Магда!

Побърза напред, проправяйки си път през навалищата. Приближи се до една весела група и се опита да ги попита дали са виждали двете жени, но те само се разсмяха и казаха нещо на полски. Започна да си пробива път с лакти през ликуващата тълпа, оглеждайки се наляво и надясно.

— Люба! Магда! — извика той.

Някои го загледаха. Започна да изпада в паника, когато усети, че го хващат от двете страни.

— Не можеш да избягаш от нас!

Бяха Магда и Люба, които го задърпаха към едно претъпкано кафене в Дома за платове. Имаше маси и на площада. Един оркестър свиреше полка и хората танцуваха.

Управителката на кафенето, силна едра жена, целуна и прегърна Магда. Познаваха се отпреди години. Тя донесе бутилка водка на масата и тупна Дани по гърба.

— Американец... добре дошъл... заповядай!

Магда напълни чашите.

— Още една чаша и ще заведем Дани вкъщи.

Пиха и тримата. Край масата им се спираха мъже, правейки забележки, които Люба и Магда намираха за много смешни. Канеха ги на танц. Магда ги отпрати, напълвайки чашите отново.

— Още една чаша и ще сложим Дани да си легне, нали?

Тримата се разсмяха и пресушиха чашите си.

Един млад моряк с кепе в ръка се поклони на Магда и ѝ предложи червен карамфил!

— Хайде, Магда, това си заслужава поне един танц — каза Дани. Магда втъкна карамфила зад ухото си, докато морякът я отвеждаше, танцувайки с нея.

— Толкова се радвам да видя майка си да се весели така.

— Да, изглежда много свежа и млада.

Дани беше изненадан от грациозността на Магда. Приятно му бе да наблюдава нейното просто душевно щастие. Как е могла да стане проститутка? Как е могла Рахел? Знаеше отговора. Правиш това, което трябва, за да оцелееш, ако имаш смелостта. Щеше ли Магда да бъде различна, ако мъжът ѝ не я бе изоставил? Може би щеше да си остане домакиня и да остане в Бродки до края на живота си. Но не и Люба. Той се обърна, за да я погледне. Тя движеше тялото си в такт с музиката и пляскаше с ръце. Така или иначе Люба щеше да замине.

Когато Магда се приближи с моряка към масата, танцувайки, хвърли червения карамфил на Люба. Дани вдигна наздравица за Магда. Тя бе добра майка. Би направила всичко, за да достави удоволствие на дъщеря си. Обзе го неприятно чувство.

— Хайде, Дани, ще ти покажа някои стъпки от полски танц — каза Люба, дърпайки го за ръката.

— Не, не — Дани се усмихна и взе ръцете ѝ в своите — ти танцувай. Мисля да се върна в хотела.

— Добре, ще дойдем с теб.

— Остани с Магда. Уморен съм. Бих искал да си легна.

Усмивката ѝ изчезна.

— Но аз ти обещах.

— Да, наистина, Люба, и съм ти благодарен за това. Но ми кажи защо чакаше? Защо забави изпълнението на това обещание толкова дълго?

— Не исках да те загубя — каза тя, търсейки погледа му. — Мислех, че това е, което трябва да правя, за да продължиш да се връщаш.

— Не, Люба. Върнах се, защото си ми необходима. Разбрах нещо...

Тя го погледна въпросително.

Дани протегна ръце и обхвана лицето ѝ в шепите си.

— Люба, някои фантазии не бива никога да се изпълняват.

Той стана от масата.

— Не искаш ли да дойда с теб? Ще се загубиш.
— Ще намеря пътя.

Дани отвори очи. Лежеше до спящата Люба. На спокойното ѝ лице имаше едва доловима усмивка. Дали сънуваше за това, което се случи, когато тихо се вмъкна в леглото му и го разбуди с докосването на голото си тяло? Никой от тях не каза нито дума, докато правеха нежно любов, а след това бавно се унесоха в сън.

В далечината той чу звуците на цирковата музика. Представи си как въртележката бавно спира. Виждаше във въображението си ярко изрисуваните коне. Част от боята бе олющена. Част от дървото бе нацърбено. Бе се уморил от въртенето. Искаше да слезе. Имаше да свърши някои неща.

Стана внимателно от леглото. Взе един душ и се облече. Чувстваше се много стар и същевременно млад. Странно усещане. Не знаеше какво е то, но очакваше нещо да се случи. Чувстваше, че е пред нещо много важно.

Вдигна телефона в хотела и тихо помоли служителю в хотела да потвърди резервацията за самолета, която бе направил предишната вечер. После събра багажа си.

Люба се събуди и се прозя.

— Мислех, че ще си в нокаут — каза тя с усмивка.

— Аз съм ранобудник — отговори Дани.

Тогава тя забеляза чантата му.

— Къде отиваш?

— В Швейцария, трябва да отида в Лозана.

— Дани, ела тук.

Той седна на леглото до нея.

— В кафенето ти каза, че си научил нещо, но аз също научих нещо — каза тя, усмихвайки се.

— Така ли? — каза Дани. — Какво?

Тя го погледна право в очите.

— Снощи се забавлявах. Беше както по онова време с майка ми. Но сега зная, че никога повече няма да бъда проститутка. — После се засмя. — Бих могла да стана известна художничка.

— Надявам се. — Той взе ръката ѝ. — Харесваш ми, Люба. Ти си честна. Идвам от място, където хората не са честни... Аз също не съм бил честен.

Дани се изправи и взе чантата си.

— Не заминавай, Дани. — В гласа ѝ прозвуча нотка на страх. Тя скочи от леглото и го последва в хола. Застана пред него гола, уязвима. — Имам нужда от теб.

— Аз също имам нужда от теб, Люба. Благодарен съм ти.

— Ще те видя ли някога отново?

По бузата ѝ се стичаше сълза. За първи път я виждаше да плаче.

На вратата той каза:

— Да, обещавам. — Усмихна се. — Ще се върна в Лондон следващата седмица.

Тя изтича към него и обви с ръце врата му. Дани я притисна в прегръдките си и разбра колко е лесно да кажеш нещо, което наистина чувстваше.

— Обичам те, Люба. Много те обичам.

После я пусна.

---

[1] Денят преди Велики пости, често празнуван с карнавал. — Б.пр. ↑

ЕПИЛОГ

1988 г., Триест, Италия

Дани се облегна назад в седалката на самолета и погледна към полето долу. Видя мъничък влак, който се движеше по една речна долина. Дали това бе пътят, който Люба и майка ѝ бяха поели при заминаването си от Полша?

Магда и Люба — майка и дъщеря, неотменно свързани една с друга, когато са били пленници в Краков, свързани една с друга, когато са били вече свободни след бягството си. Те никога не биха се опитали да разкъсат връзките, които са ги държали заедно.

Помисли си за „Евримен“, но сега не усети болка. Бе направил това, за което мечтаеше от години. Не успя, защото не бе видял корупцията в себе си. Работата в света на декорите му бе помогнала да съхранява една лъжа.

Каза на Люба, че заминава за Швейцария, но преди това трябваше да се отбие на едно друго място. Когато самолетът кацна на летището в Триест, той скочи в едно такси. Шофьорът попита:

— Хотел?

— Не — каза Дани. — Сан Саба.

— Сан Саба?

— Да. Сан Саба.

Шофьорът сви рамене и потегли.

Спряха пред високо, тъмно на цвят здание. Избледнелият надпис гласеше: „LA RISIERA DI SAN SABBA“.

Най-после се бе върнал. Животът се върти в кръг.

Майка му, баща му, сестра му — всички бяха умрели тук. Това бе тъмното място, където все още обитаваха духовете, които безспирно го преследваха, източник на спомени, които не му даваха покой, и демони, осакатили живота му. Как би могъл да спаси Патриша, докато е обладан от тях? Как би могъл да се грижи за живите, когато не е погребал мъртвите?

Дани разглеждаше напрегнато входа. Сега имаше друга врата с малка будка за билети от едната страна. Излезе бавно от колата и купи входен билет от сънливия стар италианец. Когато за последен път вървеше по насипания с чакъл тесен път, стискаше треперещата ръка на Тате. Сега дворът бе празен. Погледна надолу към прозорците на мазето и разпозна мястото, откъдето бе видял толкова много ужас.

Други посетители нямаше. Светът се движи напред. Хората забравят или отричат това, което се е случило. Дани също се бе опитал да го отрече. И все пак то е още тук — Сан Саба, мястото на агония и смърт.

Влезе в крематориума. Белосани стени. Тук нямаше нищо зловещо. В съседната стая видя две пещи, една до друга с две подвижни каси, дълги по около метър и осемдесет. Наистина ли са слагали тела в тях, за да бъдат унищожени? Може би са били за хляб, с който да хранят гладните евреи. Стаята изглеждала безукорна.

Върна се по същия път и влезе през една врата, близо до входа. От двете ѝ страни имаше по една кутия — едната с еврейски кепета, другата с молитвеници. Взе по едно от всяка и тръгна по тъмния коридор към стаята, където са се състояли инсценираните съдебни процеси за осъждане на евреи за неназовани престъпления.

На стените имаше много покъртителни снимки, картини и рисунки, някои от тях на деца — птици, цветя, животни, жизнерадостно оцветени спомени, които са отнесли в смъртта си. Дани продължи да обикаля, докато намери това, което търсеше. Не се бе променило, откакто баща му го сглоби с оксигена. Стоеше и го гледаше втренчено — разпятието.

Отдолу бе основата от нитове, болтове и зъбни колела, за които Тате каза, че символизируют машината на нацисткия режим. За основата бе заварен торсът — стоманени ленти, представляващи гърдният кош, който отчасти прикриваше едно лъскаво парче мед — душата. Удължените ръце бяха заковани на дъската с големи шипове. Върху парчето жълто платно, някога бяло, все още стоеше синята звезда на Давид. Той можа да различи думата „Бог“, изписана над другата ръка. Дани погледна към главата, изразяваща агонията, която евреите бяха изпитали.

Толкова дълго бе отказвал да бъде евреин. Гледайки към скулптурата, създадена от баща му, помисли: Може би Исус наистина е

месията. Защо да не приеме това и да се освободи от товара на една религия, която носи в себе си почти постоянна мъка? Защо да не премине леко към приобщаване и мир. Защо да се придържа към прастари традиции и вярвания — един сърдит Бог, изискващ подчинение на непосилни изисквания. Бе се отказал да бъде евреин, защото не искаше да понася бремето да бъдеш евреин. Но никога не успя да го избегне.

Този сърдит Бог на евреите определя точно своята цена, но онези, които носят бремето, ги възнаграждава. Не победи ли той всички врагове на избрания си народ? — египтяните, вавилонците, римляните, нацистите? Не бе ли дарил евреите с изключителен талант за сметка на незначителния им брой — за да композират песни, които светът пее, да пишат книги, които светът чете, да правят филми, които светът гледа?

Най-после тук, в Сан Саба, където семейството му бе страдало и загинало, той разбра, че не може да избяга. И никога не би могъл.

Аз трябва да понеса болката, защото съм евреин.

Сложи си кепето, коленичи пред разпятието и затвори очи. През трепкащите пламъци на свещите на шабата той видя нежното лице на майка си, а срещу нея обветреното аскетично лице на баща си. Тяхната любовна прегръдка бе създала Мойше. От другата страна на масата видя пълните устни, високите скули, косата, падаща от двете страни на чувственото лице, тези големи и тъмни очи, живи и нежни — сестра си Рахел.

Тримата бяха умрели, преди той да премине Бар Митева. Пред тяхната памет той заяви това, което всяко еврейско момче на тринадесет години казва по този случай: „Днес аз съм мъж.“

Отвори очи и погледна към разпятието. По бузите му течаха сълзи и през сълзите си той прошепна: „Тате, аз се отрекох от вас — от теб, Маме и Рахел. Простете ми.“

Отвори молитвеника. На висок глас започна да произнася: „Yisgadal v'yiskadash sh'mey rabbo...“ — молитвата за мъртвите, от която бе лишил семейството си в продължение на повече от четиридесет години.

Изтри очите си с кепето. Най-после бе погребал мъртвите. Сега можеше да се погрижи за живите. Сега имаше смелостта да каже на света своята тайна, да заличи изтърканите лъжи.

Най-после бе готов за Швейцария. За Патриша.

Излизайки през портата на Сан Саба, Дани сякаш почувства крепкото стискане на черната ръка на Тайроун, който държеше неговата. Обърна се и погледна назад към високия тъмен комин на фона на лазурното синьо небе.

Някъде в Южна Германия един железен щъркел кацна на покрива на една плевня, размаха криле и отлетя в небето на запад.

Издание:

Автор: Кърк Дъглас

Заглавие: Танц с дявола

Преводач: Юрий Михайлов

Година на превод: 1993

Език, от който е преведено: английски

Издание: първо

Издател: ГАЛ-ИКО

Град на издателя: София

Година на издаване: 1993

Тип: роман

Националност: американска

Печатница: ДФ „Полипринт“, Враца

Художник: Атанас Василев

Коректор: Анка Захаријева

ISBN: 954-8010-34-8

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/5198>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.